TERRY PRATCHETT

SERIA LUMEA DISC

SENIORI ŞI DOAMNE

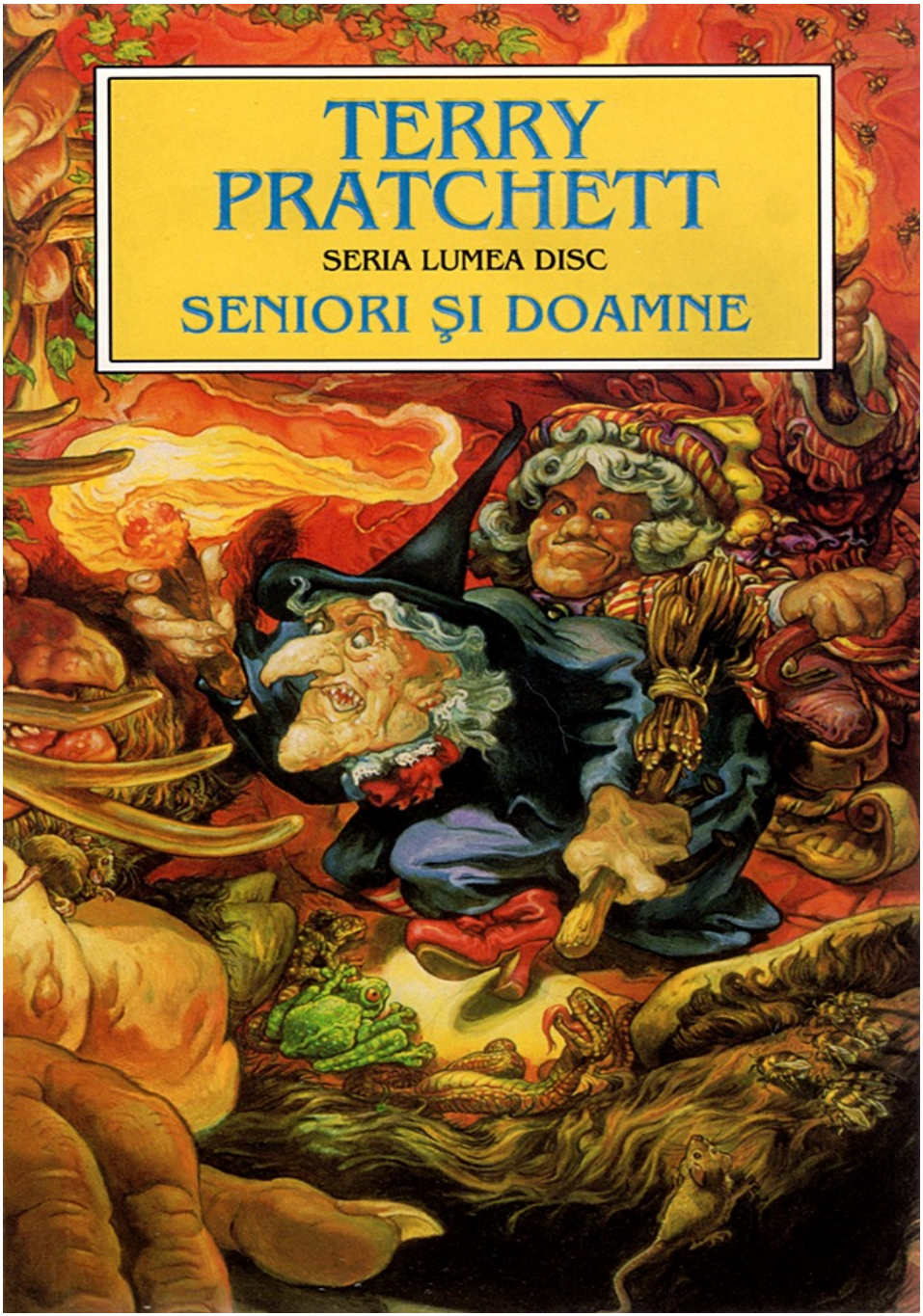

TERRY PRATCHETT

SENIORI ŞI DOAMNE

Traducerea din limba engleză
de ALICE I. POPESCU

Terry Pratchett este unul dintre cei mai cunoscuţi scriitori contemporani. Trăieşte în spatele unei tastaturi în comitatul Wiltshire din Anglia şi spune că nu crede că o viaţă are omul, pentru că lui i se pare că trăieşte trei vieţi în acelaşi timp. A fost numit Ofiţer al Imperiului Britanic în 1998. *Seniori şi Doamne* este al paisprezecelea roman din seria de mare succes Lumea Disc.

Cuvânt-înainte al autorului

Majoritatea cărţilor Lumii Disc au fost, în linii mari, cărţi separate, complete în ele însele. Dacă sunt citite într-o oarecare ordine, *ajută,* dar nu e esenţial.

Aceasta e altfel. Nu pot ignora ceea ce s-a întâmplat mai înainte. Buna Batevreme{1} a apărut prima dată în *Magie de Ambe Sexe.* În *Stranii Surate,* ea a devenit şefa neoficială a unui grupuscul alcătuit din Ţaţa Ogg{2}, cea relaxată şi frecvent măritată, şi Magrat, tinerica aceea cu nasul roşu şi cu părul încâlcit, care se-nduioşează când vede picături de ploaie, trandafiri şi mustăţi de pisoi.

Şi ceea ce s-a întâmplat a fost o istorie nu lipsită de asemănări cu o piesă despre un rege scoţian, iar la sfârşit, Verence al II-lea s-a încoronat ca rege al ţărişoarei muntoase şi împădurite Lancre.

Dac-ar fi fost după reguli, asta n-ar fi trebuit să se întâmple, fiindcă el nu era propriu-zis moştenitorul, dar vrăjitoarelor li se păruse că el era cel mai bun pentru slujba asta şi, după cum se zice, totul e bine când se termină cu bine. Şi s-a terminat şi cu o foarte ezitantă înţelegere între Magrat şi Verence… foarte, foarte ezitantă, de fapt, fiindcă ambii erau atât de sfioşi, încât uitau imediat ce-ar fi voit să-i spună celuilalt de îndată ce se vedeau, şi de fiecare dată când vreunul reuşea să deschidă gura, celălalt înţelegea pe dos şi se supăra, şi amândoi pierdeau o groază de vreme întrebându-se ce gândeşte celălalt. Asta ar putea fi iubire sau ceva aproape la fel.

În *Prin cele Străinătăţi,* cele trei vrăjitoare au trebuit să călătorească de-a curmezişul continentului ca să înfrunte Ursitoarea (care-i făcuse Destinului o ofertă de nerefuzat).

Şi iată ce s-a întâmplat când au ajuns acasă.

IATĂ URMAREA…

Iată urmarea…

Când a început totul?

Există foarte puţine începuturi. Bine, sunt unele lucruri care ar putea fi numite debut.

Cortina se ridică, primul pion avansează, se trage primul foc[3], dar *ăsta* nu-i începutul. Piesa sau jocul, sau războiul nu-i decât o ferestruică prin care poţi vedea o panglică de evenimente care poate că se-ntinde pe mii de ani în trecut. Ideea e că de fiecare dată poţi spune: Iată Urmarea.

Multă ingeniozitate umană s-a consumat în încercarea de a afla care e înaintele primordial.

Starea prezentă a cunoaşterii ştiinţifice poate fi rezumată astfel:

La început era nimicul, care a explodat.

Alte teorii despre începutul începuturilor sunt cu diverşi zei care au creat universul din coastele, măruntaiele sau testiculele tatălui lor[4]. Sunt destul de multe teorii din astea. Sunt interesante, nu pentru ce ne învaţă despre cosmologie, ci pentru ceea ce ne spun despre oameni. Hei, copii, din care parte credeţi c-a fost făcut oraşul *vostru?*

Dar această poveste are loc pe Lumea Disc, care călătoreşte prin spaţiu pe spinarea a patru elefanţi ce stau pe carapacea unei ţestoase enorme şi nu-i făcută din bucăţele din trupul nimănui.

Dar de când să începem?

Cu mii de ani în urmă? Când o uriaşă cascadă de pietre încinse s-a prăvălit din cer, a scobit o gaură imensă în muntele Capul de Aramă şi-a spulberat pădurea cale de zece mile de jur împrejur?

Piticii au dezgropat pietrele, fiindcă erau făcute dintr-un fel de fier, şi piticii, contrar opiniei generale, iubesc fierul mai mult decât aurul. Doar că, deşi fierul se găseşte mai uşor decât aurul, e mai greu să scrii cântece despre el. Piticii iubesc fierul.

Şi asta era ceea ce se găsea în pietrele acelea. Iubirea de fier. O iubire atât de puternică, încât atrăgea toate lucrurile de fier către sine. Cei trei pitici care le-au găsit n-au reuşit să se elibereze decât lăsându-şi acolo nădragii de zale.

Sâmburele multor lumi e făcut din fier. Dar Lumea Disc e tot atât de lipsită de sâmbure ca o clătită.

Pe Lumea Disc, dacă vrăjeşti un ac, o să arate spre Miez, unde câmpul magic are cea mai mare intensitate. E simplu.

Prin alte părţi, pe lumi proiectate cu mai puţină imaginaţie, acul se

mişcă datorită iubirii de fier.

Pe vremea aceea, piticii şi oamenii aveau mare nevoie de iubirea de fier.

Şi-acum, să derulăm timpul înainte cu mii şi mii de ani, până într-un punct cu vreo cincizeci de ani înaintea mereu înaintândului prezent, până la o coastă de deal şi la o tânără femeie, care aleargă. Nu fuge de ceva, propriu-zis, şi nici către ceva anume, ci fuge doar atât de repede cât e nevoie ca să-şi păstreze avansul faţă de un flăcău, dar, bineînţeles, nu un avans atât de mare încât flăcăul să se dea bătut. Iese în fugă din pădure şi aleargă prin valea năpădită de trestii unde, pe o mică movilă, sunt pietrele.

Au cam înălţimea unui om şi nu-s mult mai groase decât un bărbat burtos.

Şi, pe undeva, parcă *nu merită osteneala.*

Dacă e să ai un cerc megalitic de care n-ai voie să te apropii, îţi spune imaginaţia, atunci ar trebui să fie trilitoni mari şi ameninţători şi altare antice, din care strigă amintirea întunecată a jertfelor de sânge. Nu nişte bolovani ciuntiţi.

Se va vedea că, de data asta, fata alergase cam prea repede, şi de fapt flăcăul care-o urmărea râzând se va rătăci, se va plictisi şi, până la urmă, se va întoarce singur înapoi în sat. Deocamdată, ea nu ştie asta, ci stă pierdută în gânduri, aranjându-şi florile împletite în păr. Fusese genul acela de după-amiază.

Ştie ce-i cu pietrele. Nimănui nu i se spune vreodată ce-i cu ele. Şi nimănui nu i se spune să nu se ducă acolo, fiindcă aceia care se abţin să vorbească despre ele ştiu şi ce atracţie puternică exercită interdicţia. Doar că mersul la pietre e ceva ce… nu se face. Mai ales dacă suntem fete cuminţi.

Dar aici de faţă nu avem o fată cuminte, în sensul obişnuit al cuvântului. În primul rând, nu e frumoasă. Are o anumită linie a maxilarului şi o arcuire a nasului care ar putea, cu niţel vânt din pupa şi într-o lumină favorabilă, fi numite atrăgătoare de către un mincinos binevoitor. Mai e şi o anumită lucire în ochii ei, care se vede de obicei la acei oameni care şi-au dat seama că sunt mai inteligenţi decât majoritatea celorlalţi, dar încă n-au învăţat că unul dintre cele mai inteligente lucruri pe care le pot face e să nu-i lase pe respectivii să afle vreodată despre asta. Această lucire, plus nasul, îi dau o expresie pătrunzătoare, extrem de deconcertantă. Nu e un chip cu care să stai la taclale. Dacă deschizi gura, te trezeşti deodată fixat de o privire care-ţi spune: „Sper să ai ceva interesant de zis”.

Şi-acum, cele opt pietre de pe moviliţa lor sunt supuse aceleiaşi

priviri pătrunzătoare.

Hmm!

Şi-apoi ea se apropie cu prudenţă. Nu e prudenţa unui iepure pe punctul de a o lua la fugă. Mai curând seamănă cu mişcările unui vânător.

Îşi pune mâinile-n şolduri, deşi nu prea are şolduri.

Pe cerul verii zboară o ciocârlie. Altceva decât glasul ei nu se aude. Jos în valea cea strâmtă, sau mai sus, pe dealuri, ţârâie cosaşii şi bâzâie albinele şi iarba mişună de micro-zgomote. Dar în jurul pietrelor e mereu linişte.

— Sunt aici, spune ea. Arată-mi!

În cerc îşi face apariţia silueta unei femei brunete, într-o rochie roşie. Cercul nu-i mai larg decât o aruncătură de piatră, dar ea reuşeşte cumva să vină de la mare depărtare.

Alţii ar fi luat-o la goană. Dar fata nu fuge, şi asta-i trezeşte imediat interesul femeii din cerc.

— Aşa deci, eşti adevărată.

— Bineînţeles. Cum te cheamă, fato?

— Esmerelda.

— Şi ce vrei?

— Nu vreau nimic.

— Toţi vor câte ceva. Altfel, de ce-ai fi venit *tu* aici?

— Voiam doar să aflu dacă eşti adevărată.

— Pentru tine, fără îndoială… tu ai ochi *buni.*

Fata încuviinţează. Radia o mândrie de puteai să dai cu pietre-n ea, şi-ar fi ricoşat.

— Şi acum, c-ai aflat, zise femeia din cerc, ce îţi doreşti cu adevărat?

— Nimic.

— Serios? Săptămâna trecută te-ai dus până în munţii de dincolo de Capul de Aramă ca să vorbeşti cu trolii. Ce voiai de la ei?

Fata înclină capul într-o parte.

— De unde ştii c-am fost acolo?

— E chiar la suprafaţa minţii tale, fato! Oricine poate să vadă. Oricine are… ochi *buni.*

— Cândva, am să pot face asta, zise fata, încrezută.

— Cine ştie? Poate. Ce treabă aveai cu trolii?

— Voiam… să vorbesc cu ei. Ştii că ei cred că timpul merge îndărăt? Fiindcă, zic ei, poţi vedea trecutul, şi…

Femeia din cerc râse.

— Dar sunt ca proştii de pitici! Nu-i interesează decât pietricelele.

Pietrele n-au nimic atrăgător.

Fata ridică dintr-un umăr, într-un fel de gest unilateral, de parcă ar fi vrut să spună că pietricelele pot fi foarte interesante.

— De ce nu poţi ieşi dintre pietre?

După schimbarea atmosferei, era clar că asta fusese întrebarea greşită. Femeia o ignoră cu luare-aminte.

— Pot să te ajut să descoperi mult mai mult decât nişte pietricele, zise ea.

— Nu poţi să ieşi din cerc, aşa-i?

— Lasă-mă să-ţi dau ce-ţi doreşti!

— Eu pot merge oriunde, dar tu eşti blocată în cercul ăla, zise fata.

— *Poţi* să mergi oriunde?

— Când am să fiu vrăjitoare, am să pot merge *oriunde.*

— Dar n-ai să fii niciodată vrăjitoare.

— Cum?

— Oamenii spun că nu asculţi. Spun că nu-ţi poţi stăpâni mânia. Spun că n-ai disciplină.

Fata îşi dădu părul pe spate.

— A, ştii asta, da? Păi, ce te-aştepţi să spună? Dar am de gând să ajung vrăjitoare şi nu-mi pasă de ce zice lumea. Poţi afla lucruri şi singură. Nu-i musai să asculţi de toate babele nebune care n-au ştiut să-şi trăiască viaţa. Şi eu, cucoană din cerc, am să fiu cea mai bună vrăjitoare a tuturor timpurilor!

— Cu ajutorul meu, cred că ai să reuşeşti, zise femeia în roşu. Cred că te caută flăcăul tău, adăugă ea, blând.

Altă ridicare dintr-un singur umăr, adică, flăcăul n-are decât s-o caute până diseară.

— Am să reuşesc, nu-i aşa?

— Ai putea fi o vrăjitoare nemaipomenită. Ai putea fi orice. Orice vrei. Vino în cerc! Lasă-mă să-ţi arăt!

Fata face câţiva paşi, apoi şovăie. Ceva nu-i în regulă. Zâmbetul femeii e prietenos şi plăcut, dar în voce e ceva prea insistent, prea disperat, prea flămând.

— Dar învăţ destule…

— Treci printre pietre *acum!*

Fata şovăie din nou.

— De unde ştiu…

— Vremea cercului aproape a trecut! Gândeşte-te la ce poţi învăţa! *Acum!*

— Dar…

— *Treci încoace!*

Dar asta a fost demult, în trecut[5]. Şi, în plus, afurisita e… Mai bătrână.

O ţară de gheaţă…

Nu e iarnă, căci iarna implică o toamnă şi, poate, într-o zi, o primăvară. Aici e o ţară a gheţii, nu doar un timp al gheţii.

Şi trei siluete călări, ce stau şi se uită în josul pantei la cercul din opt pietre. Văzute de aici, par mult mai mari.

Trebuia să-i priveşti ceva vreme până să observi ce era ciudat la ei – adică, mai ciudat decât hainele. Răsuflarea fierbinte a cailor lor aburea în aerul îngheţat. Dar a călăreţilor, nu.

— Şi de data asta, spuse persoana din mijloc, o femeie în roşu, nu vom mai fi învinşi. Pământul ne va primi cu bucurie. Probabil urăşte oamenii, de-acum.

— Dar erau vrăjitoare acolo, zise una dintre siluetele călare. Mi le amintesc.

— Pe vremuri, da, zise femeia. Dar acum… bietele, *bietele* de ele! Abia dacă mai au ceva putere. Şi-s sugestionabile. Au minţile moi. M-am furişat pe-afară, dragilor. M-am furişat nopţile. Ştiu ce vrăjitoare au acum. Lăsaţi-le în seama mea!

— Mi-aduc aminte de vrăjitoare, insistă al treilea călăreţ. Minţi precum… metalul.

— Nu mai sunt aşa. Vă spun, lăsaţi-le în seama mea.

Regina zâmbi cu bunăvoinţă spre cercul de pietre.

— Şi pe urmă puteţi să le luaţi voi, zise ea. În ce mă priveşte, eu vreau un soţ muritor. Un muritor *deosebit.* O unire a lumilor. Ca să le arătăm tuturor că, de data asta, nu mai plecăm.

— Asta n-o să-i placă Regelui.

— Şi când ne-a păsat nouă de *asta?*

— Niciodată, Doamnă!

— Momentul e prielnic, Lankin. Cercurile se deschid. Curând, ne vom putea întoarce.

Al doilea călăreţ se aplecă în şa.

— Şi voi putea vâna din nou, întrebă el. Când? *Când?*

— Curând, zise Regina. Curând.

Era o noapte întunecată, genul de întuneric care nu se explică doar prin lipsa lunii şi a stelelor, ci un întuneric care pare să curgă de altundeva – atât de dens şi de palpabil încât aproape că poţi înşfăca un pumn de aer, să storci noaptea din el.

Era acel soi de întuneric care face oile să sară gardurile şi câinii să

se-ascundă în cuştile lor.

Şi totuşi, vântul era cald şi nu atât puternic cât zgomotos – urla printre copacii pădurii şi jelea în hornurile caselor.

Pe o noapte ca asta, oamenii normali îşi trag păturile peste cap, căci simt că există vremuri când lumea aparţine altora. De dimineaţă va fi din nou a oamenilor; vor fi crengi doborâte şi câteva ţigle lipsă de pe acoperiş, dar va fi o lume umană. Deocamdată… mai bine să ne cuibărim la adăpost.

Dar era cineva treaz.

Jason Ogg, maistru fierar şi potcovar, suflă de câteva ori din foale, de formă, şi se aşează la loc pe nicovală. Era mereu cald în fierărie, chiar şi atunci când şuiera vântul pe sub streşini.

Putea să potcovească orice, Jason Ogg al nostru. Odată îi aduseseră o furnică, în glumă. Stătuse toată noaptea cu ea, sub lupă şi cu o nicovală făcută dintr-o gămălie de ac. Furnica încă mai mişuna pe undeva prin casă – câteodată o mai auzea cum troncăne pe podea.

Dar în noaptea asta… ei, în noaptea asta, cum s-ar zice, îşi va plăti chiria. Bineînţeles, fierăria era a lui. Era moştenire din tată-n fiu, de generaţii. Dar o fierărie însemna mai mult decât cărămizi şi mortar şi fier. N-ar fi putut să spună ce anume, dar era acolo. Era diferenţa dintre a fi maistru făurar sau a fi doar cineva care-şi câştigă pâinea îndoind fierul în forme complicate. Şi era ceva ce avea de-a face cu fierul. Şi cu a ţi se îngădui să fii foarte bun în meseria ta. Era un fel de chirie.

Într-o zi, tatăl lui îl luase deoparte şi-i explicase ce trebuia să facă în nopţi precum aceasta.

„Vor fi, îl avertizase, vor fi împrejurări – şi o să ştie el când anume, fără să i se spună – vor fi împrejurări când va veni cineva cu un cal de potcovit. Să te porţi frumos. Să potcoveşti calul. Să nu-ţi laşi mintea să rătăcească. Şi încearcă să nu te gândeşti la nimic altceva în afară de potcoave.”

Acum se obişnuise.

Vântul se înteţi şi de undeva se auzi trosnetul unui copac care se prăbuşea.

Clanţa zăngăni.

Apoi cineva ciocăni la uşă. O dată. De două ori.

Jason Ogg luă basmaua şi şi-o legă peste ochi. Asta era important, aşa-i spusese taică-su. Te ajută să nu te zăpăceşti.

Deschise uşa.

— Bună seara, boierule, zise el.

— **FURTUNOASĂ NOAPTE.**

Îl ajunse mirosul de cal ud, pe când animalul era condus în fierărie,

cu copitele zdrăngănindu-i pe piatra de pe jos.

— E nişte ceai cald lângă cuptor şi Doreen a noastră a făcut biscuiţi, sunt în cutia pe care scrie Un Cadou Din Ankh-Morpork.

— **MULŢUMESC. SPER CĂ TE GĂSESC BINE.**

— Da, boierule. Am făcut deja potcoavele. N-o să te ţin mult din drum. Ştiu că eşti… foarte ocupat, cum s-ar zice.

Auzi zgomotul şi clinchetitul paşilor îndreptându-se către scaunul cel vechi de bucătărie rezervat clienţilor sau, mai bine-zis, stăpânilor clienţilor.

Jason îşi pusese uneltele, potcoavele şi caielele la-ndemână, pe bancul de lucru, lângă nicovală. Îşi şterse mâinile pe şorţ, luă o pilă şi se puse pe treabă. Nu-i plăcea să potcovească pe orbeşte, dar se ocupa cu asta de la vârsta de zece ani. Putea s-o facă şi pe pipăite. Luă un raşpel şi începu.

Şi un lucru trebuia să recunoască. Ăsta era calul cel mai ascultător pe care-l întâlnise vreodată. Păcat că nu-l putea vedea! Trebuia să fie un cal deosebit, calul ăsta…

Taică-su îi spusese: nu încerca să tragi cu ochiul.

Auzi gâlgâitul ceaiului şi clinchetul linguriţei în ceaşcă, apoi zgomotul linguriţei puse jos.

„Nu se aude nimic, îi spusese taică-su. Doar când merge şi vorbeşte, altfel nu-l auzi scoţând niciun sunet. Nu plescăie din buze, nu nimic.

Nu respiră.

A, şi încă ceva. Când îi scoţi potcoavele vechi, nu le-arunca în colţ, să meargă la topit cu celelalte resturi. Ţine-le separat. Topeşte-le separat. Păstrează un creuzet special pentru ele şi fă potcoavele noi din fierul lor. Fă ce-i şti, dar nu pune fierul de la ele pe vreo altă fiinţă vie.“

De fapt, Jason oprise un rând din acele potcoave şi le folosea la jocurile de aruncat la ţintă, la târgurile din sat, şi nu pierdea niciodată când le folosea. Câştiga atât de des că i se făcuse frică, şi acum potcoavele stăteau mai tot timpul agăţate într-un cui, după uşă.

Din când în când, vântul zăngănea geamul în cercevea sau făcea jarul să trosnească. O serie de bufnituri şi un cotcodac, chiar lângă casă, dădeau de înţeles că poiata găinilor fusese luată pe sus de vijelie.

Stăpânul clientului îşi mai luă o ceaşcă de ceai.

Jason termină o copită şi-i dădu drumul. Apoi întinse mâna. Calul se foi niţel şi apoi ridică ultimul picior.

Aşa cal întâlneai unul la un milion. Poate şi mai mult.

Până la urmă, termină. Ciudată chestie! Niciodată nu părea să

dureze prea mult. Jason n-avea ceas, ce să facă cu el, dar avea o bănuială că treaba asta, care dura aproape o oră, *în acelaşi timp* se termina în câteva minute.

— Gata, zise el. Am terminat.

— **MULŢUMESC. TREBUIE SĂ RECUNOSC, BISCUIŢII ĂŞTIA SUNT FOARTE GUSTOŞI. CUM REUŞESC SĂ PUNĂ BUCĂŢELELE DE CIOCOLATĂ ÎNĂUNTRU?**

— Nu ştiu, boierule, zise Jason, privind fix basmaua pe care o avea pe ochi.

— **VREAU SĂ SPUN, CIOCOLATA AR TREBUI SĂ SE TOPEASCĂ LA COPT. CUM CREZI DUMNEATA CĂ REUŞESC?**

— Cred că e secret profesional, zise Jason. Nu pun io întrebări din astea.

— **FOARTE BINE. EŞTI ÎNŢELEPT. ACUM TREBUIE SĂ…**

Trebuia să-l întrebe, fie şi numai ca să poată tine minte c-a întrebat:

— Boierule?

— **DA, DOMNULE OGG?**

Jason îşi trecu limba peste buze.

— Dacă aş… da jos basmaua de la ochi, ce-aş vedea?

Gata. O spusese.

Se auzi un clinchetit pe podeaua de piatră şi se simţi o schimbare în mişcarea aerului care sugera că acum clientul lui Jason se afla chiar în faţa lui.

— **EŞTI UN OM CREDINCIOS, DOMNULE OGG?**

Jason se gândi câteva clipe. N-aveau prea multe religii în Lancre. Erau Minunătorii de Nouă Zile şi Offlienii de Strictă Observanţă, plus diverse altare a tot felul de zei mărunţi, ascunse prin câte-un luminiş îndepărtat. Nu simţise niciodată cu adevărat nevoia lor, ca şi piticii. Fierul era fier şi focul, foc – dacă te laşi furat de metafizică ajungi să-ţi aduni degetele de sub capul ciocanului.

— **ÎN CE ANUME *CREZI* CU ADEVĂRAT, ÎN CUPA ASTA?**

„E la o şchioapă de mine, se gândi Jason. Aş putea întinde mâna, să-l ating…”

Se simţea un miros. Nu era neplăcut. Nu era mai nimic. Era mirosul aerului din încăperi vechi, uitate. Dacă secolele ar avea miros, atunci cele vechi de tot aşa ar mirosi.

— **DOMNULE OGG?**

Jason înghiţi în sec.

— Păi, boierule… zise el, în clipa asta… am mare *credinţă* în basmaua mea.

— **FOARTE BINE. FOARTE BINE. ŞI ACUM… TREBUIE SĂ PLEC.**

Jason auzi clanţa ţăcănind. Uşile se deschiseră cu o bufnitură, împinse de vânt, şi-apoi se auziră din nou copitele înaintând pe pavaj.

— **MUNCA DUMITALE, CA ÎNTOTDEAUNA, E FĂRĂ CUSUR.**

— Mulţumesc, boierule.

— **NE VOM MAI ÎNTÂLNI.**

— Da, boierule.

— **CÂND VA MAI AVEA CALUL MEU NEVOIE DE POTCOAVE.**

— Da, boierule.

Jason închise uşa şi-o încuie, deşi probabil, dacă stăteai să te gândeşti, nu ajuta la nimic.

Dar asta era învoiala – potcoveai orice ţi se aducea, *orice,* şi plata era că *puteai* potcovi orice. Întotdeauna existase un făurar în Lancre şi toată lumea ştia că faurul din Lancre era cu adevărat un faur puternic.

Era o învoială străveche şi avea de-a face cu fierul.

Vântul se domoli. Acum era doar o şoaptă de-a lungul orizontului, la vremea răsăritului.

Aici era ţinutul ierbii octarine. Ţinut fertil, mai ales pentru porumb.

Şi aici era un lan de porumb, care se unduia domol între gardurile vii. Nu era un lan mare. Şi nici deosebit în vreun fel. Era doar un câmp cu porumb pe el, în afară, bineînţeles, de perioada de iarnă, când n-avea decât porumbei şi ciori.

Vântul se opri.

Porumbul continua să se unduiască. Nu era mişcarea normală, de la vânt. Mişcarea asta se întindea dinspre centru, ca vălurelele de la o piatră aruncată-n apă.

Aerul sfârâia, plin de un bâzâit mânios.

Şi apoi, în centrul câmpului, foşnind pe măsură ce se apleca, porumbul fraged se culcă la pământ.

Într-un cerc.

Şi în văzduh, albinele roiau şi tălăzuiau, bâzâind mânioase.

Mai erau câteva săptămâni până la Sânziene. Regatul Lancre moţăia, copleşit de căldura care făcea aerul să tremure deasupra câmpurilor şi pădurilor.

Trei puncte negre apărură pe cer.

După o vreme, se putu vedea că era vorba despre trei siluete feminine, călare pe mături, care zburau într-o manieră ce te ducea cu gândul la trei raţe de ipsos.

Să le privim cu atenţie.

Prima dintre ele – hai să-i spunem, conducătoarea – zboară şezând

dreaptă-băţ, făcând în ciudă rezistenţei la înaintare, şi pare să câştige înfruntarea. Are trăsături care ar putea fi descrise drept interesante sau chiar atrăgătoare, dar nu ar putea fi considerată frumoasă, cel puţin nu de către cineva care nu-şi doreşte să-i crească nasul cu trei coţi.

A doua e bondoacă şi crăcănată, cu faţa ca un măr care-a fost lăsat în pod prea multă vreme şi cu o expresie de cumsecădenie aproape letală. Zdrăngăne la un banjo şi, în lipsa unui cuvânt mai potrivit, cântă. E un cântec despre un arici.

Spre deosebire de mătura primeia, care e mai mult sau mai puţin liberă de poveri, cu excepţia unui sac sau doi, mătura ei e încărcată până la refuz cu lucruri cum ar fi, bunăoară, măgari mov de pluş, tirbuşoane în formă de băieţei care fac pipi, sticle de vin în coşuri de papură şi alte obiecte culturale internaţionale. Cuibărit printre ele se află cel mai împuţit şi răuvoitor motan din lume, care, pentru moment, doarme.

A treia şi, fără îndoială, ultima zburătoare pe mătură este şi cea mai tânără. Spre deosebire de celelalte două, care se îmbracă precum ciorile, ea poartă haine vesele, în culori deschise, care nu i se potrivesc şi probabil nu i s-ar fi potrivit nici cu zece ani în urmă. Chipul ei are o expresie oarecum optimistă şi binevoitoare. În păr şi-a pus flori, dar sunt cam ofilite, la fel ca ea.

Cele trei vrăjitoare trecură graniţa regatului Lancre şi, curând, ajunseră deasupra oraşului Lancre. Începură să coboare către dealurile pleşuve din spatele oraşului şi aterizară, într-un târziu, lângă un menhir care, din întâmplare, marchează graniţa dintre teritoriile lor.

S-au întors.

Şi toate cele sunt din nou în regulă.

Preţ de vreo cinci minute.

În privată era un bursuc.

Buna Batevreme îl înghionti cu mătura până când jivina pricepu şi-şi luă tălpăşiţa. Apoi scotoci după cheie, care era atârnată într-un cui, lângă *Almanackul sau Cartia Zilelor* de anul trecut, şi-o apucă pe potecă, spre căsuţa ei.

O iarnă întreagă departe de casă! O să fie multă treabă de făcut. Să se ducă să ia caprele de la domnul Skindle, să scoată păianjenii din horn, să pescuiască broaştele din puţ şi-apoi să treacă înapoi la îndeletnicirea ei, de a-şi băga nasul în treburile tuturor celorlalţi, fiindcă nici cu gândul nu gândeai ce trebuşoare le treceau prin minte oamenilor când n-aveau lângă ei o vrăjitoare…

Dar putea să-şi îngăduie o oră de răgaz, mai întâi.

Colac peste pupăză, mai găsi şi un cuib de măcăleandru în ceainicul cel mare. Păsările intraseră în casă printr-un geam spart. Ea scoase ceainicul afară, îl înţepeni cu grijă deasupra uşii, să nu-l ajungă dihorii, şi-şi fierse apă pentru ceai într-o cratiţă.

Apoi întoarse ceasul. Vrăjitoarele n-aveau nevoie de ceasuri, dar îl păstra că-i plăcea ticăitul… mă rog, mai mult pentru asta. Dădea senzaţia că e casa locuită. Fusese al mamei ei, care-l întorsese în fiecare zi.

Nu fusese surprinsă când îi murise mama, în primul rând fiindcă Esme Batevreme era vrăjitoare, şi vrăjitoarele simt cum va fi viitorul, şi în al doilea rând, fiindcă ştia destulă medicină şi observase semnele. Aşa că avusese timp să se pregătească şi nu plânsese deloc, până a doua zi, când ceasul se oprise chiar în timpul prazniculuide după înmormântare. Scăpase din mâini o tavă cu sendvişuri cu şuncă şi pe urmă trebuise să se-nchidă în privată, pentru o vreme, ca să n-o vadă nimeni.

Acum e momentul să se gândească la lucrurile astea. E timpul să se gândească la trecut…

Ceasul ticăia. Apa fierbea. Buna Batevreme pescui un pliculeţ de ceai din modestul bagaj de pe măturăşi clăti ceainicul.

Focul scăzu. Umezeala unei camere neîncălzite de luni întregi se risipi treptat. Umbrele se lungiră.

Era timpul să se gândească la trecut. Vrăjitoarele pot simţi viitorul. Şi treaba de care va trebui în curând să se ocupe va fi a ei…

Şi-apoi îşi aruncă ochii pe fereastră.

•

Ţaţa Ogg se urcă, atentă, pe un scăunel şi-şi trecu un deget pe deasupra dulapului. Apoi inspectă degetul. Era neprihănit.

— Hm, zise ea. Se pare că-i oarecum curat.

Nurorile se înfiorară de uşurare.

— Până acum, adăugă Ţaţa.

Cele trei femei se strânseră laolaltă, copleşite de o groază nemărturisită.

Relaţia ei cu nurorile era singura pată de pe caracterul, altfel cumsecade, al Ţaţei Ogg. Cu ginerii era altă treabă – le ţinea minte numele, chiar şi zilele de naştere, şi-i adăuga familiei ca pe nişte pui supradimensionaţi adunaţi sub aripile unei cloşti mărunţele. Iar nepoţii erau odoarele ei, fiecare în parte. Dar orice femeie îndeajuns de nechibzuită ca să se mărite cu un fiu Ogg n-avea decât să se resemneze cu o viaţă de tortură mentală şi abjectă servitute domestică.

Ţaţa Ogg nu făcea niciodată treburi domestice, ci era pricina

treburilor domestice ale altora.

Se dădu jos de pe scăunel şi le zâmbi.

— Aţi păstrat casa curată, zise ea. Bravo!

Apoi îi pieri zâmbetul.

— Sub patul din odaia de oaspeţi, zise ea. Încă n-am controlat acolo, aşa-i?

Inchiziţia ar fi dat-o afară pe Ţaţa Ogg pe motiv că-i prea răutăcioasă.

Ea se întoarse către alţi membri ai familiei care tocmai îi intrau pe uşă şi expresia i se schimbă în rânjetul înduioşat cu care-şi întâmpina întotdeauna nepoţii.

Jason Ogg îşi împinse fiul cel mic înainte. Acesta era Pewsey Ogg, în vârstă de patru ani, şi ţinea ceva în mâini.

— Ce-ai acolo, ia să vedem? zise Ţaţa. Ia să vadă mamaia!

Pewsey îi arătă.

— Ia te uită, dar ce băieţel *harnic* ai…

Şi se întâmplă chiar acolo, chiar atunci, chiar în faţa ei.

Şi mai era şi Magrat.

Fusese plecată opt luni de zile.

Şi acum o apucase panica. Teoretic, era logodită cu Regele Verence al II-lea. Bine… nu chiar *logodită,* propriu-zis. Exista între ei, era aproape sigură, un acord tacit, la modul general, cum că logodna ar fi o opţiune valabilă. E adevărat că ea îi tot spunea că se consideră un spirit liber şi nu vrea sub nicio formă să se simtă legată în niciun fel şi bineînţeles că era adevărat, mai mult sau mai puţin, dar… dar…

Dar… ce să zic… opt luni. Orice se poate întâmpla în opt luni. Ar fi trebuit să se întoarcă direct acasă, de la Genua, dar celelalte două se distrau aşa de bine!

Şterse praful de pe oglindă şi se examină critic. Nu prea aveai ce face cu aşa înfăţişare. Părului ei puteai să-i faci orice, că după trei minute se încurca singur la loc, ca un furtun de grădină lăsat în magazie[6]. Îşi cumpărase o rochie nouă, verde, dar ceea ce păruse atrăgător şi şic pe un manechin de ipsos arăta ca o umbrelă strânsă, pe un trup ca al lui Magrat.

Dar Verence domnea de opt luni. Sigur, regatul Lancre era atât de mic, că nici nu puteai să te-ntinzi cât eşti de lung dacă n-aveai paşaportul în regulă, dar el era rege veritabil şi un rege veritabil devenea foarte atrăgător pentru tinerele domnişoare în căutarea unei cariere de succes în branşa reginelor.

Se strădui să-şi aranjeze rochia pe cât posibil şi-şi trecu un pieptene

răzbunător prin păr.

Apoi urcă la castel.

Garda la castel cădea în sarcina oricărui cetăţean care n-avea altă treabă pe moment. Azi era de jurnă fiul cel mic al Ţaţei Ogg, Shawn, gătit în zale croite pe măsura altuia. El luă ceea ce probabil i se părea lui a fi poziţie de drepţi când trecu Magrat pe lângă el, apoi lăsă lancea să cadă şi-o luă fuguţa după ea.

— Puteţi să mergeţi niţel mai încet, vă rog, domnişoară?

Trecu repede pe lângă ea, urcă în fugă treptele până la poartă, înhăţă o trompetă care atârna de-o sfoară într-un cui şi sună din ea câteva note aproximative. Apoi păru din nou panicat.

— Aşteptaţi aici, domnişoară, nu mişcaţi… număraţi pân-la cinci şi pe urmă bateţi la uşă, zise el, apoi se repezi înăuntru, trântind uşa după el.

Magrat aşteptă, apoi bătu cu ciocănelul.

După câteva clipe, Shawn deschise uşa. Era roşu la faţă şi-avea pe cap o perucă pudrată, pusă de-a-ndoaselea.

— Daaa? zise el, tărăgănat, încercând să facă pe majordomul.

— Vezi că ţi-ai uitat coiful în cap, sub perucă, zise Magrat, binevoitoare.

Shawn se dezumflă şi ridică ochii-n tavan.

— Au plecat toţi la făcut fân? întrebă Magrat.

Shawn îşi scoase peruca, dădu coiful jos şi şi-o puse la loc. Pe urmă, îşi puse agitat coiful la loc deasupra perucii.

— Da, şi domnul Spriggins, majordomul, iar e la pat cu problema lui, zise Shawn. Nu-s decât eu aici, domnişoară. *Plus* că trebuie să pregătesc cina înainte să plec, că doamna Scorbic nu se simte bine.

— Nu-i nevoie să mă conduci, zise Magrat. Ştiu drumul.

— Nu, trebuie făcute toate după tipic, zise Shawn. Dumneavoastră doar mergeţi încet, de restul mă ocup eu. Alergă înainte, trânti uşile duble de perete: Doomnişooaara Maagraaat Usturoooi! şi-apoi o luă la fugă înainte spre următoarea pereche de uşi.

La al treilea rând de uşi gâfâia deja, dar făcu un efort.

— Doomnişooo… Maagraaa… Usturoooo… Maiestaateaaasa Reeee – Of, fir-ar, unde s-a dus acuma?

Sala tronului era goală.

Până la urmă, îl găsiră pe Verence al II-lea, Rege de Lancre, în curtea grajdului.

Unii oameni aparţin prin naştere regalităţii. Alţii ajung la regalitate sau cel puţin Arhi-Generalisimitate-Părinte-Al-Patriei-Sale. Dar lui Verence regalitatea îi fusese impusă. Nu fusese crescut pentru asta şi

nu ajunsese pe tron decât printr-una dintre acele complicate încurcături de fraternităţi şi paternităţi atât de obişnuite în familiile regale.

De fapt, fusese crescut să fie bufon, adică un om a cărui slujbă e să ţopăie şi să spună glume şi să i se toarne frişcă în pantaloni. Din care cauză căpătase o atitudine gravă şi solemnă în faţa vieţii şi o sumbră hotărâre de a nu mai râde de nimic niciodată, mai ales dacă exista frişcă prin împrejurimi.

Îşi începuse, deci, rolul de conducător cu avantajul ignoranţei. Nimeni nu-l învăţase să fie rege, prin urmare, trebuia să-şi dea seama singur ce şi cum. Comandase cărţi pe tema asta. Verence credea cu tărie în utilitatea cunoştinţelor obţinute din cărţi.

Ajunsese la convingerea rar întâlnită că rolul regelui era să facă din regatul lui un loc mai bun pentru traiul tuturor.

Acum inspecta un utilaj complicat. Avea două hulube ca să se înhame un cal la el, iar în rest arăta ca o căruţă plină cu mori de vânt.

Ridică ochii şi zâmbi, în felul lui distrat.

— A, bună, zise el. V-aţi întors cu bine?

— Ăă… începu Magrat.

— Ăsta-i un rotator de culturi patentat, zise Verence, ciocănind maşinăria. Tocmai l-am primit din Ankh-Morpork. Ăsta-i viitorul, să ştii. Sunt foarte interesat de agricultură şi de eficienţa exploatării solului, în ultima vreme. O să trebuiască să ne punem zdravăn pe treabă la sistemul ăsta nou de trei tarlale.

Magrat era derutată.

— Dar nu *avem* decât trei tarlale, observă ea, şi prea mult sol nu se găseşte în…

— E foarte important să stabilim alternanţa corectă între cereale, leguminoase şi rădăcinoase, explică Verence, ridicând vocea. Aş fi foarte interesat să aflu părerea ta!

— Ăă…

— Şi cred că trebuie să rezolvăm cumva cu porcii! strigă Verence. Dungatul de Lancre! E foarte rezistent! Dar ar trebui să-l aducem la o greutate mai mare! Prin încrucişări atent programate! Cu, de exemplu, Deşelatul de Sto! Am comandat un vier – Shawn, ai de gând să *laşi odată* trompeta aia *tâmpită?!*

Shawn coborî trompeta de la gură.

— Dădeam onorul, Maiestate.

— Da, da, dar nu-i nevoie s-o ţii tot aşa! Două-trei note sunt mai mult decât suficiente.

Verence adulmecă.

— Şi vezi că se arde ceva.

— Of, fir-ar… sunt morcovii…

Shawn dispăru în grabă.

— Altă viaţă, zise Verence. Ce spuneam?

— Ceva despre porci, cred, îi aminti Magrat, dar, de fapt, eu venisem…

— Totul se reduce la sol, spuse Verence. Dacă ai grijă să fie solul în regulă, restul vine de la sine. Apropo, nunta am fixat-o pentru ziua de Sânziene. M-am gândit că o să-ţi facă plăcere.

Gura lui Magrat se rotunji ca un „O“.

— Putem să schimbăm data, bineînţeles, dar nu cu mult, că vine secerişul, zise Verence.

— Am trimis deja câteva invitaţii, la persoanele pe care suntem obligaţi să le poftim, zise Verence.

— Şi m-am gândit c-ar fi frumos să organizăm un fel de festival sau serbare înainte, zise Verence.

— Şi-am scris la Ankh-Morpork, la Boggi's, să trimită cea mai bună croitoreasă şi nişte ţesături potrivite, şi una dintre cameriste e cam de statura ta, aşa încât cred că o să-ţi placă rezultatul, zise Verence.

— Şi domnul Ironfoundersson, piticul, a coborât *special* din munţi să-ţi confecţioneze coroana, zise Verence.

— Şi frate-miu şi trupa Vitoller nu pot veni fiindcă se pare că-s în turneu în Klatch, dar Hwel făurarul de piese ne-a scris una specială pentru festivităţile nunţii, ceva ce să poată juca şi ţăranii, aşa a spus, zise Verence.

— Deci, totul e aranjat, atunci? zise Verence.

În sfârşit, vocea lui Magrat reveni de pe la ce apogeu îndepărtat fusese, niţel răguşită.

— Nu trebuia să mă *întrebi* şi pe mine? dori ea să ştie.

— Cum? Ăă. De fapt, nu, zise Verence. Nu. Regii nu întreabă. M-am documentat. Eu sunt regele, ştii şi tu, n-aş vrea să te supăr, dar eşti o supusă. Nu-i nevoie să te întreb.

Gura lui Magrat se deschise pentru un zbieret de furie, dar, în sfârşit, creierul ei intră în funcţiune.

Da, îi spunea acesta, *bineînţeles* că poţi să ţipi la el şi să pleci furioasă. Şi probabil că el va veni după tine.

Foarte probabil.

Ăă.

Poate nu chiar aşa probabil. Fiindcă o fi el un omuleţ cumsecade cu ochi blânzi şi lăcrimoşi, dar e şi rege, şi s-a documentat. Dar, foarte probabil, aproape sigur.

Dar…

Vrei să-ţi joci tot restul vieţii pe o carte? Nu asta voiai, de fapt? Nu asta sperai când ai venit aici? Cu adevărat?

Verence o privea cu oarecare îngrijorare.

— Vrăjitoria e problema? întrebă el. Nu-i nevoie să renunţi de tot, bineînţeles. Am mare respect pentru vrăjitoare. Şi poţi să fii regină vrăjitoare, dacă vrei, deşi cred că asta implică să porţi haine foarte decoltate şi să creşti pisici, şi să dai oamenilor mere otrăvite. Am citit asta undeva. E vrăjitoria, aşa-i?

— Nu, bâigui Magrat, nu-i asta… ăă… ai zis ceva de o coroană?

— Trebuie să ai coroană, zise Verence. Aşa poartă reginele. Scrie în carte.

Creierul ei intră din nou pe fir. Regina Magrat, şopti el. Ce mai oglindă pentru imaginaţie…

— Nu eşti supărată, nu? întrebă Verence.

— Cum? A. Nu. Eu? Nu.

— Bun. Atunci e totul aranjat. Cred că am lămurit totul, nu-i aşa?

— Ăă…

Verence îşi frecă mâinile.

— Am făcut nişte chestii grozave cu leguminoasele, zise el, de parcă n-ar fi dat adineauri peste cap viaţa lui Magrat, fără să-i ceară voie. Fasole, mazăre… ştii tu. Fixatoare de azot. Şi cu argilă şi calcar, bineînţeles. Agronomie ştiinţifică. Vino niţel să vezi. Plecă înainte, entuziasmat şi-n pas săltat. Ştii, adăugă el, noi chiar am putea pune regatul ăsta pe *roate.*

Magrat se ţinu după el.

Deci, era totul aranjat. Nu o cerere în căsătorie, ci doar o afirmaţie. Nu fusese ea sigură cum va fi momentul, nici chiar în întunericul nopţii, dar avea ea o idee cum că ar putea include trandafiri, apusuri de soare şi păsările cântătoare. Trifoiul nu ocupa un loc prea important. Fasolea şi alte fixatoare de azot nu jucau un rol central.

Pe de altă parte, Magrat era, în adâncul sufletului, mult mai practică decât credeau majoritatea oamenilor, care nu vedeau dincolo de zâmbetul ei pierdut şi de colecţia ei de peste trei sute de bijuterii oculte, din care nu funcţiona niciuna.

Deci aşa ajungeai să te măriţi cu un rege. Aranjau alţii lucrurile. Fără cai albi. Trecutul se arunca direct în viitor şi te antrena şi pe tine.

Poate aşa era normal. Regii erau oameni ocupaţi. Experienţa lui Magrat în materie de mariaje regale era limitată.

— Unde mergem? întrebă ea.

— În vechea grădină de trandafiri.

Aha… ei bine, aşa mai merge.

Doar că nu văzu niciun trandafir. Grădina împrejmuită cu zid fusese văduvită de poteci şi pergole şi acum era inundată de tulpini verzi cu flori albe, înalte până la brâu. Prin flori bâzâiau furios albinele.

— Fasole? se miră Magrat.

— *Da!* Un lot experimental. Mereu aduc pe-aici fermierii să le arăt, zise Verence şi suspină. Şi ei dau din cap, mormăie şi zâmbesc, dar tare mă tem că, de fapt, când se duc acasă, se ţin tot de metodele lor vechi.

— Ştiu, zise Magrat. La fel a fost şi când am încercat să le dau oamenilor lecţii de naştere naturală.

Verence ridică dintr-o sprânceană. Chiar şi lui i se părea uşor ireală imaginea lui Magrat dând lecţii de naştere femeilor fecunde şi impasibile din Lancre.

— Serios? Şi cum născuseră înainte? se interesă el.

— O, aşa, la-ntâmplare, zise Magrat.

Priviră la micul câmp de fasole, înflorit şi bâzâitor.

— Bineînţeles, când vei fi regină, n-o să mai trebuiască să… începu Verence.

Se întâmplă uşor, aproape ca un sărut, cu blândeţea atingerii soarelui.

Nu era niciun fior de vânt, doar o nemişcare bruscă şi grea, care-ţi făcea urechile să pocnească.

Tulpinile se-ndoiră, se frânseră şi se culcară la pământ, în cerc. Albinele zbârnâiră gălăgios şi zburară care-ncotro.

Cele trei vrăjitoare ajunseră deodată la menhir.

Nici măcar nu-şi bătură capul cu explicaţiile. Unele lucruri le *ştii,* pur şi simplu.

— În mijlocul afurisitelor mele de plante! exclamă Buna Batevreme.

— În grădina palatului! zise Magrat.

— Sărăcuţul de el! Şi tocmai le ridica să mi le-arate! şopti Ţaţa Ogg.

Buna Batevreme se opri.

— Ce tot spui acolo, Gytha Ogg? zise ea.

— Pewsey al meu semănase nişte muştar şi creson pe-o flanelă udă pentru mamaia lui, explică Ţaţa Ogg, răbdătoare. Venea să mi le-arate şi tocmai ce mă aplecam să văd, că trosc! Cerc de lanuri!

— Treaba asta, zise Buna Batevreme, e serioasă. De ani de zile n-a fost aşa rău. Ştim cu toatele ce înseamnă, nu-i aşa? Ce trebuie…

— Ăă, făcu Magrat.

— … Să facem acum e…

— Scuzaţi-mă, le întrerupse Magrat.

Unele lucruri trebuiau spuse.

— *Da?*

— Eu nu ştiu ce înseamnă, zise Magrat. Că, ştiţi, Goodie Whemper a bătrână…

— … Odihneascăsenpace, rostiră vrăjitoarele mai bătrâne, în cor.

— … Mi-a spus odată că sunt periculoase cercurile, dar nu mi-a spus niciodată *motivul.*

Celelalte două vrăjitoare se priviră.

— Nu ţi-a spus niciodată despre Dansatori? se miră Buna Batevreme.

— Nu ţi-a spus niciodată despre Omul Lung? zise Ţaţa Ogg.

— Care Dansatori? Vreţi să spuneţi pietrele alea vechi de pe deal?

— Tot ce ai nevoie să ştii tu acum, explică Buna Batevreme, e că trebuie să oprim Asta.

— *Care Asta?*

Buna radia inocenţă…

— Cercurile, bineînţeles, zise ea.

— A, nu, ripostă Magrat. Îmi dau seama după felul cum ai spus-o. Ai spus: „Asta“ de parc-ar fi fost un blestem. Nu era doar „asta”, era Asta cu A mare.

Celelalte două păreau din nou stânjenite.

— Şi cine-i Omul Lung? zise Magrat.

— Noi, mărturisi Buna, nu vorbim niciodată despre Omul Lung.

— Dar nu strică să-i spunem despre Dansatori, oricum, mormăi Ţaţa Ogg.

— Da, dar… ştii tu… vreau să spun, asta-i Magrat, zise Buna.

— Şi ce vrei să spui cu asta? se răsti Magrat.

— Că probabil n-o să ai aceeaşi părere despre Ei, asta-i tot, zise Buna.

— Vorbeam despre… începu Ţaţa Ogg.

— Nu le rosti numele!

— Da, aşa-i. Scuze!

— Acuma, s-ar putea ca niciun cerc să nu nimerească Dansatorii, zise Buna. Ne mai rămâne o speranţă. Poate se fac la-ntâmplare.

— Dar dacă se deschide unul înăuntru… interveni Ţaţa Ogg.

Magrat izbucni:

— O faceţi dinadins! Vorbiţi cifrat tot timpul! La fel faceţi mereu! Dar n-o să mai puteţi când o să fiu regină!

Asta le făcu să se oprească.

Ţaţa Ogg îşi lăsă capul pe-un umăr.

— Hmm? Şi-a făcut tânărul Verence curaj să te ceară?

— Da!

— Când are loc fericitul eveniment? întrebă glacială Buna Batevreme.

— Peste două săptămâni, zise Magrat. De Sânziene.

— Proastă alegere, *proastă alegere,* constată Ţaţa Ogg. Cea mai scurtă noapte a anului…

— Gytha Ogg!

— Şi *voi* o să-mi fiţi supuse, zise Magrat, nedându-i atenţie. Şi-o să fiţi obligate să-mi faceţi reverenţe şi-aşa mai departe!

Ştiu de cum rosti cuvintele că era o prostie, dar mânia nu-i îngădui să tacă.

Ochii Bunei Batevreme se îngustară.

— Hmm, făcu ea. O să fim obligate, da?

— Da, şi dacă n-o faceţi, zise Magrat, puteţi să ajungeţi la *închisoare.*

— Parol, spuse Buna. Vai de mine, şi văleu! Asta nu mi-ar plăcea. Nu mi-ar plăcea deloc.

Cu toatele ştiau că beciurile castelului, care de fapt niciodată nu fuseseră cea mai importantă parte a lui, erau în prezent complet nefolosite. Verence al II-lea era cel mai prietenos monarh din istoria ţării Lancre. Supuşii lui îl tratau cu acel gen de dispreţ binevoitor pe care soarta-l rezervă tuturor celor care muncesc conştiincioşi şi nebăgaţi în seamă pentru binele public. În plus, Verence mai degrabă şi-ar fi tăiat singur un picior decât să bage o vrăjitoare la închisoare, având în vedere că, până la urmă, aşa e mai puţin deranj şi probabil nici nu doare la fel de rău.

— Regina Magrat, deci? zise Ţaţa Ogg, încercând să destindă atmosfera. Muică! Ei, castelul ăla vechi avea nevoie să-l mai înveselească cineva…

— Mda, o să-l umple de veselie, adăugă Buna.

— *Oricum,* eu nu mai trebuie să-mi bat capul cu de-astea, zise Magrat. Indiferent despre ce e vorba. E treaba voastră. Eu nici n-o să mai am timp, sunt sigură.

— Păi, poţi să faci ce vrei, viitoare Maiestate, zise Buna Batevreme.

— Ha! făcu Magrat. Exact! Şi voi puteţi să găsiţi – să găsiţi naibii altă vrăjitoare pentru Lancre! Aţi înţeles? Altă fată bleagă care să facă tot şmotrul şi să nu-i spuneţi niciodată nimic şi să vorbiţi peste capul ei tot timpul! Eu am ceva mai bun de făcut!

— Mai bun decât să fii vrăjitoare? se miră Buna.

Magrat căzu în capcană.

— Da!

— Vai de mine, şopti Ţaţa.

— A. Ei, atunci, presupun că o să vrei să pleci, zise Buna, cu vocea tăioasă ca un cuţit. Să te-ntorci la palatul tău, sunt sigură.

— Da!

Magrat îşi luă mătura.

Mâna Bunei ţâşni înainte şi-o apucă de coadă.

— O, nu, zise ea, nu aşa. Reginele se plimbă în caleşti de aur şi chestii de-astea. Fiecare cu ce-i al lui. Măturile-s pentru *vrăjitoare.*

— Ei, haideţi, nu vă certaţi, începu Ţaţa Ogg, care avea vocaţie de mediatoare. Şi oricum, poţi să fii şi regină, şi…

— Cui îi pasă? întrebă Magrat, lăsând mătura să cadă. Eu nu mai trebuie să-mi bat capul cu aşa ceva.

Se întoarse, îşi înhăţă fustele-n pumni şi-o luă la fugă. Curând, era o siluetă profilată în lumina apusului.

— Esme, babă nebună ce eşti, rosti Ţaţa Ogg. Îţi cade greu că se măritră fata.

— Ştii ce-ar fi zis dacă-i spuneam, zise Buna Batevreme. Ar fi priceput totul pe dos. Cu Nobilimea. Şi cercurile. Ar fi spus că e… drăguţ. Mai bine să nu fie amestecată.

— N-au mişcat deloc, de ani de zile, ripostă Ţaţa. O să avem nevoie de ajutor. Vreau să zic… tu când ai mers ultima dată sus la Dansatori?

— Ştii cum e, zise Buna. Când e aşa linişte… nu te mai gândeşti la ei.

— Ar fi trebuit să-i curăţăm din când în când.

— Aşa-i.

— Mai bine urcăm la ei mâine de cu zori, propuse Ţaţa Ogg.

— Da.

— Să-ţi iei şi o seceră.

Prea multe locuri nu-s în regatul Lancre unde să poţi pune o minge jos şi să nu se rostogolească la vale. Sunt mai mult terenuri mlăştinoase şi coaste abrupte, împădurite, până unde încep munţii, atât de abrupţi şi zdrenţuiţi că nici trolii nu s-ar încumeta prin ei şi văi atât de adânci încât lumina soarelui trebuie adusă pe ţeavă.

O potecă îmburuienită urca spre dealul Dansatorilor, deşi nu era decât la câteva mile de oraş. Mai ajungea câte-un vânător până la ei, dar numai din greşeală. Nu că n-ar fi fost loc bun de vânătoare, dar, în fine… era din cauza menhirilor.

Cercurile megalitice erau destul de răspândite, pretutindeni prin munţi. Le construiau druizii, pe post de computere meteo, şi cum era oricum mai ieftin să construieşti un cerc nou de 33 megaliţi decât să

upgradezi unul vechi şi lent, de obicei găseai o mulţime, din cele antice.

Niciun druid nu se apropia vreodată de Dansatori.

Pietrele erau nefinisate. Nici măcar nu erau aranjate în vreun fel semnificativ. Niciun schepsis din ăla cu raza răsăritului care cade pe vreo piatră anume în ziua potrivită. Cineva târâse pur şi simplu opt pietre mari într-un cerc aproximativ.

Dar vremea era altfel. Lumea spunea că, dacă venea ploaia, picăturile începeau întotdeauna să cadă înăuntrul cercului cu câteva clipe *după* ce începuseră afară, ca şi cum ploaia venea de mai departe. Dacă trecea un nor peste soare, mai dura câteva clipe până pălea lumina înăuntrul cercului.

William Scrope o să moară în câteva minute. E adevărat că n-ar fi trebuit să vâneze cerbi în afara sezonului de vânătoare şi mai ales cerbi din specia Roşcat-de-Munte, care e oficial pe cale de dispariţie, deşi nu chiar atât de pe cale de dispariţie pe cât e, în clipa asta, William Scrope.

Era în faţa lui, croindu-şi drum prin feriga înaltă şi făcând atâta zgomot, că şi un orb i-ar fi putut lua urma.

Scrope înotă printre buruieni după el.

În jurul pietrelor stăruia ceaţa, nu ca o pătură, ci în lungi fâşii zdrenţuite.

Cerbul ajunse la pietre şi se opri. Tropăi de câteva ori înainte şi-napoi, şi pe urmă se uită la Scrope.

Care ridică arbaleta.

Cerbul se întoarse şi sări printre menhiri.

Mai departe n-au mai fost decât impresii confuze. Prima era de…

… *Distanţă.* Cercul n-avea decât câţiva yarzi diametru, n-ar fi trebuit să pară deodată plin cu atâta *distanţă.*

Şi următoarea era de…

… *Viteză.* Ceva ieşea din cerc, un punct alb ce devenea din ce în ce mai mare.

Ştia că ochise. Dar arbaleta îi fu smulsă din mâini când îl lovi acel lucru şi dintr-odată nu mai fu decât senzaţia de…

… *Pace.*

Şi scurta amintire a durerii.

William Scrope muri.

William Scrope privi printre degete la ferigile strivite. Motivul pentru care erau strivite era că trupul lui zăcea deasupra.

Ochii lui proaspăt morţi examinară peisajul.

Pentru morţi nu există iluzii. Când mori e ca şi cum te-ai trezi după o

petrecere de pomină şi ai avea o secundă sau două de libertate inocentă înainte să-ţi aminteşti toate chestiile pe care le-ai făcut cu o noapte în urmă şi care păreau atât de logice şi de hilare la vremea respectivă şi apoi ţi-ai aduce aminte de chestia aia cu adevărat uluitoare pe care-ai făcut-o cu un abajur şi două baloane, de s-au tăvălit toţi *pe jos* de râs, iar acum îţi dai seama că o să trebuiască să priveşti o mulţime de oameni în ochi astăzi şi acum eşti treaz, la fel şi ei, *dar vă aduceţi cu toţii aminte.*

— Oh, zise el.

Peisajul curgea pe lângă pietre. Era atât de evident acum, când vedeai asta din afară…

Evident. Nu existau pereţi, doar uşi. Fără limite, doar colţuri…

— **WILLIAM SCROPE.**

— Da?

— **DACĂ EŞTI AMABIL SĂ VII ÎNCOACE.**

— Dumneata eşti vânător?

— **ÎMI PLACE SĂ MĂ CONSIDER UN CULEGĂTOR DE MĂRUNŢIŞURI DESCONSIDERATE.**

Moarte rânji, cu speranţă. Fruntea post-fizică a lui Scrope se întunecă.

— Cum? Adică… aţă, degetare… de-astea?

Moarte suspină. Oamenii nu pricepeau deloc ce-i cu metaforele. Câteodată, avea impresia că nimeni nu-l lua în serios.

— **IAU VIEŢILE OAMENILOR, ASTA VREAU SĂ SPUN,** zise el, arţăgos.

— Şi unde le pui?

— **ASTA O SĂ VEDEM ÎMPREUNĂ, NU?**

William Scrope pălea deja, contopindu-se cu ceaţa.

— Chestia asta care m-a dat gata…

— **DA?**

— Credeam că au dispărut!

— **NU. DOAR AU PLECAT.**

— Unde?

Moarte întinse un deget osos.

— ***ACOLO.***

Magrat nu intenţionase iniţial să se mute la castel înainte de nuntă, de frica bârfelor. E adevărat, la castel locuiau o duzină de oameni, că avea o sumedenie de camere, dar ar fi fost totuşi *sub acelaşi acoperiş,* ceea ce era la fel de bine. Sau la fel de rău.

Asta fusese înainte. Acum îi dădea sângele-n clocot. N-au decât să

bârfească. Oricum, cam ştia ea care vor fi bârfitorii. Care persoană va fi. Din tagma vrăjitoarelor. Ha. N-au decât să clevetească oricât le-o place.

Se trezi devreme ca să-şi împacheteze lucrurile, câte avea. Casa nu era propriu-zis a ei şi majoritatea mobilei era a casei. Vrăjitoarele veneau şi plecau, dar casa vrăjitoarei rămânea aceeaşi pentru totdeauna, de obicei, cu acelaşi stuf pe acoperiş de la începuturi.

Dar setul de cuţite magice era *al ei,* şi şnururile mistice colorate, diversele potire şi creuzete, plus o cutie plină cu inele, coliere şi brăţări încărcate de simbolurile ezoterice a vreo douăsprezece religii. Le răsturnă pe toate într-un sac. Şi pe urmă erau cărţile. Goodie Whemper fusese un fel de şoarece de bibliotecă, pe lângă celelalte vrăjitoare. Erau aproape o duzină. Magrat ezită, dar până la urmă le lăsă la locul lor pe rafturi.

Mai era şi pălăria obligatorie, ţuguiată. Oricum nu-i plăcuse niciodată şi n-o prea purtase. În sac cu ea.

Se uită în jur, agitată, până observă ceaunul cel mic, în vatră. Bun şi ăla. În sac cu el, şi pe urmă îl legă la gură cu sfoară.

Pe drum înapoi, către castel, trecu pe podul de peste defileul Lancre şi aruncă sacul în râu.

Pluti pentru o clipă, purtat de curentul vijelios, apoi se scufundă.

Sperase în secret să apară nişte balonaşe multicolore sau măcar un sfârâit. Dar sacul doar se scufundase. Ca şi cum n-ar fi fost cine ştie ce.

Altă lume, alt castel.

Elful galopă peste şanţul îngheţat, cu calul negru aburind, ca şi lucrul pe care-l ducea pe greabăn.

Urcă pe scări şi intră în sala mare, unde Regina şedea, înconjurată de vise…

— Milord Lankin?

— Un cerb!

Era încă viu. Elfii se pricepeau să ţină fiinţele în viaţă, câteodată chiar săptămâni întregi.

— Din afara cercului?

— Da, Doamnă!

— Slăbeşte. Nu v-am spus eu?

— *Cât* mai e? *Cât* mai e?

— Puţin. Puţin. Ce-a trecut în partea cealaltă?

Elful încercă să-i evite privirea.

— … Favoritul tău, Doamnă.

— N-o să se îndepărteze prea tare. Regina râse. Sunt sigură c-o să se distreze bine…

Plouase puţin în zori.

Nu există lucru mai neplăcut de traversat decât feriga udă, înaltă până la umăr. Bine, de fapt există. Există nenumărate lucruri mai neplăcute de traversat, mai ales dacă-s adânci până la umăr. Dar aici şi acum, se gândea Ţaţa Ogg, era greu să-ţi vină în minte mai mult de unul sau două.

Nu aterizaseră înăuntrul Dansatorilor, bineînţeles. Până şi *păsările* făceau un ocol mai curând decât să traverseze acel spaţiu aerian. Păianjenii migratori, plutind pe funigei la o înălţime de o milă, luau o curbă şi-l ocoleau. Norii se despărţeau în două şi curgeau de-o parte şi de alta.

În jurul pietrelor stăruia ceaţa. Ceaţă umedă, lipicioasă.

Ţaţa atacă feriga cu secera, cam plictisită.

— Eşti acolo, Esme? mormăi ea.

Capul Bunei Batevreme se iţi dintr-un desiş de ferigă, la doi paşi.

— Aici s-au întâmplat nişte lucruri, zise ea, pe un ton rece şi dezaprobator.

— Ce lucruri?

— Feriga şi buruienile-s călcate pe lângă pietre. Eu zic că aici s-a *dansat.*

Ţaţa Ogg reflectă asupra acestei informaţii cu acelaşi interes ca un specialist în fizică nucleară care tocmai aflase că cineva izbea două bucăţi subcritice de uraniu ca să se-ncălzească.

— *Nu se poate* să fi făcut asta, zise ea.

— Ba au făcut-o. Şi mai e ceva…

Era greu de imaginat ce-ar mai fi putut fi, dar Ţaţa Ogg zise, oricum:

— Da?

— Cineva a fost omorât aici.

— O, nu, gemu Ţaţa Ogg. Nu înăuntrul cercului…

— Nu. Nu fi căscată! A fost afară. Un bărbat înalt. Avea un picior mai lung şi unul mai scurt. Şi barbă. Cred că era vânător.

— De unde ştii toate astea?

— Tocmai ce-am călcat pe el.

Soarele se înălţă dintre ceţuri.

Primele raze ale dimineţii dezmierdau deja străvechea piatră a Universităţii Nevăzute, cel dintâi colegiu al vrăjitorimii, la cinci sute de mile distanţă.

Nu că şi-ar fi dat seama mulţi vrăjitori de asta. Pentru majoritatea vrăjitorilor Universităţii Nevăzute, prima masă a zilei era prânzul. Nu erau, în general, genul de oameni care să ia micul dejun. Arhicancelarul şi Bibliotecarul erau singurii dintre ei care ştiau cum arată răsăritul privit din faţă şi, în general, erau cam singuri în campus câteva ore bune. Bibliotecarul se trezea devreme şi fiindcă era urangutan, şi aceştia sunt matinali de la natură, deşi, în acest caz particular, el nu-şi începea ziua trăgând câteva răgete ca să gonească alţi masculi de pe teritoriul lui. Doar deschidea Biblioteca şi hrănea cărţile.

Iar lui Mustrum Ridcully, actualul Arhicancelar, îi plăcea să hoinărească prin clădirile adormite, salutând din cap servitorii şi lăsând bileţele subordonaţilor, în general cu unicul scop de a-i face să înţeleagă pe deplin faptul că el era treaz şi se ocupa de treburile zilei în vreme ce ei încă mai sforăiau în pat[7].

Astăzi totuşi altă problemă îi stătea pe creier. Mai mult sau mai puţin literal.

Acel ceva era rotund. De jur împrejur, creşterea era sănătoasă. Putea să jure că ieri nu fusese acolo.

Îşi suci capul încolo şi-ncoace, uitându-se chiorâş la reflexia în oglindă a *celeilalte* oglinzi pe care-o ţinea deasupra capului.

Următorul membru al staffului care se trezea, după Ridcully şi Bibliotecar, era Trezorierul; nu fiindcă ar fi fost el matinal, ci fiindcă pe la ora zece, rezervele foarte limitate de răbdare ale Arhicancelarului se terminau, aşa că se ducea la piciorul scărilor şi începea să zbiere:

— Trezorieeeer!

… Până apărea Trezorierul.

De fapt, asta se întâmpla atât de des, încât Trezorierul, care era neurovor[8] de felul lui, deseori se pomenea că s-a ridicat din pat şi s-a îmbrăcat prin somn cu câteva minute înainte de zbieret. De data asta, era în picioare, complet îmbrăcat şi aproape ajunsese la uşă înainte de a deschide ochii.

— Da, domnule Arhicancelar? zise Trezorierul, abătut.

Arhicancelarul îşi scoase pălăria.

— Ce-i asta, hai? se răsti el.

— Ăă, ăă, ăă… *ce,* domnule Arhicancelar?

— Asta, omule! Asta!

Trezorierul, din ce în ce mai panicat, se holbă la creştetul lui Ridcully.

— Ce anume? A. Chelia?

— Eu *nu* am chelie!

— Ăă, păi…

— Vreau să spun că ieri n-o aveam!

— Aha. Păi. Ăă…

La un moment dat, în mintea Trezorierului ceva se rupea de fiecare dată şi nu se mai putea opri.

— Sigur, lucrurile astea se mai întâmplă, şi bunicul meu avea mare încredere în amestecul de miere şi bălegar de cal, îşi dădea cu el în fiecare zi…

— Eu *nu* chelesc!

Pe faţa Trezorierului începu să danseze un tic. Cuvintele prinseră să i se reverse de la sine, aparent fără intervenţia creierului.

— … Şi avea şi aparatul ăsta cu o baghetă de sticlă şi, şi, trebuia s-o freci cu o bucată de mătase şi…

— E complet ridicol! Nimeni n-a chelit în familia mea, în afară de o mătuşă!

— … Şi, şi, şi aduna roua de dimineaţă şi se spăla cu ea pe cap şi, şi, şi…

Ridcully renunţă. Nu era un om rău.

— Ce medicamente iei, pe moment? şopti el.

— Broa, broa, broa… se bâlbâi Trezorierul.

— A, pilule de broaşte uscate, da?

— D-d-d-d…

— În buzunarul din stânga?

— D-d-d-d-d.

— OK. În regulă… înghite…

Se priviră o clipă în ochi.

Trezorierul se înmuie.

— M-mă simt mult mai bine, domnule Arhicancelar. Mulţumesc.

— Ceva nu-i în regulă, Trezorier. Simt eu în oase.

— Cum spuneţi dumneavoastră, domnule Arhicancelar.

— Trezorier?

— Da, domnule Arhicancelar?

— Nu eşti membru în vreo societate secretă sau aşa ceva, nu?

— Eu? *Nu,* domnule Arhicancelar!

— Atunci, ar fi o idee a naibii de bună să-ţi dai chiloţii jos din cap.

— Îl cunoşti? întrebă Buna Batevreme.

Ţaţa Ogg cunoştea pe toată lumea din Lancre, chiar şi pe bietul trup părăsit printre ferigi.

— E William Scrope, şade încolo, spre Curmătura, răspunse ea. Mai are doi fraţi. E însurat cu fata aia Palliard, o ţii minte? Aia care are dinţi cu răcire cu aer?

— Sper că biata femeie are nişte haine negre decente, zise Buna

Batevreme.

— Se pare că a fost înjunghiat, zise Ţaţa.

Îl întoarse pe spate, blând, dar ferm. Cadavrele, în sine, n-o tulburau. Vrăjitoarele, în general, erau moaşe, dar pregăteau şi morţii pentru îngropăciune; erau mulţi oameni în Lancre pentru care faţa Ţaţei Ogg fusese şi primul, şi ultimul lucru pe care-l văzuseră în viaţă, ceea ce făcea probabil ca toată partea din mijloc să pară anostă, prin comparaţie.

— Dintr-o parte-ntr-alta, constată ea. L-a străpuns de tot. Măiculiţă, cine-ar face aşa ceva?

Amândouă vrăjitoarele se întoarseră să se uite spre pietre.

— Nu ştiu cine, dar ştiu de unde-a venit, zise Buna.

Acum vedea şi Ţaţa Ogg că feriga din jurul pietrelor era într-adevăr călcată în picioare şi complet îngălbenită.

— O să descurc eu povestea asta, zise Buna.

— Să nu cumva să intri…

— Ştiu exact unde tre' să mă duc, foarte mulţumesc.

Erau opt pietre în cercul Dansatorilor. Trei dintre ele aveau nume. Buna ocoli cercul până ajunse în dreptul pietrei numite Fluieraşul.

Îşi scoase din pălărie un ac, unul dintre multele care-i ţintuiau pălăria de păr şi-l ţinu cam la şase inci de piatră. Apoi îi dădu drumul şi privi ce se întâmplă.

Se întoarse la Ţaţa.

— Mai au încă putere, zise ea. Nu prea multă, dar cercul rezistă.

— Dar cine-ar fi destul de tâmpit ca să vină aici să danseze în jurul pietrelor? se miră Ţaţa, apoi, un gând perfid îi trecu prin minte şi adăugă: Magrat a fost plecată cu noi, tot timpul.

— O să trebuiască să aflăm, zise Buna, cu un zâmbet sumbru pe faţă.

— Acum ajută-mă să-l ridic pe bietul om.

Ţaţa Ogg trecu la treabă.

— Aoleu, e greu! Era bine dacă se afla şi Magrat aici, ea e tânără.

— Nu. E sentimentală, zise Buna Batevreme. Una-două îşi pierde capul.

— E fată bună, totuşi.

— Dar bleagă. Îşi închipuie că se poate trăi ca şi cum poveştile cu zâne şi cântecele populare ar fi adevărate, de-adevăratelea. Nu că nu i-aş dori toată fericirea din lume.

— Sper să se descurce ca regină, rosti Ţaţa.

— Noi am învăţat-o tot ce ştie, zise Buna Batevreme.

— Mda, răspunse Ţaţa Ogg, pe când se pierdeau printre ferigi. Crezi

că… poate…?

— Ce?

— Crezi că poate-ar fi trebuit s-o învăţăm tot ce ştim *noi?*

— Ar fi durat prea mult.

— Da, aşa-i.

Dura ceva până să ajungă o scrisoare la Arhicancelar. De obicei, corespondenţa o primea oricine se nimerea să treacă pe lângă poarta Universităţii şi pe urmă era lăsată pe vreun raft la întâmplare sau o folosea cineva ca aprinzător de pipă, ca semn de carte sau, în cazul Bibliotecarului, ca aşternut.

Scrisoarea aceasta ajunsese la el în doar două zile şi era în stare perfectă, în afară de vreo două urme de pahar şi o amprentă de deget cu miros de banane. Aterizase pe masă, împreună cu celelalte, pe când personalul didactic era la micul dejun. Decanul o deschisese cu coada lingurii.

— Ştie cineva de-aici unde-i Lancre? se interesă el.

— De ce? zise Ridcully, ridicându-şi brusc privirea.

— Cică se-nsoară un rege şi vrea să mergem şi noi.

— Aoleu, cum aşa?! se miră Lectorul de Rune Recente. Un regişor de doi bani se însoară şi vrea să mergem noi la el?

— E sus în munţi, explică Arhicancelarul, încet. Se prind nişte păstrăvi formidabili pe-acolo, din câte ţin minte. Pe cuvântul meu! Lancre. Să nu-ţi vină să crezi. Nu m-am mai gândit la locul ăla de ani de zile. Ştiţi, au acolo lacuri glaciare şi peştii dinăuntru n-au văzut o undiţă în viaţa lor. Lancre. Da.

— Şi e mult prea departe, zise Lectorul de Rune Recente.

Ridcully nu-l asculta.

— Şi cerbi. Mii de cerbi. Şi elani. E plină pădurea de lupi. Nu m-aş mira să fie şi pume. Şi-am auzit c-au fost văzuţi din nou pe-acolo Vulturii Gheţurilor. Ochii îi străluceau. Şi nu mai există decât şase din specia asta, adăugă el.

Mustrum Ridcully avea o contribuţie deosebită în privinţa speciilor rare. În primul rând, le menţinea raritatea.

— E la dracu-n praznic, zise Decanul. Nici n-are loc pe hartă.

— Stăteam la unchiul meu, acolo, în vacanţe, povesti Ridcully, cu ochii împăienjeniţi de amintiri. Frumoase zile am avut acolo! Minunate. Verile de-acolo… şi cerul e mai albastru acolo decât oriunde, e foarte… şi iarba… şi…

Reveni brusc din peisajele memoriei.

— Deci, trebuie să mergem, anunţă el. Chemarea datoriei. Un şef de

stat se căsătoreşte. Ocazie importantă. Musai să fie câţiva vrăjitori acolo. Pentru protocol. *Noblies oblijei.*

— Ei, *eu* nu merg, zise Decanul. Nu-i normal să stai la ţară. Mult prea mulţi copaci. Niciodată n-am putut înghiţi asta.

— Trezorierului i-ar prinde bine o ieşire, fu de părere Ridcully. E cam agitat în ultima vreme, n-am idee de ce. Se aplecă să se uite de-a lungul mesei de onoare. Trezorieeeer!

Trezorierul îşi scăpă lingura-n terci.

— Vedeţi despre ce vorbesc? zise Ridcully. E un pachet de nervi, tot timpul. **SPUNEAM CĂ ŢI-AR FACE BINE CEVA AER CURAT, TREZORIER!** Îl înghionti zdravăn pe Decan. Sper că n-o apucă pe câmpii, bietul om, adăugă el, în ceea ce îşi închipuia el că era şoaptă. Stă prea mult închis în casă, dacă mă-nţelegeţi.

Decanul, care ieşea la aer cam o dată pe lună, ridică din umeri.

— **PRESUPUN CĂ ŢI-AR PLĂCEA CÂTEVA ZILE DEPARTE DE UNIVERSITATE, NU?** zise Arhicancelarul, dând din cap şi rânjind ca un descreierat. Linişte şi pace? Viaţă la ţară, sănătoasă? continuă el.

— Ăă, ăă, aşa ceva mi-ar plăcea foarte mult, domnule Arhicancelar, admise Trezorierul, cu speranţa crescându-i pe faţă precum ciupercile toamna.

— Foarte bine. Foarte bine. Ai să vii cu mine, zise Ridcully, radios.

Expresia Trezorierului îngheţă.

— Ne mai trebuie delegaţi, zise Ridcully. Se oferă cineva?

Vrăjitorii, orăşeni până la unul, se aplecară harnici asupra mâncării. Oricum s-ar fi aplecat cu hărnicie deasupra mâncării, dar de data asta o făceau ca să evite privirea lui Ridcully.

— Ce zici de Bibliotecar? propuse Lectorul de Rune Recente, dornic să le arunce leilor o victimă la-ntâmplare.

Brusc, sala se umplu cu un murmur de încuviinţare uşurată.

— Bună alegere, zise Decanul. Exact ce-i trebuie. E bine la ţară. Sunt copaci. Şi… şi… copaci.

— Aer de munte, completă Lectorul de Rune Recente.

— Da, a fost cam palid în ultima vreme, interveni Lectorul de Scrieri Invizibile[9].

— O să fie o distracţie grozavă pentru el, zise Lectorul de Rune Recente.

— O să se simtă ca acasă, presupun, zise Decanul. Cu copaci peste tot.

Îl priviră cu toţii pe Arhicancelar, să vadă ce spune.

— Umblă dezbrăcat, zise Ridcully. Şi face „uuk“ tot timpul.

— Dar poartă halatul ăla vechi, verde, zise Decanul.

— Numai când face baie.

Ridcully se scărpină în bărbie. De fapt, îi era chiar simpatic Bibliotecarul, care nu-l contrazicea niciodată şi se menţinea în formă, deşi era o formă de pară, în cazul lui. Dar asta-i forma potrivită pentru un urangutan.

Partea interesantă, în ce-l privea pe Bibliotecar, era că nimeni nu mai observa că e urangutan, decât dacă le atrăgea atenţia vreun oaspete din afară. Şi atunci, de obicei, cineva răspundea: „A, da. A fost un fel de accident magic, nu? Sunt aproape sigur că asta a fost. Era om şi, deodată, s-a trezit primată. Ştii, e ciudat… nu-mi mai aduc aminte cum arăta înainte. Adică, sunt convins că o fi fost om, e logic. Dar mereu mi l-am imaginat ca antropoid. I se potriveşte mai bine“.

Şi cu adevărat fusese un accident, întâmplat printre puternicele cărţi magice ale Bibliotecii Universităţii, care-i îmbrâncise Bibliotecarului, cum s-ar zice, genomul jos din arborele evoluţiei şi înapoi în sus pe altă ramură, diferenţa semnificativă fiind că acum se putea agăţa cu capu-n jos de crengi, cu picioarele.

— Of, bine, zise Arhicancelarul. Dar trebuie să se-mbrace cu ceva în timpul ceremoniei, măcar de hatârul bietei mirese!

Se auzi un scâncet dinspre Trezorier.

Toţi vrăjitorii se întoarseră spre el.

Lingura îi aterizase pe podea cu un uşor troncănit. Era de lemn. Vrăjitorii îi confiscaseră, cu blândeţe, tacâmurile de metal, după ceea ce era cunoscut drept Nefericitul Incident De La Cină.

— A-a-a-a-a… făcu Trezorierul, încercând să se împingă cât mai departe de masă.

— Pilulele de broaşte uscate, zise Arhicancelarul. Să i le scoată careva din buzunar!

Vrăjitorii nu se grăbiră s-o facă. Puteai da peste orice în buzunarul unui vrăjitor – boabe de mazăre, lucruri ilogice cu multe picioare, mici universuri experimentale, orice…

Lectorul de Scrieri Invizibile îşi lungi gâtul să vadă ce anume îl speriase pe colegul său.

— Hei, ia uitaţi-vă la terciul lui, zise el.

În fulgii de ovăz se vedea o adâncitură, perfect rotundă.

— Vai de mine, *alt* cerc de lanuri, zise Decanul.

Vrăjitorii se relaxară.

— Afurisitele astea de chestii apar peste tot anul ăsta, observă Arhicancelarul.

Nu-şi scosese pălăria când se aşezase la masă, fiindcă o folosea ca să ţină pe loc o compresă de miere cu bălegar de cal şi un mic

generator electrostatic pus în mişcare de un şoarece pe care i-l făcuseră tinerii ăia deştepţi din Pavilionul Magiei de Înaltă Energie, deştepţi băieţi erau aceştia, poate într-o zi avea să înţeleagă şi el măcar jumătate din ce tot îndrugau ei…

Până una-alta, avea să-şi ţină pălăria pe cap.

— Şi-s şi foarte puternice, zise Decanul. Mi-a spus ieri grădinarul că i-au făcut praf varza.

— Credeam că apar doar în tarlale şi locuri de-astea, interveni Ridcully. Un fenomen natural perfect normal.

— Dacă nivelul de flux e suficient de înalt, presiunea intercontinuum poate probabil să contrabalanseze chiar şi un procentaj bazat de realitate destul de ridicat, rosti Lectorul de Scrieri Invizibile.

Conversaţia se opri. Toţi se întoarseră să se uite la el, cel mai nefericit şi mai recent învestit membru al staffului. Arhicancelarul se încruntă.

— Nu vreau nici măcar să *începi* să explici ce-ai spus, zise el. Probabil ai să zici iar că universul e un cearşaf de cauciuc cu greutăţi pe el, aşa-i?

— Nu chiar, nu…

— Şi cuvântul „cuantic” se grăbeşte din nou să-ţi iasă de pe buze, zise Ridcully.

— Păi, e…

— Ca şi „continuinuinuum”, mă gândesc, zise Ridcully.

Lectorul de Scrieri Invizibile, un vrăjitor tânăr pe nume Ponder{10} Stibbons, suspină din rărunchi.

— Nu, domnule Arhicancelar, remarcam doar…

— Sau sunt iar găurile de vierme?

Stibbons se dădu bătut. Să foloseşti o metaforă de faţă cu un om atât de lipsit de imaginaţie ca Ridcully era ca şi cum ai flutura o capă roşie în faţa unui t – ca şi cum ai pune ceva foarte enervant în faţa cuiva care se enerva din acea cauză. Era o viaţă grea să fii Lector de Scrieri Invizibile.

— Mai bine vii şi tu cu noi, zise Ridcully.

— Eu, domnule Arhicancelar?

— Nu pot să te las să bântui pe-aici şi să inventezi milioane de universuri care-s prea mici ca să le vezi şi toate celelalte chestii cu continuinuinuum, zise Ridcully. Şi oricum, am nevoie de cineva să-mi care undiţele şi arba… Să-mi care lucrurile, se corectă el.

Stibbons îşi privi fix farfuria. N-avea rost să se împotrivească. Ceea ce-şi dorea el cu adevărat în viaţă era să-şi petreacă următoarea sută de ani în Universitate, mâncând zdravăn la fiecare masă şi nefăcând

prea multă mişcare în rest. Era un tânăr dolofan, cu tenul de culoarea unei făpturi care trăieşte pe sub pietre. Lumea îi spunea mereu să pună mâna să ajungă ceva în viaţă, şi asta voia şi el. Îşi dorea să ajungă să stea toată viaţa-n pat.

— Dar, domnule Arhicancelar, zise Lectorul de Rune Recente, *tot* e al naibii de departe.

— Prostii, replică Ridcully. Acum e gata drumul cel nou tocmai până la Sto Helit. Sunt diligenţe în fiecare miercuri, regulat. Trezorieeeer! Of, să-i dea careva o pilulă de broaşte uscate… Domnule Stibbons, dacă reuşeşti să rămâi în universul nostru cinci minute, du-te şi vezi de bilete. Gata. S-a rezolvat, nu?

Magrat se trezi.

Şi ştiu că nu mai era vrăjitoare. Senzaţia i se furişă pur şi simplu în trup, parte integrantă din procesul normal de evaluare pe care-l face fiecare în primele secunde de la ieşirea din abisul viselor: braţe: 2, picioare: 2, angoasă existenţială: 58%, vinovăţie întâmplătoare: 94%, nivel de vrăjitorie: 00,00.

Problema era că nu-şi amintea să fi fost altceva vreodată. Mereu fusese vrăjitoare. Magrat Usturoi, a treia vrăjitoare, asta era ea. Cea fraieră.

Ştia că nu fusese niciodată prea grozavă. Sigur, putea să facă unele vrăji, şi chiar bine, dar nu era vrăjitoare *până-n măduva oaselor,* ca alea bătrâne. Şi ele aveau grijă să i-o spună.

Ei, o să trebuiască să-nveţe meseria de regină. Cel puţin în branşa asta era singura din Lancre. N-o să aibă cine să i se uite peste umăr tot timpul şi să-i spună: *„Nu aşa* se ţine sceptrul".

Bun…

Cineva îi furase hainele, în cursul nopţii.

Se dădu jos din pat, în cămaşă de noapte şi ţopăi pe podeaua de piatră rece către uşă. Era în mijlocul camerei când uşa se deschise singură.

O ştia pe fata mărunţică şi oacheşă care intră, abia vizibilă de după un teanc de lenjerie. În general, oamenii din Lancre se cunoşteau.

— Millie Chillum?

Lenjeria făcu o reverenţă.

— Da, coniţă?

Magrat ridică o parte din teanc.

— Sunt eu, Magrat, zise ea. Bună.

— Da, coniţă.

Altă reverenţă.

— Ce-i cu tine, Millie?

— Da, coniţă.

Reverenţă, reverenţă.

— Ţi-am spus, sunt *eu.* Nu-i nevoie să te uiţi la mine aşa.

— Da, coniţă.

Reverenţele intimidate continuau. Magrat îşi dădu seama că propriii genunchi începuseră să se-ndoaie, prin simpatie, dar cam în contratimp, aşa că în vreme ce ea o lua în jos, se încrucişa cu fata care pornise-n sus.

— Dacă mai zici „da, coniţă“ încă o dată, n-o să-ţi fie bine, reuşi ea să spună, în trecere.

— Da… în regulă, Maiestate, coniţă!

Începea să se zărească o lumină.

— Încă nu-s regină, Millie. Şi mă cunoşti de douăzeci de ani, gâfâi Magrat, luând-o în sus.

— Da, coniţă. Dar o să fiţi regină. Aşa că mie mi-a spus mămica să fiu respectuoasă, zise Millie, ţinând-o întruna cu reverenţele.

— A. Bine. În regulă atunci. Unde mi-s hainele?

— Le am aici, pre-Maiestate.

— Astea nu-s ale mele. Şi, te rog, nu te mai fâţâi în sus şi-n jos. M-ai ameţit.

— Pe astea le-a comandat regele special din Sto Helit, coniţă.

— Le-a comandat, serios? Acum cât timp?

— Nu ştiu, coniţă.

„Ştia că mă-ntorc acasă, gândi Magrat. De unde? Ce se-ntâmplă aici?“

Hainele aveau mult mai multă dantelă decât obişnuia Magrat, dar asta era doar, cum s-ar spune, cireaşa de pe tort. Magrat purta, de regulă, o rochie simplă, fără mare lucru pe dedesubt afară de Magrat. La doamnele din lumea bună nu mergea aşa. Millie primise un fel de diagramă tehnică, dar nu le ajută prea mult.

O studiară cu atenţie.

— Şi zici că ăsta-i costumul standard de regină?

— Nu ştiu, coniţă. Cred că Maiestatea Sa doar le-a trimis o groază de bani şi le-a spus să vă facă trusoul.

Înşirară toate lucrurile pe podea.

— Ăsta-i pompadourul?

Afară pe metereze, se schimbă garda. Se schimbă în hainele de grădinărit, apoi se duse să sape fasolea. Înăuntru, aveau loc ample discuţii sartoriale.

— Cred că le-aţi pus de-a-ndoaselea, coniţă. Care parte-i

malacovul?

— Scrie aici Inseră fâşiea A în despicăturia B. Nu găsesc despicăturia B.

— Astea parcă-s *coburi de şa.* Eu *aşa ceva* nu îmbrac. Şi asta ce-i?

— Jaboul, coniţă. Ăă. Cică face furori în Sto Helit, aşa zice frate-miu.

— Adică, înfurie oamenii? Şi asta ce-i?

— Brocart, cred eu.

— Parcă-i *carton.* Trebuie să port aşa ceva *în fiecare zi?*

— Nu ştiu, coniţă, de un' să ştiu eu?

— Dar Verence umblă mereu în nădragi de piele şi într-o jachetă veche!

— A, dar dumneavoastră sunteţi regină. Reginele nu pot umbla aşa. Toată lumea ştie asta. N-are nimic dacă un rege umblă cu fundul pe jumătate atârnându-i din nădra…

Se plesni cu palma peste gură.

— Nu-i nimic, zise Magrat. Sunt sigură că până şi regii au… părţi mai sus de coapse, ca toată lumea. Continuă ce spuneai.

Millie se înroşise ca racul.

— Ştiţi, ştiţi, ştiţi, reginele tre' să se poarte ca nişte doamne, se bâlbâi ea. Are regele cărţi despre asta. Cu ietichetă şi treburi d-astea.

Magrat se examină critic în oglindă.

— Vă stă bine, în-curând-Maiestate, zise Millie.

Magrat se suci în dreapta şi-n stânga.

— Îmi stă rău părul, zise ea, după o vreme.

— Iertare, coniţă, spunea regele că a trimis după un coafor tocmai din Ankh-Morpork, coniţă. Pentru nuntă.

Magrat îşi potrivi o şuviţă. Începea să-şi dea seama că a fi regină presupunea un mod de viaţă cu totul nou.

— Parol, zise ea. Şi acum ce fac?

— Nu ştiu, coniţă.

— Regele ce face?

— A, el a mâncat de dimineaţă şi-a întins-o la Curmătura să-i arate lui moş Muckloe cum să crească porcii după carte.

— Şi-atunci *eu* ce fac? Care-i *treaba* mea?

Millie arăta nedumerită, dar asta nu implica o schimbare prea mare a expresiei ei de bază.

— Nu ştiu, coniţă. Domniţi, presupun. Vă plimbaţi prin grădină. Primiţi curteni. Coaseţi goblenuri. Asta-i la mare modă la regine. Şi pe urmă… ăă… mai târziu e şi succesiunea regală…

— Pentru moment, zise Magrat, ferm, să încercăm cu goblenul.

Lui Ridcully Bibliotecarul îi făcea greutăţi.

— Sunt, întâmplător, Arhicancelarul dumitale, domnule!

— Uuk!

— O să-ţi *placă* acolo! Aer curat! Grămezi de copaci! Sunt la păduri ce n-ai văzut!

— Uuk!

— Dă-te jos *imediat!*

— Uuk!

— Cărţile o să fie în deplină siguranţă aici în timpul vacanţei. Dă-o-ncolo de treabă, şi-aşa e destul de greu să-i faci pe studenţi să vină aici…

— Uuk!

Ridcully se încruntă la Bibliotecar, care se ţinea cu degetele de la picioare de raftul de sus din secţiunea Parazoologie, de la Ba la Mn.

— În fine, zise el, cu o voce joasă şi vicleană. Păcat totuşi având în vedere situaţia. Am auzit că au o bibliotecă destul de mare la castel, în Lancre. Bine, dacă o poţi *numi* bibliotecă – nu-i decât un morman de cărţi vechi. Se pare că n-au fost catalogate niciodată.

— Uuk?

— Mii de cărţi. Şi unele-s incunabule, aşa mi-a spus cineva. Mare păcat că nu vrei să le vezi!

Puteai unge osii cu vocea lui Ridcully.

— Uuk?

— Dar îmi dau seama că te-ai hotărât deja. Aşa că o să plec. Rămâi cu bine!

Ridcully ieşi pe uşa Bibliotecii şi începu să numere în şoaptă. Ajunsese la trei când Bibliotecarul ieşi în mare viteză şi ajutându-se de mâini, atras de incunabule.

— Deci, să luăm patru bilete, da? zise Ridcully.

Buna Batevreme începu să investigheze ce anume se întâmplase în jurul pietrelor. Cu metoda ei specială.

Lumea subestimează albinele.

Dar Buna Batevreme nu. Ea avea vreo şase stupi şi ştia, de exemplu, că nu există ceea ce s-ar numi albina individuală. Dar există fiinţa roiului, ale cărei celule componente sunt ceva mai mobile decât, să zicem, cele ale melcului obişnuit. Roiurile văd totul şi simt încă şi mai multe, şi ţin minte ani în şir, deşi memoria lor e mai mult externă şi-i făcută din ceară. Fagurele e memoria stupului – dispunerea celulelor cu ouă, cu polen, botcile, celulele cu miere, diferitele *feluri* de miere, toate fac parte din structura memoriei.

Şi mai sunt şi trântorii cei mari şi graşi. Lumea crede că ei nu fac decât să piardă vremea prin stup tot anul, în aşteptarea acelor scurte momente când matca binevoieşte să le observe existenţa, dar asta nu explică de ce au mai multe organe de simţ decât acoperişul sediului CIA.

Buna nu *creştea,* propriu-zis, albine. Le mai lua din ceara veche, în fiecare an, pentru lumânări, şi din când în când câte-un borcan de miere de care credea ea că stupul se poate lipsi, dar le ţinea mai mult ca să aibă cu cine vorbi.

Pentru prima oară de când se întorsese, se duse la stupi.

Şi rămase cu ochii la ei.

Albinele izbucneau din urdinişuri, ca apa în clocot. Bucata de grădină din spatele tufelor de zmeură, de obicei liniştită, era plină de zumzetul aripilor lor. Prin aer fulgerau mici trupuri cafenii, ca o grindină orizontală.

Tare-ar fi vrut să ştie de ce!

Albinele erau singurul ei eşec. Nu exista nicio minte în Lancre pe care să n-o poată împrumuta. Putea chiar să vadă lumea prin ochii râmelor.{11} Dar un roi de albine, o minte făcută din mii de părţi mobile, asta o depăşea. Era cel mai greu test dintre toate. Încercase de nenumărate ori să li se ataşeze, să vadă lumea prin zece mii de perechi de ochi multifaţetaţi deodată şi nu se alesese niciodată cu nimic, în afară de câte-o migrenă şi de dorinţa de-a face amor cu florile.

Dar puteai deduce o mulţime de lucruri, doar privindu-le. După activitatea lor, direcţia zborului, purtarea albinelor de pază de la urdiniş…

După purtare, păreau *extrem de îngrijorate.*

Ca urmare, Buna se duse să-şi facă siesta, aşa cum numai ea ştia.

Ţaţa Ogg încercă altă metodă, care n-avea mare lucru de-a face cu vrăjitoria, dar avea de-a face *în totalitate* cu caracterul intrinsec al neamului Ogg.

Şezu o vreme în bucătăria ei imaculată, bând rom şi fumând din pipa ei puturoasă şi privind tablourile de pe pereţi. Fuseseră pictate de nepoţii ei cei mai tineri, în culori noroioase, vreo duzină de nuanţe şi reprezentau, majoritatea, siluete butucănoase, având cuvântul BUNI mâzgălit dedesubt, cu litere aproximative, de noroi.

În faţa ei, motanul Greebo, fericit că e din nou acasă, zăcea pe spate cu toate labele-n sus, executându-şi faimosul rol de ceva-pescuit-de-prin-şanţuri.

Într-un târziu, Ţaţa Ogg se ridică şi-o porni gânditoare spre fierăria

lui Jason.

Fierăria ocupa întotdeauna un rol central în orice sat, ţinea loc de cămin cultural, sală de conferinţe şi, în general, placă turnantă a tuturor bârfelor. Şi acum pierdeau vremea pe-acolo vreo câţiva bărbaţi, care aveau câteva ceasuri libere de la ocupaţiile tradiţionale de prin Lancre, braconajul şi privitul femeilor care trebăluiau.

— Jason Ogg, vreau să *discut* cu tine.

Fierăria se goli ca prin farmec. Probabil din cauza tonului Ţaţei. Dar Ţaţa întinse o mână şi-l înhăţă de braţ pe unul dintre oameni pe când încerca să se furişeze pe lângă ea, într-un fel de pasul-piticului împiedicat.

— Mă *bucur* că te-am întâlnit, domnule Quarney, zise ea. Nu pleca aşa repede! Merge bine magazinul?

Unicul negustor din Lancre îi aruncă genul de privire pe care-o rezervă un şoarece cu trei picioare unei pisici atletice. Şi agile, totuşi.

— Vai, tare greu, tare greu merg afacerile acum, doamnă Ogg!

— A, ca de obicei, deci?

Expresia domnului Quarney era rugătoare. Ştia că n-o să scape netaxat şi acum voia doar să afle care va fi ponosul.

— Păi, zise Ţaţa Ogg, o ştii pe văduva Scrope, de la Curmătura?

Lui Quarney îi căzu falca.

— Dar nu-i văduvă, zise el. E…

— Pui pariu pe juma' de dolar? întrebă Ţaţa.

Quarney rămase cu gura deschisă şi, în jurul ei, chipul i se rearanjă într-o expresie de groază fascinată.

— Aşa că, să-i dai pe datorie, auzi, până reuşeşte să pună ferma pe picioare, rosti Ţaţa, în tăcerea care se lăsase.

Quarney, mut, încuviinţă din cap.

— Şi asta-i valabil şi pentru voi, restul, care ascultaţi la uşă, continuă Ţaţa, ridicând vocea. N-ar strica să-i lăsaţi nişte carne pe prag din când în când, da? Şi probabil c-o să aibă nevoie de ajutor la seceriş. Ştiu că mă pot baza pe voi toţi. Hai, acum plecaţi…

O rupseră la fugă, lăsând-o pe Ţaţa Ogg triumfătoare pe prag.

Jason Ogg o privi abătut, ditai omul de o sută de kile, dar în faţa ei părea tot de patru ani.

— *Jason?*

— Am asta de călit pentru moş…

— Aşa deci, zise Ţaţa, nebăgându-l în seamă, ce s-a mai întâmplat pe-aici cât am lipsit eu, băiete?

Jason scormonea, absent, cu un drug de fier în foc.

— Păi, ştii, a fost o tornadă zdravănă de Lăsata Porcului şi una din

găinile babei Peason a ouat acelaşi ou de trei ori, şi vaca lui moş Poorchick a fătat un şarpe cu şapte capete, şi-a fost o ploaie de broaşte la Curmătura…

— A fost totul normal, deci, concluzionă Ţaţa Ogg.

Îşi umplu pipa cu nonşalanţă.

— Păi, da, a fost linişte, încuviinţă Jason.

Scoase drugul din foc, îl puse pe nicovală şi ridică barosul.

— O să aflu până la urmă, să ştii, zise Ţaţa Ogg.

Jason nu întoarse capul, dar barosul i se opri la mijlocul loviturii.

— Aflu întotdeauna, ştii asta, îl avertiză Ţaţa Ogg.

Fierul se răci de la culoarea spicului de grâu la roşu-cireşiu.

— Ştii că întotdeauna te simţi mai bine după ce-i povesteşti bătrânei tale mame, zise Ţaţa Ogg.

Fierul se răci de la roşu la negru pârjolit. Dar Jason, care era obişnuit cu dogoarea forjei, începuse să arate de parcă-i era prea cald.

— Eu aş bate fierul ăla până nu se răceşte, zise Ţaţa Ogg.

— N-a fost vina mea! Mami! Cum puteam eu să le opresc?

Ţaţa se lăsă pe spătarul scaunului, cu un zâmbet mulţumit pe faţă.

— Pe cine anume, fiule?

— Păi, Diamanda cea tinerică şi Perdita, şi fata aia cu părul roşu de la Curunsus şi celelalte. I-am *spus* eu lui moş Peason, i-am spus că n-o să fii de acord, le-am *spus* că Jupâneasa Batevreme o să-şi pună – o să fie sarcastică, la sigur, când o afla, zise Jason. Dar ele au râs. Au zis că pot să-nveţe vrăjitoria şi singure.

Ţaţa Ogg dădu din cap. De fapt, aveau perfectă dreptate. *Puteai* să te-nveţi singură vrăjitoria. Dar atât profesoara, cât şi eleva trebuiau să fie un anume gen de persoană.

— Diamanda? zise ea. N-am mai auzit numele ăsta.

— Păi, de fapt o cheamă Lucy Tockley, explică Jason. Dar spune că Diamanda e mai… mai vrăjitoresc.

— Aha! Aia care poartă pălăria aia mare şi pleoştită, de fetru?

— Da, mami.

— Şi care-şi vopseşte unghiile în negru?

— Da, mami.

— Moş Tockley a dat-o la şcoală, la oraş, nu?

— Da, mami. S-a întors cât ai fost tu plecată.

— Aha!

Ţaţa Ogg îşi aprinse pipa de la focul forjei. Pălărie pleoştită, unghii negre şi educaţie. Vai de noi!

— Şi câte fete s-au apucat de de-asta?

— Cam juma' de duzină. Dar se *pricep,* mami.

— Mda?

— Şi, de fapt, nu fac nimica rău.

Ţaţa Ogg privea gânditoare la jăratic.

Tăcerile Ţaţei Ogg păreau fără sfârşit. Şi mai aveau şi o anume componentă direcţională. Lui Jason îi era foarte clar că tăcerea îi era adresată.

De fiecare dată, se lăsa păcălit şi încerca s-o umple.

— Şi Diamanda aia are şcoală ca lumea, zise el. Ştie nişte cuvinte de mai mare dragul.

Linişte.

— Şi ştii că tu mereu spuneai că nu-s destule fete tinere care să vrea să se facă vrăjitoare, în ziua de azi, zise Jason.

Scoase fierul încins din foc şi-l lovi de câteva ori cu ciocanul, de formă.

În direcţia lui se mai revărsă puţină linişte.

— Se duc de dansează sus în munţi, de fiecare dată când e lună plină.

Ţaţa Ogg îşi scoase pipa din gură şi-i studie cu atenţie căuşul.

— Se spune, continuă Jason, conspirativ, că dansează cum le-a făcut mama lor.

— Cum aşa?

— Ştii tu, mami. La nudu' gol.

— Măi să fie! Ce chestie! Le-a văzut cineva unde se duc?

— Neee! Ţesător, meşterul de acoperişuri, zice că mereu le pierde urma.

— Jason?

— Da, mami.

— Au dansat în jurul pietrelor.

Jason îşi dădu cu ciocanul peste degete.

Existau destui zei prin munţii şi pădurile regatului Lancre. Unul dintre ei era cunoscut drept Herne Hăituitul. Era un zeu al urmăririi şi vânătorii. Mai mult sau mai puţin.

Majoritatea zeilor sunt creaţi şi hrăniţi din credinţă şi speranţă. Vânătorii dansează deghizaţi în blănuri de animale şi creează zei ai vânătorii, care sunt de obicei gălăgioşi şi zdraveni şi cu tot atâta tact cât un tsunami. Dar aceştia nu sunt singurii zei ai vânătorii. Şi prada are o voce ocultă a ei, care glăsuieşte când zvâcneşte sângele şi latră copoii. Herne era zeul celor vânaţi şi prigoniţi şi al tuturor micilor animale al căror destin final e un chiţăit subit şi umed.

Avea mai puţin de trei picioare înălţime, urechi de iepure şi nişte

corniţe foarte mititele. Dar viteză avea din belşug şi şi-o folosea pe toată în vreme ce alerga înnebunit prin pădure.

— Vin! Vin! Se întorc! *Se întorc cu toţii!*

— Cine? întrebă Jason Ogg.

Stătea cu degetul mare în albia cu apă.

Ţaţa Ogg suspină.

— *Ei,* zise ea. Ştii tu. *Ei.* Nu suntem sigure, dar…

— Care-s ăia, Ei?

Ţaţa şovăi. Unele lucruri nu le puteai spune oamenilor obişnuiţi. Pe de altă parte, Jason era fierar, aşadar, nu era un om obişnuit. Făurarii aveau secrete de păstrat. Şi era din familie; Ţaţa Ogg avusese o tinereţe aventuroasă şi nici la socotit nu se pricepea prea bine, dar părea destul de sigură că era fiul ei.

— Păi, ştii, zise ea, fluturând absentă din mâini, pietrele alea… Dansatorii… ştii, în vremuri străvechi… odată ca niciodată…

Se opri, apoi încercă din nou să explice natura esenţialmente fractală a realităţii.

— Cum să zic… unele locuri sunt mai *subţiri* decât altele, acolo unde erau porţile pe vremuri, bine, nu erau chiar porţi, mai curând locuri unde lumea e mai *subţire…* Oricum, problema e că Dansatorii… sunt un fel de gard… şi noi, adică nu noi, că asta era acum nişte mii de ani… adică, vreau să spun că alea nu-s doar nişte pietre, sunt un fel de fier meteoric, dar… există ceva ca un fel de flux, dar nu cu apă, sentâmplă atunci când lumile se apropie între ele şi mai că poţi păşi dintr-una într-alta… oricum, dacă s-au dus oameni pe la pietre şi şi-au făcut de cap pe-acolo… atunci Ei o să se întoarcă, dacă *n-avem* grijă.

— Care Ei?

— Păi, asta-i problema, zise Ţaţa Ogg, abătută. Dacă-ţi spun, o să-nţelegi pe dos. Ei trăiesc de cealaltă parte a Dansatorilor.

Fiul ei se holbă la ea. Apoi păru că înţelege şi un zâmbet i se lăţi pe faţă.

— A, zise el. Pricep. Am auzit că vrăjitorii ăia din Ankh fac tot timpul câte-o gaură în ţesătura aia a realităţii de-o au pe-acolo şi dau buzna prin ea nişte chestii oribile din Dimensiunile Subterane. Dihănii imense, cu zeci de ochi şi mai multe picioare decât o ceată de căluşari.

Înşfăcă barosul lui nr. 5.

— Nu-ţi face griji, mami! Dacă încep să apară pe-aici, imediat le…

— Nu, *nu-i* asta, zise Ţaţa. Ăia sunt *de-afară.* Dar Ei trăiesc… acolo.

Jason părea complet nedumerit.

Ţaţa ridică din umeri. Mai devreme sau mai târziu, o să trebuiască să

spună cuiva.

— Seniorii şi Doamnele, zise ea.

— Ăştia cine-s?

Ţaţa privi în jur. Dar, în definitiv, era într-o fierărie. Aici fusese deja o fierărie cu mult înainte să existe castelul, ba chiar cu mult înainte să existe regatul. Erau potcoave peste tot. Pereţii erau îmbibaţi cu fier. Aici nu era doar un loc cu fier, era un loc unde fierul murea şi renăştea. Dacă nu puteai rosti cuvântul aici, nu-l puteai rosti niciunde.

Chiar şi aşa, nu-i convenea deloc.

— *Ştii tu,* zise ea. Neamul Frumos. Boierimea. Cei Strălucitori. Poporul Stelelor. *Ştii* tu.

— Cine?

Ţaţa puse mâna pe nicovală, pentru orice eventualitate, şi-i spuse cine.

Fruntea încruntată a lui Jason se descreţi lent, cam cu viteza răsăritului.

— Ei? zise el. Dar nu sunt blânzi şi…?

— Vezi? zise Ţaţa. Ţi-am spus eu c-ai să înţelegi greşit!

— Cât?! exclamă Ridcully.

Vizitiul ridică din umeri.

— Dacă vă convine, zise el.

— Îmi pare rău, domnule, zise Ponder Stibbons. E singura diligenţă.

— Cincizeci de dolari de persoană e jaf ziua-n amiaza mare!

— Nu, ripostă vizitiul cu răbdare. Jaf ziua-n amiaza mare, continuă el, cu tonul autoritar al celui cu experienţă, e când cineva îţi iese-n cale cu o săgeată aţintită spre tine şi pe urmă toţi amicii lui sar de prin copaci şi de după stânci şi ne iau toţi banii şi lucrurile. Şi mai e şi jaful de noapte, care e ca ăla de zi, doar că dau foc şi la diligenţă ca să aibă lumină. Acuma, jaful de amurg, în general…

— Vrei să spui, zise Ridcully, că tâlhăria e inclusă în *preţ?*

— Prin Breasla Bandiţilor, explică vizitiul. E un fel de aranjament preventiv.

— Şi ce se întâmplă dacă nu plătim? întrebă Ridcully.

— Vă aranjează ei.

Vrăjitorii se strânseră grămadă.

— Avem o sută cincizeci de dolari, zise Ridcully. Nu putem scoate alţi bani din seif fiindcă Trezorierul a înghiţit ieri cheia.

— Pot să propun o idee, domnule? zise Ponder.

— Dă-i drumul.

Ponder îi zâmbi larg vizitiului.

— Animalele de companie călătoresc gratuit? sugeră el.

— Uuk?

Mătura Ţaţei Ogg trecu razant, la un metru deasupra cărărilor pădurii, luând curba atât de strâns că ghetele-i greblară frunzişul. Sări jos în faţa căsuţei Bunei Batevreme, atât de grăbită încât nici nu-şi opri mătura, care îşi continuă zborul până se opri în privată.

Uşa era deschisă.

— Iu-huu?

Ţaţa aruncă o privire în spălătorie, apoi urcă apăsat pe scările înguste.

Buna Batevreme era întinsă pe pat, ţeapănă. Faţa-i era cenuşie, pielea – rece.

Oamenii o mai găseau aşa din când în când şi întotdeauna se creau situaţii stânjenitoare. Astfel încât acum îşi liniştea musafirii şi-şi ispitea destinul prin aceea că ţinea în mâinile-i ţepene un carton, pe care scrisese:

„NU-S MUARTĂ.“

Fereastra era proptită deschisă cu un băţ.

— Ah, zise Ţaţa, mai mult pentru sine decât pentru altcineva, văd că eşti plecată. O să, o să, păi, o să pun de ceai, bine, şi-o să te aştept să te-ntorci?

Măiestria lui Esme la Împrumutat o neliniştea. Să intri în mintea animalelor şi a altor jivine era în regulă, dar prea multe vrăjitoare nu se mai întorseseră. Ani de zile, Ţaţa lăsase pe pervaz bucăţi de slănină şi şorici pentru un piţigoi de care era sigură că era bătrâna Buna Postalute, care plecase într-o zi la Împrumutat şi nu se mai întorsese. În măsura în care o vrăjitoare poate considera ceva nefiresc, Ţaţa era de părere că ăsta-i un lucru nefiresc.

Se întoarse în spălătorie şi scoase o găleată de apă din puţ, îşi aduse aminte la timp şi pescui tritonii din apă înainte s-o pună la fiert.

Pe urmă se aşeză să privească pe geam.

După o vreme, o creatură micuţă traversă grădina şi intră în casă pe fereastra de la etaj.

Ţaţa turnă ceaiul în ceşti. Scoase cu atenţie o lingură de zahăr din zaharniţă, îşi răsturnă restul de zahăr în ceai, puse lingura de zahăr la loc în zaharniţă, aşeză ambele ceşti pe o tavă şi urcă scările.

Buna Batevreme stătea în capul oaselor pe pat.

Ţaţa privi în jur.

De o grindă atârna un liliac mare, cu capul în jos.

Buna Batevreme se frecă la urechi.

— Împinge oala sub el, fii drăguţă, Gytha, mormăi ea. Că una-două îşi fac nevoile pe covor.

Ţaţa dezgropă cel mai sfios articol din vesela de dormitor a Bunei şi-l împinse cu piciorul până la locul potrivit.

— Ţi-am adus o ceaşcă de ceai, zise ea.

— Tare bine! Am un gust de molii în gură, zise Buna.

— Credeam că noaptea preferi bufniţele, rosti Ţaţa.

— Da, dar pe urmă zile-ntregi tot încerc să-mi sucesc faţa la ceafă, zise Buna. Cel puţin liliecii se uită mereu în aceeaşi direcţie. Întâi am încercat cu iepurii, dar ştii câtă ţinere de minte au. Şi, oricum, ştii la *ce* se gândesc ei tot timpul. Că le-a mers buhul.

— La iarbă.

— Corect.

— Ai aflat ceva? întrebă Ţaţa.

— Au tot mers vreo şase inşi acolo. La fiecare lună plină! răspunse Buna. Fete, după formă. Ca liliac, nu vezi decât conturul.

— Ai făcut treabă bună, replică Ţaţa, cu mare grijă. Crezi că-s fete de pe-aici?

— Musai. Că nu vin pe mături.

Ţaţa Ogg suspină.

— E Agnes Nitt, fata lui moş Treiparale, zise ea. Şi fata lu' Tockley. Şi încă vreo câteva.

Buna Batevreme o privi, cu gura căscată.

— L-am întrebat pe Jason al meu, explică ea. Scuze!

Liliacul râgâi. Buna Batevreme îşi acoperi, bine-crescută, gura cu mâna.

— Sunt o babă proastă, aşa-i? zise ea, după o vreme.

— Nu, nu, ripostă Ţaţa. Împrumutatul e meşteşug înalt. Şi tu te pricepi de minune.

— Sunt trufaşă, asta sunt. Cândva, m-aş fi gândit şi eu să întreb pe cineva, în loc să încerc să o fac pe liliacul.

— Jason al meu nu ţi-ar fi spus nimic ţie. Mie mi-a spus numai fiindcă dacă nu-mi spunea îi făceam viaţa un iad, zise Ţaţa Ogg. Că de-asta-i sunt mamă.

— Îmi pierd îndemânarea, asta e. Îmbătrânesc, Gytha!

— Omul are vârsta pe care şi-o simte, eu aşa cred.

— Asta spuneam şi eu.

Ţaţa Ogg păru îngrijorată.

— Dacă era şi Magrat aici, zise Buna, m-ar fi văzut cum mă fac de râs.

— Ei, ea e-n siguranţă la castel, zise Ţaţa. Învaţă să fie regină.

— Cel puţin, în meseria asta de regină, fu de părere Buna, nu observă nimeni dacă nu faci ce trebuie. *Musai* să fie corect ce faci, fiindcă *tu* eşti cea care o face.

— Ştii, e ciudat cu regalitatea asta, zise Ţaţa. E ca magia. Iei o fată oarecare, cu fundul ca doi purcei într-un sac şi cu capu-n nori, şi, dacă se mărită cu un rege sau cu un prinţ sau aşa ceva, deodată e o frumoasă şi strălucitoare prinţesă de sânge regesc. E ciudată lumea asta!

— Dar să ştii că n-am de gând să îngenunchez în faţa ei, zise Buna.

— Păi, tu oricum nu îngenunchezi în faţa nimănui, rosti Ţaţa Ogg, răbdătoare. Regelui ăl vechi nici măcar o plecăciune nu-i făceai. Pe tânărul Verence abia dacă-l saluţi din cap. Tu nu îngenunchezi în faţa nimănui, niciodată, oricum!

— Exact! exclamă Buna. Asta face parte din a fi vrăjitoare, aşa să ştii.

Ţaţa se mai relaxă. Buna în postură de babă îi dădea fiori. Buna în starea ei normală, de furie cu greu ţinută sub control, era ceva mult mai firesc.

Buna se ridică.

— Fata lui moş Tockley, hai?

— Da.

— Maică-sa era o Keeble, nu? O femeie de ispravă, din câte-mi aduc aminte.

— Da, dar când a murit, taică-su a trimis-o pe fată la şcoală, la Sto Lat.

— Nu-s de acord cu şcolile, zise Buna Batevreme. Încurcă la educaţie. Toate cărţile alea. Cărţi? La ce-ajută cărţile? Prea se citeşte mult în ziua de azi. Când eram eu tânără, n-aveam timp de citit, clar.

— Eram prea ocupate să ne distrăm.

— Păi, da. Haide – n-avem prea mult timp.

— Ce vrei să spui?

— Nu-s doar fetele alea. Mai e şi altceva, hălăduind pe-afară. Un fel de minte, şi se plimbă.

Buna se înfioră. O simţea, aşa cum un vânător priceput, când umblă pe munte, simte prezenţa altui vânător prin preajmă – după tăcerea din locurile unde ar fi trebuit să fie zgomot, după o tulpină călcată, după mânia albinelor. Ţaţei Ogg nu-i plăcuse niciodată Împrumutatul, iar Magrat nici nu voise să încerce măcar. Vrăjitoarele mai bătrâne de pe cealaltă parte a munţilor aveau şi-aşa destule probleme cu experienţele neplăcute intracorporale ca să le mai trebuiască şi din cele extracorporale. Aşa că Buna era obişnuită să aibă întreaga dimensiune

mentală doar pentru ea singură.

Prin regat se plimba o minte, şi Buna Batevreme nu reuşea s-o înţeleagă.

Ea Împrumuta. Trebuia să ai grijă. Era ca un drog. Puteai călători în minţile animalelor şi păsărilor, dar nu şi într-ale albinelor, le cârmeai binişor, vedeai prin ochii lor. Buna Batevreme trecea deseori în revistă diferitele canale de conştienţă din jurul ei. Pentru ea, asta făcea parte din însăşi esenţa vrăjitoriei. Să vezi prin alţi ochi…

… Prin ochii musculiţelor, să vezi ritmurile leneşe ale timpului în tiparul rapid al unei zile, cu minţile lor, iuţi ca fulgerul…

… Să asculţi prin trupul unui gândac, aşa încât lumea e o ţesătură tridimensională de vibraţii…

… Să vezi cu nasul unui câine toate mirosurile devenite culori…

Dar exista un preţ. Nimeni nu ţi-l cerea, dar însăşi absenţa cererii era o obligaţie morală. Te fereai să striveşti gângănii. Săpai cu milă. Hrăneai câinele. Plăteai. Îţi *păsa;* nu pentru că aşa e frumos sau bine, ci pentru că aşa e drept. Nu lăsai în urmă decât amintiri, nu luai cu tine decât experienţă.

Dar această altă inteligenţă călătoare… asta intră şi iese din alte minţi ca o drujbă şi ia, ia, ia. Îi putea vedea forma, formă de prădător, toată numai cruzime şi nepăsare rece; o minte plină de inteligenţă, care foloseşte alte minţi şi le răneşte fiindcă o amuză.

Ştia ce nume poartă o asemenea minte.

Elf.

Sus, în copaci, ramurile foşneau.

Buna şi Ţaţa păşeau apăsat prin pădure. Adică, Buna păşea apăsat; Ţaţa fugea mărunţel.

— Seniorii şi Doamnele încearcă să-şi croiască drum, zise Buna. Şi mai e un clenci. A trecut deja ceva încoace. Vreun soi de animal, de dincolo. Scrope a urmărit un cerb până a intrat în cerc şi fiinţa aia trebuie să fi fost acolo, şi ştii că mereu s-a spus că, dacă ceva trece încolo, altceva poate trece încoace…

— Ce fiinţă?

— Ştii cum vede un liliac. Tot ce-a văzut e ceva mare. Ceva l-a ucis pe moş Scrope. Şi e tot pe-aici. Nu un… nu unul dintre Seniori şi Doamne, zise Buna, ci altceva din El… de-acolo.

Ţaţa privi la umbre. Sunt multe umbre noaptea-n pădure.

— Nu ţi-e frică? întrebă ea.

Buna îşi trosni degetele.

— Nu. Dar sper că lui îi e.

— Oo, e adevărat ce se zice. Eşti trufaşă, Esmerelda Batevreme!
— Cine zice?
— Păi, tu ai zis. Adineaori!
— Nu mă simţeam bine.

Altcineva ar fi spus: nu eram eu însămi. Dar Buna Batevreme n-avea cine altcineva să fie.

Cele două vrăjitoare înaintară grăbite prin furtună.

De la adăpostul unui desiş de spini, unicornul le privea cum se îndepărtează.

Diamanda Tockley purta, într-adevăr, o pălărie neagră, moale, de catifea. Avea şi voaletă.

Perdita Nitt, care fusese o simplă Agnes Nitt, înainte să se apuce de vrăjitorie, purta şi ea o pălărie neagră cu voaletă, fiindcă aşa purta Diamanda. Amândouă aveau şaptesprezece ani. Şi şi-ar fi dorit să fie slabă de la natură, ca Diamanda, dar dacă nu poţi să fii slabă, cel puţin poţi arăta bolnăvicios. Aşa încât ea îşi dăduse cu atâta fond de ten gros şi alb, ca să-şi ascundă pielea trandafirie, că, dacă ar fi făcut stânga-mprejur mai brusc, i s-ar fi mutat probabil faţa la ceafă.

Săvârşiseră deja Ridicarea Conului Puterii, şi ceva magie cu lumânări, şi ceva divinaţie. Acum Diamanda le arăta cum să ghicească-n cărţi.

Le spusese că în cărţi se află înţelepciunea distilată a Celor Vechi. Perdita se pomenise întrebându-se perfid cine erau Cei Vechi – e clar că nu puteau fi acelaşi lucru cu *bătrânii,* care erau proşti, spunea Diamanda, dar tot nu-i era limpede de ce erau ei mai înţelepţi decât, să zicem, lumea modernă.

Unde mai pui că nu înţelegea ce-i aia Principiu Feminin.

Şi nici treaba asta cu Sinele Lăuntric nu-i era prea clară. Începea să suspecteze că ea nu poseda aşa ceva.

Şi şi-ar fi dorit să-şi poată face ochii ca Diamanda.

Şi şi-ar fi dorit să poată purta tocuri ca Diamanda.

Amanita De Vice îi povestise că Diamanda dormea într-un sicriu adevărat.

Şi-ar fi dorit să aibă curajul să-şi facă şi ea un tatuaj cu craniu şi pumnal pe braţ ca Amanita, chiar dacă al ei era doar desenat cu cerneală obişnuită şi era obligată să şi-l spele în fiecare seară, ca să nu-l vadă maică-sa.

O voce mică şi afurisită dinspre Sinele Lăuntric al Perditei insinuă că Amanita nu e o alegere bună, ca nume.

Şi nici Perdita, de fapt.

Şi mai spuse că poate Perdita n-ar trebui să se amestece în ce nu înţelege.

Problema era, ştia ea bine, că asta însemna aproape orice.

Şi-ar fi dorit să poată purta dantelă neagră ca Diamanda.

Diamanda avea rezultate.

Perdita n-ar fi crezut niciodată. Ştiuse de vrăjitoare, bineînţeles. Erau nişte babe care se îmbrăcau precum ciorile, în afară de Magrat Usturoi, care era de-a dreptul *sărită* şi arăta mereu de parc-ar fi gata să izbucnească în lacrimi.

Perdita îşi amintea când Magrat venise cu o chitară la o petrecere de Lăsata Porcului şi cântase cântece populare, tremurătoare, cu ochii închişi şi într-un fel care sugera că ea chiar credea în ele. Nu-i ieşea cântatul la chitară, dar era în regulă fiindcă nici din gură nu ştia să cânte. Oamenii o aplaudaseră, păi, ce altceva puteai să faci?

Dar Diamanda citise cărţi. Ştia multe lucruri. Concentrarea magiei, sus la pietre, de pildă. Chiar funcţionase.

Acum le arăta cărţile.

Vântul se înteţise din nou în noaptea asta. Scutura obloanele şi făcea să cadă funingine pe horn. Perditei i se părea că suflase toate umbrele şi le-adunase într-un colţ…

— Eşti atentă, soră? întrebă cu răceală Diamanda.

Asta era încă ceva. Trebuia să le spui celorlalte „soră“, pe motiv de fraternitate.

— Da, Diamanda, zise ea, supusă.

— *Asta* e Luna, repetă Diamanda, pentru cele care n-au fost atente.

Arătă cartea.

— Şi ce vedem noi aici – tu, Muscara?

— Ăă… are un desen cu luna pe ea? zise Muscara (*née* Susan), cu speranţă în glas.

— Bineînţeles că nu e *luna.* E o convenţie nonmimetică, neataşată niciunui sistem de referinţă convenţional *în realitate,* explică Diamanda.

— Aha!

O pală de vânt lovi casa. Uşa se trânti de perete, permiţându-le să întrezărească o bucată de cer bântuit de nori pe care o convenţie nonmimetică era în primul pătrar.

Diamanda flutură din mână. Se văzu o scurtă sclipire de lumină octarină. Uşa se închise brusc. Diamanda zâmbi într-un fel care Perditei i se păru rece şi ştiutor.

Şi puse o carte pe catifeaua neagră din faţa ei.

Perdita o privi mohorâtă. Era un joc drăguţ, cărţile erau colorate ca nişte mici giuvaiere de mucava şi aveau nume interesante. Dar acea

mică voce perfidă şoptea: Cum naiba pot ele să ştie ce ascunde viitorul? Cartonul nu e prea deştept.

Pe de altă parte, soborul lor *ajuta* lumea… mai mult sau mai puţin. Concentrarea magiei şi chestii de-astea. Aoleu, ce mă fac dacă mă întreabă pe *mine?*

Perdita îşi dădu seama că era îngrijorată. Ceva nu era bine. Ceva tocmai devenise greşit. Nu ştia ce, dar tocmai se-ntâmplase. Ridică ochii.

— Binecuvântată fie această casă, rosti Buna Batevreme.

Cam cu tonul cu care altcineva ar fi spus: „Înghite plumbi, Kincaid", sau: „După toată distracţia aia, presupun că te întrebi dacă mi-au mai rămas baloane şi abajururi".

Diamandei îi căzu falca.

— Ia stai, vezi că nu faci bine. Nu strica mâna aia, zise Ţaţa Ogg, săritoare, uitându-i-se peste umăr. Ai o Dublă Ceapă acolo!

— *Tu* cine eşti?

Brusc, fuseseră acolo. Perdita se gândea: adineaori, erau doar umbre şi deodată ele erau *acolo,* în carne şi oase.

— Ce-i cu creta asta de pe podea, aici? întrebă Ţaţa Ogg. E scris cu cretă pe jos. Cu scris păgânesc. Nu că aş avea ceva împotriva păgânilor, adăugă ea.

Păru să chibzuiască.

— Practic, asta sunt şi eu, mai spuse ea, dar nu scriu pe duşumea. Ce v-a trebuit să scrieţi pe duşumea?

O înghionti pe Perdita.

— N-o să mai scoateţi creta cât îi hăul, zise ea, că intră direct în fibra lemnului.

— Ăă, e un cerc magic, zise Perdita. Ăă, bună ziua, doamnă Ogg. Ăă. E ca să îndepărteze influenţele negative…

Buna Batevreme se aplecă uşor în faţă.

— Spune-mi, dragă, i se adresă ea Diamandei, crezi că funcţionează?

Diamanda se trase în spate.

Apoi, încet, reveni în faţă.

Ajunseră nas în nas.

— Cine-i asta? întrebă Diamanda, cu colţul gurii.

— Ăă, e Buna Batevreme, zise Perdita. Ăă, e vrăjitoare, ăă…

— Ce nivel? zise Diamanda.

Ţaţa Ogg privi în jur, căutând ceva după care să se ascundă. Sprânceana Bunei tresări.

— Niveluri, ai? răspunse ea. Păi, cred că sunt nivelul unu.

— Deci, începătoare? zise Diamanda.

— Aoleu! Uite ce, îi şopti Ţaţa Perditei, dacă răsturnăm masa, ne putem probabil piti amândouă după ea, fără probleme.

Dar în sinea ei se gândea: Esme n-a putut niciodată să reziste unei provocări. Niciuna din noi nu poate. Nu eşti vrăjitoare dacă nu ai încredere în tine. Dar nu mai suntem tinere. Să fii o vrăjitoare de vârf e ca şi cum ai fi spadasin plătit. Crezi că eşti bună, dar ştii că trebuie să fie pe undeva una mai tânără, care exersează zilnic, îşi şlefuieşte meşteşugul şi, într-o bună zi, umbli pe uliţă şi te trezeşti că auzi vocea asta în spatele tău, spunându-ţi: Scoate broasca din teacă sau aşa ceva.

Chiar şi pentru Esme. Odată şi-odată, o să-ntâlnească şi ea pe una mai iute cu vraja decât ea.

— O, da, zise Buna, cu voce joasă. Începătoare. În fiecare zi, încep din nou.

Ţaţa Ogg gândi: Dar nu va fi azi.

— Babă proastă ce eşti, zise Diamanda. Nu mi-e frică de tine. O, da. Vă ştiu eu pe voi, astea bătrâne, cum speriaţi ţăranii superstiţioşi, *în realitate.* Bombăniţi şi vă chiombiţi. Ţine de imaginaţie. Simplă psihologie. Nu vrăjitorie *adevărată.*

— Eu o să, ăă, mă duc la spălătorie să, ăă, să văd dacă nu pot umple nişte găleţi cu apă, bine? zise Ţaţa Ogg, fără să se adreseze cuiva anume.

— Mă gândesc că tu ştii *totul* despre vrăjitorie, zise Buna Batevreme.

— Studiez, da, recunoscu Diamanda.

Ţaţa Ogg observă că-şi scosese pălăria şi-o muşca, panicată, de bor.

— Mă gândesc că eşti *foarte* bună la asta, continuă Buna Batevreme.

— Destul de bună, zise Diamanda.

— *Arată-mi!*

„Chiar e bună, gândi Ţaţa Ogg. O priveşte-n ochi pe Esme de peste un minut. Până şi *şerpii* se dau de obicei bătuţi după un minut.“

Dacă ar fi trecut o muscă-n zbor prin cei câţiva centimetri de spaţiu dintre ochii lor, ar fi izbucnit în flăcări.

— Eu am învăţat meşteşugul meu de la Nanny Gripes, zise Buna Batevreme, care l-a învăţat de la Goody Heggety, care l-a învăţat de la Nanna Plumb, care-a fost ucenica lui Aliss cea Neagră, care…

— Deci, ce vrei să *spui,* zise Diamanda, încărcând cuvintele în propoziţie precum cartuşele pe ţeavă, e că, *în realitate, niciuna* n-a

învăţat *nimic nou?*

Tăcerea care urmă fu întreruptă de vocea Ţaţei Ogg spunând:

— La naiba, am găurit borul cu dinţii. L-am găurit de tot!

— Aşa deci, zise Buna Batevreme.

— Uite, zise Ţaţa Ogg, agitată, dându-i un cot Perditei, care tremura, uite, am găurit şi căptuşeala. Pe pălăria asta am dat doi dolari şi i-am vindecat omului şi porcul pe deasupra. Ăştia-s doi dolari şi-un tratament de porc duşi pe apa sâmbetei.

— Aşa că poţi să pleci, babo, zise Diamanda.

— Dar ar trebui să ne întâlnim din nou, zise Buna Batevreme.

Vrăjitoarea bătrână şi cea tânără se cântăriră din ochi.

— La miezul nopţii? întrebă Diamanda.

— Miezul nopţii? Ce-i aşa deosebit la miezul nopţii? Practic, oricine poate să fie vrăjitoare la miezul nopţii, zise Buna Batevreme. Ce zici de amiază?

— Nicio problemă! Pentru ce ne luptăm? zise Diamanda.

— Să ne luptăm? Nu ne *luptăm.* Doar ne arătăm una alteia ce ştim să facem. Aşa, prieteneşte, zise Buna Batevreme. Se ridică în picioare. Ar trebui să plec. Noi, bătrânii, avem nevoie de somn, ştii cum e.

— Şi ce primeşte câştigătoarea? întrebă Diamanda.

În vocea ei se auzea acum doar o umbră de nesiguranţă. Era foarte palidă, pe scara Richter a îndoielii nu depăşea probabil efectul unei ceşti de plastic care cade de pe măsuţă pe covor la cinci mile depărtare, dar era acolo.

— A, câştigătoarea primeşte faptul c-a câştigat, zise Buna Batevreme. Ăsta-i tot şpilul. Nu te obosi să mă conduci. Nu tu ne-ai deschis uşa.

Uşa se trânti de perete.

— Simplă psihokinezie, comentă Diamanda.

— A, bine. Atunci e în regulă, zise Buna Batevreme, dispărând în noapte. Asta explică totul, evident.

Erau aşa simple direcţiile, pe vremea când nu se inventaseră universurile paralele – Sus şi Jos, Dreapta şi Stânga, Înainte şi Înapoi, Trecut şi Viitor…

Dar direcţiile normale nu funcţionează în multivers, care are mult prea multe dimensiuni ca să-şi poată cineva găsi drumul, aşa că trebuie inventate unele noi ca, astfel, drumul să *poată* fi găsit.

Ca de pildă: La răsărit de Soare şi la apus de Lună.

Sau: Îndărătul Vântului de Miazănoapte.

Sau: Dinapoi de Dincolo.

Sau: Până Acolo şi înapoi.

Sau: Dincolo de Câmpurile Cunoscute.

Şi câteodată există o scurtătură. O uşă sau o portiţă. Nişte menhiri, un copac despicat de fulger, un fişet vechi.

Sau poate doar un loc anume pe vreun deal pleşuv…

Un loc unde *acolo* e aproape chiar *aici.*

Aproape, dar nu chiar. Există destule scurgeri cât să pună un pendul-două în mişcare şi să dea dureri zdravene de cap unui medium, să aducă unei case faima de a fi bântuită, să facă din când în când câte-o oală să zboare prin cameră. Sunt destule scurgeri ca să facă trântorii să zboare în formaţie de pază.

O, da. Trântorii.

Există ceea ce se cheamă reuniuni de trântori. Câteodată, în zilele frumoase de vară, trântorii din toţi stupii de pe o rază de multe mile se adună în câte-un loc şi zboară în cerc prin aer, bâzâind ca nişte minuscule sisteme de avertizare precoce, ceea ce şi sunt.

Albinele sunt fiinţe cu bun-simţ. Ăsta-i un cuvânt omenesc. Dar albinele sunt fiinţe ale ordinii şi, programată în înseşi genele lor, se află ura faţă de haos.

Dacă unii oameni ar şti unde se află un asemenea loc, dacă ar şti din experienţă ce se-ntâmplă când aici şi acolo se amestecă, atunci ar putea – dacă ar şti cum – să marcheze acel loc cu nişte pietre anume.

În speranţa ca alţi tâmpiţi nechibzuiţi să le considere o avertizare şi să nu calce pe-acolo.

— Ei, ce părere ai? întrebă Buna, pe când se grăbeau către casă.

— Aia mică, grasă şi tăcută are ceva talent natural, răspunse Ţaţa Ogg. Am simţit-o. Celelalte s-au băgat în povestea asta doar pentru distracţie, zic eu. Se joacă de-a vrăjitoarele. Ştii tu, cu planşe de ui-ja şi cărţi de joc şi purtat mănuşi negre de dantelă, fără degete, şi iezaminarea celor oculte.

— Nu-s de acord cu iezaminarea celor oculte, ripostă Buna ferm. Când începi să iezaminezi ocultu', începi să crezi în spirite, şi când începi să crezi în spirite, începi să crezi şi-n demoni, şi pe urmă odată te trezeşti că deja crezi în zei. Şi atunci, ai *încurcat-o.*

— Dar toate astea există, zise Ţaţa Ogg.

— Asta nu-i o scuză ca să crezi în ele. Aşa nu faci decât să le încurajezi.

Buna Batevreme îşi încetini mersul la pas de voie.

— Dar de *ea* ce zici? se interesă.

— Ce anume despre ea?

— Ai simţit puterea de-acolo?

— O, da. Mi s-a făcut părul măciucă!

— Cineva i-a dat-o şi ştiu cine. O fătucă, acolo, cu capul plin cu idei neghioabe de prin cărţi şi, dintr-odată, are putere şi nu ştie ce să facă cu ea. Cărţi! Lumânări! Asta nu-i vrăjitorie, astea-s jocuri de societate. Iezaminarea ocultului. Ai văzut că avea unghiile negre?

— Păi, nici ale mele nu-s aşa curate…

— Vopsite, vreau să spun.

— Când eram tânără, îmi vopseam unghiile de la picioare cu roşu, zise Ţaţa, nostalgică.

— La picioare e altceva. La fel şi cu roşul. Şi oricum, zise Buna, tu o făceai doar ca să atragi bărbaţii.

— Şi funcţiona, să ştii.

— Ha!

Merseră o vreme în linişte.

— Am simţit *foarte multă* putere acolo, zise Ţaţa Ogg, într-un târziu.

— Da. Ştiu.

— Foarte multă.

— Da.

— Nu spun că n-ai putea s-o baţi, adăugă Ţaţa, repede. Nu spun asta. Dar nu cred că eu aş putea şi chiar şi pe tine te-ar cam trece transpiraţiile, cred. Va trebui s-o răneşti ca s-o învingi.

— Îmi pierd dreapta judecată, nu-i aşa?

— O, nu…

— M-a *înfuriat,* Gytha! Nu m-am putut stăpâni. Acum am pe cap un duel cu o fetişcană de şapteşpe ani şi, dacă învinG, sunt o vrăjitoare bătrână şi tiranică, şi dacă pierd…

Dădu un şut într-o grămadă de frunze moarte.

— Nu mă pot opri, asta-i problema mea.

Ţaţa Ogg tăcu.

— Şi mă enervez din orice fleac…

— Da, dar…

— *Nu terminasem de vorbit.*

— Scuze, Esme!

Un liliac zbură pe lângă ele. Buna îl salută din cap.

— Ai auzit ceva despre Magrat, cum se descurcă? întrebă ea, cu un ton încătuşat în nonşalanţă forţată ca într-un corset.

— Se acomodează bine, aşa zice Shawn.

— Bun.

Ajunseră la o răspântie; praful alb al drumului lucea slab în lumina lunii. Un drum ducea în oraşul Lancre, unde şedea Ţaţa Ogg. Celălalt

ducea în pădure, devenea o potecă, apoi o cărare, şi până la urmă ajungea la casa Bunei Batevreme.

— Când ne-om mai întâlni noi… *două?* întrebă Ţaţa Ogg.

— Ia ascultă, zise Buna Batevreme. Mai bine că nu-i amestecată în asta, auzi? O să fie mult mai fericită ca regină!

— Eu n-am spus nimic, rosti Ţaţa Ogg cu blândeţe.

— Ştiu că n-ai spus! Te-am *auzit* cum nu spuneai nimic! Ai tăcerile cele mai asurzitoare pe care le-am auzit de la cineva care nu-i mort!

— Ne vedem pe la unsprezece, atunci?

— Bun aşa!

Vântul se înteţi din nou pe când Buna urca poteca spre căsuţa ei.

Ştia că era prea agitată. Avea mult prea multe pe cap. Pe Magrat o aranjase, iar Ţaţa se descurca bine şi singură, dar Seniorii şi Doamnele… pe ei nu-i pusese la socoteală.

Problema era…

Problema era că Buna Batevreme avea impresia că o să moară. Şi asta începea s-o cam enerveze.

A-ţi cunoaşte vremea morţii e unul dintre acele avantaje stranii de care beneficiază adevăraţii mânuitori ai magiei. Şi, una peste alta, *este* un avantaj.

Mulţi sunt vrăjitorii care şi-au dat duhul, fericiţi, în timp ce-şi beau ultima sticlă din cramă şi, întâmplător, datorând foarte mari sume de bani.

Buna Batevreme se întrebase dintotdeauna cum va fi, ce anume vezi deodată că se apropie. Şi, când colo, era absenţa.

Oamenii cred că-şi trăiesc viaţa ca un punct în mişcare, călătorind dinspre Trecut spre Viitor, cu amintirile desfăşurându-se în urmă ca un fel de coadă de cometă mentală. Dar memoria se întinde şi înainte, nu doar în urmă. Numai că majoritatea oamenilor nu pot înţelege asta, aşa că dintr-acolo le vin doar premoniţii, temeri, intuiţii şi ghiceli. Dar vrăjitoarele înţeleg şi atunci când, deodată, o vrăjitoare se trezeşte că nu găseşte nimic acolo unde ar trebui să fie aceşti lăstari ai viitorului, se simte cam ca un pilot de linie când iese dintr-un nor şi se pomeneşte cu o echipă de şerpaşi că se uită de sus la el.

Mai avea câteva zile în faţă şi gata. Întotdeauna se gândise că va avea ceva timp la dispoziţie, să aranjeze grădina, să facă o curăţenie ca lumea în casă, ca următoarea vrăjitoare care va veni acolo să n-o creadă o îngălată, să aleagă un loc frumos de înmormântare şi pe urmă să stea o vreme în balansoar, fără să facă nimic altceva decât să se uite la copaci şi să reflecteze la trecut. Dar acum… nicio şansă.

Şi se mai întâmplau şi alte lucruri. Memoria îi făcea figuri. Poate aşa era la toţi. Poate că, spre sfârşit, te goleai pur şi simplu, ca bătrâna Ţaţa Gripes, care ajunsese să pună pisica pe plită şi să dea ceainicul afară noaptea.

Buna închise uşa în urma ei şi aprinse o lumânare.

În sertarul scrinului era o casetă. O deschise pe masa din bucătărie şi scoase de-acolo o foaie de hârtie, atent împăturită.

Mai erau acolo şi-o pană şi cerneală.

Se gândi o vreme, apoi continuă să scrie de unde rămăsese:

… şi prietenei mele Gytha Ogg îi lăs patul şi covoraşiul de mi la făcut faurariul din Curunsus, şi setul asortat de carafa, lighian şi cumîispune de ia făcut cu ochiul dintotdeuna, şi mătura mea care osă Meargă de Minune după ceva reparaţiuni.

Lui Magrat Usturoi îi lăs restul Conţinutului aiestei cutii, serviciul mieu de ceai din argint cu cana de lapte în forma de vacă caraghioază, cărei Moş Tenire, şi Ornicul de a fost al mamei, dar o leg să-l ţie mereu întors, căci când Ornicul se opreşte…

De afară se auzi un zgomot.

Dac-ar mai fi fost cineva în cameră cu Buna Batevreme, ea ar fi deschis uşa larg şi cu îndrăzneală. Dar era singură, aşa că luă cu multă grijă vătraiul, se duse în deplină linişte până la uşă, fapt surprinzător având în vedere natura ghetelor ei, şi ascultă cu atenţie.

În grădină era ceva.

Nu era cine ştie ce grădină. Erau Plantele, apoi arbuştii fructiferi, o bucăţică de peluză şi bineînţeles, stupii. Dinspre pădure era neîngrădită. Sălbăticiunile locului aveau atâta minte cât să nu intre în grădina unei vrăjitoare.

Buna deschise uşa, cu prudenţă.

Luna apunea. Lumina ei palidă dezvăluia o lume monocromă.

Pe peluză era un unicorn. Putoarea lui o izbi în plin.

Buna înaintă, ţinând vătraiul întins în faţa ei. Unicornul se dădu îndărăt, scurmând pământul cu copita.

Buna văzu limpede viitorul. Deja ştia *când.* Acum începea să înţeleagă *cum.*

— Aşa deci, zise ea, încet. Ştiu de unde-ai venit *tu!* Şi poţi să te duci naibii înapoi acolo.

Creatura dădu să se repeadă la ea, dar vătraiul o ţinu la distanţă.

— Nu suporţi fierul, hai? Ei, dă-i drumul atunci înapoi la stăpână-ta şi spune-i că ştim totul despre fier, aici în Lancre. Şi eu ştiu totul despre ea. Să se ţină deoparte, s-a-nţeles? Locul ăsta e al meu!

Atunci fusese lumină de lună. Acum era ziuă.

În ceea ce ţinea loc de piaţă centrală a oraşului Lancre se adunase o mulţime măricică. Nu se întâmpla mare lucru pe-aici, oricum, şi un duel între vrăjitoare era ceva ce merita văzut.

Buna Batevreme sosi la douăsprezece fără un sfert. Ţaţa Ogg o aştepta pe o bancă, în faţa cârciumii. Avea un prosop pe după gât şi ţinea o găleată cu apă în care plutea un burete.

— Pentru ce-i asta? întrebă Buna.

— Pentru pauză. Şi ţi-am pregătit şi o farfurie cu portocale.

Îi arătă farfuria. Buna pufni.

— Arăţi ca şi cum ţi-ar prinde bine ceva de mâncare, oricum, zise Ţaţa. După cum arăţi, parcă n-ai mâncat azi…

Aruncă o privire la ghetele Bunei şi la tivul murdar al rochiei ei lungi şi negre. Se vedeau nişte fire de ferigă şi iarbă-neagră agăţate acolo.

— Babă nebună ce eşti! şuieră ea. Ce-ai *făcut!*

— A trebuit să…

— Ai fost sus la pietre, acolo ai fost! Să ţii piept Nobilimii!

— Bineînţeles, zise Buna.

Vocea ei nu era stinsă. Nu se clătina. Dar vocea nu-i era stinsă şi ea nu se clătina, vedea Ţaţa Ogg foarte bine, pentru că trupul Bunei Batevreme era în puterea minţii Bunei Batevreme.

— Cineva trebuie s-o facă, adăugă ea.

— Puteai să vii şi să mă trimiţi pe mine!

— M-ai fi convins să renunţ.

Ţaţa Ogg se aplecă spre ea.

— Te simţi bine, Esme?

— Da! Sunt în regulă! N-am nicio problemă, bine?

— Ai dormit măcar un pic? zise ea.

— Păi…

— N-ai dormit, nu-i aşa? Şi-acum îţi închipui că poţi să vii aici în pas de plimbare şi s-o învingi pe fata asta, bătând din palme?

— Nu ştiu, zise Buna Batevreme.

Ţaţa Ogg o privi cercetător.

— Nu ştii, aşa-i? şopti ea, cu vocea îmblânzită. Ei, în fine… şezi mai bine aici, până nu te prăbuşeşti. Mănâncă o portocală. Acuşi o s-apară.

— Ba nu, zise Buna. Ea o să-ntârzie.

— De unde ştii?

— N-are niciun chichirez să-ţi faci intrarea dacă nu e toată lumea acolo să te vadă, nu? Chestie de mintologie.

De fapt, tânărul sobor apăru la douăsprezece şi douăzeci, şi-şi

ocupă locul pe treptele pentagonului unde se ţinea târgul, în cealaltă latură a pieţei.

— Io-te la ele, zise Buna Batevreme. În negru din cap până-n picioare, din nou.

— Păi, şi noi purtăm negru, observă Ţaţa Ogg cea rezonabilă.

— Numai fiindcă e practic şi respectabil, zise Buna, mohorâtă. Nu fiindcă e romantic. Ha! La cum se poartă astea, ai zice că-s deja aici Seniorii şi Doamnele.

După ce se priviră în ochi o vreme, Ţaţa Ogg traversă agale piaţa şi se-ntâlni cu Perdita în centru. Tânăra vrăjitoare aspirantă părea îngrijorată, sub machiajul ei gros. În mâini ţinea o batistă de dantelă neagră şi-o răsucea agitată.

— Bună dimineaţa, doamnă Ogg, salută ea.

— E după-amiază, Agnes.

— Ăă! Ce facem acum?

Ţaţa Ogg îşi scoase pipa din gură şi se scărpină cu ea după ureche.

— Nu ştiu. Ce vreţi voi, cred.

— Diamanda întreabă de ce trebuie să fie aici şi acum?

— Ca să vadă toată lumea, zise Ţaţa Ogg. Asta-i ideea, nu? Să nu fie nimic pe-ascuns. Toţi trebuie să ştie cine-i cea mai bună la vrăjitorie. Tot oraşul. Toată lumea o vede pe câştigătoare câştigând şi pe cealaltă pierzând. Aşa n-o să mai fie discuţii, nu?

Perdita aruncă o privire spre cârciumă. Buna Batevreme aţipise.

— Se vede ce încrezătoare e, zise Ţaţa Ogg, ţinând degetele încrucişate la spate.

— Ăă, ce se-ntâmplă cu învinsa? întrebă Perdita.

— Păi, nimic, de fapt, zise Ţaţa Ogg. De obicei, pleacă în altă parte. Nu poţi să fii vrăjitoare dacă te-au văzut oamenii pierzând.

— Diamanda spune că nu vrea s-o facă pe doamna bătrână să sufere prea tare, zise Perdita. Doar s-o înveţe minte.

— Drăguţ din partea ei! Esme învaţă repede.

— Ăă. Îmi pare rău că se întâmplă asta, doamnă Ogg.

— Drăguţ din partea ta!

— Diamanda spune că Jupâneasa Batevreme are o privire foarte impresionantă, doamnă Ogg.

— Drăguţ din partea ei!

— Aşa că încercarea e… privirea fixă, doamnă Ogg.

— Vrei să spui, vechea provocare cu prima-care-întoarce-ochii-pierde?

— Ăă, da!

— Bun.

Ţaţa chibzui niţel, apoi ridică din umeri.

— Bine. Dar mai înainte ar trebui să facem un cerc magic. Nu vrem să fie rănit nimeni altcineva, nu?

— Vreţi să folosiţi Rune Skorhiene sau Octograma Triplei Invocaţii? zise Perdita.

Ţaţa Ogg îşi lăsă capul pe-un umăr.

— N-am auzit io de astea, dragă, zise ea. Eu fac întotdeauna cercul magic aşa…

Şi-o porni ca racul, îndepărtându-se de fata cea grasă şi târând vârful ghetei prin praf. Merse aşa căznit, târând gheata şi descriind un fel de cerc cu diametrul de vreo cincisprezece picioare, până dădu cu spatele peste Perdita.

— Scuze! Gata. L-am făcut.

— *Ăsta-i* un cerc magic?

— Păi, da. Altfel iese cu bucluc. Zboară tot felul de farmece care-ncotro, când se luptă vrăjitoarele.

— Dar n-ai rostit nicio incantaţie, *nimic!*

— Nu?

— Musai să fie şi-o incantaţie, nu-i aşa?

— Nu ştiu. Eu n-am făcut niciodată vreuna.

— Ah!

— Dar pot să-ţi cânt un cântec comic, dacă vrei, zise Ţaţa Ogg, săritoare.

— Ăă, nu. Ăă.

Perdita n-o auzise niciodată pe Ţaţa cântând, dar lumea vorbeşte.

— Îmi place batista ta asta neagră, zise Ţaţa, deloc jenată. E bună, nu se văd mucii pe ea.

Perdita se holba la cerc, ca hipnotizată.

— Ăă. Să mergem, atunci?

— Bine.

Ţaţa Ogg veni fuguţa înapoi şi-i dădu un cot în coaste Bunei.

— Trezeşte-te!

Buna deschise un ochi.

— Nu dormeam. Doar îmi odihneam ochii!

— Tot ce ai de făcut e să-i învingi privirea!

— Ei, cel puţin ştie cât de importantă e privirea, atunci. Ha! Cine se crede asta? Privesc oamenii-n ochi de-o viaţă întreagă!

— Da, asta mă şi îngrijorează – *aaah… cine-i băieţelul lu' mamaia, mmm?*

Sosise şi restul clanului Ogg.

Personal, Bunei îi displăcea tânărul Pewsey. Îi displăceau toţi copiii

mici şi de aceea se înţelegea atât de bine cu ei. În cazul lui Pewsey, ea considera că nimănui n-ar trebui să i se permită să umble prin lume numai în maiou, chiar dacă are doar patru ani. În plus, copilului îi curgea permanent nasul şi ar fi trebuit să fie prevăzut cu o batistă sau, ca ultim resort, cu un dop.

Ţaţa Ogg, pe de altă parte, era instantaneu la cheremul oricărui nepot, chiar şi al unuia atât de lipicios ca Pewsey.

— Vleau bobo, zise Pewsey, cu acea voce surprinzător de groasă pe care-o au unii copii.

— Imediat, drăguţul meu, acum vorbesc cu tanti asta, ciripi Ţaţa Ogg.

— Vleau bobo *acum.*

— Dispari, scumpete, mamaia are treabă acum.

— *Acum* bobo *acum!*

Buna Batevreme se aplecă până când nasul ei impresionant ajunse la acelaşi nivel cu cel şiroind al lui Pewsey.

— Dacă nu pleci, zise ea cu gravitate, am să-ţi smulg eu însămi capul şi-am să-l umplu cu şerpi.

— Poftim! zise Ţaţa Ogg. Sunt o mulţime de copii sărmani în Klatch care-ar fi *fericiţi* să aibă parte de aşa un blestem.

După o clipă-două de nehotărâre, pe feţişoara lui Pewsey se lăţi un rânjet încântat.

— Tanti caraghioasa, zise el.

— Uite ce, rosti Ţaţa, mângâindu-l pe Pewsey pe cap şi apoi ştergându-şi mecanic mâna pe rochie, le vezi pe domnişoarele alea tinere de partea cealaltă a pieţei? Au *o mulţime* de bobo.

Pewsey se împletici într-acolo.

— Ăsta-i război biologic, să ştii, zise Buna Batevreme.

— Haide, făcu Ţaţa. Jason al meu a pus două scaune în cerc. Eşti sigură că te simţi bine?

— Mă descurc.

Perdita Nitt venea din nou spre ele.

— Ăă… doamnă Ogg?

— Da, dragă.

— Ăă. Diamanda spune că n-aţi înţeles, spune că n-o să-şi înfrunte privirea…

Magrat se plictisea. Nu fusese niciodată plictisită cât fusese vrăjitoare. Perplexă şi muncită non-stop, da, dar nu plictisită.

Îşi tot spunea că probabil va fi mai bine când va fi cu adevărat regină, deşi nu prea vedea cum.

Pentru moment, rătăcea fără ţintă prin numeroasele încăperi ale castelului, foşnetul rochiei pierzându-i-se, înăbuşit aproape de urletul de fond al turbinelor monotoniei:

– plictisplictisplictisplictis –

Toată dimineaţa, se chinuise să-nveţe să coasă goblen, fiindcă Millie o asigurase că asta fac reginele, şi peticul de etamină cu al lui mesaj cusut „Zeii să Binecuvânteze Această Casă“ încă mai zăcea, părăsit, pe fotoliul ei.

În Galeria Lungă atârnau goblenuri imense înfăţişând bătălii de demult, cusute de înaintaşele ei regale şi plictisite; era uluitor cum putuseră fi convinşi luptătorii să stea locului atâta, să pozeze. Şi văzuse multe, multe portrete ale reginelor, toate frumoase, toate îmbrăcate cu dichis, după moda timpului, şi toate aduse la disperare de plictiseală.

Până la urmă, se întoarse în solar. Acesta era o încăpere mare, în vârful turnului principal. Teoretic, era acolo ca să primească soarele. Şi-l primea. Mai primea şi vântul şi ploaia. Era un fel de năvod, care prindea tot ce binevoia văzduhul să-i arunce.

Trase de cordonul soneriei care, teoretic, chema un servitor. Nu se întâmplă nimic. Mai trase de câteva ori, apoi, bucuroasă în sinea ei că avea ocazia să facă mişcare, coborî la bucătărie. I-ar fi plăcut să poată sta mai mult pe-acolo. Acolo era mereu cald şi în general aveai cu cine vorbi. Dar *noblies oblijei* – reginele trebuiau să trăiască în Încăperile Din Faţă.

În Încăperile Din Dos nu se afla decât Shawn Ogg, care curăţa cuptorul imensei sobe de gătit din fier, gândindu-se că treaba asta nu era de demnitatea unui militar.

— Unde-a plecat toată lumea?

Shawn sări în sus şi se lovi la cap de marginea sobei.

— Au! Scuze, domnişoară! Ăă! Au plecat toţi în piaţă, domnişoară. Eu am rămas numai pentru că doamna Scorbic a zis că-mi pune pielea pe băţ dacă nu curăţ toată mizeria.

— Bine, dar ce se întâmplă în piaţă, atunci?

— Cică-s două vrăjitoare care s-au luat serios la harţă.

— Cum? Doar nu mama ta şi Buna Batevreme!

— O, nu, domnişoară. E o vrăjitoare nouă.

— În Lancre? O vrăjitoare *nouă?*

— Cred că aşa a zis mami.

— Mă duc să văd.

— O, nu cred că e o idee bună, domnişoară, zise Shawn.

Magrat se îndreptă de spate, foarte regal.

— Se întâmplă să fiu Regină, zise ea. Aproape. Aşa că să nu-ţi

permiţi a ne spune să nu facem un lucru sau altul, sau vei fi pus să cureţi privatele!

— Dar *deja* curăţ privatele, zise Shawn, pe un ton rezonabil. Şi chiar şi garderobul…

— Iar *ăla* va trebui să dispară, în primul rând, zise Magrat, cutremurându-se. Noi am văzut cum e.

— Mie-mi convine, domnişoară, aşa o să am după-amiezile de miercuri libere, zise Shawn, dar de fapt voiam doar să spun că tre' să m-aşteptaţi o clipă, până mă duc la sala de arme, să-mi iau trompeta pentru onor.

— Nu avem nevoie de onor, foarte mulţumesc.

— Dar trebuie să vi se dea onorul, domnişoară!

— Dacă dorim trompete, îmi iau singură, mersi!

— Da, domnişoară.

— Domnişoară şi mai cum?

— Domnişoară regină!

— Vezi să nu mai uiţi!

•

Magrat sosi, mişcându-se cât putu de repede în costumul ei de regină, care ar fi trebuit să fie prevăzut cu rotile.

Găsi acolo mai multe sute de oameni adunaţi roată şi, mai la margine, pe Ţaţa Ogg, adâncită în gânduri.

— Ce se-ntâmplă, Ţaţă?

Ţaţa se întoarse.

— Hopa, scuze! N-am auzit onorul, zise ea. Ţi-aş face o reverenţă, dar mă dor picioarele.

Magrat privi pe lângă ea la cele două siluete aşezate din cerc.

— Ce fac acolo?

— Concurs de privit.

— Dar se uită la cer!

— A naibii să fie fata aia, Diamanda! A făcut-o pe Esme să se-ntreacă la privit în soare, zise Ţaţa Ogg. Fără întors ochii, fără clipit.

— De când stau aşa?

— De vreo oră, zise Ţaţa Ogg, abătută.

— Asta-i groaznic!

— E o tâmpenie, asta e, zise Ţaţa. Nu pot să-nţeleg ce-o fi în capul lui Esme. De parcă vrăjitoria nu înseamnă decât putere! Doar *ştie* asta. Vrăjitoria nu înseamnă putere, ci ce faci cu ea!

Deasupra cercului stăruia un abur palid, auriu, de la contaminarea magică.

— O să fie obligate să se oprească la apus, fu de părere Magrat.

— Esme n-o să reziste până la apus, zise Ţaţa. Uită-te la ea! S-a cocoşat de tot.

— Presupun că n-ai putea face o vrajă ca să… începu Magrat.

— Nu vorbi prostii, zise Ţaţa. Dacă află Esme, mă aleargă în tot regatul. Plus c-ar observa şi celelalte.

— Poate am putea crea un norişor sau aşa ceva? propuse Magrat.

— Nu! Ar însemna să trişez!

— Păi, tu *mereu* trişezi!

— Trişez pentru mine. Nu poţi trişa pentru alţii.

Buna Batevreme se cocoşă şi mai tare.

— Le-aş putea porunci să se oprească, zise Magrat.

— Ţi-ai face-o duşmancă pe toată viaţa.

— Credeam că Buna îmi *e* duşmancă pe toată viaţa.

— Dacă asta crezi, fata mea, atunci n-ai înţelegere, zise Ţaţa. Într-o bună zi ai să-ţi dai seama că Esme Batevreme e cea mai bună prietenă pe care-ai avut-o vreodată.

— Dar trebuie să facem ceva! N-ai *nicio* idee?

Ţaţa Ogg privi, gânditoare, la cerc. Din când în când, câte-un firişor de fum îi ieşea din pipă.

Ulterior, duelul magic fu descris în cartea lui Birdwhistle, *Legende şi Antiquiteţi din Vârfu Berbecelui,* după cum urmează:

Când duelul era înaintat de nouă zeci minute, un băiet nevârstnic veni în fugă pe nepusă masă şi păşi îneuntrul cercului magic, îndată căzând el jos cu grozav ţipet şi fulgerare. Vrejitoaria cea betrână întoarse capul, se sculă din locul seu, ridică băietul şi-l duse bunicei sale, apoi se întoarse la locul ei, iar vrejitoaria cea tinerică între aceste nu clintise ochii sei de la Soarie. Dar vrejitoarele tinere, soaţele ei, opriră duelul, căci ziceau: Iată, Diamanda a biruitu, pricina fiind că Batevreme feritu-şi-a ochii. Atuncea însă bunica băietului cu glas mare grăi aceste: O, da? Să spuneţi mutului. Aiastă întrecere nu puterea se cere s-o arate, fete proaste ce sunteţi, ci vrejitoria, oare nu ştiţi barim cât negru sub unghie ce însemnează o vrejitoarie? Este oare vrejitoaria cineva care întoarce capul seu la ţipetul unui prunc?

Iar târgoveţii dedură respuns: Daaa!

•

— A fost *minunat,* zise doamna Quarney, nevasta negustorului. Tot oraşul a aclamat. A fost ceva de-a dreptul mitic.

Erau în odaia din spate a cârciumii. Buna Batevreme era întinsă pe-o bancă, cu un prosop ud pe faţă.

— Da, exact aşa a fost, nu? zise Magrat.

— Fata aia s-a făcut de poveste, toată lumea zice.

— Da, încuviinţă Magrat.

— Praf a făcut-o, de râsul curcilor, cum s-ar spune.

— Da, zise Magrat.

— Copilul n-a păţit nimic?

Îl priviră toate pe Pewsey, care şedea pe jos în colţ, într-o baltă suspectă, cu o pungă de bomboane şi un inel lipicios în jurul gurii.

— E bun-zdravăn, zise Ţaţa Ogg. Doar un pic pârlit, ca de la soare. El aşa urlă, ca din gură de şarpe, de la orice fleac, mânca-l-ar mama, zise ea, mândră, de parc-ar fi fost vorba de cine ştie ce talent deosebit.

— Gytha? strigă Buna de sub prosop.

— Da?

— Ştii că în mod normal nu pun gura pe tărie, dar te-am auzit vorbind despre rachiu medicinal.

— Îndată.

Buna ridică prosopul şi-şi aţinti un ochi asupra lui Magrat.

— Bună ziua, pre-Maiestate, salută ea. Ai venit să mă onorezi cu bunăvoinţa, hmmm?

— Felicitări, zise Magrat, cu răceală. Putem schimba o vorbă cu dumneata, Ţa… doamnă Ogg? Afară?

— Păi, cum nu, Reginimea-Voastră, zise Ţaţa Ogg.

Afară, pe alee, Magrat se întoarse pe călcâie, cu gura deschisă.

— Ai…

Ţaţa ridică o mână.

— Ştiu ce vrei să spui, zise ea. Dar nu era niciun pericol pentru prichindel.

— Dar tu…

— Eu? zise Ţaţa. Eu n-am făcut mai nimic. Ele n-aveau cum să ştie c-o să intre el în cerc, aşa-i? Amândouă au reacţionat aşa cum ar fi făcut-o în mod normal, nu? Hai, recunoaşte!

— Păi, da, într-un fel, dar…

— N-a *trişat* nimeni, zise Ţaţa.

Magrat tăcu, învinsă. Ţaţa o bătu pe umăr.

— Aşa că, n-ai să spui nimănui că m-ai văzut fluturând punga cu bomboane spre el, da? zise ea.

— Nu, Ţaţă.

— Ce aproape-regină cuminte!

— Ţaţă?

— Da, dragă?

Magrat trase adânc aer în piept.

— De unde ştia Verence când ne-ntoarcem?

Lui Magrat i se păru că Ţaţa se gândeşte o clipă-două prea mult.

— N-aş putea spune, rosti ea într-un târziu. Acuma, regii au ceva magie şi ei, ştii. Pot vindeca mătreaţa şi chestii de-astea. Probabil, s-o fi trezit într-o dimineaţă şi l-o fi furnicat prerogativa regală.

Problema cu Ţaţa Ogg era că, după faţă, tot timpul ţi se părea că minte. Ţaţa Ogg avea o atitudine pragmatică faţă de adevăr: îl spunea dacă-i convenea şi dacă n-avea chef să inventeze ceva mai interesant.

— Şi cum e, ai învăţat rostul pe-acolo? zise ea.

— Ne merge prea *bine,* mulţumesc, zise Magrat, cu ceea ce spera ea să fie superioritate de regină.

— Căreia din voi? zise Ţaţa.

— Mie!

— Păi, trebuia să spui, zise Ţaţa, impasibilă ca un jucător de poker. Tu să-ţi faci treaba, asta-i important.

— El *a ştiut* că ne întoarcem, zise Magrat, ferm. Comandase şi invitaţiile. A, apropo… ai şi tu una…

— Ştiu, ne-a sosit una azi-dimineaţă, zise Ţaţa. Are şi margini de-alea ronţăite dichisit, şi aur, şi de toate. Cine-i Ruservup?

Magrat pricepuse de mult cam care era viziunea despre lume a Ţaţei.

— RSVP, zise ea. Înseamnă că trebuie să spui dacă ai de gând să vii.

— A, o să venim la sigur, n-ai să ne prinzi că nu venim, zise Ţaţa. Dar Jason al nostru v-a trimis deja invităţia *lui?* Nici nu m-aşteptam. Nu prea le are cu scrisul, Jason al nostru.

— Invitaţie la ce? zise Magrat.

Se cam săturase de pluralul maiestăţii.

— Nu v-a spus Verence? zise Ţaţa. E o piesă specială, a fost scrisă special pentru voi.

— A, da, zise Magrat. Spectacolul de gală.

— Aşa, zise Ţaţa. O să-l dea în ajun de Sânziene.

— Musai să iasă ceva aparte, pentru ajunul Sânzienelor, zise Jason Ogg.

La uşa fierăriei fusese pus zăvorul. Înăuntru se aflau cei opt membri ai Cetei de Căluşari{12} din Lancre, de şase ori câştigători ai Campionatului de Căluş al Celor Cincisprezece Munţi, Deschis Tuturor Participanţilor{13}, care se confruntau acum cu o nouă formă de artă.

— Mă simt ca un idiot, recunoscu Bestialitate Căruţaş, singurul brutar din Lancre. Să mă-mbrac în rochie! Tot ce pot să sper e să nu mă vadă nevastă-mea!

— Scrie aici, zise Jason Ogg, cu arătătorul lui enorm înaintând

şovăielnic pe hârtie, că asta-i o fru-mo-asă poveste despre iubirea dintre Regina Zânelor – adică tu, Bestialitate – şi un muritor. Plus un inter-lu-diu umo-ristic cu Artizanii Comici[14]…

— Ce-i aia artizan? întrebă Ţesător, meşterul de acoperişuri.

— Nu ştiu. Un fel de puţ, cred.

Jason se scărpină în cap.

— Da. Nişte puţuri de pe la câmpie. Am reparat odată o pompă pentru unul de-ăsta. Puţ artizan.

— Şi de ce-s comice?

— Poate e amuzant când cade cineva în ele?

— Da' de ce nu putem juca un căluş, ca de obicei? întrebă Obidiah Lemnaru, croitorul[15].

— Căluşul e de toată ziua, zise Jason. Acu' tre' să facem ceva cultural. Piesa asta vine tocmai din Ankh-Morpork.

— Am putea dansa Băţul şi Găleata, propuse Brutar, ţesătorul.

— Ba nu mai dansăm Băţul şi Găleata niciodată, zise Jason. Moş Thrum încă mai şchiopătează, şi-au trecut trei luni!

Ţesător, meşterul de acoperişuri, se uita chiorâş la exemplarul lui din piesă.

— Cine-i ăsta, Exeunt Omnes[16]? întrebă el.

— Io nu-s mulţumit de partea mea, zise Lemnaru, e prea mică.

— Mie de biata nevastă-sa mi-e milă, zise Ţesător, automat.

— De ce? zise Jason[17].

— Şi de ce tre' să fie şi un leu? întrebă Brutaru, ţesătorul.

— Pen' că-i o piesă! zise Jason. N-ar veni nimeni să vadă piesa dacă n-ar avea decât un… un *măgar* în ea! Ce să zic, îi şi văd venind la o piesă fiindcă e cu un *măgar.* Piesa asta-i scrisă de un faur de piese adevărat! Îl şi văd pe un faur de piese adevărat să pună *măgari* în piesă! Să ştiţi c-a spus că e tare interesat să afle cum ne descurcăm! Şi acum tăceţi cu toţii din gură!

— Nu mă *simt* ca o Regină a Zânelor, gemu Bestialitate Căruţaş[18].

— O să te-nveţi, zise Ţesător.

— Sper că nu![19]

— Şi tre' să repetaţi, zise Jason.

— N-avem loc, ripostă Stufaru, căruţaşul.

— Eu, unu', nu repet asta într-un loc unde mă poate vedea careva, zise Bestialitate. Chiar dacă ne ducem undeva în pădure, la sigur ne vede vreunul. Auzi, eu cu rochie!

— N-o să te recunoască, sub atâta machiaj, zise Ţesător.

— *Machiaj?!*

— Da, şi cu perucă, zise Croitoru, celălalt ţesător.

— Da' să ştii că are dreptate, zise Ţesător. Dacă tot o să ne facem de râs, nu vreau să mă vadă nimeni până nu-mi iese *la perfecţie.*

— Să găsim un loc neumblat, deci, zise Stufaru, căruţaşul.

— În sălbăticie, zise Tinichigiu, tinichigiul.

— Unde nu se duce nimeni, zise Căruţaş.

Jason îşi scărpină bărbia ca o răzătoare. Nu se putea să nu găsească el un loc.

— Şi pe Exeunt Omnes cine-l joacă? întrebă Ţesător.

— Nu prea are replici, nu vi se pare?

Diligenţa hurducăia de-a lungul câmpiei monotone. Pământurile dintre Ankh-Morpork şi munţii Vârfu' Berbecelui erau fertile, bine cultivate şi plicticoase, plicticoase, plicticoase. Călătoriile lărgesc mintea. Peisajul acesta îţi lărgea mintea fiindcă aici mintea ţi se scurgea pur şi simplu prin urechi ca terciul. Era genul de peisaj în care, dacă vedeai la orizont pe cineva culegând verze, te tot uitai la el până se pierdea în depărtare, pentru că nu exista nimic altceva pe care să ţi se oprească ochii.

— Văd, zise Trezorierul, cu ochişorul meu, ceva care începe cu… O.

— Uuk.

— Nu!

— Orizont, ghici Ponder.

— Ai ghicit!

— Evident c-am ghicit. Asta se şi cere. S-a spus C de la cer, V de la varză, U de la… Uuk, şi altceva *nu* există.

— Nu mă mai joc dacă ai de gând să ghiceşti tot timpul.

Trezorierul îşi trase pălăria peste urechi şi încercă să se facă covrig pe bancheta tare.

— Las' că o să fie destule de văzut în Lancre, zise Arhicancelarul. Singura porţiune de teren plat pe care-o au pe-acolo e într-un muzeu.

Ponder tăcu.

— Stăteam pe-acolo toată vara, pe vremuri, zise Ridcully, şi suspină. Ştiţi… totul ar fi putut fi complet diferit.

Ridcully privi în jur. Când ai de gând să povesteşti ceva intim din istoria ta personală, vrei să te asiguri că te ascultă cineva.

Bibliotecarul privea pe geam la peisajul zgâlţâitor. Era îmbufnat. În mare parte din cauza zgărzii celei noi, albastre, pe care-o purta la gât şi pe care scria „PONGO". Cineva va trebui să sufere pentru asta.

Trezorierul încerca să se folosească de pălărie ca melcul de cochilie.

— Era o fată.

Ponder Stibbons, ales de soarta cea crudă să fie singurul care

ascultă, păru surprins. Era conştient că, teoretic, chiar şi Arhicancelarul fusese cândva tânăr. În fond, era doar o chestiune de timp. Bunul-simţ îi sugera că vrăjitorii nu apăreau brusc pe lume la vârsta de şaptezeci de ani şi cântărind o sută treizeci de kile. Dar bunul-simţ avea nevoie de un impuls.

Simţea că s-ar cădea să spună ceva.

— Era frumoasă, nu, domnule? zise el.

— Nu. Nu, n-aş putea spune că era. *Frapantă.* Da, ăsta-i cuvântul. Înaltă. Cu părul atât de blond încât era aproape alb. Şi cu ochii ca sfredelul[{20}], pe cuvântul meu.

Ponder se cam încurcase.

— Vreţi să spuneţi, ca piticul acela care ţine băcănia de pe… începu el.

— Vreau să *spun* că îţi dădea întotdeauna impresia că vede direct prin tine, explică Ridcully, puţin mai răstit decât intenţionase. Şi ce mai ştia să alerge…

Şi tăcu din nou, privind la jurnalele de ştiri ale memoriei.

— M-aş fi însurat cu ea, să ştii, zise el.

Ponder tăcu. Atunci când eşti un dop plutind în fluxul conştienţei altuia, tot ce poţi să faci e să te-nvârţi după cum te duc curenţii.

— Ce mai vară! murmură Ridcully. Foarte asemănătoare cu asta, de fapt. Apăreau peste tot cercuri de lanuri, precum ciupercile după ploaie. Şi… în fine, aveam îndoieli, ştii cum e. Magia parcă nu-mi era suficientă. Eram cam… pierdut. Aş fi renunţat la toate pentru ea. La toate nenorocitele de octograme şi formule magice. Fără să privesc înapoi. Ştii cum se spune, „avea un râs ca un pârâu de munte“?

— Eu *personal* nu, zise Ponder, dar am citit poezii unde…

— O grămadă de prostii, poeziile, zise Ridcully. Eu am ascultat pâraiele de munte şi fac doar clip, pleosc, plici. Şi găseşti nişte chestii în ele, ştii, ca insectele, cu nişte… în fine. Dar nu sună deloc ca râsul, asta vreau să spun. Poeţii mereu nimeresc pe de lături. Ca în vorba aia, „avea buze precum cireşele”. Adică mici, rotunde şi cu sâmbure la mijloc? Ha!

Închise ochii. După o vreme, Ponder întrebă:

— Şi ce s-a întâmplat, domnule?

— Cum?

— Cu fata despre care-mi spuneaţi.

— Care fată?

— Fata aceea.

— A, fata aceea. O, m-a refuzat. A zis că are nişte treburi de făcut. A zis că avem destul timp.

Urmă încă o pauză.

— Şi ce s-a întâmplat pe urmă? întrebă Ponder.

— Să se întâmple? Tu ce crezi că s-a întâmplat? Am plecat la studii. A început semestrul. I-am scris o grămadă de scrisori, dar nu mi-a răspuns niciodată. Probabil, nici nu le-a primit, probabil ăia mănâncă scrisorile, prin pustietăţile alea. Anul următor am avut de învăţat toată vara şi n-am mai avut timp să mă întorc. Cu examenele şi celelalte. Presupun că o fi deja moartă acum sau o fi vreo bunicuţă grasă cu o duzină de copii. Aş fi luat-o de nevastă într-o clipă. Într-o *clipă.*

Ridcully se scărpină în cap.

— Ha… tare-aş vrea să-mi aduc aminte cum o chema…

Se întinse, punându-şi picioarele pe Trezorier.

— Caraghioasă chestie, zise el. Nici măcar nu-mi amintesc cum o chema. Ha! Alerga mai repede decât calul…

— *În genunchi şi dă-ncoace!*

Diligenţa se opri, hurducăind.

Ridcully deschise un ochi.

— Ce-a fost asta? întrebă el.

Ponder se trezi din reveria lui cu buze ca pâraiele de munte şi privi pe geam.

— Cred, zise el, că e un tâlhar foarte mic.

Vizitiul privi în jos la insul care le ieşise-n cale. Mare lucru nu vedea din el din unghiul ăsta, din cauza trupului mărunt şi-a pălăriei mari. Parcă te-ai fi uitat la o ciupercă foarte elegantă, cu pană în ea.

— Scuzele mele, spuse tâlharul cel mic. Ştiu că vă iau din scurt.

Vizitiul oftă şi lăsă hăţurile jos. Atacurile bine puse la punct ale Breslei Bandiţilor erau altceva, dar naiba să-l ia dacă avea de gând să se lase ameninţat de-un infractor care-i ajungea până la brâu şi nici măcar n-avea arbaletă.

— Ticălos mic ce eşti, zise el. Las' că-ţi arăt eu ţie! Îl privi mai bine. Ce-i aia din spatele tău? O cocoaşă?

— A, ai observat scăriţa, zise minitâlharul. Permite-mi să demonstrez…

— Ce se-ntâmplă? întrebă Ridcully din diligenţă.

— Ăă, un pitic tocmai s-a urcat pe o scăriţă şi l-a zburat pe vizitiu de pe capră cu lovituri de picior, zise Ponder.

— Ei, aşa ceva nu vezi în fiecare zi, ripostă Ridcully.

Părea încântat. Până atunci, călătoria fusese tare monotonă.

— Şi-acum vine spre noi.

— Ce bine!

Tâlharul păşi peste vizitiul care gemea pe jos şi-o porni spre uşa diligenţei, târându-şi scăriţa după el.

Deschise uşa.

— Banii sau, regret să spun, vi…

O izbucnire de flăcări octarine îi zbură pălăria de pe cap. Expresia piticului nu se modifică.

— Mă întreb dacă-mi permiteţi să reformulez cererea?

Ridcully îl examină pe străinul cel dichisit de sus până jos sau, mai bine-zis, de jos până şi mai jos.

— Nu arăţi a pitic, zise el – în afară de înălţime, adică.

— Nu arăt a pitic în afară de înălţime?

— Vreau să spun, ai carenţe la capitolul coif şi cizme de fier, de pildă, explică Ridcully.

Piticul făcu o plecăciune şi scoase un pătrăţel de carton dintr-o mânecă murdară, dar încărcată de dantele.

— Cartea mea de vizită, zise el.

Scria:

Siamo Casanunda
AL DOILEA MARE SEDUCĂTOR AL LUMII
„Nu dormim niciodată”
EXCELENT SPADASIN SOLDAT AL NOROCULUI
MINCINOS NEÎNTRECUT REPARĂM SCĂRIŢE

Ponder citi peste umărul lui Ridcully.

— Chiar eşti un mincinos neîntrecut?

— Nu.

— Păi, şi de ce încerci să jefuieşti diligenţe?

— Mă tem că am fost atacat de bandiţi.

— Dar scrie aici, zise Ridcully, că eşti un excelent spadasin!

— Am fost depăşit numeric!

— Da’ câţi bandiţi te-au atacat?

— Trei milioane.

— Urcă aici, îl invită Ridcully.

Casanunda îşi aruncă scăriţa în diligenţă şi privi în întunericul dinăuntru.

— Acolo e o primată care doarme?

— Da.

Bibliotecarul deschise un ochi.

— Păi, şi mirosul?

— Nu-l deranjează.

— N-ar trebui să-i ceri scuze vizitiului? zise Ponder.

— Nu, dar pot să-l pocnesc mai tare, dacă vrea.

— Şi ăsta-i Trezorierul, zise Ridcully, arătând spre Exponatul nr. 2, care dormea somnul celor aproape-mortal drogaţi cu pilule de broaşte uscate. Hei, Trezorier? Trezorieeer! Nu, e complet inconştient. Îndeasă-l sub banchetă. Ştii să joci Popa-Ceapa?

— Nu foarte bine.

— Colosal!

Jumătate de oră mai târziu, Ridcully îi datora piticului opt mii de dolari.

— Dar am scris pe cartea de vizită, îi atrase atenţia Casanunda. Mincinos neîntrecut. Uite, scrie aici.

— Da, dar am crezut că e o minciună!

Ridcully suspină şi, spre uluirea lui Ponder, scoase o pungă cu monede de prin adâncurile robei. Erau monede mari, suspect de aurii şi adevărate.

Casanunda o fi fost el de meserie soldat libidinos al norocului, dar după genetică era pitic, şi unele lucruri piticii le ştiu din instinct.

— Hmm, zise el. Nu scrie „mincinos neîntrecut" şi pe cartea *dumneavoastră* de vizită, din întâmplare?

— *Nu,* ripostă Ridcully, vehement.

— Că, ştiţi, sunt în stare să recunosc nişte bani de ciocolată când îi văd.

— Ştiţi, zise Ponder, în vreme ce diligenţa intra, hurducăind, într-un canion, asta-mi aduce aminte de o celebră enigmă logică.

— Ce enigmă logică? zise Arhicancelarul.

— Păi, explică Ponder, mulţumit că i se acordă atenţie, se pare că era un om, nu, care cică trebuia să aleagă una din două uşi prin care să treacă, ştiţi, şi paznicul unei uşi spunea mereu adevărul, iar paznicul celeilalte spunea mereu minciuni, şi *chestia* era că în spatele uneia din uşi îl aştepta moartea sigură, iar în spatele celeilalte – libertatea, şi el nu ştia care din paznici era mincinosul, şi nu avea voie să le pună decât o întrebare şi deci: ce-a întrebat?

Diligenţa se zdruncină, trecând peste o groapă. Bibliotecarul se răsuci în somn.

— Asta-i una de-a Lordului Hargon cel Psihotic din Quirm, părerea mea, zise Ridcully, după o vreme.

— Aşa-i, zise Casanunda. Ce-i mai plăceau soiul ăsta de glume! Câţi studenţi poţi să îndeşi într-o Fecioară de Fier şi chestii de-astea.

— Deci, asta a fost la el la castel, da? zise Ridcully.

— Ce? De un' să ştiu eu? întrebă Ponder.

— Păi, de ce nu? Că văd că ştii totul despre povestea asta!

— Nu cred că a fost *nicăieri.* E o *enigmă.*

— Ia stai, zise Casanunda. Cred că i-am dat de cap. O singură întrebare, da?

— Da, zise Ponder, uşurat.

— Şi poate să-ntrebe pe cine vrea el?

— Da.

— A, bun. Păi, atunci se duce la paznicul mai firav şi-i zice: „Spune-mi care-i uşa către libertate dacă nu vrei să-ţi vezi rinichii cum arată şi, apropo, tu treci înaintea mea, aşa că, dacă vrei să faci pe deşteptul, ai grijă să ţii minte cine intră primul pe uşa aia".

— Nu, nu, nu!

— Mie mi se pare perfect logic, zise Ridcully. Bine gândit!

— Dar n-ai nicio armă!

— Ba am. Am smuls-o de la santinelă cât a stat să se gândească, zise Casanunda.

— Deşteaptă mişcare, zise Ridcully. Uite, domnule Stibbons, *asta-i* gândire logică. Ai avea multe de învăţat de la omul ăsta…

— … Piticul…

— … Scuze, de la piticul ăsta. El n-o ţine una şi bună cu universurile parazite.

— Paralele! se răsti Ponder, care începuse serios să creadă că Ridcully greşea intenţionat.

— Şi-atunci, care-s alea parazite?

— Nu există! Vreau să spun, nu există, domnule Arhicancelar{21}! Eu am spus, universuri *paralele.* Universuri în care lucrurile nu se întâmplă ca în… Ezită. Păi, ştiţi, fata aceea?

— Care fată?

— Fata cu care voiaţi să vă însuraţi.

— Da' de unde ştii?

— Aţi povestit despre ea, azi după prânz.

— Serios? Prost am fost! Şi ce-i cu ea?

— Păi… într-un fel, *chiar* v-aţi însurat cu ea, zise Ponder.

Ridcully scutură din cap că nu.

— Nu. Sunt destul de sigur. Mi-aş fi amintit aşa ceva.

— A, dar n-a fost în universul *ăsta…*

Bibliotecarul deschise un ochi.

— Ce vrei să spui, c-am dat o fugă în alt univers ca să mă-nsor? se miră Ridcully.

— Nu! Vreau să spun, în universul acela v-aţi însurat, dar în ăsta nu, zise Ponder.

— Aşa am făcut? Cum? O ceremonie adevărată şi toate cele?
— Da!
— Hmm! Ridcully îşi mângâie barba. Eşti sigur?
— Absolut, domnule Arhicancelar.
— Parol! Şi eu habar n-aveam!
Ponder simţea că începe să obţină rezultate.
— Şi-atunci…
— Da?
— De ce nu-mi aduc aminte?
Ponder anticipase întrebarea.
— Pentru că în acel univers dumneavoastră sunteţi o individualitate diferită, zise el. Un alt dumneavoastră a fost cel care s-a însurat. E probabil aşezat la casa lui, pe undeva. Probabil e deja străbunic.
— Nu-mi scrie niciodată, asta-i clar, zise Ridcully. Şi nenorocitul nici măcar nu m-a invitat la nuntă.
— Cine?
— Acela.
— Dar el e dumneavoastră!
— Serios? Ha! Te-ai aştepta ca eu să nu mă trec pe mine cu vederea, nu? Ce nesimţit!

•

Nu că Ridcully ar fi fost prost. Vrăjitorii cu adevărat proşti n-au şanse de supravieţuire nici cât un ciocan de sticlă. Intelectul lui era cu adevărat puternic, dar puternic în felul unei locomotive, care merge pe şine şi din această cauză e aproape imposibil de cârmit. Există, într-adevăr, universuri paralele, deşi paralel nu e tocmai cuvântul potrivit – universurile se încolăcesc şi se-nfăşoară unul în jurul celuilalt ca un soi de maşină de tricotat ieşită din minţi sau ca un escadron de vânătoare cu probleme la urechea internă. Plus că se ramifică. Dar, şi asta e important, nu mereu. Nu prea-i pasă universului dacă un fluture e călcat în picioare. Mai sunt destui fluturi. Poate că zeii observă într-adevăr căderea fiecărei vrăbii, dar nu se străduiesc s-o prindă. Să împuşti dictatorul ca să previi războiul? Dar el nu e decât vârful acelui ditamai buboi plin cu puroi social din care se nasc dictatorii; împuşti unul şi în cinci minute iese altul la iveală. Să-l împuşti şi pe acela? Atunci, de ce să nu-i împuşti pe toţi şi să invadezi Polonia? Peste cincizeci de ani sau treizeci, sau zece, lumea se va fi întors oricum înapoi cam pe linia pe care mergea înainte. Istoria dispune întotdeauna de o foarte mare inerţie.
Aproape întotdeauna…
La vremea cercurilor, când pereţii dintre asta şi altceva sunt mai

subţiri, când apar tot felul de scurgeri stranii… Ah, *atunci* se fac alegerile, *atunci* universul poate fi împins la vale, de-a berbeleacul, pe alt crac al bine cunoscuţilor Pantaloni ai Timpului.

Dar există şi bălţi stagnante, universuri izolate, fără legătură cu trecutul şi viitorul. Acelea trebuie să fure câte-un trecut sau viitor de la alte universuri; singura lor speranţă e să se cramponeze de vreun univers dinamic la trecerea prin perioada fragilă, ca un peşte remora care se-agaţă din mers de un rechin.

Acestea sunt universurile parazite şi, când explodează pretutindeni cercurile de lanuri ca picăturile de ploaie, atunci e şansa lor…

Castelul Lancre era cu mult mai mare decât ar fi fost nevoie. Că doar ţara n-avea cum să fie vreodată mai mare decât în prezent; din trei părţi era înconjurată de munţi neospitalieri şi o prăpastie mai mult sau mai puţin verticală ocupa locul unde ar fi fost a patra latură, dacă n-ar fi fost prăpastia acolo. Din câte se ştia, munţii nu erau ai nimănui. Erau doar munţi.

Castelul se întindea în toate direcţiile. Nimeni nu ştia măcar cât de adânc coboară pivniţele.

Zilele astea, toţi locuitorii stăteau în încăperile şi turnurile de lângă poartă.

— Păi, uită-te numai la creneluri, zise Magrat.

— Poftim, coniţă?

— Părţile alea decupate din susul zidurilor. Ai putea să ţii în şah o armată întreagă, aici.

— Păi, nu pentru asta-i un castel, coniţă?

Magrat suspină.

— Şi poţi să n-o mai ţii una şi bună cu „coniţă“? Parc-ai fi papagal.

— Pardon, coniţă?

— Păi, zi şi tu, cu cine poţi să te lupţi, aici? Nici măcar trolii nu pot trece munţii ăştia şi oricine ar veni încoace pe drum, ţi-e foarte lan-demână să-i dai cu pietre-n cap. Şi tot ce ai de făcut ca să-l opreşti e să dărâmi podul de peste defileul Lancre.

— Nu ştiu, coniţă. Regii tre' să aibă castele, mă gândesc.

— Tu nu-ţi *pui întrebări* niciodată, fată proastă ce eşti?

— La ce mi-ar servi, coniţă?

„Am făcut-o fată proastă, se gândi Magrat. Mă molipsesc de regalitate."

— Ei, în fine, zise ea. Unde ajunseserăm?

— O să avem nevoie de două mii de yarzi din cretonul acela albastru cu floricele albe, îi aminti Millie.

— Şi nici n-am măsurat încă decât *jumătate* din ferestre, zise Magrat, strângând ruleta de croitorie.

Privi de-a lungul Galeriei Lungi. Ceea ce era remarcabil la ea, *primul* lucru pe care-l observa oricine, era lungimea ei. Avea în comun anumite trăsături distinctive cu Marea Sală şi Beciul Adânc. Numele ei era o descriere absolut corectă. În plus, ar fi fost, vorba Ţaţei Ogg, lucrul dracului să-i pui mochetă.

— De ce? De ce un castel în Lancre? zise ea, vorbind mai mult cu ea însăşi, căci de fapt, să vorbeşti cu Millie *era* ca şi cum ai fi vorbit singură. N-am avut niciodată războaie. Decât în faţa cârciumii, sâmbătă seara.

— Nu ştiu eu aşa ceva, coniţă, zise Millie.

Magrat suspină.

— Unde-i regele azi?

— Inaugurează Parlamentul, coniţă.

— Ha! Parlament!

Asta fusese altă idee de-a lui Verence. Îşi băgase-n cap să introducă în Lancre democraţia ephebiană şi dăduse drept de vot tuturor sau cel puţin tuturor *„cetăţenilor cu bună reputaţiune şi de parte bărbătească şi în etate de patru zeci ani şi apropitari ai unei căşi*[22] *ce preţuiaşte mai mult de trei capre şi jumătate pe fiece an“,* fiindcă n-are niciun rost să fii nechibzuit şi să dai drept de vot celor care erau săraci sau infractori, sau femei, care n-ar fi făcut decât să voteze aiurea. Şi funcţiona, mai mult sau mai puţin, deşi Deputaţii Parlamentului veneau la şedinţe doar când aveau ei chef şi în orice caz nimeni nu lua notiţe şi, în plus, nimeni nu-l contrazicea vreodată pe Verence, fiindcă el era Regele. Ce rost are să ţii un rege, gândeau ei, dacă pe urmă trebuie să te guvernezi singur? Ia să pună mâna şi să-şi facă treaba de Rege, ce dacă nu ştie să scrie ca lumea! Ce, pe el îl pune cineva să repare acoperişuri sau să mulgă caprele?

— Sunt plictisită, Millie. Plictisită, plictisită, plictisită. Mă duc să mă plimb prin grădină.

— Să-l chem pe Shawn cu trompeta?

— Nu dacă ţi-e dragă viaţa!

Nu toate grădinile fuseseră devastate pentru experimente agricole. Mai era, de pildă, grădina de plante. Pentru ochiul expert al lui Magrat, era o grădină de ierburi tare săracă, fiindcă nu conţinea decât ierburi care se pun în mâncare. Şi, în plus, repertoriul de mirodenii al doamnei Scorbic se oprea la mentă şi salvie. Nu găseai nici fir de verbină sau coada şoricelului, sau Iţarii Moşului, pe nicăieri. Şi mai era acolo şi faimosul labirint, sau, cel puţin, ceea ce va deveni faimosul labirint. Îl

plantase Verence, fiindcă auzise el că toate castelele regale ar trebui să aibă câte-un labirint în grădină şi toată lumea fusese de acord că, după ce-or mai creşte gardurile vii, care erau acum de-o şchioapă, labirintul va fi cu adevărat unul faimos, în care te vei putea rătăci şi fără să fie nevoie să închizi ochii şi să te laşi pe vine.

Magrat se plimba abătută pe potecile de pietriş, pe care rochia ei lată, enormă, lăsa în urmă o fâşie netezită.

Din cealaltă parte a gardului viu se auzi un urlet, dar Magrat recunoscu vocea. Unele tradiţii ale castelului Lancre le cunoştea deja.

— Bună dimineaţa, Hodgesaaargh, zise ea.

Şoimarul castelului dădu colţul şi ieşi la iveală, tamponându-şi faţa cu o batistă. Pe celălalt braţ, cu ghearele strângându-l ca un instrument de tortură, avea o pasăre. Ochii ei roşii şi malefici o fixară pe Magrat, pe deasupra ciocului ascuţit ca briciul.

— Am o pasăre nouă, zise Hodgesaaargh, cu mândrie. E un hultan de Lancre. Soiul ăsta n-a mai fost îmblânzit până acum. Îl îmblânzesc eu. Deja l-am făcut să nu mă mai muşte deeeaaaaauu…

Izbi disperat hultanul de-un zid până când pasărea îşi descleştă ciocul de pe nasul lui.

De fapt, Hodgesaaargh nu era propriu-zis numele lui. Pe de altă parte, dacă numele adevărat al cuiva e cel pe care-l auzi când se prezintă, atunci categoric îl chema Hodgesaaargh.

Şi asta pentru că şoimii şi ulii adăpostiţi în şoproanele castelului erau cu toţii păsări de baştină din Lancre şi, drept urmare, aveau o anume mentalitate independentă şi dispreţuitoare faţă de autoritate. După multă muncă şi răbdare, selecţie şi dresaj, Hodgesaaargh reuşise să le-nveţe să-şi ia zborul de pe braţul cuiva, şi acum se străduia să le dreseze ca să nu mai atace violent persoana care tocmai le ţinuse şi care era, invariabil, Hodgesaaargh. Cu toate acestea, era un om deosebit de blând şi optimist, care trăia pentru ziua în care şoimii lui vor fi cei mai grozavi din lume. Şoimii trăiau pentru ziua când îi vor putea mânca şi *cealaltă* ureche.

— Văd că te descurci foarte bine, zise Magrat. Nu crezi oare că ar reacţiona mai bine dacă ai folosi cruzimea?

— O, nu, domnişoară, ripostă Hodgesaaargh, trebuie să fii blând cu ei. Ştiţi, trebuie să le câştigi încrederea. Dacă nu au încredere în tine, te aaaaghh…

— Păi, să te las să-ţi faci treaba atunci, da? zise Magrat, printre penele care zburau.

Magrat aflase cu neplăcere, dar fără surprindere, că exista o ierarhie precisă, după sex şi poziţie socială, în vânătoarea cu şoimi – Verence,

ca rege, avea dreptul să folosească un hultan, ce-o fi fost şi ăla, orice duci se vor fi găsit prin preajmă puteau vâna cu şoimi peregrini, iar preoţilor li se permitea şoimul-rândunelelor. Oamenii de rând n-aveau dreptul la altceva afară de-un băţ cu care să arunce[23]. Magrat se trezi întrebându-se ce anume i s-ar fi îngăduit Ţaţei Ogg să folosească – un pui de găină pe arcuri, probabil.

Nu exista o pasăre anume pentru vrăjitoare, dar, ca regină, regulile din Lancre îi permiteau să vâneze cu un vindereu sau Ciuf Cap-de-Baset. Era o pasăre mică şi mioapă, care prefera să se deplaseze pe jos. Când vedea sânge, leşina. Cam douăzeci de vinderei puteau ucide un porumbel, dacă porumbelul era bolnav. Se plimbase jumătate de oră cu un vindereu pe braţ. Pasărea hârâise spre ea şi, până la urmă, adormise cu capu-n jos.

Dar Hodgesaaargh, cel puţin, avea o treabă a lui de făcut. Întregul castel era plin de oameni ocupaţi. Toţi aveau ceva folositor de făcut, cu excepţia lui Magrat. Ea nu trebuia decât să existe. Bineînţeles, toată lumea vorbea cu ea, cu condiţia să li se adreseze ea prima. Dar de fiecare dată îi întrerupea de la ceva important. În afară de a asigura succesiunea regală, şi Verence comandase o carte pe tema asta, ea…

— Stai deoparte acolo, fato! N-o să-ţi pară bine dacă te apropii, zise o voce.

Magrat se burzului.

— Fato? Din întâmplare, suntem aproape de sânge regal prin alianţă!

— Oi fi, dar albinele nu ştiu asta, zise vocea.

Magrat se opri.

Trecuse dincolo de limita grădinilor privite din punctul de vedere al familiei regale şi intrase în ceea ce erau grădinile din punctul de vedere al tuturor celorlalţi – dincolo de garduri vii şi de straturi de flori şi tufe de mirodenii, în lumea şoproanelor vechi, a stivelor de ghivece şi, în colţul ăsta, a stupilor.

Unul dintre stupi avea capacul scos. Lângă el, în centrul unui nor cafeniu, fumând din pipa lui specială de stupărit, era domnul Brooks.

— O, zise ea, dumneata eşti, domnule Brooks.

Teoretic, domnul Brooks era Stuparul Regelui. Dar relaţia cu el era una prudentă. În primul rând, deşi majoritatea servitorilor erau strigaţi doar pe numele de familie, domnul Brooks împărţea cu majordomul şi cu bucătăreasa privilegiul unui titlu onorific. Fiindcă domnul Brooks avea puteri neştiute. Ştia totul despre florile care dau miere şi despre împerecherea mătcilor. Ştia despre roiuri şi cum se distrug cuiburile de viespi. I se acorda respectul nediferenţiat pe care-l primesc cei care, la fel ca vrăjitoarele şi fierarii, au responsabilităţi care nu ţin doar de

lumea cotidianului şi banalităţii – de fapt, oamenii care ştiu lucruri pe care alţii nu le ştiu despre lucruri pe care alţii nu le înţeleg. Şi-l găseai, în general, făcând chestii migăloase pe lângă stupi sau plimbându-se prin regat pe urma unui roi, sau fumând pipă în şopronul lui secret, care mirosea a miere şi a otravă pentru viespi. Pe domnul Brooks nu-l călcai pe bătături, dacă nu voiai să te trezeşti cu un roi în privată, în vreme ce el şedea la el în şopron şi râdea de tine.

Omul puse cu grijă capacul la loc pe stup şi se îndepărtă. Câteva albine îi scăpară prin găurile enorme din vălul de stupar.

— 'Nă ziua, Înălţimea Ta, zise el, mărinimos.

— Bună ziua, domnule Brooks. Ce făceai adineauri?

Domnul Brooks deschise uşa şopronului său secret şi scotoci înăuntru.

— Au întârziat cu roirea, zise stuparul. Voiam să văd ce-i cu ele, asta-i tot. Vrei o ceaşcă de ceai, fato?

Nu puteai să ţii la protocol, cu domnul Brooks. El îi trata pe toţi ca pe egalii lui sau, de cele mai multe ori, ca şi cum i-ar fi fost uşor inferiori; i se trăgea probabil de la faptul că stăpânea peste mii de suflete, în fiecare zi. Şi, cel puţin, cu el putea vorbi. Mereu i se păruse că domnul Brooks era cel mai apropiat echivalent al unei vrăjitoare la care putea ajunge cineva, rămânând, totuşi, bărbat.

Şopronul era plin cu bucăţi de stup, instrumente misterioase de tortură pentru extras mierea, borcane vechi şi o sobiţă pe care un ceainic jegos fierbea alături de o cratiţă imensă.

Omul îi luă tăcerea drept încuviinţare şi turnă două căni de ceai.

— E din plante? întrebă Magrat, timidă.

— Dracu' să mă ia dacă ştiu. Îs doar nişte frunze uscate dintr-o cutie.

Magrat privi, nesigură, într-o cană colorată în maro de un strat de tanin pur. Dar îşi făcu puţin curaj. Unul dintre lucrurile pe care le aveai de făcut ca regină, ştia ea, era să Faci Supuşii Să Se Simtă În Largul Lor. Îşi bătu capul să găsească ceva simţitor de spus.

— Trebuie să fie foarte interesant să fii stupar, zise ea.

— Da. Este.

— Ne-am întrebat deseori…

— Ce?

— Cum se mulg albinele, de fapt?

Unicornul rătăcea prin pădure. Se simţea orbit şi nelalocul lui. Locul ăsta nu era un tărâm obişnuit. Cerul era albastru, nu strălucind în toate culorile aurorei. Şi trecea timpul. Pentru o fiinţă care nu-i supusă

timpului, de când se ştia, senzaţia era asemănătoare cu o cădere.

În plus, îşi simţea stăpâna în minte. Asta era mai rău şi decât trecerea timpului.

Pe scurt, înnebunise.

Magrat şedea cu gura căscată.

— Credeam că mătcile se *nasc*, zise ea.

— O, nu, zise domnul Brooks. Nu există ouă de matcă. Albinele se hotărăsc să hrănească un pui ca matcă, asta-i tot. Îi dau lăptişor de matcă.

— Şi dacă nu-i dau?

— Atunci iese o simplă lucrătoare, Înălţimea Ta, zise Brooks, cu un rânjet suspect de republican.

„Ce noroc pe ea“, se gândi Magrat.

— Şi deci acum au o regină nouă, şi-atunci ce se întâmplă cu cea veche?

— De obicei, a bătrână roieşte, zise domnul Brooks. Pleacă din stup şi ia o parte din colonie cu ea. Am văzut vreo mie de roiuri la viaţa mea. Dar un Roi Regal n-am văzut, totuşi.

— Ce-i aia Roi Regal?

— Sigur n-aş şti să spun. Dar scrie în cărţile vechi de albinărit. E un roi al roiurilor. Cică merită să vezi aşa ceva!

Pe faţa bătrânului stupar trecu, o clipă, umbra unui dor neîmplinit.

— Sigur, continuă el, îndreptându-se de spate, *adevărata* distracţie începe dacă-i vremea rea şi matca bătrână nu poate să roiască, ştii?

Mimă cu mâna un mers furişat, în cerc.

— Că *atunci,* ce se-ntâmplă e că ăle două mătci – că o ai pe a veche, da? şi pe a nouă – cele două mătci încep şi se urmăresc una pe alta printre faguri, şi ploaia duruie pe capacul stupului, şi toate treburile roiului continuă de jur împrejur – domnul Brooks mima foarte sugestiv şi Magrat se aplecă înainte, fascinată – peste tot pe faguri, şi trântorii toţi zumzăie, şi ele se simt una pe cealaltă, şi se caută, şi-odată se-ntâlnesc, şi-atunci…

— Da? Da? zise Magrat, aplecându-se şi mai aproape.

— Muşcă! Ucide!

Magrat se lovi la cap de zidul colibei.

— Nu poţi avea mai mult de-o matcă într-un stup, conchise domnul Brooks, calm.

Magrat privi afară, la stupi. Îi plăcuseră întotdeauna, până acum.

— De multe ori am găsit câte-o matcă moartă în faţa stupului, după o ploaie bună, zise domnul Brooks, mulţumit. Nu suferă altă regină în

stup cu ea, vezi tu. Şi-i o bătălie în toată regula. Regina a veche e mai vicleană. Dar matca nouă, ea *chiar* că are pentru ce să lupte.

— Pardon?

— Dacă vrea să se împerecheze.

— Ah!

— Dar toamna e şi mai interesant, continuă domnul Brooks. Stupul n-are nevoie de guri în plus de hrănit peste iarnă, înţelegi, şi-s toţi trântorii ăia care pierd vremea şi nu fac nimic, aşa că lucrătoarele îi târăsc afară la urdiniş, ştii, şi le muşcă…

— Opreşte-te! E groaznic! exclamă Magrat. Credeam că stupăritul e, mă rog, *drăguţ!*

— Sigur, asta se-ntâmplă în acea perioadă din an când albinele îşi pierd puterea, zise domnul Brooks. Că, ştii, ce se-ntâmplă e că albina obişnuită, de obicei, munceşte până nu mai poate, şi-ai să vezi o mulţime de lucrătoare bătrâne cum se târăsc prin faţa stupului fiindcă…

— Taci! Pe cuvânt, asta-i prea mult. Şi eu sunt regină, ştii. Aproape.

— Scuze, don'şoară, zise domnul Brooks. Credeam că vrei să afli câte ceva despre stupărit.

— Da, dar nu *asta!*

Magrat ieşi, înţepată.

— Ei, ce să zic, zise domnul Brooks. Îţi face bine să te apropii de Natură.

Scutură din cap, vesel, privind-o cum dispărea printre gardurile vii.

— Nu poţi avea mai mult de o regină într-un stup, zise el. Muşcă! Ucide! Hehehe!

De undeva din depărtare se auzi ţipătul lui Hodgesaaargh, de care se apropiase natura.

Cercurile de lanuri se deschideau pretutindeni.

Şi *acum* se aliniau universurile. Îşi încetau dansul ca de spaghete-n în clocot şi, ca să treacă prin strâmtoarea istoriei, se repezeau înainte umăr la umăr în cursa lor de-a lungul cearşafului de cauciuc al Timpului incontinent.

Şi în astfel de vremuri, după cum simţea nedesluşit Ponder Stibbons, se înrâureau unul pe altul – suliţe de realitate fulgerau înainte şi-napoi, când universurile se-nghionteau unul pe altul pentru o poziţie mai bună.

Dacă erai o persoană care-şi antrenase mintea ca să fie cel mai fin post de recepţie cu putinţă şi-o foloseai momentan cu butonul de amplitudine dat la maximum, până se rupe, se putea întâmpla să prinzi

nişte semnale teribil de stranii…

Ceasul ticăia.

Buna Batevreme şedea cu o casetă deschisă în faţă şi citea. Din când în când se oprea, închidea ochii şi se ciupea de nas.

Era destul de rău că nu putea vedea viitorul, dar măcar ştia de ce. Dar acum începuse să aibă fulgerări de *deja vu.* Aşa o ţinuse toată săptămâna. Dar nu erau *deja vu*-urile *ei.* Erau, cum s-ar spune, unele pe care le vedea pentru prima oară – frânturi de amintiri pe care nu le putea avea. Nu se *putea* să fi existat. Ea era Esme Batevreme, zdravănă ca o cărămidă, ca întotdeauna, nu fusese *niciodată…*

Cineva bătu la uşă.

Ea clipi, bucuroasă să scape de acele gânduri. Avu nevoie o secundă sau două ca să revină în prezent. Apoi împături hârtia pe care o ţinea în mână, o puse înapoi în plic, băgă plicul din nou în pachetul din care-l luase, pachetul în casetă, încuie caseta cu o cheiţă pe care-o atârnă apoi deasupra căminului şi se duse la uşă. Mai făcu o ultimă verificare, ca nu cumva, din neatenţie, să se fi dezbrăcat la piele, şi deschise.

— ’Seara, salută Ţaţa Ogg, întinzându-i un castron acoperit cu o cârpă, ţi-am adus nişte…

Dar Buna Batevreme privea peste umărul ei.

— Cine-s astea? întrebă ea.

Cele trei fete păreau ruşinate.

— Păi, ştii, au venit la mine şi mi-au spus… începu Ţaţa Ogg.

— Nu-mi spune. Lasă-mă să ghicesc, zise Buna.

Ieşi, înţepată, să le inspecteze pe cele trei.

— Măi, măi, măi, zise ea. Parol. Ca să vezi. Trei fete care vor să se facă vrăjitoare, aşa-i? Se maimuţări, subţiindu-şi vocea: „Vai, vă rugăm, doamnă Ogg, ne dăm seama că am greşit, vrem să învăţăm vrăjitorie *cumsecade“.* Aşa-i?

— Da. Cam aşa ceva, admise Ţaţa Ogg. Dar…

— Vorbim de vrăjitorie, zise Buna Batevreme. Nu de… nu de un joc de *arşice.* Vai de mine şi de mine!

Se plimbă de-a lungul scurtului şir de fete tremurânde.

— Cum te cheamă, fato?

— Magenta{24} Frottidge, doamnă.

— Pariez că nu aşa te strigă maică-ta.

Magenta îşi privi picioarele.

— Mă strigă Violeta, doamnă.

— Păi, asta-i o culoare mai fainâ decât magenta, zise Buna. Vrei să

fii niţel misterioasă, hai? Să faci lumea să creadă că te pricepi la ocultisme? Ştii să faci vrăji? Ai învăţat câte ceva de la prietena ta, ai? Dă-mi pălăria jos.

— Poftim, doamnă?

Buna Batevreme se dădu un pas înapoi şi se-ntoarse cu spatele.

— Dă-o jos! Nu încerc să te opresc. Haide!

Magenta-cu-nuanţe-de-Violet viră spre roz.

— Ăă… nu mi-a ieşit niciodată psiho-cum îi zice…

— Vai-vai! Bine, hai să vă vedem pe voi celelalte… Tu cine eşti, fato?

— Amanita, doamnă.

— Ce nume *drăguţ.* Ia să vedem ce ştii să faci.

Amanita privi în jur, intimidată.

— Eu, ăă, nu cred că pot dacă vă uitaţi la mine… începu ea.

— Ce păcat! Dar tu, asta din capăt?

— Agnes Nitt, zise Agnes, care, mai deşteaptă decât celelalte două, pricepuse că n-are rost să insiste cu Perdita.

— Hai, atunci. Încearcă.

Agnes se concentră.

— Vai de mine şi de mine, zise Buna. Şi pălăria mea e tot pe cap. Gytha, arată-le.

Ţaţa Ogg suspină, ridică o creangă de pe jos şi-o aruncă spre pălăria Bunei. Buna o prinse din zbor.

— Dar… dar ai spus să folosim magia… începu Amanita.

— Ba n-am spus, ripostă Buna.

— Dar *oricine* ar fi putut face *asta,* zise Magenta.

— Da, dar nu asta-i ideea, zise Buna. Ideea e că tu n-ai făcut-o. Zâmbi, ceea ce nu-i stătea în fire. Uitaţi ce e, nu vreau să fiu rea cu voi. Sunteţi tinere. E plină lumea de lucruri pe care le-aţi putea face. N-aţi vrea să vă faceţi vrăjitoare. Nu dac-aţi şti ce înseamnă asta. Şi-acum plecaţi de-aici. Mergeţi acasă. Nu încercaţi paranormalul până nu ştiţi ce-i normal. Haideţi! Valea!

— Dar asta-i doar o şmecherie! Aşa a zis şi Diamanda! Foloseşti doar vorbe şi şmecherii… protestă Magenta.

Buna ridică o mână. În copaci, păsările amuţiră.

— Gytha?

Ţaţa Ogg se apucă, defensiv, de borurile pălăriei sale.

— Esme, uite ce, doi dolari am dat pe pălăria asta…

Bubuitura trimise ecouri prin păduri.

Fragmente de căptuşeală plutiră blând prin văzduh.

Buna întinse un deget spre fete şi ele se dădură în spate.

— Acum, zise ea, ce-ar fi să vă duceţi să vă vizitaţi prietena? A fost

învinsă. Probabil, nu e prea fericită. Nu-i frumos să părăseşti omul când e la necaz.

Ele continuau să se holbeze la ea. Părea să le fascineze degetul.

— V-am *rugat* adineaori să plecaţi acasă. Pe un ton perfect rezonabil. Vreţi să *ţip?*

Ele se-ntoarseră şi-o rupseră la fugă.

Ţaţa Ogg îşi băgă, mohorâtă, mâna prin gaura pălăriei răpuse.

— O veşnicie mi-a luat să fac tratamentu' ăla de porc, bombăni ea. Ai nevoie de opt feluri de frunze. Frunze de salvie, frunze de scrântitoare, frunze de Iţarii Moşului… o zi întreagă am adunat la ele. Ce, frunzele cresc în pom…?

Buna Batevreme se uita după fetele fugare.

Ţaţa Ogg tăcu. Apoi zise:

— Aşa-i că-ţi aduc aminte de tinereţe? Ţin minte, aveam cinşpe ani şi stăteam drepţi în faţa Coanei Spective a bătrână şi, când a zis ea, cu vocea aia a ei: *„Ce* vrei să te faci?", aşa m-am speriat că aproape am făcut pe mi…

— Eu n-am stat drepţi în faţa nimănui, zise Buna Batevreme, distantă. M-am instalat în grădina Ţaţei Gripes şi nu m-am dat dusă până nu mi-a făgăduit să-mi spună tot ce ştia. Ha. O săptămână i-a luat cu totul şi *tot* mi-au rămas după-amiezile libere.

— Vrei să spui că n-ai fost Aleasă?

— Eu? Nu. Am ales eu, zise Buna.

Chipul pe care-l întoarse spre Ţaţa Ogg purta o expresie pe care Ţaţa n-avea s-o poată uita uşor, deşi avea să-ncerce.

— Eu am ales, Gytha Ogg! Şi vreau să ştii asta, de-acum înainte. Orice s-ar întâmpla. N-am regretat nicio clipă. N-am regretat niciodată nimic. Bine?

— Dacă spui tu, Esme.

Ce e magia?

Există definiţia vrăjitorilor, care se prezintă sub două forme, în funcţie de vârsta respondentului. Vrăjitorii în etate vorbesc despre lumânări, cercuri, planete, stele, banane, descântece, rune şi importanţa celor patru mese săţioase în fiecare zi. Vrăjitorii tineri, mai ales aceia palizi, care-şi fac veacul în Pavilionul Magiei de Înaltă Energie[25], o ţin una şi bună cu fluxurile naturii morfice a universului, caracterul esenţialmente nepermanent chiar şi al celei mai aparent rigide structuri spaţiu-timp, implauzibilitatea realităţii, şi aşa mai departe; de fapt, asta înseamnă că au dat peste ceva super şi-i inventează şi ei fizica din mers.

Era aproape miezul nopţii. Diamanda alerga la deal spre Dansatori, cu ferigile şi măceşii locului sfâşiindu-i poala rochiei.

Umilinţa îi ricoşa încoace şi-ncolo prin cap. Babele alea proaste şi *rele!* Şi *oamenii* ăia tâmpiţi! Ea câştigase. După reguli, ea câştigase! Dar râseseră cu toţii de ea.

Asta o durea. Amintirea tuturor acelor chipuri idioate, rânjind la ea. Şi cum le sprijiniseră toţi pe babele alea oribile, care n-aveau nici cea mai mică idee despre vrăjitorie şi ce poate ea să *devină.*

O să le arate ea!

În faţa ei, Dansatorii se înălţau, negri pe fundalul norilor luminaţi de lună.

•

Ţaţa Ogg controlă sub pat, să nu fie vreun bărbat ascuns acolo. Că, mai ştii norocul?

Voia să se culce devreme. Avusese o zi grea.

Lângă pat ţinea un borcan cu acadele şi o sticlă cu pereţi groşi, plină cu un lichid incolor, produs în complicatul ei alambic din dosul magaziei de lemne. Nu era tocmai whisky şi nu era tocmai gin, dar avea *taman* 90 de grade tărie şi era o mare mângâiere în acele clipe îngrijorătoare care mai apar, pe la ora trei dimineaţa, când te trezeşti din somn şi nu mai ştii cine eşti. După un păhărel de lichid incolor, tot nu-ţi aduceai aminte cine eşti, dar nu mai era o problemă, că deja erai altcineva, oricum.

Îşi afână cele patru perne, îşi aruncă papucii pufoşi într-un colţ şi-şi trase păturile peste cap, închipuind dedesubt o peşteră caldă, mică şi cam duhnitoare. Sugea o acadea; Ţaţa mai avea un singur dinte-n gură, care rezistase la tot ce-i făcuse Ţaţa vreme de mulţi ani, aşa că o acadea înainte de culcare n-avea să-i dea cine ştie ce motive de îngrijorare.

După câteva clipe, o apăsare în regiunea tălpilor o înştiinţă că Greebo, motanul, îşi ocupase locul obişnuit, la picioarele patului. Greebo dormea întotdeauna pe patul Ţaţei; felul afectuos în care încerca să-ţi scoată ochii cu ghearele dimineaţa era la fel de util ca un ceas deşteptător. Dar Ţaţa lăsa întotdeauna o fereastră deschisă, peste noapte, că poate vrea să iasă să eviscereze vreo jivină, mânca-l-ar mama.

Măi să fie. Elfi. (Nu te pot auzi dacă rosteşti cuvântul *în gând,* oricum. Cel puţin, nu dacă sunt cât de cât la distanţă.) Nu crezuse c-o să mai apară vreodată. Cât timp trecuse, în fond? Cel puţin nişte sute de ani, poate mii. Vrăjitoarelor nu le plăcea să vorbească despre ei,

fiindcă făcuseră o mare greşeală în legătură cu elfii. Până la urmă se dumiriseră ce le putea pielea nenorociţilor, bineînţeles, dar fusese la mustaţă. Şi pe-atunci existau multe vrăjitoare. Fuseseră în stare să-i oprească la fiecare mişcare, să le facă viaţa prea grea în această lume. Luptaseră împotriva lor cu fier. Nimic din cele elfeşti nu putea suporta fierul. Îi orbea sau aşa ceva. Îi orbea din cap până-n picioare.

Nu mai erau multe vrăjitoare în ziua de azi. Nu vrăjitoare în adevăratul sens al cuvântului. Dar problema cea mai mare totuşi era că oamenii parcă nu mai păreau în stare să-şi aducă aminte *cum era* pe vremea când trăiau elfii pe-aici. Viaţa putea fi categoric mai interesantă pe atunci, în primul rând fiindcă era scurtă. Şi era şi mai colorată, dacă-ţi plăcea culoarea sângelui. Situaţia se înrăutăţise atât de mult, încât oamenii nici nu mai îndrăzneau să vorbească deschis despre ticăloşii ăia.

Spuneai: Cei Strălucitori. Sau: Poporul Frumos. Şi apoi scuipai şi atingeai fier. Dar, după multe generaţii, lumea uitase de partea cu fierul şi cu scuipatul, şi uitase de ce foloseau alte nume pentru ei, şi nu-şi mai amintea decât că erau frumoşi.

Da, existau o mulţime de vrăjitoare pe vremea aia. Prea multe femei îşi găsiseră leagănul gol sau nu li se mai întorseseră bărbaţii de la vânătoare. Fiindcă *ei* fuseseră cei vânaţi.

Elfi! Nenorociţii… şi totuşi… şi totuşi… într-un fel sau altul, da, îţi schimbau memoria.

Ţaţa Ogg se răsuci în pat. Greebo mârâi, protestând.

Uite, trolii şi piticii, de pildă. Oamenii spuneau: O, nu te poţi încrede în ăştia, mă rog, trolii, treacă-meargă, cu condiţia să fii cu ochii pe ei, şi unii dintre ei sunt cumsecade, în felul lor, dar sunt proşti şi fricoşi, şi cât despre pitici, ăia-s lacomi şi vicleni, bine, de acord, câteodată mai dai peste câte-un ticălos de-ăsta mic şi deştept care-i de treabă, dar, una peste alta, nici ei nu-s mai buni decât trolii, de fapt…

… Sunt exact ca *noi.*

Dar nu-s cine ştie ce arătoşi şi n-au *stil.* Iar noi suntem proşti, şi memoria ne joacă feste, şi ne amintim de elfi pentru frumuseţea lor şi pentru graţia cu care se mişcă, şi uităm ceea ce *erau.* Suntem ca nişte şoareci care ar spune: „Poţi să zici ce vrei, dar pisicile chiar au *clasă".*

Oamenii n-au tremurat niciodată în propriul pat de teama piticilor. Nu s-au ascuns niciodată sub scări de frica trolilor. Poate că i-au mai gonit câteodată din coteţul găinilor, dar trolii şi piticii n-au fost niciodată mai mult decât o sâcâială afurisită.

Ne amintim doar că elfii cântau. Dar nu mai ştim despre ce era cântecul.

Ţaţa Ogg se mai răsuci o dată. Dinspre picioarele patului se auzi un zgomot târşâit şi-apoi un miorlăit înfundat, când Greebo ateriză pe podea.

Şi Ţaţa se ridică în capul oaselor.

— Pregăteşte-ţi labele, flăcăule! Ieşim la plimbare.

Când trecu prin bucătăria întunecată, Ţaţa luă un ditamai fierul de călcat, negru de funingine, de lângă foc şi-l legă de o bucată de frânghie de rufe.

Aproape toată viaţa umblase noaptea prin Lancre fără să-i treacă prin minte să poarte vreo armă, de orice fel. Sigur, în majoritatea acestor ani putuse fi recunoscută ca vrăjitoare şi orice atacator inoportun ar fi sfârşit prin a-şi duce acasă părţile esenţiale într-o pungă de băcănie, dar şi acest lucru era valabil, în linii mari, cam pentru orice femeie din Lancre. Sau bărbat, de fapt.

Dar acum îşi putea simţi propria teamă.

Elfii se întorceau, e clar, şi-şi trimiseseră umbrele înainte.

Diamanda ajunse în vârful dealului.

Se opri o clipă. Baba aia, Batevreme, ar fi fost în stare s-o urmărească. Era sigură că se ţinuse ceva după ea în pădure.

Nu era nimeni.

Se întoarse.

— 'Nă seara, don'şoară.

— Tu? Deci *chiar* m-ai urmărit!

Buna se ridică în picioare, din umbra Fluieraşului, unde şezuse complet invizibilă în întuneric.

— Asta am învăţat-o de la tata, zise ea. El mergea la vânătoare. Mereu spunea că un vânător prost urmăreşte, un vânător bun aşteaptă.

— Da? Deci acuma mă *vânezi?*

— Nu. Doar aştept. Ştiam c-ai să vii aici. N-ai unde altundeva să te duci. Ai venit s-o chemi, nu-i aşa? Ia să-ţi văd mâinile.

Nu era o cerere, era o poruncă. Diamanda se trezi că mâinile i se mişcă de la sine. Înainte să apuce să le retragă, baba i le înşfăcase şi le ţinea bine; avea o piele aspră, ca pânza de sac.

— N-ai muncit din greu nicio zi în viaţa ta, aşa-i? întrebă cu blândeţe Buna. N-ai cules niciodată varză cu gheaţă pe ea, nici n-ai săpat un mormânt, n-ai muls o vacă, n-ai îmbrăcat un mort.

— Nu-i nevoie să faci toate astea ca să fii vrăjitoare! se răsti Diamanda.

— Am zis eu asta? Şi să-ţi mai spun ceva. Despre femei frumoase, îmbrăcate în roşu şi cu stele în păr. Sau poate şi cu luni, mai ştii. Şi voci

în capul tău, când dormi. Şi putere, când vii aici. Ţi-a oferit multă putere, cred eu. Câtă voiai. Pe gratis.

Diamanda tăcea.

— Că s-a mai întâmplat şi înainte. Mereu se găseşte cineva care s-o asculte.

Ochii Bunei păreau să nu mai focalizeze.

— Când eşti singură şi oamenii din jurul tău sunt aşa proşti că te-apucă disperarea, şi lumea e plină de secrete pe care nimeni nu vrea să ţi le spună…

— Îmi citeşti gândurile?

— Ale tale?

Atenţia Bunei reveni în prezent, vocea ei îşi pierdu timbrul îndepărtat:

— Ha! Flori şi chestii de-astea. Să dansezi fără izmene. Să faci scamatorii cu cărţi şi bucăţele de sfoară. Şi-ţi mergea, io aşa zic. Ţi-a dat ea putere, o vreme. O, ce-o mai fi râs de tine! Şi pe urmă ai mai puţină putere, dar preţul e mai mare. Şi apoi puterea se duce de tot, dar plăteşti în fiecare zi. Ei întotdeauna îţi iau mai mult decât îţi dau. Şi ce-ţi dau e fără valoare. Şi, până la urmă, îţi iau tot. Ce le place să ia de la noi e teama noastră. Ce-şi doresc mai mult decât orice de la noi e credinţa. Dacă-i chemi, vor veni. Dacă îi chemi, aici, la vremea cercurilor, când lumea e destul de subţire ca să te audă, le oferi un culoar. Puterea Dansatorilor e şi-aşa destul de slăbită. Şi eu nu accept… Seniorii şi Doamnele înapoi.

Diamanda deschise gura.

— N-am terminat încă. Eşti o fată deşteaptă. Poţi să faci orice în viaţă. Dar nu vrei să fii vrăjitoare. Nu-i o viaţă uşoară.

— Babă nebună, n-ai înţeles nimic! Elfii nu sunt aşa…

— Nu rosti cuvântul! Nu rosti cuvântul! Vin când îi chemi!

— Bun! Elf, elf, elf! Elf…

Buna îi trase o palmă răsunătoare.

— Până şi tu ştii că asta-i o prostie şi o copilărie, zise ea. Acum ascultă-mă! Dacă rămâi aici, nu mai ai voie să faci chestii de-astea. Sau poţi să pleci în altă parte şi să-ţi faci un viitor, să fii o mare doamnă, ai destulă minte pentru asta. Şi poate peste zece ani ai să te-ntorci, încărcată de bijuterii şi chestii şi-ai să fii mare şefă peste noi toţi ăştia de-am stat acasă, şi asta-i în regulă. Dar dacă stai aici şi mai încerci să-i chemi pe… pe Seniori şi pe Doamne, atunci ai să dai din nou de mine. Şi nu ca să jucăm jocuri stupide la lumina zilei, ci vrăjitorie *adevărată.* Nu prosteală cu luni şi cercuri, ci magie reală, care vine din sânge şi din oase, şi din minte. Iar despre asta *habar n-ai.* Da? Şi acolo nu e loc de îndurare.

Diamanda îşi ridică privirea. Avea faţa roşie, acolo unde încasase palma.

— Să plec? întrebă ea.

Buna reacţionă o clipă prea târziu.

Diamanda ţâşnise printre pietre.

— Copilă proastă! Nu *într-acolo!*

Silueta ei părea deja mai mică, deşi, aparent, nu era decât la câţiva metri depărtare.

— Of, fir-ar!

Buna se aruncă după ea şi-şi auzi fusta cum se sfâşie când i se smulse buzunarul. Vătraiul pe care-l luase cu ea zbură zbârnâind şi se lipi de unul dintre Dansatori, cu un zăngănit.

Simţi o serie de smucituri însoţite de clinchete când îi săriră cuiele din ghete şi zburară spre pietre. Fierul nu putea trece de pietre, niciun pic de fier.

Buna alerga deja de partea cealaltă când îşi dădu seama ce făcuse. Dar nu conta. Făcuse o alegere.

Ceva părea să se mişte, totul dansa şi se amesteca în jur. Apoi se trezi că avea zăpadă sub picioare. Era albă. Trebuia să fie albă, doar era zăpadă. Dar pe suprafaţa ei se mişcau modele colorate, reflectând dansul sălbatic al veşnicei aurore de pe cer.

Diamanda păşea cu greutate. Încălţările ei abia dacă erau potrivite pentru o zi de vară în oraş şi categoric nu făceau faţă în zăpada de două şchioape. În vreme ce ghetele Bunei, chiar şi fără cuie, ar fi supravieţuit şi unui sprint pe lavă fierbinte.

Dar chiar şi aşa, muşchii care le puneau în mişcare făcuseră asta prea multă vreme. Diamanda câştiga teren.

Din cerul noptatic continua să se cearnă ninsoare. La oarecare distanţă de pietre aştepta un rând de călăreţi, cu Regina puţin mai în faţă. Fiecare vrăjitoare îi cunoştea înfăţişarea sau măcar forma.

Diamanda se împiedică şi căzu, apoi reuşi să se salte în genunchi.

Buna se opri.

Calul Reginei necheză.

— Îngenunchează înaintea Reginei tale, tu de colo, strigă femeia elf.

Era îmbrăcată în roşu şi avea o coroană de cupru în păr.

— Ba nu. Nu vreau, zise Buna Batevreme.

— Eşti în regatul meu, femeie, zise Regina. Aici nu intri şi nu ieşi fără învoirea mea. Vei îngenunchea!

— Eu intru şi ies fără să cer voie *nimănui,* ripostă Buna Batevreme. N-am făcut-o niciodată şi n-o să încep acum.

Puse o mână pe umărul Diamandei.

— Uite-ţi elfii, zise ea. Sunt frumoşi, ce zici?

Războinicii trebuie să fi avut mai mult de doi metri înălţime. Ceea ce purtau nu erau propriu-zis haine, ci mai mult lucruri legate laolaltă – bucăţi de blană, plăci de bronz, şiraguri de pene sclipitor colorate. Aproape toată pielea aflată la vedere le era acoperită cu tatuaje albastre şi verzi. Mai mulţi dintre ei aveau arcurile încordate şi urmăreau fiecare mişcare a Bunei cu vârful săgeţilor.

Aveau părul pomădat din greu şi strâns în jurul capului, ca un halou. Şi, deşi feţele lor într-adevăr erau cele mai frumoase pe care le văzuse Diamanda vreodată, începea s-o cuprindă senzaţia că era ceva subtil greşit la ele, vreun detaliu al expresiei care nu se potrivea cu restul.

— Singurul motiv pentru care mai suntem încă în viaţă e că îi distrăm mai bine vii decât moarte, zise vocea Bunei, din spatele ei.

— Ştii că nu trebuie s-o asculţi pe baba asta ranchiunoasă, rosti Regina. Ce-ţi poate oferi ea?

— Mai mult decât zăpadă la vreme de vară, zise Buna. Priveşte-le ochii! Priveşte-le ochii!

Regina descălecă.

— Ia-mă de mână, copilă! o îndemnă ea.

Diamanda întinse o mână, prudentă.

Era ceva în neregulă cu ochii lor. Nu forma sau culoarea. Nu se vedea nicio lucire malefică. Dar era…

… O privire. Era genul de privire pe care-ar putea-o întâlni un microb dacă ar fi în stare să se uite-n sus, de sub obiectivul microscopului. Îţi spunea: Eşti un nimic. Spunea: Eşti plin de defecte, fără valoare. Spunea: Eşti un animal. Spunea: Ai putea fi o jucărie sau poate o pradă. Spunea: Şi nu tu alegi.

Încercă să-şi retragă mâna.

— Ieşi din mintea ei, babo!

Bunei îi şiroia sudoarea pe faţă.

— Nu-s în mintea ei, elfo! Te împiedic pe *tine* să intri.

Regina zâmbi. Era cel mai frumos zâmbet pe care-l văzuse Diamanda vreodată.

— Şi ai şi ceva putere, în plus. Uluitor! Niciodată n-am crezut că o să se aleagă ceva de capul tău, Esmerelda Batevreme. Dar, aici, tot n-o să-ţi ajute. Ucideţi-le pe amândouă. Dar nu deodată. Lăsaţi-o pe cealaltă să privească.

Încălecă din nou, întoarse calul şi plecă în galop.

Doi dintre elfi descălecară, scoţându-şi de la cingătoare pumnale subţiri de bronz.

— Ei, cam asta ar fi atunci, zise Buna Batevreme, pe când războinicii

se apropiau. Apoi continuă în şoaptă: Când vine clipa, fugi.

— Ce clipă?

— Ai să-ţi dai seama.

Buna căzu în genunchi când ajunseră elfii lângă ea.

— Aolică, vai de mine, aoleu cruţaţi-mi viaţa, sunt şi io o babă bătrână, acolo, şi slabă, piele şi os, zise ea. Văleu, cruţaţi-mi viaţa, conaşilor! Vai, văleleu!

Se făcu ghem, suspinând. Diamanda rămăsese cu gura căscată şi cu ochii la ea, uluită, nu în ultimul rând de ideea că-şi putea închipui cineva că poţi păcăli lumea chiar aşa.

Elfii nu mai văzuseră oameni de mult. Primul dintre ei se aplecă, o apucă de umeri s-o ridice şi se alese cu o lovitură zdravănă, executată de doi pumni ososi într-o zonă de care Ţaţa Ogg ar fi fost uluită să afle că Buna ştia.

Diamanda alerga deja. Buna îi arse celuilalt elf un cot în piept şi-o rupse la fugă după ea.

În spatele ei, auzea râsul vesel al elfilor.

Diamanda fusese surprinsă de rolul de babă jucat de Buna. Fu şi mai surprinsă când Buna o ajunse din urmă. Dar Buna avea mai multe motive să fugă.

— Au cai!

Buna încuviinţă. Şi, deşi e adevărat că un cal aleargă mai repede decât omul, lumea nu-şi dă în general seama că acest lucru nu e valabil decât de la o oarecare distanţă în sus. Pe distanţe scurte, un om hotărât poate scăpa cu fuga de un cal, fiindcă are un număr de două ori mai mic de picioare de descurcat.

Buna întinse mâna şi-o înhăţă pe Diamanda de braţ.

— Ia-o spre spaţiul dintre Fluieraş şi Toboşar!

— Care-s ăia?

— Nu ştii nici măcar *asta?*

Oamenii pot, într-adevăr, scăpa cu fuga din faţa unui cal. Dar mintea Bunei era chinuită de gândul că nu poţi scăpa cu fuga de o săgeată.

Ceva îi şuieră pe la ureche.

Cercul de pietre părea la fel de îndepărtat ca la început.

N-avea altă soluţie. N-ar trebui să se poată. Nu mai încercase asta niciodată, la modul serios, decât culcată sau măcar sprijinită de ceva.

Dar încercă acum…

Le urmăreau patru elfi. Nici măcar nu se obosi să privească în minţile lor. Dar caii… ah, caii…

Erau carnivori, cu minţi ca vârful de săgeată.

Regulile Împrumutatului erau: nu-i răneşti, doar călătoreşti în

capetele lor, nu *implici* gazda în niciun fel…

Ei, de fapt, nu era chiar o *regulă,* mai mult un fel de indicaţie generală.

O săgeată cu vârf de piatră îi străpunse pălăria.

Nici măcar o indicaţie fermă, în fond.

Ca să fim sinceri, nici măcar…

Of, *fir-ar.*

Se năpusti în mintea primului cal, străpungând straturile de nebunie abia controlată care există chiar şi în creierul cailor normali. Pentru o clipă, privi prin ochii lui injectaţi la propria siluetă, împleticindu-se prin zăpadă. Preţ de o clipă, se trezi încercând să controleze şase picioare deodată, două dintre ele pe alt corp.

Ca dificultate, să cânţi o melodie la un instrument muzical în vreme ce din gură cânţi una total diferită{26} era, prin comparaţie, floare la ureche.

Ştia că nu putea face asta mai mult de câteva secunde, înainte ca mintea şi trupul să-i fie copleşite de confuzie totală. Dar o secundă era tot ce avea nevoie. Lăsă dezorientarea să apară, o aruncă în întregime în mintea calului şi se retrase rapid, reluându-şi controlul asupra propriului trup tocmai când acesta începea să cedeze.

În capul calului, clipa fu oribilă.

Nu-şi dădea seama ce este sau cum ajunsese acolo. Şi, mai grav, nu ştia câte picioare are. Variantele posibile erau două, patru sau poate chiar şase. Făcu un compromis şi alese trei.

Buna îl auzi cum zbiară şi se prăbuşeşte cu zgomot, luând cu el încă vreo doi, după sunet.

— Ha!

Riscă să arunce o privire în lături, la Diamanda.

Care nu era acolo.

Zăcea în zăpadă, câţiva paşi mai în urmă, chinuindu-se să se ridice. Chipul pe care-l întoarse spre Buna era alb ca hârtia.

Din umăr îi ieşea o săgeată.

Buna se repezi îndărăt, înşfăcă fata şi-o ridică în picioare.

— Haide! Aproape am ajuns!

— Nu po… tt… frrrggggg…

Diamanda dădu să cadă în nas. Buna o prinse din zbor şi, cu un icnet de efort, o aburcă pe umăr.

Câţiva paşi încă, şi tot ce avea de făcut era să cadă în fa…

O mână cu gheare o înhăţă de rochie…

Şi trei siluete căzură, rostogolindu-se în toate direcţiile, prin feriga verii.

Elful se ridică primul, privind în jur ameţit şi triumfător. Deja ţinea în mână un cuţit lung, de aramă.

Puse ochii pe Buna, care aterizase pe spate. Ea îi şi simţea mirosul, cum se repezea cu cuţitul ridicat şi căută, disperată, o cale de intrare în capul lui…

Ceva îi fulgeră prin faţă.

Elful avea o frânghie în jurul gâtului şi aceasta se întinse când ceva vâjâi prin aer. Creatura privi cu oroare cum un fier de călcat îi trecu, zbârnâind, la vreun metru prin faţa ochilor şi coti pe lângă urechea lui, înfăşurându-se cu viteză crescândă, dar cu o rază orbitală în continuă scădere, până luă brutal contact cu ceafa elfului, iar impactul îl ridică de la pământ şi-l izbi, greoi, în iarba pajiştii.

Ţaţa Ogg îşi făcu apariţia în câmpul vizual al Bunei.

— Muică, da' ce mai pute, nu? zise ea. Poţi să adulmeci un elf de la o milă distanţă!

Buna se adună de pe jos.

În cercul de pietre nu era decât iarbă. Nici zăpadă, nici elfi.

Se întoarse spre Diamanda. La fel şi Ţaţa. Fata zăcea fără simţire.

— Săgeată elfească, zise Buna.

— Of, drace!

— Vârful e încă înăuntru.

Ţaţa se scărpină în cap.

— Nu-i mare brânză să i-l scot, nu asta-i problema, explică ea, dar otrava… am putea să-i punem un garou în jurul părţii bolnave…

— Ha! Atunci gâtul ar fi cea mai bună alegere!

Buna se aşeză, cu bărbia în mâini. O dureau umerii.

— Tre' să-mi trag sufletul, zise ea.

Prin minte îi înotau imagini. Iar o apucase. Ştia că există viitoruri alternative, în fond, ăsta era *sensul* viitorului. Dar de trecuturi alternative nu mai auzise. Îşi amintea că tocmai trecuse printre pietre, dacă se concentra. Dar îşi mai amintea şi alte lucruri. Îşi amintea cum stătea în pat la ea acasă, dar aici era problema, era o casă adevărată, nu o colibă, dar era tot *ea,* erau amintirile *ei…* avea o senzaţie sâcâitoare că, în chiar această clipă, se află în pat şi doarme…

Încercă, ameţită, să se concentreze asupra Ţaţei Ogg. Avea Ţaţa Ogg ceva solid şi liniştitor.

Ţaţa scosese un briceag.

— Ce naiba faci?

— O să-i scurtez suferinţa, Esme.

— Nu mi se pare că suferă.

Ochii Ţaţei Ogg sclipiră.

— Asta se poate aranja, Esme.

— Nu te-apuca să-l torturezi doar fiindcă e la pământ, Gytha.

— Naiba să mă ia dacă am de gând s-aştept până se ridică, Esme!

— *Gytha.*

— Păi, ştii că furau copii. N-am să mai îngădui asta. Numai când mă gândesc că l-ar putea fura cineva pe Pewsey al nostru…

— Nici elfii nu-s atât de nebuni. În viaţa mea n-am văzut copil mai lipicios.

Buna îi ridică pleoapa Diamandei cu blândeţe.

— E dusă, zise ea. La plimbare cu zânele.

Ridică fata în braţe.

— Haide. Eu o car pe ea, tu adu-l pe domnu' Tinkerbell.

— Tare vitează ai fost, cum ai purtat-o pe umăr, zise Ţaţa. Şi mai trăgeau şi elfii cu săgeţi după voi.

— Unde mai pui că aşa scădeau şansele să mă nimerească pe mine, adăugă Buna.

Ţaţa Ogg era şocată.

— Cum? Doar nu te-ai gândit la asta, nu?

— Păi, o răniseră deja. Dacă mă loveau şi pe *mine,* n-am mai fi ieşit nici una de acolo, zise Buna, simplu.

— Dar – dar asta-i cam *lipsit de inimă,* Esme.

— Lipsit de inimă o fi, dar nu-i lipsit de cap. N-am spus niciodată c-aş fi cumsecade, dar am bun-simţ. Nu-i nevoie să faci faţa aia. Hai, ai de gând să vii sau vrei să stai acolo până diseară, cu gura deschisă?

Ţaţa închise gura şi-apoi o deschise din nou.

— Ce vrei să faci acum?

— Păi, *tu* ştii cum s-o vindeci?

— Eu? Nu!

— Păi da! Nici eu. Dar ştiu pe cineva care s-ar putea să ştie, zise ea. Iar pe *el* putem să-l băgăm la beci, deocamdată. Acolo-s o mulţime de gratii de fier. Asta ar trebui să-l potolească.

— Cum a intrat?

— Se ţinea de mine. Nu ştiu cum funcţionează asta. Poate… forţa pietrelor se deschide şi lasă oamenii să treacă sau aşa ceva. Pe mine altceva nu mă interesează, decât să-i ţină pe amicii lui înăuntru.

Ţaţa îl săltă pe umăr pe elful inconştient, fără prea mare efort[27].

— Pute mai ceva ca aşternutul caprelor, la partea de jos, zise ea. Tre' să fac baie când ajung acasă.

— Aoleu, făcu Buna. Din ce în ce mai rău, aşa-i?

Ce e magia?

Şi mai e şi definiţia vrăjitoarelor, care are două variante, în funcţie de vârsta vrăjitoarei. Cele mai bătrâne nici n-o prea pun în cuvinte, dar unele dintre ele au o bănuială, în sinea lor, că universul, de fapt, habar n-are ce naiba se întâmplă şi consistă de fapt dintr-un ixilion de trilioane de bilioane de posibilităţi şi poate deveni oricare din acestea dacă o minte antrenată, rigidizată cu certitudine cuantică, e introdusă în fisură şi *răsucită;* că, dacă-i musai să-i faci cuiva pălăria să explodeze, tot ce ai de făcut e să *răsuceşti* şi să găseşti acel univers în care un mare număr de molecule de pălărie decid, unanim şi simultan, să ricoşeze în direcţii diferite.

Vrăjitoarele tinere, pe de altă parte, vorbesc despre magie tot timpul şi au credinţa că e nevoie de cristale, forţe mistice, şi dansat pe-afară fără izmene pe tine.

E posibil ca toată lumea să aibă dreptate, în acelaşi timp. Asta-i chestia cu cuantica.

Era dis-de-dimineaţă. Shawn Ogg făcea de gardă pe crenelurile castelului Lancre, el fiind tot ce stătea între cei ai casei şi orice groaznică hoardă barbară care s-ar fi abătut pe-acolo.

Lui îi plăcea viaţa de soldat. Câteodată chiar îşi dorea să-i atace o hoardă mai mică, doar ca să poată el Salva Situaţia. Visa cu ochii deschişi cum ar conduce el o armată în bătălie, şi tare-şi dorea ca regele să-i ia una.

Un ţipăt scurt îl înştiinţă că Hodgesaaargh le dădea protejaţilor săi degetul de dimineaţă.

Shawn ignoră zgomotul. Făcea parte din murmurul de fond al castelului. El îşi omora timpul încercând să vadă cât de mult îşi putea ţine răsuflarea.

Avea o grămadă de metode pentru omorât timpul, căci, când faci de gardă în Lancre, ai timp berechet. Era, în primul rând, Curăţirea *Temeinică* a Nărilor, asta era tare bună. Sau Melodii din Vânturi. Sau Statul Într-un Picior. Ţinutul Răsuflării cu Numărătoare era soluţia de rezervă, pentru când nu-i venea altă idee şi nu mâncase prea mulţi carbohidraţi.

Dinspre ciocănelul de pe uşă, mult sub el, se auziră două scârţâituri sonore. Ciocănelul era atât de ruginit zilele astea, încât singurul mod în care îl puteai convinge să scoată vreun sunet era să-l ridici, ceea ce-l făcea să scârţâie şi-apoi să-l împingi cu putere în jos, ceea ce producea un alt scârţâit şi, dacă musafirul avea noroc, o vagă bufnitură.

Shawn trase adânc aer în piept şi se aplecă peste creneluri.

— Stai! Cine Pasă Acolo? strigă el.

De dedesubt se înălţă o voce răsunătoare.

— Io sunt, Shawn. Maică-ta.

— A, bună, mami. Bună ziua, Jupânească Batevreme.

— Dă-ne drumul, fii băiat bun.

— Prieten sau Duşman?

— Ce?

— Asta tre' să zic, mami. Aşa e oficial. Şi tu tre' să zici Prieten.

— Sunt *maică-ta.*

— Tre' să fie după tipic, mami, zise Shawn, cu exasperarea celui care ştia că, indiferent ce ar face, tot avea să piardă. Că, altfel, ce rost mai are?

— O să fie Duşman din clipă-n clipă, flăcău!

— Aăăăăuuuu, *mami!*

— Of, bine. Prieten, na.

— Da, dar poate că spui doar aşa…

— *Dă-mi drumul în clipa asta*, *Shawn Ogg!*

Shawn salută şi fu la un pas să se facă singur K.O. cu coada suliţei.

— Cum să nu, Jupânească Bateveme!

Faţa lui rotundă şi cinstită dispăru din câmpul lor vizual. După câteva clipe, auziră podul mobil cum scârţâie.

— Cum ai făcut asta? întrebă Ţaţa Ogg.

— Simplu, zise Buna. Ştie că *tu* nu i-ai face capul ăla zăpăcit să explodeze.

— Păi, *eu una* ştiu că nici *tu* n-ai face-o.

— Ba deloc. Tot ce ştii e că n-am făcut-o până acum.

Magrat crezuse că era doar o glumă, dar era adevărat. Sala Mare a castelului avea o masă lungă, *foarte* lungă, pentru dineuri, iar ea şi Verence şedeau la cele două capete ale ei.

Era o chestiune de etichetă.

Regele trebuia să stea în capul mesei, evident. Dar dacă ea stătea într-o latură, le era incomod amândurora, fiindcă trebuiau să se-ntoarcă mereu ca să poată vorbi. La cele două capete şi zbierând, asta era singura soluţie.

Şi mai era şi logistica servirii. Din nou, opţiunea cea mai uşoară – să te duci şi să-ţi iei ce vrei de pe bufet – ieşea din discuţie. Dacă regii s-ar apuca să-şi pună singuri mâncarea-n farfurie, întregul sistem monarhic s-ar prăbuşi.

Din nefericire, asta însemna că servirea se realiza prin intermediul domnului Spriggins, majordomul, care avea memorie slabă, un tremur

nervos şi-un genunchi de cauciuc, şi al unui soi de ascensor medieval care făcea legătura cu bucătăria, hurducăind ca o căruţă veche. Puţul liftului aspira căldura. Mâncarea fierbinte ajungea sus rece. Felurile reci se răceau şi mai tare. Nimeni nu ştia ce s-ar fi întâmplat cu îngheţata, dar, probabil, ar fi necesitat rescrierea câtorva legi ale termodinamicii.

În plus, bucătăreasa nu pricepea deloc cum vine treaba cu vegetarianismul. Bucătăria tradiţională de palat abunda în feluri arterial-obturante, atât de bogate în grăsimi saturate, încât dădeau pe dinafară, în picături mari, gelatinoase. Legumele erau prezente ca material absorbant pentru sosuri şi, oricum, de obicei erau fierte până căpătau toate cam aceeaşi nuanţă de galben. Magrat încercase să-i explice doamnei Scorbic, bucătăreasa, cum trebuie procedat, dar cele trei bărbii ale femeii bâţâiau atât de ameninţător la cuvinte ca „vitamine”, încât găsise ea o scuză şi se retrăsese din bucătărie.

Pentru moment, se mulţumea cu un măr. Doamna Scorbic se pricepea la mere. Erau adică nişte chestii mari, făinoase şi rumenite, scobite pe dinăuntru şi umplute cu frişcă şi stafide. Aşa că Magrat n-avusese încotro şi furase un măr crud din pod. Pentru viitorul apropiat, complota să afle unde erau păstraţi morcovii.

În depărtare, în spatele sfeşnicelor de argint şi al unui teanc de registre de cheltuieli, putea fi desluşit Verence.

Din când în când, ridicau ochii şi-şi zâmbeau unul altuia. Adică, păreau a fi zâmbete, dar, de la distanţa asta, era cam greu să fii sigur.

Se părea că Verence spusese ceva.

Magrat îşi făcu mâinile pâlnie la ureche.

— Poftim?

— Ne trebuie un…

— Pardon?

— Ce?

— Cum?

Până la urmă, Magrat se ridică în picioare şi aşteptă până când Spriggins, vânăt la faţă de efort, îi mută scaunul lângă Verence. Ar fi putut face asta şi singură, dar nu aşa procedau reginele.

— Ne-ar trebui un Poet Laureat, zise Verence, punând un semn de carte în registru. Orice regat trebuie să aibă unul. Ca să scrie poezii pentru ocazii speciale.

— Da?

— M-am gândit că poate doamna Ogg ar fi potrivită? Am auzit că este o autoare de cântece tare amuzante.

Magrat păstră o expresie sobră.

— Eu… ăă… cred că ştie foarte multe rime pentru anumite *cuvinte,* zise ea.

— Pe câte se pare, salariul uzual e patru bănuţi pe an şi un fund de sac, zise Verence, încruntându-se la pagină. Sau o fi un sac de fund?

— Şi care i-ar fi însărcinările, mai exact? întrebă Magrat.

— Scrie aici că rolul Poetului Laureat e să recite poezii la ocazii de stat, răspunse Verence.

Magrat asistase la unele dintre recitările umoristice ale Ţaţei, mai ales la cele însoţite de gesturi. Încuviinţă din cap, cu gravitate.

— Cu condiţia, zise ea, şi vreau să fiu absolut sigură că mă fac înţeleasă în această privinţă, *cu condiţia* să-şi ia postul în primire *după* nuntă.

— Da, dragă? Eşti sigură?

— *După* nuntă.

— Ah!

— Mergi pe mâna mea.

— Ei, sigur, dacă aşa vrei tu…

Se auzi tărăboi în spatele uşilor duble, apoi acestea fură deschise. Ţaţa Ogg şi Buna Batevreme dădură buzna înăuntru, iar Shawn Ogg tot încerca să le depăşească.

— Aaaăăăă, *mami!* Eu tre' să intru primul şi să anunţ cine e!

— Las' că le spunem noi cine suntem. Sal'tare, Maiestăţilor, zise Ţaţa.

— Binecuvântat fie acest castel, zise Buna. Magrat, e nevoie de doftoriceală. Aici.

Buna mătură un sfeşnic şi nişte vase de pe masă, trântindu-le la podea cu un gest dramatic şi-o întinse pe Diamanda acolo. De fapt, mai erau câteva hectare de masă complet lipsite de orice obstrucţie, dar ce sens are să-ţi faci aşa o intrare dacă nu eşti dispus să faci şi mizerie.

— Dar credeam că s-a luptat cu tine ieri! exclamă Magrat.

— Ce contează, zise Buna. ’Neaţa, Maiestate!

Regele Verence o salută dând din cap. Alţi regi ar fi strigat după gărzi, la acel punct din conversaţie, dar nu şi Verence, fiindcă el era rezonabil, o cunoştea pe Buna Batevreme şi, oricum, singura gardă disponibilă era Shawn Ogg, care se chinuia să-şi îndrepte trompeta.

Ţaţa Ogg migrase lângă bufet. Nu din proastă creştere, dar muncise din greu în ultimele ore şi acolo era expus un mic dejun somptuos căruia nimeni nu părea să-i dea atenţie.

— Ce-a păţit? întrebă Magrat, cercetând fata cu atenţie.

Buna privi în jur. Armuri pe lângă pereţi, scuturi agăţate de zid, săbii şi lănci ruginite… probabil era destul fier pe-acolo…

— A tras un elf în ea…

— Dar… rostiră Magrat şi Verence simultan.

— Nu puneţi întrebări acum, nu e timp. A tras un elf, cu săgeţile alea oribile ale lor. Fac mintea s-o ia razna, de una singură. Deci – poţi s-o ajuţi în vreun fel?

În pofida sufletului ei bun, Magrat simţi scânteia mâniei îndreptăţite.

— Aha, deci dintr-odată sunt din nou vrăjitoare, acum că ai…

Buna Batevreme suspină.

— Nici pentru *asta* nu-i timp, zise ea. Eu doar întreb. Tot ce ai de făcut e să spui nu. Şi eu o s-o iau de aici şi n-o să te mai deranjez altă dată.

Calmul din vocea ei era atât de neaşteptat încât Magrat se împiedică de propria mânie şi încercă să se echilibreze.

— N-am spus că *n-o fac,* doar…

— Bun.

Se auziră zăngăneli, Ţaţa Ogg ridica de pe farfurii capacele de argint.

— Hei, au trei feluri de ouă!

— Păi, n-are febră, constată Magrat. Pulsul e lent. Ochii înceţoşaţi. Shawn?

— Da, domnişoară Regină?

— Fierte, prăjite *şi* scrob. Asta zic şi eu lux.

— Du-te fuga la căsuţa mea şi adu-mi toate cărţile pe care le găseşti. Sunt sigură că am citit odată despre asta, Buno. Shawn?

Shawn se opri, la jumătatea drumului spre uşă.

— Da, domnişoară Regină?

— În drum, treci pe la bucătărie şi spune-le să fiarbă apă, multă apă. Pentru început, putem măcar să curăţăm rana. Dar, uite ce, elfii…

— Atunci te las să-ţi vezi de treabă, zise Buna, întorcându-se să plece. Pot schimba o vorbă cu tine, Maiestate? Am lăsat jos ceva ce trebuie să vezi.

— O să am nevoie de ajutor, zise Magrat.

— Te ajută Ţaţa.

— Adică io, zise Ţaţa, cam înfundat, împroşcând firimituri.

— *Ce* mănânci acolo?

— Sendviş cu ou ochi şi ketchup, zise Ţaţa, încântată.

— Mai bine-o punem pe bucătăreasă să te fiarbă şi pe tine, zise Magrat, ridicându-şi mânecile. Du-te şi vorbeşte cu ea.

Privi rana mai de-aproape.

— Şi vezi dacă n-are şi nişte pâine mucegăită…

Unitatea de bază a vrăjitoriei masculine este Ordinul sau Colegiul sau, bineînţeles, Universitatea.

Unitatea de bază a vrăjitoriei feminine e vrăjitoarea, dar unitatea *permanentă* de bază, aşa cum s-a arătat mai înainte, e căsuţa.

O căsuţă de vrăjitoare este un obiect arhitectural cu totul aparte. Nu e propriu-zis construită, ci mai curând se asamblează de-a lungul anilor, pe măsură ce zonele de reparaţii se unesc, ca o şosetă alcătuită în întregime din cârpeli. Coşul e răsucit ca un tirbuşon. Acoperişul e din stuf atât de vechi încât în el cresc copăcei mici, dar viguroşi, podelele sunt vălurite, noaptea scârţâie ca o corabie de marfă pe furtună. Dacă cel puţin doi pereţi nu sunt proptiţi cu bârne, să nu se prăbuşească, atunci nu e o căsuţă de vrăjitoare, ci doar casa unei babe fără o doagă, care ghiceşte-n zaţ de cafea şi vorbeşte cu pisica.

Căsuţele tind să atragă vrăjitoare cam de acelaşi fel. Aşa-i firesc. Fiecare vrăjitoare instruieşte, de-a lungul vieţii, una sau două ucenice mai tinere şi când, la momentul fatal, căsuţa devine liberă, nimic nu-i mai firesc decât ca una dintre ele să se mute acolo.

Căsuţa lui Magrat adăpostea, prin tradiţie, vrăjitoare meditative, care observau diverse lucruri şi le notau. Ce ierburi sunt mai bune decât altele pentru dureri de cap, fragmente de istorii vechi, mărunţişuri de-astea.

Se găseau acolo vreo duzină de registre pline cu scris mărunt şi cu desene şi ici-colo cu câte-o floare neobişnuită sau o broască interesantă presate cu grijă între pagini.

Era o căsuţă de vrăjitoare cu sete de cunoaştere, de vrăjitoare studioase. Ochi de *ce fel* de triton? Ce *specie* de rechin vărgat de apă sărată? Dacă la o poţiune e nevoie de Dragoste din inerţie, de acord, dar de care anume dintre cele treizeci şi şapte de plante larg răspândite şi cunoscute sub acest nume e vorba, *de fapt?*

Motivul pentru care Buna Batevreme era o vrăjitoare mai bună decât Magrat era că ea ştia că, în vrăjitorie, n-avea importanţă pe care dintre

ele o foloseşti, ba chiar puteai să pui şi o mână de iarbă.

Motivul pentru care Magrat era o doctoriţă mai bună decât Buna era că ea credea că avea importanţă.

Diligenţa încetini şi opri în faţa unei baricade ridicate în mijlocul drumului.

Şeful bandiţilor îşi potrivi peticul peste ochi. Avea ambii ochi sănătoşi, dar oamenii respectă uniforma. Apoi se-ndreptă agale spre diligenţă.

— 'Neaţa, Jim. Ce-avem noi aici, azi?

— Ăă. S-ar putea să fie cam greu, zise vizitiul. Ăă, sunt câţiva vrăjitori. Şi un pitic. Şi o primată.

Se frecă pe cap şi se strâmbă.

— Da. Categoric o primată. Nu, şi cred că trebuie să insist asupra acestui aspect, vreun alt fel de fiinţă în formă de om şi cu blană.

— Te simţi bine, Jim?

— Am venit cu ăştia tocmai de la Ankh-Morpork. Să *n-aud* de pilule de broaşte uscate!

Banditul-şef ridică din sprâncene.

— Bine. Fie ca tine.

Bătu la uşa diligenţei. Sticla geamului se lăsă-n jos.

— N-aş vrea să vă gândiţi la momentu' ăsta ca la un jaf, zise banditul. Luaţi-o mai curând ca pe o anecdotă plină de culoare, pe care-o să vă facă plăcere s-o povestiţi nepoţilor.

Dinăuntru se auzi o voce:

— Ăsta e! El mi-a furat calul!

Pe fereastră se iţi un toiag de vrăjitor. Ochii şefului se opriră pe măciulia din vârf.

— Ei, hai, rosti el, amabil. Ştiu şi eu regulile. Vrăjitorii n-au voie să folosească magia împotriva civililor decât în situaţii cu adevărat ameninţătoare de via…

O izbucnire de lumină octarină.

— De fapt, nu e o regulă, zise Ridcully. E mai mult o recomandare.

Se întoarse spre Ponder Stibbons.

— O aplicare interesantă a Rezonatorului Morfic al lui Stacklady, adineaori, sper că ai observat?

Ponder privi în pământ.

Şeful fusese transformat într-un dovleac însă, în conformitate cu legile umorului universal, purta încă pălărie.

— Şi acum, zise Ridcully, aş fi recunoscător dacă voi toţi, băieţii ăia ascunşi pe după bolovani aţi ieşi în drum, să vă pot vedea. Foarte bine.

Domnule Stibbons, dumneata şi Bibliotecarul treceţi pe la fiecare cu pălăria, vă rog!

— Dar ăsta-i jaf! zise vizitiul. Şi l-ai transformat într-un fruct!

— O legumă, îl corectă Ridcully. Şi, oricum, în câteva ore îi trece.

— Iar mie-mi datorează un cal, zise Casanunda.

Bandiţii se executară, dându-i cu regret bani lui Ponder, iar Bibliotecarului dându-i bani cu regret şi *foarte repede.*

— Sunt aici aproape trei sute de dolari, domnule, estimă Ponder.

— Şi un cal, nu uitaţi. De fapt, au fost doi cai. Uitasem de al doilea, dar mi-am amintit adineaori.

— Excelent! Acum avem bani de drum. Aşa că, dacă aceşti domni au bunăvoinţa să dea la o parte baricada, putem să plecăm.

— De fapt, mai era şi-al treilea cal, acum îmi aduc aminte.

— Dar nu aşa trebuie să faceţi! Tre' să vă lăsaţi jefuiţi! zbieră vizitiul.

Ridcully îi făcu vânt de pe capră.

— Suntem în vacanţă, zise el.

Diligenţa porni hodorogind. În urma ei se mai auzi un strigăt îndepărtat: „Şi patru cai, să nu uitaţi", înainte să dispară după colţ.

Dovleacului îi crescu o gură.

— Au plecat?

— Da, şefu'.

— Dă-mă de-a dura undeva la umbră, bine? Şi să nu pomenească nimeni despre treaba asta, niciodată. Are cineva nişte pilule de broaşte uscate?

Verence al II-lea respecta vrăjitoarele. Ele îl puseseră pe tron. De asta era destul de sigur, deşi nu prea pricepea cum se-ntâmplase. Iar pentru Buna Batevreme avea respect şi admiraţie.

O urmă, supus, către beciuri, grăbindu-se ca să ţină ritmul cu paşii mari ai Bunei.

— Ce se-ntâmplă, Jupânească Batevreme?

— Am ceva să-ţi arăt.

— Ai spus ceva despre elfi.

— Exact.

— Credeam că-s doar basme.

— Şi?

— Adică… ştii dumneata… basme de-a' lu' mam'mare?

— Şi ce?

Buna Batevreme părea să genereze un fel de câmp giroscopic – dacă începeai pe picior greşit, avea ea grijă să rămâi aşa.

Încercă din nou.

— Adică nu există, asta voiam să spun.

Buna ajunsese la uşa beciului. Era din stejar înnegrit de vreme, în cea mai mare parte, dar jumătatea de sus era ocupată parţial de o deschizătură zăbrelită.

— Acolo.

Verence privi înăuntru.

— Văleleu!

— L-am pus pe Shawn să descuie beciul. Nu cred că ne-a mai văzut altcineva intrând. Nu spune nimănui. Dacă află piticii sau trolii de el, o să dărâme zidurile ca să-l scoată de aici.

— De ce? Ca să-l ucidă?

— Bineînţeles. Ei au mai multă ţinere de minte decât oamenii.

— Şi *eu* ce să fac cu el?

— Doar ţine-l închis. De un' să ştiu eu? Trebuie să mă gândesc!

Verence mai aruncă o privire elfului. Zăcea pe podea, făcut covrig.

— *Ăla*-i un elf? Dar e doar… doar un om lung şi slăbănog, cu faţa ca de vulpe. Mai mult sau mai puţin. Credeam că elfii sunt frumoşi.

— A, sunt, când sunt conştienţi, zise Buna, dând vag dintr-o mână. Că proiectează o… o… când îi privesc oamenii, văd frumuseţe, văd ceva căruia vor să-i facă pe plac. Pot să arate oricum doreşti tu să arate. Îi zice *glamour.* Poţi să-ţi dai seama când sunt elfi prin preajmă. Oamenii se poartă ciudat. Nu mai gândesc limpede. Chiar nu ştii nimic?

— Credeam… că elfii sunt doar poveşti… ca Zâna Măseluţă…

— Nu-i nimic de râs la Zâna Măseluţă, zise Buna. O femeie foarte muncitoare. N-am să înţeleg niciodată cum se descurcă, cu scara şi celelalte. Nu. Elfii sunt reali. Of, fir-ar… Ascultă aici. Se întoarse, ridicând un deget. Sistemul feudal, da?

— Ce?

— Sistemul feudal! Fii niţel atent! Sistem feudal. Regele în vârf, pe urmă baroni şi ce-or mai fi, pe urmă toţi ceilalţi… vrăjitoarele niţel mai la o parte, adăugă Buna, cu diplomaţie. Îşi împreună degetele, cu vârfurile-n sus. Sistemul feudal. Ca la clădirile alea ţuguiate în care se-ngroapă regii ăi păgâni. Înţelegi?

— Da.

— Bine. Aşa văd elfii lucrurile, da? Când intră ei într-o lume, toţi ceilalţi sunt la bază. Sclavi. Mai rău decât sclavii. Mai rău decât animalele. Ei iau ce doresc, şi ei doresc totul. Dar cel mai rău, partea cea mai rea e… îţi citesc mintea. Aud ce gândeşti şi, ca să te aperi, gândeşti ce vor ei. *Glamour.* Şi atunci ai ferestre baricadate peste noapte, şi pui hrană afară pentru zâne, şi te-ntorci pe călcâi de trei ori înainte să vorbeşti despre ei, şi pui potcoave deasupra uşii.

— Credeam că astea-s, ştii tu, – regele rânji slab – folclor?

— Sigur că-s folclor, om prost ce eşti!

— Eu *sunt* rege, întâmplător, ripostă Verence, cu reproş în glas.

— Rege prost ce eşti, Maiestate!

— Mulţumesc.

— Vreau să spun că asta nu-nseamnă că nu-i adevărat! Poate că s-a mai încâlcit, cu trecerea anilor, oamenii uită amănuntele, uită de ce fac ceea ce fac. Ca la chestia cu potcoavele.

— Ştiu că bunica ţinea o potcoavă deasupra uşii, zise regele.

— Ei, vezi. N-are nimic de-a face cu forma ei. Dar dacă stai într-o cocioabă veche şi eşti sărac, probabil o potcoavă e cel mai la-ndemână lucru de fier şi cu găuri în el.

— Ah!

— Chestia cu elfii e că n-au… începe cu M, zise Buna, pocnind nervos din degete.

— Maniere?

— Ha! Aşa e, dar nu-i asta.

— Muşchi? Mucus? Mister?

— Nu. Nu. Nu. Înseamnă… să vezi punctul de vedere al ăluilalt.

Verence încercă să vadă lumea dintr-o perspectivă tip Buna Batevreme şi-l cuprinse o bănuială.

— Empatie?

— Păi, da. N-au deloc. Până şi un vânător, dacă-i priceput, are simţire pentru animal. Că de-aia poate fi vânător bun. Elfii nu-s aşa. Sunt cruzi de dragul distracţiei şi nu înţeleg lucruri precum îndurarea. Nu înţeleg că şi altceva în afară de ei înşişi poate avea simţăminte. Le place să râdă, mai ales când au prins un om singur sau un pitic, sau trol. Or fi trolii făcuţi din piatră, Maiestate, dar îţi spun eu, un trol ţi-e frate, în comparaţie cu elfii. La minte, vreau să spun.

— Dar de ce nu ştiu şi eu asta?

— *Glamour.* Elfii sunt frumoşi. Au – Buna scuipă cuvântul – *stil.* Frumuseţe. Graţie. Asta contează. Dacă pisicile ar arăta ca broaştele, ne-am da seama ce ticăloase mici, rele şi crude sunt. Stil. Asta-şi amintesc oamenii. Îşi amintesc strălucirea. Tot restul, tot adevărul, devine… un basm de-a' lu' mam'mare.

— Magrat nu mi-a vorbit niciodată despre ei.

Buna ezită.

— Magrat nu ştie mare lucru despre elfi, explică ea. Ha! Ea nu-i nici *măritată* încă, mai va pân' la mam'mare. Nu prea se mai vorbeşte despre asta în ziua de azi. Nu-i *bine* să vorbeşti despre ei. Mai bine i-ar uita toată lumea. Ei… vin când îi chemi. Nu să-i strigi: „Iu-huuu"; când îi

chemi, în capul tău. Ajunge ca oamenii să-şi dorească să fie ei aici.

Verence scutura din mâini.

— Încă mai învăţ cum e cu monarhia, zise el. Nu înţeleg chestiile astea.

— Nu-i nevoie să înţelegi. Eşti rege. Ascultă. Ştii despre locurile fragile ale lumii? Unde se-ntâlneşte cu alte lumi?

— Nu.

— E unul sus pe deal. De-aia au fost ridicaţi Dansatorii împrejurul lui. Sunt un fel de zid.

— Aha.

— Dar câteodată pereţii dintre lumi sunt slăbiţi, înţelegi? E ca la flux. La vremea cercurilor.

— Aha.

— Şi dacă oamenii fac prostii atunci, nici Dansatorii n-o să poată ţine poarta închisă. Că atunci când e lumea subţire, chiar şi-un gând greşit poate face legătura.

— Aha.

Verence simţea că se-ntorsese conversaţia într-o zonă în care putea contribui şi el.

— Prostii? se miră el.

— Îi cheamă. Îi atrag.

— Aha. Şi eu ce să fac?

— Tu domneşte înainte. Cred că suntem în siguranţă. Nu pot să intre. Pe fete le-am oprit, aşa că n-o să le mai fie nimeni canal. Tu ţine-l pe ăsta de-aici bine sub cheie şi *nu-i spune lui Magrat.* N-are niciun rost să-şi facă griji, nu-i aşa? A intrat *ceva* aici, dar îl ţin sub supraveghere.

Buna îşi frecă mâinile, cu satisfacţie amară.

— Cred c-am rezolvat-o, zise ea.

Apoi clipi.

Îşi ciupi rădăcina nasului.

— Ce-am spus adineaori? zise ea.

— Ăă. Ai spus că tu crezi că ai rezolvat-o, îi aminti regele.

Buna Batevreme clipi.

— Aşa-i, încuviinţă ea. Asta am spus. Da. Şi sunt în castel, nu-i aşa? Da.

— Te simţi bine, Jupânească Batevreme? întrebă regele, cu voce îngrijorată.

— Da, bine. Bine. În castel. Şi copiii sunt şi ei bine, da?

— Pardon?

Ea clipi din nou.

— Ce?

— Nu arăţi bine…

Buna se încruntă fioros şi-şi scutură capul.

— Da. Castelul. Eu sunt eu, tu eşti tu, Gytha e sus cu Magrat. Aşa-i.

Îşi aţinti privirea spre rege.

— Doar un pic de… de suprasolicitare, asta-i tot. Niciun motiv de îngrijorare. Niciun motiv.

Ţaţa privea cu îndoială preparatul făcut de Magrat.

— O cataplasmă cu pâine mucegăită *mie* nu mi se pare foarte magică, zise ea.

— Goodie Whemper spunea că-i cea mai bună. Dar nu ştiu ce ne facem cu coma asta.

Magrat căuta, neobosită, printre paginile fragile. Strămoaşele ei vrăjitoare notaseră lucruri acolo cam în ordinea în care le trecuseră prin minte, aşa că descântece şi observaţii de mare importanţă se găseau presărate printre cugetări despre starea bătăturilor lor.

— Scrie aici: „Micele pietre ascuţite cari sunt aflate la restimpuri se numescu Ţeapa Elfilor, fiindu ele vârfuri de săgeţi elfeşti de Odinioara”. Asta-i tot ce-am găsit. Şi e şi un desen. Dar şi *eu* am văzut pietre de-astea pe-aici.

— A, sunt cu grămada, zise Ţaţa, bandajând umărul Diamandei. Mereu le găsesc, când sap prin grădină.

— Dar elfii nu trag în oameni! Elfii sunt *buni!*

— Păi, probabil or fi tras în Esme şi în fată aşa, în glumă?

— Dar…

— Uite ce, dragă, tu o să fii regină. E o slujbă importantă. Tu ai grijă de rege de-acuma şi lasă-ne pe mine şi pe Esme să ne ocupăm de… alte treburi.

— Să fiu Regină? Asta înseamnă doar goblen şi ieşit la plimbare în rochii incomode! O ştiu eu pe Buna. Ea nu suportă nimic din ce… din ce are graţie şi stil. E atât de *acră!*

— Are motivele ei, eu aşa cred, zise Ţaţa, pe un ton amical. Ei, cu fata am rezolvat deocamdată. Ce facem cu ea, acum?

— Sunt aici zeci de odăi nefolosite, zise Magrat, şi toate au fost pregătite pentru invitaţi. Putem s-o culcăm în una din ele. Ăă. Ţaţă?

— Da?

— Ai vrea să fii domnişoară de onoare?

— Nu prea, dragă. Sunt cam bătrână pentru asta.

Ţaţei nu-i venea să plece.

— Dar tu n-ai cumva nişte întrebări să-mi pui?

— Ce vrei să spui?

— Că, de, mamă-ta e moartă şi rude de parte femeiască neavând…

Magrat părea nedumerită.

— Cum vine treaba după nuntă, la asta făceam aluzie, zise Ţaţa.

— A, asta era. Nu, firma de catering rezolvă mai tot. Bucătăreasa de-aici nu prea se pricepe la tartine sau pateuri.

Ţaţa privea cu multă grijă-n tavan.

— Şi pe urmă, ce faceţi? zise ea. Dacă mă-nţelegi.

— Am chemat destule fete, să strângă după recepţie. Uite ce e, nu-ţi face griji! M-am gândit la toate. Mi-aş dori ca tu şi Buna să nu mă mai trataţi ca şi cum n-aş şti *nimic.*

Ţaţa tuşi.

— Bărbatu-tău, zise ea. E om de lume, mă gândesc? A ieşit cu zeci de fete, fără îndoială?

— De ce spui asta? Nu prea cred. Bufonii nu prea au viaţă personală şi, bineînţeles, de când e rege a fost tare ocupat. E cam timid cu fetele.

Ţaţa renunţă.

— Ei, în fine, zise ea. Sunt sigură că o să vă descurcaţi voi din mers…

Buna şi regele se întoarseră în sală.

— Cum mai e fata? întrebă Buna.

— Măcar am scos săgeata şi-am curăţat rana, zise Magrat. Dar nu se trezeşte. Cel mai bine e să rămână aici.

— Eşti sigură? întrebă Buna. Are nevoie de supraveghere strictă. Eu am o odaie liberă acasă.

— Nu poate fi mutată, ripostă ferm Magrat.

— Au însemnat-o, zise Buna. Eşti sigură că te descurci cu aşa ceva?

— Ştiu că e o rană foarte urâtă, zise Magrat, ferm.

— Nu la rană mă gândeam, de fapt, zise Buna. A fost atinsă de ei, asta vreau să spun. E…

— Sunt sigură că ştiu cum să mă port cu o persoană bolnavă, zise Magrat. Nu sunt *complet* idioată, să ştii.

— Nu trebuie lăsată singură, insistă Buna.

— O să fie destulă lume primprejur, interveni Verence. De mâine încep să vină invitaţii.

— Să fii singură nu e acelaşi lucru cu să nu ai lume primprejur, zise Buna.

— Aici e un *castel,* Buno.

— Bine. În regulă. Ei atunci, nu vă mai reţinem, zise Buna. Haide, Gytha!

Ţaţa Ogg mai luă un cotlet de miel cam prea prăjit de sub unul dintre

capacele de argint şi-l flutură, distrată, spre perechea regală.

— Distraţi-vă bine, zise ea. În măsura în care e posibil.

— Gytha!

— Vin, vin.

Elfii sunt uluitori. Provoacă uluire.

Elfii sunt minunaţi. Cauzează minuni.

Elfii sunt fantastici. Creează fantezii.

Elfii sunt strălucitori. Proiectează strălucire.

Elfii sunt fermecători. Ţes farmece.

Elfii sunt teribili. Nasc teroare.

Problema cu cuvintele e că înţelesurile lor se pot răsuci ca nişte şerpi, iar dacă vrei să găseşti un şarpe, caută-l în spatele cuvintelor care şi-au schimbat înţelesul.

Nimeni n-a spus vreodată că elfii sunt *cumsecade.*

Elfii sunt *răi.*

— Ei, cam asta e! exclamă Ţaţa Ogg, pe când ieşeau din castel, peste podul mobil. Bravo, Esme!

— Nu s-a terminat, zise Buna Batevreme.

— Dar tu singură ai spus că n-au cum să intre. Nimeni altcineva de pe-aici n-o să încerce să facă vrăji sus la pietre, asta-i clar.

— Da, dar vremea cercurilor mai ţine încă o zi sau cam pe-acolo. Se poate întâmpla orice.

— Fata aia, Diamanda, e scoasă din joc şi pe celelalte le-ai speriat, zise Ţaţa Ogg, aruncând osul de miel în şanţul secat de sub pod. Şi nimeni altcineva n-o să-i cheme, asta ştiu sigur.

— Dar mai e şi ăla din beci.

— Vrei să scapi de el? Îl trimit pe Shawn al meu la Regele Ironfoundersson, sus, la Capul de Aramă, dacă vrei. Sau pot să mă urc şi eu pe mătură şi să dau o fugă să-i spun Regelui Muntelui. Trolii sau piticii ne-ar scăpa de el într-o clipită. Gata cu problema!

Buna o ignoră.

— Mai e ceva, zise ea. Ceva ce-am trecut cu vederea. Ea tot o să mai caute o cale.

Ajunseseră deja în piaţa oraşului. Buna privi împrejur. Bineînţeles, Verence era rege şi aşa se şi cuvenea, iar ăsta era regatul lui şi, din nou, aşa se cuvenea. Dar, într-un sens mai profund, regatul îi aparţinea ei. Şi Gythei Ogg, bineînţeles. Dreptul lui Verence se referea doar la ceea ce făceau oamenii; nici măcar piticii şi trolii nu-l recunoşteau de rege, deşi într-un mod politicos. Dar când venea vorba de copaci, de

stânci, de pământ, pe acestea Buna le vedea ca fiind ale *ei.* Şi era sensibilă la stările lor de spirit.

Ţara era încă supravegheată. Simţea acea atenţie. O observare îndeajuns de amănunţită preschimbă lucrul observat, şi ceea ce era observat era întregul regat. Întreaga ţară era ţinta atacului, şi ei, poftim, i se destrăma mintea…

— E nostim, zise Ţaţa, fără să se adreseze cuiva anume. Azi-dimineaţă, când stăteam acolo sus, la Dansatori, m-am gândit, e nostim…

— Despre ce tot pălăvrăgeşti?

— Mi-aduc aminte, când eram tânără, era o fată ca Diamanda. Supărăcioasă, nerăbdătoare, talentată şi o mare pacoste pe capul vrăjitoarelor mai bătrâne. Nu ştiu dacă ţi-o mai aminteşti cumva, din întâmplare?

Trecură de fierăria lui Jason, care răsuna de zgomotul barosului lui.

— N-am uitat-o niciodată, zise Buna, încet.

— E nostim, cum se repetă istoria…

— Ba deloc, zise Buna Batevreme, hotărâtă. Eu n-am fost ca *ea.* Ştii cum erau vrăjitoarele bătrâne de pe-aici. Se ţineau de obiceiurile lor. O grămadă de babe care descântă de negi, nimic mai mult. Şi nu m-am purtat urât cu ele. Am fost doar… fermă. Categorică. Mi-am apărat punctul de vedere. O parte din a fi vrăjitoare asta înseamnă, să-ţi aperi punctul de vedere – acum *rânjeşti.*

— Am doar gaze, te asigur.

— Cu ea e cu totul altceva. Nimeni n-a putut niciodată zice că eu nu-s deschisă ideilor noi.

— Sigur, eşti bine-cunoscută pentru cât de deschisă eşti ideilor noi, zise Ţaţa Ogg. Eu mereu spun, Esme Batevreme asta, mereu e deschisă pentru idei noi.

— Corect.

Buna Batevreme ridică ochii spre dealurile împădurite din jurul oraşului şi se-ncruntă.

— Chestia e, zise ea, că fetele din ziua de azi nu ştiu să-şi păstreze mintea limpede când gândesc. Tre' să ai gândirea clară şi să nu te laşi derutată. Uite, Magrat tot timpul se lasă derutată. Asta te face să nu faci ce trebuie. Se opri. O simt, Gytha Ogg. Pe Regina Zânelor. Ea poate să-şi treacă mintea printre pietre. Fir-ar fata aia să fie! Acum poate să intre. E peste tot. Peste tot unde-mi îndrept mintea, îi simt mirosul.

— O să iasă totul cu bine, zise Ţaţa, bătând-o pe umăr. O să vezi.

— Caută o cale, repetă Buna.

— Ziua bună, fârtaţilor, şi încotrova îndrepta-ne-vom oare în astă veselă zi? zise Căruţaş, brutarul.

Ceilalţi Căluşari din Lancre îl priviră.

— Ai luat nişte leacuri sau ce? întrebă Ţesător, meşterul de acoperişuri.

— Încerc şi eu să intru în spiritul chestiei, zise Căruţaş. Aşa vorbesc meşterii neciopliţi.

— Care-s meşterii ăia neciopliţi? vru să ştie Brutaru, ţesătorul.

— Adică tot Artizanii Comici, mi se pare, zise Căruţaş, brutarul.

— Am întrebat-o pe mami ce-i aia artizani, interveni Jason.

— Daa?

— Cică noi suntem.

— Şi tot noi suntem şi Meşterii Neciopliţi? întrebă Brutaru, ţesătorul.

— Cred că da.

— Curu'!

— Păi, noi e clar că nu vorbim ca tâmpiţii ăştia de care scrie, zise Căruţaş, brutarul. Io n-am spus „ma-ra-fet" în viaţa mea. Şi nu înţeleg nicio glumă.

— Nu tre' să înţelegi tu glumele, că de-aia-i *piesă,* zise Jason.

— Izmene! strigă Brutaru, ţesătorul.

— Ia mai taci! Şi-mpinge aicea la căruţă.

— Nu văd de ce nu putem să jucăm Băţul şi Găleata… mormăi Croitoru, celălalt ţesător.

— *Nu* jucăm Băţul şi Găleata! Nu mai vreau să aud în viaţa mea de Băţul şi Găleata! Încă mă mai înjunghie genunchiul! Aşa că tăceţi din gură cu Băţul şi Găleata!

— Burtă! zbieră Brutaru, care când prindea o idee o ţinea bine.

Căruţa cu recuzita patina şi se zgâlţâia prin şleaurile drumului.

Căluşul, Jason se vedea obligat să recunoască, era mai uşor decât să joci teatru. Când jucai căluşul, nu veneau oamenii să stea în jurul tău şi să chicotească. Nu râdeau ţâncii de tine, privindu-te de sus. Deja Ţesător şi Stufaru aproape că se răzvrătiseră pe faţă, şi-şi mormăiau replicile. Serile lor deveniseră o neîncetată căutare a unui loc unde să ţină repetiţia.

Nici măcar în pădure n-aveau pace. Era uluitor cum apăreau tot felul de oameni, trecând cu totul întâmplător pe acolo.

Ţesător se opri din împins şi se şterse pe frunte.

— Ţi-ai fi închipuit că la Stejarul Fulgerat o să fim în siguranţă, zise el. Nu-i nicio potecă pe o rază de o jumătate de milă, dar dracu' să mă ia dacă după cinci minute mai aveai loc de atâţia cărbunari, sihastri,

ursari, pădurari, vânători, troli, păsărari, tăietori de lemne, porcari, culegători de ciuperci, pitici, căutători de miere şi ipochimeni suspecţi cu mantale uriaşe. Mă mir că mai era loc în pădure pentru nenorociţii de copaci. Unde mergem acum?

Ajunseseră la o răspântie, dacă puteai să-i spui aşa.

— Nu-mi amintesc de locul ăsta, zise Lemnaru, braconierul. Credeam că ştiu toate potecile de pe-aici.

— Asta-i din cauză că tu le vezi doar pe-ntuneric, explică Jason.

— Păi da, toată lumea ştie că-i a ta-ncântare pe-o noapte strălucitoare, zise Stufaru, căruţaşul.

— E a sa-ncântare şi-ntr-o noapte *oarecare,* zise Jason.

— Hei, făcu Brutaru, ţesătorul, am început să ne *pricepem* la meştereala asta necioplită, nu-i aşa?

— Hai s-o luăm la dreapta, propuse Jason.

— Neee, pe-acolo e plin de spini şi măceşi.

— Bine, atunci la stânga.

— Cărarea aia-i prea întortocheată, zise Ţesător.

— Ce ziceţi de poteca din mijloc? întrebă Căruţaş.

Jason privi înainte.

Exista şi o potecă de mijloc, cu puţin mai mult decât o cărăruie de animale, care şerpuia pe sub copacii umbroşi. Pe lângă ea creşteau ferigi stufoase. Avea aspectul general verde, bogat şi întunecat, sugerat de cuvântul „hăţiş”[{28}].

Simţurile sale de făurar se ridicară-n picioare să urle.

— Nu pe-acolo, strigă el.

— Ei, *haide,* zise Ţesător. Şi ce-are poteca aia?

— Păi, poteca aia duce sus la Dansatori, explică Jason. Mie mi-a spus mama că să nu se ducă nimeni la Dansatori, din cauza fetelor ălora de dansează pe-acolo la nudu’ gol.

— Da, dar le-au oprit, zise Stufaru. Buna Batevreme a bătrână a pus zdravăn picioru-n prag şi le-a obligat să-şi pună izmene.

— Şi nici nu mai au voie să se ducă acolo, adăugă Căruţaş. Aşa că o să fie linişte şi pace pentru repetiţie.

— Mama mea a zis că să nu se ducă nimeni, zise Jason, cam nehotărât.

— Da, dar probabil voia să spună… ştii tu… cu intenţii magice, zise Căruţaş. Nu-i nimic magic la ţopăitul cu peruci pe cap şi chestii de-astea.

— Corect, zise Stufaru. *Plus* că o să fim în fine singuri.

— *Plus,* zise Ţesător, că, *dacă* îi vine vreunei fete ideea să se furişeze acolo ca să danseze fără izmene, o vedem la sigur.

Urmă o clipă de tăcere absolută, introspectivă.

— Eu cred, zise Stufaru, dând glas opiniei nerostite a aproape tuturor celorlalţi, că datorăm asta comunităţii.

— Pă-ăi, zise Jason, mie mi-a spus mama…

— Şi, oricum, bine-i şade maică-tii să vorbească, se oţărî Ţesător. Mi-a spus mie tata că, în tinereţe, maică-ta aproape niciodată n-avea…

— Of, bine, se învoi Jason, depăşit de situaţie. Nu văd cu ce-o să strice. Doar jucăm teatru. E doar… doar *prefăcătorie.* Nu-i ca şi cum ar fi *real.* Dar nimeni n-are voie să danseze. Şi, mai ales, şi vreau să înţelegeţi cât se poate de clar cu toţii, nu Băţul şi Găleata.

— Păi da, jucăm teatru, sigur, zise Ţesător. Şi facem şi de pază, bineînţeles.

— E datoria noastră faţă de comunitate, zise Stufaru, din nou.

— E în regulă dacă doar ne prefacem, sunt sigur, zise Jason, şovăind.

Clang binng clang ding…

Zgomotul reverbera de-a latul ţării Lancre.

Bărbaţi în toată firea, care săpau în grădină, aruncară cazmalele la pământ şi se grăbiră să se pună la adăpost în casă…

Clang binnng ginng ding…

Femei ieşiră în uşă şi-ncepură să răcnească, disperate, după copii să intre în casă imediat…

BANG la dracu' *Dong binng…*

Obloane se închiseră cu zgomot. Câţiva bărbaţi, sub ochii familiilor îngrijorate, turnară apă peste foc şi se străduiră să înfunde coşul cu saci vechi…

Ţaţa Ogg locuia singură, fiindcă, spunea ea, persoanele în vârstă au nevoie de independenţă ca să-şi păstreze demnitatea. În plus, Jason şedea alături, şi el sau soţia lui, Cumocheamă, puteau fi alertaţi cu uşurinţă cu ajutorul unei ghete trântite zdravăn de perete, iar în partea cealaltă locuia Shawn, pe care Ţaţa îl pusese să instaleze o sfoară lungă cu nişte conserve goale atârnate la capăt, în caz că era necesară prezenţa *lui.* Dar asta era doar pentru urgenţe, ca, de pildă, când Ţaţa voia o ceaşcă de ceai sau avea un atac de plictiseală.

Bong fir-ar *clang…*

Ţaţa Ogg n-avea baie-n casă, dar *avea* o albie de tablă, care de obicei atârna de-un cui, în spatele privatei. Acum o târa în casă. Aproape ajunsese la capătul grădinii, după ce-o lovise de diverşi copaci, ziduri şi pitici de grădină în cursul operaţiunii.

La gura şemineului abureau trei ceainice mari, negre. Alături, se aflau o jumătate de duzină de prosoape, lufa, piatra ponce, săpunul, săpunul pentru atunci când pierde primul săpun, linguroiul pentru pescuit păianjenii din baie, raţa de cauciuc umflată de apă şi cu piuitoarea căzută, dalta de monturi, peria cea mare, peria cea mică, peria cu coadă pentru locuri dificile, banjoul, chestia aia cu ţevi şi robinete căreia nimeni nu-i cunoştea cu adevărat întrebuinţarea, şi o sticlă cu esenţă de baie *Nopţi Klatchiene,* din care o singură picătură decapa vopseaua.

Bong clang slam…

Toată populaţia din Lancre învăţase să recunoască activităţile preablutive ale Ţaţei, în scop de autoapărare.

— Dar nu-i aprilie! îşi spuseră vecinii unii altora, în timp ce trăgeau perdelele.

Într-o casă puţin mai sus pe deal de a Ţaţei, doamna Skindle înşfăcă braţul soţului ei.

— Am uitat capra afară!

— Ai înnebunit? Eu nu ies din casă! Nu acum!

— Ştii cum a fost data trecută! Trei zile a fost paralizată de-o latură, omule, şi n-am putut s-o dăm jos de pe acoperiş!

Domnul Skindle scoase capul pe uşă. Se făcuse linişte. Prea linişte.

— Probabil toarnă apa-n albie acum, zise el.

— Ai un minut sau două, zise nevasta. Du-te repede sau săptămâni întregi o să bem iaurt!

Domnul Skindle luă un căpăstru de după uşă şi se furişă până la locul unde era legată capra, lângă gardul viu. Învăţase şi ea să recunoască ritualul băii şi era încremenită de groază.

N-avea rost să încerce s-o urnească. Până la urmă, o luă pe sus.

Se auzi un îndepărtat, dar insistent clipocit, şi-apoi dangătul unei pietre ponce plutitoare, care se loveşte de pereţii albiei.

Domnul Skindle o luă la fugă.

Apoi din depărtare se auzi clinchetul unui banjo pe care cineva îl acordează.

Lumea îşi ţinu răsuflarea.

Şi-apoi, năpustindu-se ca o tornadă ce loveşte câmpia:

— AAAAaaaeeeeeee…

Lângă uşă, trei ghivece plesniră, unul după altul. Schijele şuierară pe lângă urechea domnului Skindle.

— … bastooonuul vrăăăjitooooruluuui are-o biiilăă-n vââârf, are-o biiilăă-n vââârf…

Omul făcu vânt caprei pe uşă şi se aruncă după ea. Nevastă-sa, care

aştepta, trânti uşa în spatele lui.

Întreaga familie, cu tot cu capră, se băgă sub masă.

Nu că Ţaţa Ogg ar fi cântat prost. Doar că reuşea să ia note care, amplificate fiind de o albie de tablă pe jumătate plină cu apă, încetau să fie sunet şi deveneau un soi de prezenţă invazivă.

Existaseră multe cântăreţe ale căror note acute puteau sparge un pahar, dar un do de sus al Ţaţei putea să-l şlefuiască.

Căluşarii din Lancre şedeau mohorâţi pe pajişte, trecându-şi un urcior de lut. Nu fusese o repetiţie reuşită.

— Nu merge, aşa-i? întrebă Stufaru.

— Nu-i amuzant, asta-i clar, zise Ţesător. Nu-l văd deloc pe rege să se prăpădească de râs când o să jucăm noi pe nişte artizani mecanici cărora nu le iese să joace o piesă.

— Nu vă pricepeţi, asta-i, fu de părere Jason.

— Asta se şi *cere,* să nu ne pricepem, zise Ţesător.

— Da, dar tu nu eşti în stare să joci pe unul de nu-i în stare să joace, observă Tinichigiu. Nu ştiu cum, dar nu poţi. Nu cred eu că toţi seniorii şi doamnele ălea faine…

Peste deal trecu o boare, cu miros de gheaţă în miezul verii.

— … O să se-amuze dacă nu suntem în stare să nu fim în stare să jucăm.

— Eu nu văd ce-i aşa amuzant la nişte artizani neciopliţi care-ncearcă să facă o piesă, oricum, zise Ţesător.

Jason ridică din umeri.

— Cică toată nobilimea…

Un miros anume al vântului, gustul metalic al zăpezii…

— … Din Ankh-Morpork a râs la piesa asta săptămâni la rând. Cică s-a jucat pe Broad Way[29] trei luni de zile.

— Ce-i aia Broad Way?

— Strada unde-s toate teatrele. Dyskul, Trupa Lordului Wynkin, Groapa cu Urşi…

— Păi, ăia de-acolo-s în stare să râdă la orice, zise Ţesător. Şi oricum, ei îşi închipuie că noi, pe-aici, suntem proşti grămadă. Că rămânem cu gura căscată la orice şi cântăm prostii de-alea populare şi avem câte trei neuroni zgribuliţi de căciulă, din cauză că bem scârbavniţă toată ziua.

— Păi, da. Ia dă-ncoace urciorul!

— Ai dracu' orăşeni sclifosiţi!

— Ce ştiu ei cum e să fii cu braţul până-n umăr în dosul unei vaci, noaptea pe ninsoare! Ha!

— Şi unul nu găseşti să – ce tot spui acolo? Tu n-ai vacă!

— N-am, dar ştiu cum e.

— Habar n-au ei cum e când îţi rămâne-o cizmă înfundată-n mocirlă, într-un ţarc de vite plin cu mizerie, şi clipa aia oribilă, când stai cu picioru-n aer şi ştii că oriunde calci, tot o să străpungi crusta!

Urciorul de lut clipocea blând, trecând dintr-o mână nesigură în alta.

— Adevărat. Foarte adevărat. Şi i-ai văzut vreodată jucând căluşul? Îi destul ca să te facă să te laşi!

— Cum, căluşul, la *oraş?*

— Păi, cel puţin la Sto Helit, da. Îs o şleahtă de vrăjitori blegi şi de negustori. O oră-am stat şi m-am uitat la ei şi n-am văzut măcar un fault.

— Ai dracu' orăşeni sclifosiţi! Vine aici, ne ia slujbele…

— Nu fi tâmpit! Ăia nu ştiu ce-i aia muncă.

Urciorul gâlgâi; dar cu un sunet mai adânc, ce sugera că acum conţinea foarte mult gol.

— La sigur că *ei* n-au avut vreodată braţul până-n umăr…

— Chestia *e.* Chestia *e.* Chestia. Chestia *e.* Ha. Aşa râd ăia de nişte artizani neciopliţi cumsecade? Adică. Adică. Adică. Care-i şpilu'? Adică. Adică. Adică. Piesa e toată despre nişte… nişte ăia neciopliţi mecanici care le iese de rahat o piesă despre o gaşcă de seniori şi doamne…

Frigul din aer, ascuţit ca ţurţurii…

— Îi mai trebuie ceva.

— Păi, da. Păi, da.

— Un element mitic.

— Păi, da. Aşa jiceam şi io. Asta-i. Asta-i. E nevoie de-o intrigă de s-o poată fluiera în drum spre casă. Ezact.

— Aşa că ar trebui s-o jucăm aici, în aer liber. Cu vedere la cer şi la dealuri.

Fruntea lui Jason se încreţi. Se încreţea ea destul de des, de câte ori se confrunta cu complexităţile lumii. Doar când venea vorba de fier, atunci ştia el exact ce era de făcut. Dar acum ridică un deget şovăielnic şi încercă să-şi numere colegii dimpreună slujitori ai Thaliei. Având în vedere urciorul, acum gol, fu nevoie de un oarecare efort. În medie, păreau să fie de faţă încă şapte persoane. Dar avea o senzaţie vagă, neliniştitoare, că totuşi ceva nu era în regulă.

— Aici afară, zise el, nesigur.

— Bună idee, zise Ţesător.

— N-a fost ideea ta? întrebă Jason.

— Credeam că tu ai spus-o.

— Eu credeam că tu.

— Cui îi pasă cine-a spus-o?! exclamă Stufaru. E o 'dee bună. Pare… potrivit.

— Şi cum era cu chestia mitică?

— Ce-i aia Mitică?

— Ceva ce tre' să ai, explică Ţesător, expert în teatru. Foarte importanţi, miticii.

— Mama a zis că nu-i voie să meargă nimeni… începu Jason.

— Păi, n-o să dansăm sau altceva, zise Căruţaş. Că nu-i bine să se furişeze oamenii pe-acilea făcând vrăji, asta înţeleg. Dar n-are cum să strice dacă vine toată lumea. Adică, şi cu regele şi toţi. Şi maică-ta. Ha, să mai încerce vreo fată fără izmene să treacă de ea!

— Nu cred că-i vorba doar… începu iar Jason.

— Şi-o să fie de faţă şi ailaltă, zise Ţesător.

Se gândiră cu toţii la Buna Batevreme.

— Aoleu, aia mă bagă-n sperieţi, zise Stufaru, până la urmă. Cum se uită de parcă te străpunge cu ochii. Acuma n-aş spune o vorbă împotriva ei, e o femeie de toată isprava, adăugă el, tare, după care continuă, mult mai încet: dar se spune că se furişează pe-afară, noaptea, sub chip de iepure sau liliac, sau altceva. Cică se preschimbă. Nu că aş crede vreo vorbă – ridică el din nou vocea, apoi şopti –, dar moş Weezen de la Curmătura mi-a povestit că, odată, într-o noapte, a săgetat un iepure-n picior şi a doua zi, când s-a întâlnit cu ea pe uliţă, ea a zis: „Au!" şi i-a tras o scatoalcă zdravănă după ceafă.

— Mie mi-a spus tata, zise Ţesător, că într-o zi ducea vaca noastră a bătrână la târg şi vacii i s-a făcut rău şi-a căzut grămadă chiar lângă casa ei, şi el n-a mai putut-o ridica de jos, aşa că s-a dus şi-a bătut la ea la uşă, şi ea a deschis şi, înainte ca el să poată scoate vreo vorbă, i-a zis: „Vaca ta-i bolnavă, Ţesător"… Să-mi saie ochii… Şi pe urmă a spus…

— Vrei să spui, vaca aia bălţată de-o avea taică-tu? întrebă Căruţaş.

— Nu, aia bălţată era a lui unchi-miu, a noastră era aia cu cornul îndoit, explică Ţesător. Oricum…

— Puteam să jur că era bălţată, zise Căruţaş. Mi-aduc aminte de tata într-o zi cum se uita la ea peste gard şi zicea: „Frumos e bălţată vaca aia, nu se mai văd aşa bălţate în ziua de azi". Asta era când aveaţi tarlaua aia veche de lângă Puţul lui Cabb.

— Tarlaua aia n-a fost a noastră, a fost a lui văr-miu, îl lămuri Ţesător. Să vă spun…

— Eşti sigur?

— *Deci,* zise Ţesător, ea i-a spus lu' tata: „Aşteaptă aici, îţi dau eu

ceva pentru asta“ şi s-a dus în spatele bucătăriei şi s-a întors cu două pilule mari şi roşii, şi…

— Da’ cornul cum s-a îndoit, atunci? întrebă Căruţaş.

— … Şi *atunci* ea i-a dat una din pilule şi i-a spus: „Uite cum faci, ridici coada vacii şi-i bagi pilula asta unde n-o vede soarele, şi în juma’ de minut o să se ridice şi-o s-o ia la fugă cât o putea de repede”, şi el i-a mulţumit şi, chiar când era să iasă pe uşă, s-a întors şi-a întrebat-o: „Da’ cealaltă pilulă pentru ce e?“, şi ea s-a uitat la el, ştiţi voi cum, şi i-a spus: „Păi, îţi *doreşti* s-o prinzi, nu?”

— Asta tre’ să fie râpa aia adâncă de lângă Curmătura, zise Căruţaş.

Îl priviră cu toţii.

— Despre ce vorbeşti, mai exact? întrebă Ţesător.

— E chiar în spatele muntelui, zise Căruţaş, dând cu înţelepciune din cap. Foarte umbroasă. La asta se gândea, cred eu. Locul unde n-o vede soarele. Un drum cam lung de făcut doar pentru o pilulă, dar aşa o fi la vrăjitoare, ştiu eu?

Ţesător le făcu cu ochiul celorlalţi.

— Ascultă-aici, zise el, era vorba de… mă rog, locul unde şi-a băgat maimuţa nuca.

Căruţaş scutură din cap.

— Nu-s maimuţe la Curmătura, zise el. Apoi faţa i se lumină treptat de-un zâmbet. A, am priceput! Era nebună!

— Ăştia din Ankh de scriu piese, zise Brutaru, da’ ce bine ştiu ei cum e pe la noi. Dă-ncoace urciorul!

Jason se tot uita peste umăr. Se simţea din ce în ce mai neliniştit. Mâinile lui, care toată ziua erau în contact cu fierul, începuseră să-l mănânce.

— Ar cam trebui să plecăm acasă acum, băieţi, reuşi el să spună.

— E noapte f’umoasă, zise Brutaru, fără să se urnească din loc. Ie-te ce sclipesc stelele.

— Da’ s-a făcut cam frig, constată Jason.

— Şi miroase-a zăpadă, adăugă Căruţaş.

— A, daa, zise Brutaru. Aşa-i. Zăpadă în miezul verii. Asta se-ntâmplă acolo unde nu te vede soarele.

— Tăceţi din gură, tăceţi din gură, tăceţi, zise Jason.

— Da’ ce-ţi veni?

— Nu-i bine! N-ar trebui să fim aici! Voi nu *simţiţi?*

— Ia, stai jos şi las-o baltă, zise Ţesător. Nu-i nicio problemă. Eu nu simt decât aerul din jur. Şi mai e scârbavniţă în urcior.

Brutaru se lăsă pe spate.

— Mi-aduc aminte de-o poveste veche despre locul ăsta, zise el.

Cică a adormit odată un om aici, când se dusese la vânătoare.

Urciorul gâlgâi, în lumina amurgului.

— Şi ce? Asta pot şi eu, zise Căruţaş. Adorm în fiecare seară, la fix.

— A, dar *ăsta,* cică atunci când s-a trezit şi s-a dus acasă, nevastă-sa se încurcase cu altul şi toţi copiii îi erau mari şi nu-l mai cunoşteau!

— Da, şi eu păţesc asta mai tot timpul, mărturisi Ţesător, mohorât.

Brutaru adulmecă.

— Ştiţi ceva, parcă *chiar* miroase niţel a zăpadă. Nu vi se pare? Mirosul ăla ascuţit?

Stufaru se lăsă pe spate şi-şi puse capul pe un braţ.

— În ce mă priveşte, zise el, eu dac-aş şti că nevastă-mea s-ar mărita cu altul şi haidamacii ăia de copii ai mei ar pleca de-acasă şi nu mi-ar mai mânca şi urechile în fiecare zi, aş veni aicea cu pătura-n spinare cât ai zice peşte. La cine-i urciorul ăla?

Jason luă şi el un gât, să-i mai treacă presimţirile şi descoperi că îi era mai bine, acum că-i dizolvase alcoolul sinapsele.

Dar mai făcu un efort.

— Hei, băieţi, îngăimă el, mai am un urcior de-ăsta, la răcit, în albia cu apă din fierărie, ce ziceţi? Am putea chiar acum să ne ducem cu toţii acolo. Băieţi? Băieţi?

Îi răspunse un sforăit uşor.

— Of, *băieţi.*

Jason se ridică.

Stelele se dădură peste cap.

Jason se prăbuşi, cu încetinitorul. Urciorul i se rostogoli din mâini şi ajunse în iarbă.

Stelele sclipeau, vântul era rece şi mirosea a zăpadă…

Regele cina singur, adică, de fapt el cina la un capăt al mesei celei lungi şi Magrat la celălalt.

Dar reuşeau să se-ntâlnească totuşi ca să bea un ultim pahar de vin la gura focului.

Mereu le era dificil să găsească ceva de spus, în asemenea clipe. Niciunul din ei nu era obişnuit să petreacă ceea ce s-ar putea numi momente de calitate în compania altei persoane. Conversaţia tindea să fie criptică.

Şi, în principal, vorbeau despre nuntă. Altfel merg lucrurile la regi. În primul rând, ai deja tot ce-ţi trebuie prin casă. Lista tradiţională de daruri de nuntă, cu setul complet de casolete de alimente şi serviciul de masă de douăsprezece persoane, e cam nelalocul ei, când ai deja un castel cu atâtea camere mobilate care au stat nefolosite atâta amar

de vreme, încât păianjenii din ele au ajuns să fie specii diferite, în strictă conformitate cu principiile evoluţioniste. Şi nu poţi pur şi simplu să înmulţeşti totul cu zece şi să ceri O Armată pe Roşu cu Alb, ca să se asorteze cu tapetul din bucătărie. Regii, când se însoară, fie primesc daruri foarte mici, ca de pildă ouă-ceasornic, minunat migălite, fie lucruri mari şi voluminoase, ca de pildă ducese.

Şi mai e şi lista de invitaţi. E destul de greu chiar şi la o nuntă obişnuită, ba cu rudele în etate, care înjură şi le curg balele, cu fraţi care se iau la bătaie după ce beau un păhărel, plus diverşi indivizi care Nu Vorbesc cu alţii din cauza a Ce A Spus Despre Sharon A Noastră. Dar regii trebuie să se descurce cu *ţări întregi* care sar la bătaie după ce beau un păhărel, şi regate întregi care Au Rupt Relaţiile Diplomatice după ce A Spus Prinţul Moştenitor Despre Sharon A Noastră. Verence aproape că rezolvase toate problemele, dar mai era şi chestiunea speciei. În Lancre, piticii şi trolii se împăcau bine, datorită simplei metode de a nu avea nimic de-a face unii cu alţii, dar adună prea mulţi din ăştia sub acelaşi acoperiş, mai ales dacă mai curgea şi băutura-n valuri, şi cu atât mai mult dacă curgea în direcţia piticilor, şi-ai să ai persoane care Frâng Braţele Altora din cauza a, mai mult sau mai puţin, Ce Au Spus Strămoşii Lor Despre Sharon A Noastră.

Şi mai sunt şi altele…

— Ce mai face fata pe care-au adus-o?

— I-am spus lui Millie să fie cu ochii pe ea. Dar ele ce pun la cale, astea două?

— Nu ştiu.

— Eşti rege sau nu?

Verence se foi, stânjenit.

— Dar ele sunt vrăjitoare. Nu vreau să le pun întrebări.

— De ce nu?

— Ar putea să-mi dea răspunsuri. Şi atunci ce mă fac?

— Ce-a avut Buna de vorbit cu tine?

— Ei… ştii tu… chestii…

— Nu era despre… sex, nu?

Verence căpătă dintr-odată expresia unui om care se aşteptase la un atac frontal şi se pomeneşte deodată că se întâmplă lucruri neplăcute în spatele lui.

— Nu! De ce?

— Ţaţa a încercat să-mi dea poveţe materne. Abia m-am abţinut să nu râd. Pe cuvânt, mă tratează amândouă de parc-aş fi un copil mare.

— O, nu. Nimic de felul ăsta.

Şedeau de-o parte şi de alta a şemineului enorm, roşii ca focul la

faţă de stânjeneală.

Apoi Magrat spuse:

— Ăă… ai dat comandă pentru cartea aia, nu? Ştii tu… cea cu gravuri?

— A, da. Da, am dat.

— Ar fi trebuit să sosească deja.

— Păi, diligenţa cu poşta nu vine decât o dată pe săptămână. Presupun că o să sosească mâine. M-am plictisit să tot dau fuga pân-acolo în fiecare săptămână, ca să nu ajungă Shawn acolo primul.

— Dar eşti *regele.* Ai putea să-i interzici.

— Nu prea vreau, de fapt. E aşa de zelos!

Un buştean mare pârâi în foc şi se frânse în două.

— Şi chiar există cărţi despre… asta?

— Există cărţi despre *orice.*

Amândoi priveau în foc. Verence gândea: nu-i place să fie regină, se vede de la o poştă, dar asta *eşti* când te măriţi cu un rege, aşa scrie în toate cărţile…

Iar Magrat gândea: era mult mai simpatic când era doar un om cu zurgălăi de argint la pălărie şi dormea în fiecare noapte pe jos, în faţa uşii stăpânului lui. Atunci puteam vorbi cu el…

Verence bătu scurt din palme.

— Ei, cam asta ar fi, atunci. Mâine avem zi grea, cu toţi oaspeţii care ne vin şi celelalte.

— Da. O să fie o zi lungă.

— Chiar *cea mai* lungă zi, practic. Ha-ha!

— Da.

— Presupun că ne-au pus deja tigăile cu jăratic în paturi.

— S-a lămurit Shawn cum să procedeze cu ele?

— Aşa sper. Nu-mi pot permite să cumpăr iar saltele.

Sala era chiar mare. Prin colţuri se adunau umbre şi se-ngrămădeau la ambele capete.

— Nu cred, zise Magrat, tărăgănat, pe când priveau amândoi în foc, că s-au văzut prea multe cărţi pe-aici prin Lancre. Până acum.

— Ştiinţa de carte e un lucru important.

— S-au descurcat şi fără, mă gândesc eu.

— Da, dar nu bine. Uite, în agricultură, sunt nişte gospodari foarte primitivi.

Magrat privea flăcările. „Nici gospodinele nu-s cine ştie ce“, gândea ea.

— Păi, mai bine ne ducem la culcare, ce zici?

— Aşa cred.

Verence luă două sfeşnice de argint şi aprinse lumânările de la foc. Îi dădu unul lui Magrat.

— Atunci, noapte bună.

— Noapte bună.

Se sărutară şi-apoi îşi întoarseră spatele, îndreptându-se fiecare spre camera lui.

În patul lui Magrat, cearşafurile de-abia începeau să se pârlească. Ea scoase tigaia cu jăratic din pat şi-o aruncă pe fereastră.

Apoi se-ncruntă la garderob. Magrat era, probabil, singura persoană din Lancre care-şi făcea griji pentru lucrurile biodegradabile. Toţi concetăţenii ei nădăjduiau doar să fie trainice, căci ştiau ei prea bine că de aproape orice lucru putrezea dacă îl lăsai destul timp.

Acasă – pardon, la căsuţa unde *locuise înainte* – exista o privată în fundul grădinii. Magrat o considera un lucru bun. Cu o găleată de cenuşă din când în când, un exemplar din Almanahul de anul trecut, pus într-un cui, şi cu un decupaj în uşă, în formă de ciorchine de struguri, funcţiona ireproşabil. Cam o dată la câteva luni, era nevoie să sape o groapă mare, şi-apoi chema pe cineva s-o ajute să mute acolo ghereta propriu-zisă.

Garderobul arăta după cum urmează: un fel de cămăruţă mică, zidită în perete, cu un scaun găurit, de lemn, construit deasupra unui puţ mare, pătrat, care cobora până la poalele zidului castelului, mult mai jos, unde se afla o deschidere prin care biodegradabilitatea se producea o dată pe săptămână prin intermediul unui proces organo-dinamic cunoscut ca Shawn Ogg şi roaba sa. Până aici, Magrat înţelegea. Se potrivea destul de bine cu întregul concept de regalitate şi comunitate. Ceea ce o şoca erau cârligele.

Scopul lor era păstrarea hainelor în garderob. Millie îi explicase că blănurile şi hainele mai scumpe se ţineau acolo. Astfel erau ferite de molii, pe care le gonea curentul provenit din gaură şi… mirosul.{30}

Cu privire la asta, cel puţin, Magrat pusese picioru-n prag.

Acum stătea culcată-n pat şi privea în tavan.

Sigur că dorea să se mărite cu Verence, cu toată bărbia lui cam mică şi ochii lui lăcrimoşi. În bezna nopţii, Magrat ştia că nu-şi putea permite să fie năzuroasă, şi să pui mâna pe un rege, în situaţia ei, era un mare noroc.

Doar că îl plăcuse *mult mai mult* ca Bufon. Parcă te atrage un bărbat care scoate clinchete uşoare când se mişcă.

Doar că vedea profilându-se un viitor plin cu goblenuri proaste şi şedere nostalgică la fereastră.

Doar că se săturase până peste cap de cărţile de etichetă şi

genealogie, şi de *Anuarul Twurp al Nobilimii celor Cincisprezece Munţi şi Câmpiei Sto.*

Şi pe astea trebuia să le ştii, când erai regină. Erau volume-ntregi despre asta în Galeria Lungă şi nici măcar n-o explorase până la capăt. Cum să te adresezi vărului de-al treilea al unui conte. Ce însemnau desenele de pe scuturi, toţi leii ăia passant şi regardant. Iar în ceea ce priveşte hainele, era din ce în ce mai rău. Magrat refuzase categoric marama, şi nici de pălăria aceea lungă, ascuţită şi cu eşarfă atârnând din vârf nu era prea încântată. Probabil îi stătea minunat lui Lady of Shallot, dar pe Magrat arăta de parcă-i aruncase cineva o îngheţată mare-n cap.

Ţaţa Ogg şedea în halat, la gura focului, fumându-şi pipa şi tăindu-şi, în dorul lelii, unghiile de la picioare. Din când în când, din colţurile îndepărtate ale încăperii, se mai auzea câte-un şuierat şi-un ricoşeu, şi un mic clinchet când se sparse o lămpiţă pe ulei.

Buna Batevreme zăcea pe pat, nemişcată şi rece. În mâinile ei cu vine albăstrii, cuvintele: „NU-S MUARTĂ…“

Mintea ei plutea deasupra pădurii, căutând, căutând…

Problema era că nu se putea duce acolo unde nu erau ochi să vadă sau urechi să audă.

Aşa că nu observă văioaga de lângă pietre, unde opt bărbaţi dormeau.

Şi visau…

•

Lancre e separat de restul pământurilor omenirii printr-un pod deasupra Defileului Lancre, prin care curge acel râu nu foarte adânc, dar ucigător de rapid şi înşelător, anume Râul Lancre{31}.

Diligenţa se opri înainte de pod.

De-a curmezişul drumului era o bârnă, neglijent vopsită în roşu, negru şi alb.

Omul de pe capră sună din corn.

— Ce-i? întrebă Ridcully, aplecându-se pe fereastră.

— Pod cu trol{32}.

— Aoleu!

După o vreme, se auzi bubuind de sub pod, şi un trol se căţără peste parapet. Era cam împopoţonat, pentru un trol. În afară de cârpa obligatorie peste vintre, purta şi un coif. E adevărat, coiful fusese făcut pentru un cap omenesc şi era ataşat capului, mult mai mare, al trolului cu o sfoară, dar probabil tot „purta“ e cuvântul cel mai potrivit.

— Ce-i? zise Trezorierul, trezit din somn.

— E un trol pe pod, explică Ridcully, dar e sub un coif, aşa că probabil e oficial şi o să aibă probleme serioase dacă mănâncă oameni{33}. Nu vă faceţi griji!

Trezorierul chicoti, căci se găsea momentan pe curba ascendentă a oricărei serpentine o fi fost cea pe care îi circula mintea în acea clipă.

Trolul se iţi la fereastra diligenţei.

— 'Nă ziua, Înălţimile Voastre, zise el. Inspecţie vamală{34}.

— Nu cred că avem aşa ceva, bâigui Trezorierul, vesel. Adică, era pe vremuri o tradiţie, să dăm ouă fierte de-a dura la vale în Marţea Prăjiturii de Suflet, dar…

— Adică, zise trolul, aveţi la bord bere, spirtoase, vinuri, lichioruri, plante halucinogene sau cărţi licenţioase sau destrăbălate?

Ridcully îl trase pe Trezorier de la fereastră.

— Nu, zise el.

— Nu?

— Nu.

— Sigur?

— Da.

— Şi aţi vrea?

— N-avem nici măcar, zise Trezorierul, în pofida eforturilor lui Ridcully de a i se aşeza pe cap, vreun *ţap.*

Sunt unii oameni care ar fi în stare să fluiere *Yankee Doodle* într-un bar aglomerat din Atlanta.

Dar chiar şi aceştia ar considera lipsit de tact să rosteşti cuvântul „ţap“ de faţă cu un trol.

Expresia trolului se schimbă foarte lent, ca un gheţar erodând juma' de munte. Ponder încercă să se bage sub banchetă.

— Aşa că, acum o să plecăm *pâş-pâş,* ce zici? spuse Trezorierul, şi acum vocea îi suna cam înfundat.

— Nu vorbeşte serios, zise Arhicancelarul, repede. Vorbeşte broasca uscată în el.

— Nu vrei să mă mănânci pe *mine,* zise Trezorierul. Mai bine mănâncă-l pe *frate-miu,* e mult mai mfmfph mfmfph…

— Uite ce, zise trolul, mi se pare că…

Îl observă pe Casanunda.

— *Ah-ha,* zise el, contrabandă cu *pitici,* hai?

— Nu fi ridicol, omule, zise Ridcully, nu există contrabandă cu pitici!

— Da? Şi ăsta ce-i?

— Sunt un uriaş, zise Casanunda.

— Uriaşii sunt mult mai mari!

— Am fost bolnav.

Trolul păru nedumerit. Asta era gândire de nivel postuniversitar, pentru un trol. Dar acum căuta nod în papură. Şi-l găsi pe acoperişul diligenţei, unde făcea plajă Bibliotecarul.

— Ce-i în sacul ăla de-acolo?

— Ăla nu-i sac. E Bibliotecarul.

Trolul înghionti mormanul de păr roşu.

— Uuk…

— Ce? O maimuţă?

— Uuk?

Câteva minute mai târziu, călătorii se aplecau peste parapet şi priveau, gânditori, în râul de dedesubt.

— Se întâmplă des, chestia asta? întrebă Casanunda.

— Nu prea des, în ultima vreme, zise Ridcully. E de la – cum se zice, Stibbons? Când te-nmulţeşti şi transmiţi lucruri copiilor?

— Evoluţie, zise Ponder.

Încă se mai loveau valurile de maluri.

— Aşa. Ca atunci când, să zicem, tata a avut o vestă brodată cu păuni şi mi-a lăsat-o mie, şi acum e a mea. Îi zice ereditate…

— Nu, asta nu-i… începu Ponder, fără să spere în vreun fel ca Ridcully să-l asculte.

— … Aşa că, în fine, majoritatea ălora de pe-acasă ştiu deja care-i diferenţa între maimuţe şi antropoizi, zise Ridcully. Adică evoluţie. Că e greu să te-nmulţeşti dacă ai migrene de la prea mult dat cu capul de pavaj.

Valurile se potoliseră.

— Trolii ştiu să înoate, ce credeţi? întrebă Casanunda.

— Nu. Doar se scufundă şi-o iau pe jos spre mal, zise Ridcully. Se întoarse şi se sprijini de parapet cu coatele. Ştiţi, tare mi-aduc aminte de tinereţe locurile astea! Bătrânul Râu Lancre. Sunt pe-aici păstrăvi în stare să-ţi rupă braţul din umăr.

— Şi nu doar păstrăvi, zise Ponder, privind un coif care ieşea din apă.

— Şi iazuri limpezi, mai în amonte, zise Ridcully. Pline de, de… de limpezime, treburi de-astea. Şi poţi să faci baie gol şi nu te vede nimeni. Şi lunci de apă pline cu… apă, ştiţi voi, şi flori, şi chestii. Suspină. Ştiţi, chiar pe podul ăsta eram când mi-a spus ea…

— A ieşit din râu, zise Ponder.

Dar trolul nu se mişca prea repede, căci Bibliotecarul tocmai smulgea, nonşalant, un pietroi mare din parapet.

— Chiar pe acest pod i-am cerut…

— Ce ciomag mare are! zise Casanunda.

— Pe acest pod, aş putea spune, a fost cât pe ce…

— N-ai putea să nu mai ţii bolovanul ăla într-un mod atât de provocator? zise Ponder.

— Uuk.

— Ar ajuta.

— Chiar podul, dacă interesează pe cineva, pe care întreaga mea viaţă a luat o altă…

— De ce nu plecăm mai departe? zise Ponder. Are un povârniş abrupt de urcat.

— Are noroc că n-a ajuns aici, sus, nu crezi? zise Casanunda.

Ponder îl întoarse pe Bibliotecar cu de-a sila şi-l împinse în diligenţă.

— Acesta e podul, de fapt, unde…

Ridcully se întoarse.

— Vii cu noi sau nu? zise Casanunda, cu hăţurile-n mână.

— Eu tocmai treceam printr-un moment de rememorare nostalgică şi sentimentală, zise Ridcully. Nu c-ar fi observat vreunul dintre căscaţii de voi, evident.

Ponder ţinea uşa deschisă.

— Păi, ştiţi cum se spune. Nu poţi traversa acelaşi râu de două ori, domnule Arhicancelar, zise el.

Ridcully îl privi fix.

— De ce nu? Ăsta-i un *pod.*

Pe acoperişul diligenţei, Bibliotecarul luă cornul, îi muşcă gânditor muştiucul – că de, mai ştii? – şi-apoi suflă în el atât de tare, că-l îndreptă.

Era dis-de-dimineaţă şi Oraşul Lancre era mai mult sau mai puţin pustiu. Fermierii se treziseră de ceasuri bune, să bodogăne şi să-njure, şi să arunce cu o găleată-n vaci, şi apoi se culcaseră la loc.

Glasul cornului ricoşă de pereţii caselor.

Ridcully sări din diligenţă şi trase aer în piept, adânc şi teatral.

— Simţiţi mirosul? întrebă el. Ăsta-i aer de munte adevărat, proaspăt, aşa să ştiţi!

Şi se plesni peste piept.

— Tocmai am călcat în ceva rural, constată Ponder. Unde e castelul, domnule?

— S-ar putea să fie chestia aia imensă, neagră şi cu turnuri, care domină oraşul, zise Casanunda.

Arhicancelarul stătea în mijlocul pieţei şi se răsucea încet pe loc, cu braţele larg deschise.

— Vedeţi cârciuma aia? zise el. Ha! Dac-aş avea câte-un bănuţ pentru fiecare dată când m-au dat afară de-acolo, aş avea… cinci dolari şi treizeci şi opt de pence. Şi acolo-i fierăria cea veche, şi dincolo casa doamnei Persifleur, unde stăteam în gazdă. Vedeţi piscul ăla de colo? Ăla-i Capul de Aramă, aşa să ştiţi. L-am urcat până sus, într-o zi, cu nea Carbonifer, trolul. O, ce zile, ce zile frumoase! Şi vedeţi păduricea aia, acolo? E pădurea unde ea, într-o zi… Vocea îi deveni un mormăit neclar. Pe cuvântul meu. Mi-am amintit de toate… Ce mai vară a fost *aceea.* Nu se mai fac veri ca *aia.* Suspină. Ştiţi ceva, zise el, aş da *orice* ca să mă mai plimb o dată prin pădure cu ea. Au fost atâtea lucruri pe care niciodată – ei, ce să mai… Haideţi.

Ponder privi în jur, la Lancre. El fusese născut şi crescut în Ankh-Morpork. În ceea ce-l privea, viaţa la ţară era ceva ce se întâmpla altora şi în general celor cu patru picioare. Din punctul lui de vedere, zona rurală era cam ca haosul primordial care exista înainte ca universul, respectiv ceva cu pavele şi ziduri, ceva *civilizat,* să fie creat.

— Şi asta-i capitala? întrebă el.

— Mai mult sau mai puţin, răspunse Casanunda, care avea cam aceleaşi sentimente despre spaţiile nepavate.

— Pariez că n-au nici măcar o pizzerie pe-aici, zise Ponder.

— Iar berea de-aici, continuă Ridcully, berea de-aici… păi, să faceţi bine s-o gustaţi, berea! Şi mai au ceva care se cheamă scârbavniţă, se face din mere şi… şi naiba să mă ia dacă ştiu din mai ce, dar dac-o pui în căni de metal, e de rău. Ar trebui s-o încerci, domnule Stibbons. O să-ţi crească păr pe piept de la ea. Şi ţie la fel – se întoarse el către următorul pasager care cobora din diligenţă, şi care se dovedi a fi Bibliotecarul.

— Uuk?

— Ei, ăă, hm, tu poţi să bei ce-ţi face plăcere, în cazul tău, zise Ridcully.

Dădu jos sacul de poştă de pe acoperiş.

— Cu ăsta ce facem? întrebă el.

Din spatele lui se auziră nişte paşi târşâiţi, şi el se întoarse şi se pomeni faţă-n faţă cu un tânăr scundac, cu faţa roşie şi îmbrăcat într-un costum de zale cu câteva numere mai mare, ceea ce-l făcea să arate ca o şopârlă uriaşă, care a slăbit foarte mult în ultima vreme.

— Unde-i vizitiul? întrebă Shawn Ogg.

— E bolnav, zise Ridcully. A avut un atac subit de bandiţi. Ce facem cu poşta?

— Eu iau ce-i pentru castel, iar sacul îl lăsăm de obicei într-un cui, la uşa cârciumii, şi oamenii vin şi-şi iau ce-i al lor, zise Shawn.

— Nu-i cam periculos? întrebă Ponder.

— Nu cred. E un cui solid, zise Shawn, scotocind prin sac.

— Vreau să spun, nu fură nimeni scrisorile?

— O, nu, n-ar face nimeni aşa ceva. Că, dacă fură, se duce una din vrăjitoare şi se uită urât la ei.

Shawn îşi îndesă câteva pachete la subsuoară şi atârnă sacul de cuiul sus-menţionat.

— A, asta-i altă chestie de-o aveau pe-aici! zise Ridcully. Vrăjitoare! Păi, să vă spun eu despre vrăjitoarele de prin partea locului…

— Mama mea e vrăjitoare, zise Shawn relaxat, cotrobăind prin sac.

— Aşa un grup de femei capabile n-am mai văzut nicăieri, continuă Ridcully, aproape fără să-şi trădeze schimbarea mentală de macaz. Şi nu-s deloc o şleahtă de babe băgăcioase şi ahtiate după putere, indiferent ce-or zice unii şi alţii.

— Aţi venit pentru nuntă?

— Exact. Eu sunt Arhicancelarul Universităţii Nevăzute, dânsul e domnul Stibbons, un vrăjitor, acesta – unde eşti? A, aici erai – acesta e domnul Casanunda…

— Contele, zise Casanunda. Sunt Conte.

— Serios? Nu mi-ai spus.

— Păi, nu se face, nu? Nu e primul lucru pe care-l spui.

Ochii lui Ridcully se îngustară.

— Dar credeam că la pitici nu se dau titluri, zise el.

— I-am făcut odată un mic serviciu Reginei Agantia din Skund, răspunse Casanunda.

— Serios? Parol. Cât de mic?

— Nu aşa mic.

— Parol. Şi *acela* e Trezorierul, iar *ăsta* e Bibliotecarul.

Ridcully făcu un pas în spate, flutură energic din mâini şi mimă din buze: „Nu Spune Maimuţă”.

— Încântat de cunoştinţă, zise Shawn, politicos.

Ridcully se simţi îndemnat să investigheze.

— Bibliotecarul, repetă el.

— Da. Aţi mai spus.

Shawn salută din cap urangutanul.

— Ce mai faceţi?

— Uuk.

— Poate te întrebi de ce arată aşa? insistă Ridcully.

— Nu, domnule.

— Nu?

— Mama mea spune că nimeni dintre noi nu-i răspunzător de cum e

făcut, zise Shawn.

— Ce femeie remarcabilă! Şi cum o cheamă? zise Ridcully.

— Doamna Ogg, domnule.

— Ogg? Ogg? Mi-aduc aminte de numele ăsta. E rudă cu Sobrietate Ogg?

— E tatăl meu, domnule.

— Nu mai spune! Eşti fiul lui moş Sobrietate? Şi ce mai face, ticălosul bătrân?

— Nu ştiu, domnule, că e mort.

— Vai de mine! De când?

— De treizeci de ani, zise Shawn.

— Dar tu nu pari să ai mai mult de douăze… începu Ponder. Ridcully îi trase un cot rapid în coaste.

— Aici e la ţară, şuieră el. Aici altfel se fac lucrurile. Şi mai des.

Se întoarse înapoi la Shawn, cel cu chipul roz şi serviabil.

— Se pare că începe să se trezească lumea, zise el, şi, într-adevăr, de jur împrejurul pieţei se deschideau obloanele.

— O să mergem la cârciumă să luăm micul dejun. Se mânca tare bine aici, pe vremuri.

Adulmecă din nou şi zâmbi larg.

— Ei, *asta,* zise el, e ceea ce numesc *eu* aer curat.

Shawn privi în jur, cu atenţie.

— Da, domnule, zise el. Aşa-i spunem şi noi.

Se auziră nişte paşi în galop disperat, apoi o pauză, şi de după colţ apăru Regele Verence al II-lea, mergând încet şi calm, cu faţa foarte roşie.

— E clar că le dă oamenilor culoare sănătoasă-n obraji, remarcă Ridcully, vesel.

— E regele! şuieră Shawn. Şi eu n-am trompeta la mine!

— Ăă, zise Verence. A venit poşta, Shawn?

— O, da, sire! zise Shawn, aproape la fel de încurcat ca regele. Am totul aici. Nu vă faceţi dumneavoastră griji! O să le deschid eu pe toate şi le aveţi pe birou într-un minut, sire!

— Ăă.

— E vreo problemă, sire?

Shawn deja rupea ambalajele.

— Uitaţi cartea despre etichetă pe care-o aşteptaţi, sire, şi cea cu pedigriurile de porci, şi… asta ce-i?

Verence încercă s-o înhaţe. Shawn, instinctiv, o strânse mai tare. Ambalajul se sfâşie, şi cartea, care era grea şi voluminoasă, căzu cu o bufnitură pe caldarâm. Paginile ei fluturânde îşi jucau gravurile-n vânt.

Priviră cu toţii în jos.

— Uau! făcu Shawn.

— Parol, zise Ridcully.

— Ăă, zise Regele.

— Uuk?

Shawn ridică de pe jos cartea, cu *foarte* multă atenţie şi întoarse câteva pagini.

— Hei, ia uitaţi-vă la ăsta! Uite ce face cu picioarele! Nu ştiam că poţi s-o faci şi cu picioarele!

Îi dădu un cot lui Ponder Stibbons.

— Ia uitaţi, domnule!

Ridcully îl privea insistent pe rege.

— Vă simţiţi bine, Maiestate? zise el.

Verence se foi.

— Ăă…

— Şi, uite, aici e una unde o fac amândoi cu nişte beţe…

— Cum? întrebă Verence.

— Uau, zise Shawn. Mulţumesc mult, sire. Asta o să fie de mare ajutor, vă spun eu. Vreau să zic, mai ştiam eu câte ceva, de ici-de colo, dar…

Verence smulse cartea din mâinile lui Shawn şi privi la pagina de titlu.

— „Arte Marţiale”? Arte *Marţiale.* Dar eram sigur c-am scris Marita…

— Sire?

Urmă o clipă inefabilă, în care în Verence se dădu o luptă pentru echilibru mental, dar câştigă.

— Ah. Da. Corect. Ăă. Păi. Ei, da. Ăă. Bineînţeles. Da. Păi, vezi tu, o armată bine antrenată e… e esenţială pentru siguranţa oricărui regat. Aşa-i. Corect. Bun. Eu şi Magrat ne-am gândit… da. E pentru tine, Shawn.

— O să încep antrenamentele numaidecât, sire!

— Ăă. Bine.

Jason Ogg se trezi şi regretă imediat.

Să ne înţelegem. Multe autorităţi în materie au încercat să descrie mahmureala. Deseori se folosesc în acest scop elefanţii dansatori şi alte imagini. Aceste descrieri nu sunt niciodată corecte. Au întotdeauna o tentă de, hă-hă, ce ziceţi, flăcăi, ce macho e să fii mahmur, hă-hă, ospătar, încă nouăşpe beri la băiatu’, băi, am băut aseară o chestie, hă-hă…

Şi, oricum, o mahmureală de scârbavniţă n-o poţi descrie. Senzaţia

că ţi s-au dizolvat dinţii şi ţi-au precipitat pe limbă e partea cea mai *bună.*

Până la urmă, fierarul se ridică în capul oaselor şi deschise ochii[35].

Hainele îi erau ude de rouă.

Capul şi-l simţea plin de ceţuri şi şoapte.

Se holbă la pietre.

Urciorul de scârbavniţă zăcea în buruieni. După o clipă sau două, îl ridică şi încercă să bea. Era gol.

Îl înghionti pe Ţesător în coaste cu vârful ghetei.

— Scoală-te, ticălos bătrân! Am stat aici toată noaptea!

Unul câte unul, Căluşarii din Lancre parcurseră scurtul, dar durerosul drum către conştienţă.

— Ce-o s-o mai încasez de la Eva, când ajung acasă, gemu Căruţaş.

— Poate că nu, zise Ţesător, care era în patru labe şi-şi căuta pălăria. Poate când ajungi tu acasă, ea o să fie măritată cu altu', ce zici?

— Poate că vor fi trecut o sută de ani, zise Căruţaş, cu speranţă în glas.

— Aoleu, ar fi bine, zise Ţesător, luminându-se la faţă. Eu am şapte parale investite la Banca de Economii, în târgul Ohulan. Dacă socoteşti dobânda complicată înseamnă că aş fi milionar. Aş fi bogat precum Creozot!

— Cine-i Creozot?

— Unu' celebru de bogat, zise Brutaru, pescuindu-şi o gheată dintr-o mlaştină. Unu' străin.

— Nu-i ăla de se transformau toate în aur când punea el mâna? zise Căruţaş.

— Nee, ăla era altul. Un rege sau aşa ceva. Asta păţeşti prin străinătăţi. Acu' eşti om întreg, acu' te trezeşti că tot ce atingi se preschimbă-n aur. Ăsta era blestemu' lui.

Căruţaş păru nedumerit.

— Da' cum făcea când trebuia să se ducă…

— Asta să-ţi fie învăţătură de minte, tinere Căruţaş, zise Brutaru. Să stai acilea, unde e lumea cu bun-simţ, nu să pleci vântură-lume pe aiurea, unde poţi să te pomeneşti dintr-odată că ai o avere-n mână, dar n-ai pe ce s-o cheltuieşti.

— Am dormit aicea toată noaptea, zise Jason, şovăind. Asta-i periculos, aşa să ştiţi.

— Aici ai dreptate, domnule Ogg, încuviinţă Căruţaş. Cred că şi-a făcut o goangă nevoile la mine-n ureche.

— Voiam să spun că-ţi pot intra lucruri necurate în cap.

— Asta voiam să spun şi eu.

Jason clipi. Era sigur că visase. Îşi *amintea* că visase. Dar nu-şi putea aminti despre ce fusese visul. Cu toate astea, încă mai avea în cap senzaţia unor voci care-i vorbeau, dar păreau prea îndepărtate ca să le înţeleagă.

— Ei, în fine, zise el, reuşind să se ridice copăcel, la a treia încercare, probabil, nu s-a întâmplat nimic. Haideţi acasă, să vedem ce secol e!

— Dar în ce secol *suntem,* ştie cineva?

— Secolul Vulpii Zburătoare, nu? zise Brutaru.

— Poate că nu mai e, rosti Căruţaş, cu speranţă în glas.

Se dovedi că era, într-adevăr, Secolul Vulpii Zburătoare. Ţara Lancre nu prea avea ce face cu unităţile de timp mai mari decât anul sau mai mici decât ora, dar se vedea cu ochiul liber că oamenii împodobeau oraşul, şi câţiva bărbaţi ridicaseră Stâlpul de Armindeni. Cineva prindea pe un zid un portret extrem de nereuşit al lui Verence cu Magrat, sub care trona mesajul: „Zeiii Se Binecvantezie Pe Majestiţile Loru“.

Un iepure ţopăi prin ceaţa dimineţii până ajunse la căsuţa cea strâmbă şi străveche, în luminişul ei din pădure.

Ajunse la o buturugă, între privată şi Plante. Majoritatea animalelor pădurii ocoleau cu grijă Plantele. Asta se datora faptului că acele animale care nu le ocoliseră, în ultimii cincizeci de ani, nu avuseseră, în general, descendenţi. Câteva mlădiţe fluturau în vânt, ceea ce era ciudat, căci nu sufla vântul.

Iepurele se aşeză pe buturugă.

Apoi se produse o senzaţie de mişcare. Ceva părăsi iepurele şi pluti prin aer până la o fereastră deschisă, de la etaj. Era ceva invizibil, cel puţin pentru vederea normală.

Iepurele se schimbase. Înainte, mersul lui avea direcţie. Acum, se trânti pe jos şi începu să-şi spele urechile.

După o vreme, uşa din dos se deschise şi Buna Batevreme ieşi, cam ţeapănă, ţinând un castron cu pâine înmuiată-n lapte. Îl puse jos lângă prag, întoarse spatele, fără o privire, şi închise din nou uşa în urma ei.

Iepurele se apropie, ţopăind.

E greu să-ţi dai seama dacă animalele înţeleg ce-i aceea o obligaţie sau natura tranzacţiilor. Dar nu contează. E ceva esenţial, în vrăjitorie. Dacă vrei să superi cu adevărat o vrăjitoare, fă-i o favoare pe care ea n-are cum să ţi-o răsplătească. Obligaţia neîndeplinită o s-o sâcâie mai ceva ca o unghie încarnată.

Buna Batevreme călărise în mintea iepurelui toată noaptea. Acum îi datora ceva. Şi-o să-i lase afară pâine şi lapte, câteva zile.

Trebuie să răsplăteşti totul, fie rău, fie bine. Obligaţiile erau de mai multe feluri. Oamenii n-au înţeles niciodată asta cum trebuie, îşi spuse ea, pe când se întorcea în bucătărie. Magrat nu înţelesese, şi nici fata cealaltă. Lucrurile trebuiau echilibrate. Nu puteai să-ţi pui în cap să fii o vrăjitoare bună sau una rea. Nu funcţiona niciodată multă vreme. Tot ce puteai face era să fii *vrăjitoare,* din toate puterile.

Se aşeză lângă vatra rece, rezistând tentaţiei de a-şi pieptăna urechile.

Ei reuşiseră să intre, pe undeva. O simţea în copaci, în minţile animalelor. *Ea* punea ceva la cale. Ceva avea să se întâmple, curând. Sigur, din punct de vedere ocult ziua de Sânziene n-avea nimic deosebit, dar, în mintea oamenilor, avea. Şi exact în mintea oamenilor, acolo erau elfii puternici.

Buna ştia că, mai devreme sau mai târziu, va trebui să ţină piept Reginei. Nu lui Magrat, adevăratei Regine.

Şi va pierde.

Toată viaţa, se străduise să-şi controleze interiorul propriului cap. Şi se mândrea că era cea mai bună la asta.

Dar asta ţinea de trecut. Tocmai când avea nevoie de întreaga ei stăpânire de sine, nu se mai putea baza pe mintea ei. Simţea cum încearcă Regina să pătrundă – îşi amintea de senzaţia acelei minţi, de atunci, din tinereţe. Şi se părea că la Împrumutat se pricepe la fel de bine ca de obicei. Dar când venea vorba de *ea însăşi* – dacă nu şi-ar fi lăsat sieşi bileţele, ca să-şi amintească, ar fi fost complet pierdută. Să fii vrăjitoare însemna să ştii exact cine eşti şi unde eşti, iar ea începea să piardă legătura cu amândouă. Aseară, se trezise punând masa pentru două persoane. Şi încercase să intre într-o cameră pe care n-o avea. Şi, cât de curând, va trebui să se lupte cu un elf.

Dacă te luptai cu un elf şi pierdeai… atunci, dacă aveai noroc, erai ucis.

Micul dejun îi fu adus lui Magrat la pat de către Millie Chillum, care nu mai înceta cu chicotelile.

— Au început să sosească oaspeţii, coniţă. Şi în piaţă au pus şi steaguri, şi de toate! *Plus* că Shawn a găsit caleaşca pentru încoronări!

— Cum poţi să pierzi o caleaşcă? întrebă Magrat.

— Era încuiată într-unul din grajdurile vechi, coniţă. Şi-i mai dă o mână de vopsea aurie chiar acum.

— Dar o să ne căsătorim *aici,* zise Magrat. N-o să fie nevoie să mergem nicăieri!

— Regele a zis că poate-ar fi bine să daţi o tură prin împrejurimi.

Poate chiar până la Curunsus, aşa a zis. Îl luaţi şi pe Shawn Ogg, ca escortă militară. Şi pe urmă vă întoarceţi la castel.

Magrat îşi puse halatul şi se duse la fereastră. De aici, din turn, se vedea, pe deasupra zidurilor castelului, până-n piaţa oraşului Lancre, care era deja plină cu popor. Azi ar fi fost oricum zi de târg, dar acum oamenii construiau tribune, iar stâlpul de Armindeni fusese deja ridicat. Erau acolo până şi câţiva pitici şi troli, care păstrau o distanţă politicoasă unii faţă de ceilalţi.

— Tocmai a traversat piaţa o maimuţă, zise Magrat.

— Întreaga lume a venit în Lancre! exclamă Millie, care, odată, fusese tocmai până-n Curmătura.

Ochii lui Magrat căzură pe îndepărtatul tablou cu ea şi logodnicul ei.

— Ce tâmpenie, zise ea, pentru sine, dar Millie o auzi şi fu şocată.

— Ce *oare* vreţi să spuneţi, coniţă?

Magrat se răsuci spre ea.

— Toate astea! Pentru *mine!*

Millie dădu îndărăt, dintr-odată speriată.

— Sunt doar Magrat Usturoi. Regii ar trebui să se-nsoare cu prinţese, ducese şi alte fete de-astea! Care sunt *obişnuite* cu aşa ceva! Nu vreau s-aud lumea că strigă: „Ura“ doar fiindcă trec eu într-o caleaşcă! Şi mai ales nu persoane care mă cunosc de când m-am născut! Toate astea – toate… – gesturile ei frenetice includeau detestatul garderob, imensul pat cu baldachin şi şifonierul plin de haine ţepene şi scumpe, – toate *chestiile* astea… nu sunt pentru *mine!* Sunt pentru un soi de *idee.* N-ai avut niciodată jucării din alea decupate, păpuşi de carton, ştii tu, când erai mică… siluete pe care le decupai şi aveai tot felul de haine decupate şi alea din hârtie? Şi puteai să le aranjezi cum voiai? Asta sunt *eu!* E… E ca la albine! Mă fac regină, fie că sunt de acord sau nu! Asta mi se-ntâmplă!

— Sunt sigură că regele v-a cumpărat toate hainele astea frumoase fiindcă…

— Nu mă refer doar la *haine.* Vreau să spun că lumea ar striga: „Ura“ chiar dacă – dacă *oricine* ar trece în caleaşcă!

— Dar dumneavoastră aţi fost cea care s-a îndrăgostit de rege, coniţă, îndrăzni Millie.

Magrat ezită o clipă. Sentimentul acesta nu-l analizase niciodată cum trebuie. Până la urmă, spuse:

— Nu. Atunci nu era rege. Nimeni nu ştia că va ajunge rege. Era doar un omuleţ trist şi cumsecade, cu o tichie cu zurgălăi, pe care nimeni nu-l băga în seamă.

Millie mai dădu un pas îndărăt.

— Aveţi emoţii, mă gândesc, coniţă, turui ea. Toată lumea are emoţii în ajunul nunţii. Vreţi să… vreţi să vă fac nişte ceai de plan…

— *Nu* am emoţii! Şi pot să-mi fac singură ceai de plante când oi vrea aşa ceva!

— Bucătăresei nu-i place să intre lumea în grădina ei de plante, coniţă, zise Millie.

— Am *văzut* eu grădina ei de plante! Are doar salvie răşchirată şi pătrunjel îngălbenit! Nu consideră plantă decât ce poţi îndesa în fundul unui pui! Şi oricum… cine e regina prin părţile astea?

— Credeam că nu vreţi să fiţi dumneavoastră, coniţă?

Magrat se holbă la ea. Pentru o clipă, păru că se ceartă cu ea însăşi.

Millie n-o fi fost ea cea mai bine informată fată din lume, dar proastă nu era. Ajunse la uşă şi ieşi din cameră exact când tava cu micul dejun se sfărâmă de perete.

Magrat şedea pe pat, cu capul în mâini.

Nu voia să fie regină. A fi regină era ca şi cum ai fi actriţă, şi Magrat nu se pricepuse niciodată să joace teatru. De fapt, nu prea se pricepea ea nici să fie Magrat.

Din oraş răzbăteau agitaţia pregătirilor de nuntă. Vor fi dansuri populare, evident – nu părea să existe nicio cale de a le împiedica – şi probabil şi muzică populară. Şi o să mai fie şi urşi dansatori, jongleri comici şi concursul de căţărat pe stâlpul uns cu seu, care era întotdeauna câştigat de Ţaţa Ogg, dintr-un motiv sau altul. Şi bowling-cu-godacul. Şi butoiul cu tărâţe, de care se ocupa de obicei Ţaţa Ogg; trebuia să ai curaj ca să-ţi bagi braţul într-un butoi cu tărâţe şi surprize, pregătit de o vrăjitoare cu mult simţ al umorului. Lui Magrat îi plăcuseră întotdeauna târgurile. Până acum.

Ei, mai erau lucruri pe care le putea face.

Se îmbrăcă pentru ultima dată în hainele ei de om de rând şi coborî pe scările din dos până la turnul din partea opusă rotirilor de Disc şi intră în camera în care zăcea Diamanda.

Magrat îl pusese pe Shawn să aibă grijă să ardă un foc zdravăn în vatră, iar Diamanda dormea încă, în pace, somnul cel fără trezire.

Magrat nu putu să nu observe cât de chipeşă era fata, şi mai auzise şi că fusese destul de curajoasă ca să-i ţină piept Bunei Batevreme. Abia aştepta s-o vadă vindecată, ca s-o poată invidia cum se cuvine.

Rana se vindeca, se pare, foarte bine, dar păreau să fie… Magrat se duse glonţ la cordonul soneriei, în colţul camerei, şi trase zdravăn de el.

După un minut sau două sosi Shawn Ogg, gâfâind. Era murdar de vopsea aurie pe mâini.

— *Ce,* întrebă Magrat, sunt lucrurile *astea?*

— Ăă. N-aş vrea să spun, coniţă…

— Suntem, din întâmplare… aproape de tot… regină, zise Magrat.

— Da, dar regele a spus – mă rog, *Buna* a spus…

— Buna Batevreme, din întâmplare, nu conduce regatul, zise Magrat.

Îşi purta pică sieşi când vorbea aşa, dar părea să aibă efect.

— Şi, oricum, nu e aici. Dar noi *suntem* totuşi aici şi dacă nu ne spui ce se petrece o să am grijă să fii pus la toate treburile murdare de la palat.

— Dar eu fac deja toate treburile murdare, zise Shawn.

— O să am eu grijă să găsesc unele şi mai murdare!

Magrat ridică una din boccele. Era făcută din fâşii de cearşaf, înfăşurate în jurul a ceea ce se dovedi a fi o bară de fier.

— Sunt de jur împrejurul ei, zise ea. De ce?

Shawn îşi privi picioarele. Şi pe ghete avea vopsea aurie.

— Păi, mama a zis…

— Da?

— Mama a zis că să am grijă să fie fier împrejurul ei. Aşa că, eu şi Millie am adus nişte bare de la fierărie şi le-am înfăşurat cum le vedeţi şi le-am pus în jurul ei.

— De ce?

— Ca s-o ferim de… de Seniori şi Doamne, coniţă.

— Ce? Astea-s doar superstiţii băbeşti! Şi, oricum, toată lumea ştie că elfii sunt buni, indiferent ce-ar spune Buna Batevreme.

În spatele ei, Shawn strânse din ochi. Magrat adună bucăţile de fier înfăşat de pe pat şi le aruncă într-un colţ.

— N-avem nevoie aici de basme de-a' lu' mam'mare, mulţumesc frumos. S-a mai întâmplat ceva ce lumea nu-mi spune, cumva?

Shawn scutură din cap, gândindu-se, vinovat, la creatura din beci.

— Ha! Ei, du-te atunci. Verence îşi doreşte un regat modern şi eficient, şi asta înseamnă fără potcoave şi alte chestii pe-aici. Haide, pleacă!

— Da, domnişoară Regină.

Cel puţin, pot aduce o contribuţie pozitivă în privinţa asta, îşi spuse Magrat.

Da. Fii rezonabilă. Du-te să-l vezi. Să vorbiţi. Magrat se agăţa de ideea că aproape orice se poate rezolva dacă oamenii discută unii cu alţii.

— Shawn?

— Da, coniţă?

— Regele s-a dus deja în Marea Sală?

— Cred că încă se îmbracă, domnişoară Regină. În orice caz, încă nu m-a sunat să vin cu trompeta.

De fapt, Verence, căruia nu-i plăcea să umble mereu precedat de ce credea Shawn că ar fi onorul, coborâse deja incognito. Dar Magrat dădu fuga până la dormitorul lui şi bătu la uşă.

De ce s-ar ruşina? De mâine încolo, va fi şi dormitorul *ei,* nu? Apăsă pe clanţă. Se deschise. Fără să vrea cu adevărat s-o facă, Magrat intră.

Oricum, camerele din castel nu se putea spune că aparţineau, cu adevărat, ocupanţilor. Se perindară prea mulţi, de-a lungul secolelor. Însăşi atmosfera odăilor era într-un fel echivalentul acelor pereţi plini de găuri de piuneze, unde locatarul de anul trecut pusese afişe cu trupe rock de mult dispărute. Pe piatra aceea nu-ţi puteai pune amprenta. Mai degrabă şi-o punea ea pe tine.

Pentru Magrat, a intra în dormitorul unui bărbat era ca şi intrarea pe acea parte a hărţii pe care scrie Aicea Sunt Dragoni[{36}], pentru un explorator.

Şi nu era chiar ce-ar fi trebuit să fie.

Verence ajunsese la ideea de dormitor la o vârstă destul de înaintată. În copilăria lui, întreaga familie dormea în fân, în podul casei. Ca ucenic la Breasla Saltimbancilor, dormea pe-un pat de paie, într-o imensă sală înţesată cu alţi tineri trişti şi oropsiţi, ca el. Când ajunsese Bufon cu diplomă, dormise, conform tradiţiei, făcut covrig pe podea, în faţa uşii stăpânului său. Şi apoi, dintr-odată, la o vârstă mult mai înaintată decât de obicei, aflase noţiunea de saltea moale.

Iar acum Magrat aflase marele secret.

Lui nu-i plăcuse.

Acolo, în cameră, era Marele Pat Regal din Lancre, în care se spunea că pot dormi douăsprezece persoane deodată, deşi în care anume circumstanţe istorice şi de ce fusese necesar aşa ceva nu fusese explicat niciodată. Era imens şi confecţionat din lemn de stejar.

Şi mai era, în mod evident, nefolosit.

Magrat dădu cuvertura la o parte şi simţi mirosul de in pârlit. Dar mai mirosea şi a închis, ca şi când nimeni nu dormise acolo.

Căută cu ochii prin cameră până când privirea i se opri asupra unei mici naturi moarte, lângă uşă. Erau acolo o cămaşă de noapte împăturită, un sfeşnic şi o perniţă mică.

În ceea ce-l privea pe Verence, coroana nu făcuse decât să schimbe de care parte a uşii dormea.

O, zei! Întotdeauna dormise în faţa uşii stăpânului său. Şi acum, că era rege, dormea în faţa uşii regatului.

Magrat simţi cum i se umplu ochii de lacrimi.

Nu puteai să nu iubeşti pe cineva atât de sentimental.

Fascinată şi conştientă că era într-un loc în care, teoretic, n-ar fi trebuit să fie, Magrat îşi suflă nasul şi exploră mai departe. O grămadă de haine aruncate lângă pat sugera că Verence stăpânea arta de a-şi îngriji îmbrăcămintea după metoda practicată de cel puţin jumătate din populaţia lumii, şi că, de asemenea, avea dificultăţi cu complexele manevre topologice necesare pentru întoarcerea şosetelor pe faţă.

Mai era şi-o minusculă măsuţă de toaletă şi-o oglindă. În rama oglinzii era îndesată o floare uscată şi decolorată care semăna, după părerea lui Magrat, foarte mult cu cele pe care obişnuia ea să le poarte în păr.

N-ar fi trebuit să caute mai departe. Recunoscu asta în sinea ei, mai târziu. Dar parcă nu se putuse opri.

În mijlocul măsuţei de toaletă se afla un castron de lemn, plin cu monede, bucăţele de sfoară şi deşeurile obişnuite pe care ţi le scoţi seara de prin buzunare.

Şi o hârtie împăturită. Împăturită mărunt, ca şi cum ar fi sălăşluit în sus-menţionatele buzunare mai multă vreme.

O luă în mână şi-o despături.

Peste tot, pe pantele Rotaţionale ale munţilor Vârfu' Berbecului, erau presărate mici regate. Fiecare vale îngustă, fiecare pripor destul de lat ca să-ncapă acolo ceva mai mare decât o capră, era un regat. Erau pe-acolo regate atât de mici încât, dacă vreunul dintre ele ar fi fost devastat de un dragon, şi acel dragon ar fi fost ucis de un tânăr erou, iar regele i-ar fi dat eroului jumătate din împărăţie şi fata de soţie, conform prevederilor Secţiunii Trei a Codului Eroilor, atunci n-ar mai fi *rămas* niciun fel de regat. Se văzuseră prin zonă războaie de cotropire care duraseră ani de zile, doar fiindcă avea cineva nevoie de un spaţiu unde să ţină cărbunii.

Lancre era unul dintre regatele cele mai mari. Atât de mare, încât îşi permitea să aibă o armată permanentă{37}.

Regi, regine şi diferite alte subspecii ale aristocraţiei se revărsau deja peste podul Lancre, supravegheaţi fiind de un trol morocănos şi ud fleaşcă, şi care se dăduse bătut la păzit podul, pe ziua de azi.

Uşile Marii Săli erau date de perete. Prin mulţime se fâţâiau jongleri şi înghiţitori de flăcări. Sus, în galeria menestrelilor, o mică orchestră cânta la scripca de Lancre, cu o singură coardă, şi la faimosul cimpoi de Vârfu' Berbecului, dar, din fericire, zgomotul mulţimii o acoperea, mai mult sau mai puţin.

Ţaţa Ogg şi Buna Batevreme se plimbau şi ele prin mulţimea menţionată. Având în vedere ocazia festivă, Ţaţa Ogg îşi schimbase pălăria neagră şi ţuguiată pe care-o purta de obicei cu una de aceeaşi formă, dar roşie şi decorată cu cireşe de ceară.

— A venit tot hailaifu', observă Ţaţa, luând un pahar cu băutură de pe-o tavă care circula. Până şi nişte vrăjitori din Ankh-Morpork, aşa mi-a spus Shawn. Unu' din ei a zis de mine că am un trup frumos, cică. De azi-dimineaţă tot încerc să-mi aduc aminte care din ei o fi fost.

— Păi, da, că ţi-o fi greu, zise Buna, dar era o răutate făcută din obişnuinţă, fără patimă adevărată.

Asta o îngrijora pe Ţaţa Ogg. Prietena ei avea ceva pe suflet.

— Mai e ceva *nobilime* pe care nu vrem s-o vedem pe aici, zise Buna. N-o să fiu liniştită până nu s-o termina cu asta.

Ţaţa Ogg lungi gâtul, încercând să privească peste capul unui împărat mărunţel.

— N-o văd pe Magrat prin preajmă, zise ea. Uite-l pe Verence, stă de vorbă cu alţi regi, dar pe Magrat a noastră n-o văd *nicăieri.* Shawn al meu şi Millie Chillum spuneau că de dimineaţă era un pachet de nervi.

— Toţi ăştia cu sânge albastru, zise Buna privind în jur, la capetele încoronate. Mă simt ca un peşte scos afară din apă.

— Ei, după cum văd eu lucrurile, mai bine să-ţi faci propria apă, dacă vrei, zise Ţaţa Ogg, luând un copan de pui fript, de pe bufet şi băgându-şi-l în mânecă.

— Să nu te-mbeţi. Trebuie să fim vigilente, Gytha! Ţine minte ce-ţi spun! Nu te lăsa zăpăcită…

— Să fie aceasta încântătoarea doamnă Ogg, oare?

Ţaţa se întoarse.

În spatele ei nu era nimeni.

— Aici, jos, o atenţionă o voce.

Ea privi în jos şi întâlni un zâmbet larg.

— O, la naiba, zise ea.

— Sunt eu, Casanunda, zise Casanunda, ce părea şi mai mic, copleşit cum era de-o enormă{38} perucă pudrată. Vă aduceţi aminte? Am dansat împreună toată noaptea, în Genua?

— Ba nici vorbă.

— Nu, dar am fi putut!

— Ce chestie, să apari aici, rosti cu glas slab Ţaţa.

Ceea ce-l caracteriza pe Casanunda, îşi amintea ea acum, era că degeaba încercai să-i faci vânt; cu cât îl respingeai mai mult, cu atât mai iute se repezea înapoi, şi de multe ori într-o direcţie cu totul neaşteptată.

— Stelele noastre sunt îngemănate, zise Casanunda. Suntem sortiţi unul altuia. Îţi doresc trupul, doamnă Ogg!

— Îmi mai trebuie.

Şi, deşi avea bănuiala, foarte întemeiată, că aceasta era abordarea standard pe care o folosea al doilea mare seducător al lumii cu orice părea a avea vagi caractere feminine, Ţaţa Ogg – trebuia să recunoască – se simţea măgulită. În tinereţe, avusese mulţi admiratori, dar trecerea timpului o lăsase cu un trup care nu putea fi numit altfel decât confortabil şi cu o faţă ca Domnul Stafidă, Strugurele Vesel. Din focuri de mult adormite se înălţă oleacă de fum.

În plus, chiar îl *plăcea* pe Casanunda. Majoritatea bărbaţilor încercau să te păcălească, dar atacul direct al lui Casanunda era înviorător.

— N-o să meargă, zise ea. Suntem fundamental incompatibili. Când eu o să am un metru şaizeci, tu o să fii tot de trei şchioape. Şi, oricum, sunt destul de bătrână ca să-ţi fiu mamă.

— Imposibil. Mama are aproape trei sute de ani şi o barbă mult mai lungă decât a ta!

Şi, sigur, ăsta era alt criteriu. După standardele piticilor, Ţaţa Ogg de-abia dacă era adolescentă.

— Vai, domnule, zise ea, dându-i, în joacă, o pălmuţă care-i făcu urechile să ţiuie, bine te mai pricepi să suceşti capul unei biete fete de la ţară!

Casanunda se adună de pe jos şi-şi aranjă, vesel, peruca.

— Ce-mi plac fetele focoase! replică el. Ce zici de-un mic tete-a-tete, noi doi, după ce se termină petrecerea asta?

Ţaţei îi pieri expresia de pe chip. Cosmopolita stăpânire a limbilor străine o trădase.

— Scuză-mă o clipă, zise ea.

Lăsă paharul jos pe capul piticului şi-şi făcu loc prin mulţime până dădu de o ducesă mai acătării, şi-o împunse cu degetul pe lângă turnură.

— Hei, Înălţimea Ta, ce-i aia tetă tet?

— Pardon?

— Ce-i aia tetă tet? Se face cu hainele pe tine sau cum?

— Înseamnă întâlnire intimă, mătuşă.

— Asta-i tot? Aha! Sal'tare.

Ţaţa Ogg îşi croi din nou drum cu coatele până lângă piticul care vibra de emoţie.

— S-a făcut, zise ea.

— Mă gândeam c-am putea lua o cină intimă, doar noi doi, zise Casanunda. În vreo cârciumioară?

Niciodată, într-o viaţă amoroasă lungă, nu fusese Ţaţa invitată la o cină intimă. Iubirile ei fuseseră remarcabile mai mult prin cantitate decât prin calitate.

— OK, fu singurul răspuns care-i veni în minte.

— Fă-i vânt dădacei tale şi ne întâlnim la ora şase?

Ţaţa Ogg aruncă o ocheadă către Buna Batevreme, care-i privea dezaprobator, de la o oarecare distanţă.

— Nu e dă… începu ea.

Apoi îşi dădu seama că era imposibil să fi crezut Casanunda cu adevărat că Buna Batevreme era dădaca ei.

Complimentele şi linguşeala jucaseră, de asemenea, un rol cu totul minor în arsenalul aventurilor Ţaţei Ogg.

— Da, bine, zise ea.

— Şi acum o să circul, ca nu cumva oamenii să bârfească şi să-ţi strice reputaţia, zise Casanunda, făcând o plecăciune şi sărutându-i mâna Ţaţei.

Ei îi căzu falca. Nici mâna nu i-o sărutase nimeni vreodată şi în mod cert nimeni nu-şi făcuse griji pentru reputaţia ei, Ţaţa cel mai puţin dintre toţi.

Şi, în vreme ce al doilea mare seducător al lumii o pornea fuguţa să acosteze o contesă, Buna Batevreme, care-i privise de la o distanţă discretă{39}, rosti, prietenoasă:

— N-ai virtute nici cât o pisică, Gytha Ogg!

— Ei, Esme, ştii că asta nu-i adevărat.

— Bine. *Ai* virtute cât o pisică, atunci.

— Aşa mai merge.

Ţaţa Ogg îşi pipăi claia de bucle albe, întrebându-se dacă n-ar fi cazul să se ducă acasă şi să-şi pună corsetul.

— Trebuie să fim vigilente, Gytha.

— Da, da.

— Nu putem să lăsăm alte lucruri să ne distragă atenţia.

— Nu, nu.

— N-ai ascultat niciun cuvânt din ce-am spus, aşa-i?

— Ce?

— Ai putea măcar să vezi de ce nu-i Magrat aici!

— Bine.

Ţaţa Ogg plecă, visătoare.

Buna Batevreme se întoarse…

… Ar fi trebuit să se audă zvon de viori. Murmurul mulţimii ar fi trebuit să se şteargă, şi mulţimea însăşi ar fi trebuit să se despartă, cu o mişcare întru totul naturală, lăsând o cărare liberă între ea şi Ridcully.

Ar fi trebuit să se audă viori. Sau măcar *ceva.*

N-ar fi trebuit să fie doar Bibliotecarul, călcând-o din greşeală pe bombeu cu pumnul, în drum spre bufet, dar, de fapt, asta se întâmplase.

Ea abia dacă observă.

— Esme? zise Ridcully.

— Mustrum? şopti Buna Batevreme.

Ţaţa Ogg se grăbea spre ei.

— Esme, m-am întâlnit cu Millie Chillum şi mi-a spus… Un cot feroce de-al Bunei între coaste îi tăie răsuflarea.

Ţaţa observă scena.

— Ah, zise ea. Eu o să… o să… o să plec, atunci.

Privirile lor se întâlniră din nou.

Bibliotecarul trecu din nou pe lângă ei cu o întreagă expoziţie de fructe.

Buna Batevreme nu-i dădu nicio atenţie.

Trezorierul, care se afla momentan în partea mediană a ciclului său, îl bătu pe Ridcully pe umăr.

— Ştiţi, domnule Arhicancelar, ouăle astea de prepeliţă sunt excepţio…

— CAZI MORT. Domnule Stibbons, vezi unde-s pilulele de broaşte uscate şi ai grijă să nu pună mâna pe vreun cuţit, te rog!

Privirile li se întâlniră din nou.

— Măi, măi, făcu Buna, după vreun an sau cam pe-acolo.

— Asta trebuie să fie o seară magică, zise Ridcully.

— Da. Exact de asta mi-e frică.

— Eşti chiar *tu,* nu-i aşa?

— Sunt chiar eu, încuviinţă Buna.

— Nu te-ai schimbat deloc, Esme.

— Păi atunci, nici tu. *Tot* nu ştii să minţi, Mustrum Ridcully.

Se îndreptară unul spre celălalt. Bibliotecarul trecu printre ei, cu o tavă de bezele. În spatele lor, Ponder Stibbons se tăvălea pe jos, încercând să adune pilulele de broască uscată, căci se răsturnase flaconul.

— Măi să fie, zise Ridcully.

— Cine-ar fi crezut!

— Ce mică-i lumea!

— Chiar aşa.

— Tu eşti tu şi eu sunt eu. Uluitor. Şi suntem aici şi acum.

— Da, dar *atunci* a fost *atunci.*

— Ţi-am scris o grămadă de scrisori, zise Ridcully.

— N-am primit niciuna.

În ochii lui Ridcully apăru o sclipire.

— Ce ciudat! Şi eu care-am pus toate vrăjile alea de destinaţie sigură pe ele, adăugă el.

O privi critic, de sus până jos.

— Câte kilograme ai, Esme? Niciun gram în plus pe tine, sunt convins!

— Da' ce zor ai să ştii?

— Fă-i o plăcere unui om bătrân!

— Bine, şaizeci de kile, atunci.

— Hmm… cam aşa ar fi… trei mile spre Miez… o să simţi o uşoară oscilaţie spre stânga, o nimica toată…

Cu o mişcare iute ca fulgerul, o apucă de mână. Se simţea tânăr şi parcă plutea. Vrăjitorii de-acasă, de la Universitate, ar fi fost uluiţi să-l vadă.

— Lasă-mă să te scap de toate astea.

Şi pocni din degete.

Conservarea masei trebuie respectată, cel puţin cu aproximaţie. E o regulă magică fundamentală. Dacă deplasezi ceva din punctul A în punctul B, ceva care se afla în B trebuie să se trezească deodată în A.

Şi mai e şi inerţia. Deşi Discul se roteşte lent, diversele puncte de pe raza lui au viteze diferite faţă de Miez, şi un vrăjitor care se proiectează cu o distanţă oarecare mai spre Margine ar fi bine să fie gata să aterizeze alergând.

Cele trei mile până la Podul Lancre nu cauzau însă decât un slab impuls, pentru care Ridcully era pregătit, aşa că se trezi rezemat de parapetul podului, cu Esme Batevreme în braţe.

Trolul de la vamă, care până cu o fracţiune de secundă în urmă şezuse acolo, nimeri în Marea Sală, trântit pe burtă, şi, din întâmplare, exact peste Trezorier.

Buna Batevreme privi apa vijelioasă şi apoi întoarse ochii spre Ridcully.

— Du-mă înapoi în clipa asta, tună ea. N-ai niciun drept să faci aşa ceva!

— Vai de mine, se pare că am rămas fără energie. Nu înţeleg cum s-a întâmplat, ce stânjenitor, mi s-au blegit degetele de tot, se scuză Ridcully. Sigur, am putea să ne întoarcem pe jos. E o seară minunată. Pe aici întotdeauna serile au fost frumoase.

— Asta era acum cincizeci-şaizeci de ani! zise Buna. Nu poţi să dai buzna pur şi simplu şi să te prefaci că n-au trecut toţi anii ăştia!

— Ei, ştiu că au trecut, fii liniştită, zise Ridcully. Acum sunt vrăjitorul-

şef. Nu trebuie decât să dau un ordin şi o mie de vrăjitori vor… ăă… vor face invers, dacă stau să mă gândesc, sau vor spune: „Cum adică?“ şi vor începe să se certe. Dar sunt obligaţi să mă bage-n seamă.

— Am fost de câteva ori la Universitate, zise Buna. O grămadă de moşi graşi, cu bărbi.

— Aşa-i! *Ăia* suntem!

— Mulţi dintre ei sunt de baştină din Vârfu' Berbecului, zise Buna. Cunosc câţiva băieţi din Lancre care-au ajuns vrăjitori.

— O regiune foarte magică, încuviinţă Ridcully. E ceva în aer.

Dedesubtul lor, apele negre şi reci goneau, dansând mereu pe muzica gravitaţiei, niciodată la deal.

— A existat chiar şi-un Arhicancelar Batevreme, acum nişte ani, zise Ridcully.

— Aşa am auzit şi eu. Un văr îndepărtat. Nu l-am cunoscut, zise Buna.

Priviră amândoi în josul râului, pentru o clipă. Din când în când, câte-o rămurică se răsucea pe apă, purtată de curent.

— Îţi aminteşti…

— Am o memorie foarte bună, mulţumesc.

— Nu te-ntrebi niciodată cum ar fi fost viaţa, dacă ai fi spus: „Da“? zise Ridcully.

— Nu.

— Presupun că ne-am fi aşezat la casa noastră, am fi făcut copii, nepoţi, chestii de-astea…

Buna ridică din umeri. Ăsta era genul de lucruri pe care le spuneau idioţii romantici. Dar plutea ceva în aer, în seara aceea…

— Dar incendiul? întrebă ea.

— Care incendiu?

— În care ne-a ars casa, imediat după nuntă. Am murit amândoi.

— *Care* incendiu? Nu ştiu nimic despre niciun incendiu!

Buna se întoarse.

— Bineînţeles că nu! Nici nu s-a întâmplat. Dar ideea e, ar fi *putut* să se întâmple. Nu poţi să spui: „Dacă *asta* n-ar fi avut loc, atunci s-ar fi întâmplat *asta“,* fiindcă nu *ştii* tot ce ar fi putut fi. Poţi să-ţi închipui că ar fi ieşit frumos, dar n-ai de unde să ştii, poate că ieşea oribil. Nu poţi să spui: „Ce păcat că n-am…“, fiindcă *habar n-ai* cum ar fi fost. Ideea e că n-ai să ştii niciodată. Ai trecut pe lângă. Aşa că n-are sens să te mai frământi. Prin urmare, n-o fac.

— Pantalonii Timpului, zise Ridcully, mohorât.

Ridică o pietricică desprinsă din parapetul şubred şi-o aruncă în apă. Făcu pleosc, aşa cum se-ntâmplă de obicei.

— Cum?

— Despre asta tot vorbesc ăia din Pavilionul Magiei de Înaltă Energie. Şi mai au obrazul să-şi zică vrăjitori! Să-i auzi numai ce spun! Amărâţii ăia n-ar recunoaşte o sabie magică nici dacă i-ar muşca de genunchi. Ăştia-s vrăjitorii tineri din ziua de azi! Îşi închipuie că ei au inventat magia, tâmpiţii!

— Da? Păi, să le vezi pe fetele de vor să se facă vrăjitoare, în ziua de azi, zise Buna Batevreme. Pălării de catifea şi ruj negru şi mănuşi de dantelă, cu degetele tăiate. Unde mai pui că-s obraznice.

Acum erau umăr lângă umăr şi priveau râul.

— Pantalonii Timpului, zise Ridcully. Unul din tine o ia pe-un crac, altul pe celălalt. Şi pe deasupra, pute locul de continuinuinuuri. Când eram eu flăcău, exista un singur univers şi asta era *tot,* şi singurul lucru cu care trebuia să-ţi baţi capul era să nu dea năvală creaturile alea din Dimensiunile Subterane, dar cel puţin universul era adevărat, dintr-o bucată, şi ştiai cum stă treaba. Acum cică sunt cu milioanele, fir-ar ele afurisite să fie! Şi mai e şi nenorocita aia de pisică de-au descoperit-o acum, pe care poţi s-o pui într-o cutie şi e moartă şi vie în acelaşi timp{40}. Şi tâmpiţii se mai şi bucură, şi ţopăie pe-acolo şi zic, minunat, colosal, ura, am mai descoperit o cuantă. Da' să nu-i pui cumva să facă o vrajă de levitaţie cumsecade, că se uită la tine de parc-ar fi început să-ţi curgă balele. Păi, să-l auzi pe tânărul Stibbons ce spune! Îi tot dă înainte că cică eu nu m-am invitat pe mine la propria nuntă. Eu!

De pe peretele defileului, un pescăruş-albastru se repezi, lovi apa aproape fără să stârnească valuri şi ricoşă în sus, cu ceva argintiu şi zvârcolitor în cioc.

— O ţinea una şi bună că toate cele se întâmplă în acelaşi timp, continuă Ridcully, mohorât. Cică, adică, nu există alegeri. Nu alegi decât pe care crac vrei s-o iei. *El* zice că noi *chiar* ne-am căsătorit, vezi tu. Zice că toate lucrurile care ar fi putut să se-ntâmple chiar se întâmplă, obligatoriu. Aşa că există mii de eu, undeva prin lume, care n-au devenit niciodată vrăjitori, după cum există mii de tu, care, de pildă, au răspuns la scrisori. Ha! Pentru *ei, noi* suntem ceva ce s-ar fi putut întâmpla. Ei, spune tu, e asta o gândire cuviincioasă pentru un tânăr în creştere? Când am început *eu* vrăjitoria, era Arhicancelar moş Spold „Ticăitu'", şi dacă îndrăznea vreunul dintre noi, tinerii, măcar să *aducă vorba* de aşa ceva, ce mai toiag pe spinare încasam! Ha!

Undeva, dedesubt, o broască făcu pleosc, de pe un bolovan.

Ridcully îşi dădu seama, treptat, că dialogul devenise monolog. Se întoarse spre Buna, care se uita fix la râu, cu ochii holbaţi, de parcă nu mai văzuse apă în viaţa ei.

— Prostie, prostie, prostie, zise ea.

— Pardon? Eu doar…

— Nu *tu.* Nu vorbeam cu *tine.* Proastă! Am fost *proastă.* Dar *nu* nebună. Ha! Şi eu care credeam că mi se duce memoria! Şi se ducea, de fapt. Se ducea să mai aducă!

— Cum?

— Mă speriasem! Eu! Şi nu gândeam limpede! Doar că de fapt *gândeam* limpede!

— Cum?!

— Lasă! Ei, nu pot să spun că n-a fost… frumos, zise Buna, dar trebuie să mă duc înapoi. Fă din nou chestia cu degetele. Şi grăbeşte-te!

Ridcully se dezumflă niţel.

— Nu pot, zise el.

— Dar ai făcut-o adineaori!

— Păi, asta e. N-am glumit când am spus că nu mai pot s-o fac încă o dată. Te cam sleieşte transmigraţia.

— Pe vremuri, puteai s-o faci tot timpul, pe câte-mi aduc aminte, zise Buna, şi riscă un zâmbet. Parcă nici n-atingeam pământul cu picioarele!

— Atunci eram mai tânăr. Dar acum, o dată şi gata.

Cizmele Bunei scârţâiră când ea se-ntoarse şi-o porni repejor spre oraş. Ridcully se urni şi el după ea.

— Da' ce te grăbeşti aşa?

— Am lucruri importante de făcut, explică Buna, fără să-l privească. Lumea se bazează pe mine şi eu îi las baltă.

— Unele persoane ar spune că şi *asta* e important.

— Nu. E doar personal. Personal nu e acelaşi lucru cu important. Oamenii doar îşi închipuie că e.

— *Iar ai început!*

— Cum?

— Nu ştiu cum ar fi fost celălalt viitor, zise Ridcully, dar eu unul aş fi vrut să-ncerc!

Buna se opri. Mintea ei fremăta de uşurare. Oare să-i spună despre acele amintiri? Deschise gura ca s-o facă, apoi se răzgândi. Nu. O să-nceapă cu dulcegăriile.

— Aş fi fost acră şi nesuferită, zise.

— Asta-i de la sine înţeles.

— Ha! Şi cu tine cum rămâne? Eu să tac când tu te-mbeţi şi umbli după fuste?

Ridcully era complet uluit.

— Când umblu eu după fuste?

— Vorbim despre ce *s-ar fi putut întâmpla.*

— Dar eu sunt vrăjitor! Noi aproape niciodată nu umblăm după fuste. Sunt legi care ne interzic! Mă rog… reguli. Recomandări, cel puţin.

— Dar atunci n-ai mai fi fost vrăjitor.

— Şi nu mă-mbăt aproape niciodată.

— Dacă ai fi fost însurat cu mine, te-ai fi îmbătat.

El o ajunse din urmă.

— Nici măcar tânărul Stibbons nu gândeşte aşa, zise el. Tu ţi-ai băgat în cap că ar fi fost oribil, aşa-i?

— Da.

— De ce?

— Tu de ce crezi?

— Eu te-am întrebat pe *tine!*

— Sunt prea ocupată pentru asta, zise Buna. După cum spuneam, personal nu e acelaşi lucru cu important. Fii şi tu folositor, domnu' Vrăjitor! Ştii că e vremea cercurilor, nu-i aşa?

Mâna lui Ridcully se ridică şi atinse borul pălăriei.

— O, da.

— Şi ştii ce înseamnă?

— Mi s-a tot spus că înseamnă că pereţii dintre realităţi devin mai fragili. Cercurile sunt… care-i cuvântul ăla al lui Stibbons? Izorezoni. Fac legătura între niveluri de, of, o aiureală de-aia… niveluri similare de realitate. Ceea ce e o tâmpenie. Ar însemna că poţi să te plimbi dintr-un univers în altul.

— Ai încercat vreodată?

— Nu!

— Un cerc e o uşă întredeschisă. Nu-i nevoie de cine ştie ce forţă ca s-o deschizi de tot. Până şi credinţa poate. De-aia au fost ridicaţi Dansatorii, cu multă vreme în urmă. I-am pus pe pitici s-o facă. Sunt din fier meteoric, pietrele alea. Şi au ceva deosebit. Au iubire de fier. Nu mă-ntreba cum funcţionează. Elfii le urăsc încă şi mai mult decât urăsc fierul obişnuit. Le… zăpăcesc simţurile sau aşa ceva. Dar minţile pot trece…

— Elfi? Toată lumea ştie că elfii nu mai există. Nu elfi adevăraţi. Adică, sunt câteva neamuri care spun că-s elfi…

— O, da. Urmaşi de-ai elfilor. Elfii şi oamenii se pot încrucişa, într-adevăr, de parcă *asta* ar fi ceva cu care să te mândreşti. Dar nu iese decât o rasă de tipi slăbănogi cu urechi ascuţite şi cu aplecare spre chicoteală şi care se pârlesc uşor la soare. Nu despre *ei* vorbesc. Ăia-s inofensivi. Vorbesc despre elfi adevăraţi, sălbatici, din care nu s-au mai

văzut pe-aici de…

Şoseaua de la pod către oraş făcea nişte curbe, mărginite de povârnişuri înalte şi pădurea înainta spre drum din amândouă părţile, copacii întâlnindu-se, ici şi colo, deasupra caldarâmului. Ferigi bogate, răsucite deja, ca nişte valuri verzi, tiveau malurile de lut.

Şi foşneau.

Unicornul sări în mijlocul drumului.

Mii de universuri, răsucindu-se laolaltă ca o frânghie împletită din aţe…

Nu se poate să nu existe atingeri, ca un fel de echivalent mintal al bruiajului care apare la un radio ieftin, aducându-ţi ştirile în suedeză, în timp ce asculţi o muzică mai lentă. Şi mai ales dacă o viaţă-ntreagă ţi-ai folosit mintea ca receptor.

E foarte greu să captezi gândurile altei persoane, fiindcă nu există două minţi care să fie exact pe aceeaşi, ăă, lungime de undă.

Dar undeva, în lume, în punctul unde universurile paralele se încrucişează, există un milion de minţi exact ca a ta. Pentru un motiv cât se poate de evident.

Buna Batevreme zâmbi.

Millie Chillum, regele şi vreo câţiva gură-cască erau adunaţi ciotcă la uşa camerei lui Magrat, când sosi Ţaţa Ogg.

— Ce se-ntâmplă?

— Ştiu că e înăuntru, zise Verence, ţinându-şi coroana în mâini în clasica poziţie *Ay*-Senor-Bandiţii-Mexicani-Ne-au-Atacat-*Satul.* Millie a auzit-o strigând: „Pleacă de aici“ şi cred că a aruncat cu ceva în uşă.

Ţaţa dădu din cap, înţeleaptă.

— Emoţiile nunţii, fu ea de părere. Era inevitabil.

— Dar mergem cu toţii să vedem Spectacolul, zise Verence. Şi ea chiar ar trebui să fie la Spectacol.

— Ei, ştiu şi eu, zise Ţaţa. Să-l vadă pe Jason al meu şi pe ăilalţi cum se fandosesc cu peruci de paie-n cap… vreau să zic, ei îşi dau toată silinţa, dar nu e ceva care să-i priască unei tinere – relativ tinere – fete să vadă în seara dinaintea nunţii. Ai rugat-o să deschidă uşa?

— Am făcut mai mult decât atât, recunoscu Verence. I-am *ordonat* să deschidă. Am făcut bine, nu? Dacă nici Magrat nu mă ascultă, ce fel de rege mai sunt eu?

— Ah, făcu Ţaţa, după ce chibzui o vreme. N-ai petrecut prea multă vreme în compania femeilor sau greşesc? Aşa, în general?

— Păi, eu…

Coroana se învârtea între degetele agitate ale lui Verence. Nu numai că invadaseră bandiţii satul, ci şi Cei Şapte Fantastici plecaseră la bowling, în loc să-i ajute.

— Uite ce, zise Ţaţa, bătându-l pe spate, tu du-te şi prezidează acolo la Spectacol şi stai de vorbă cu ăilalţi mahări. Am eu grijă de Magrat, fii pe pace! Eu am fost mireasă de trei ori, şi ăsta-i doar scorul oficial.

— Da, dar ea trebuie să…

— Hai să nu ne mai agăţăm atâta de ce „trebuie ea“, zise Ţaţa, şi poate o să ajungem cu toţii zdraveni la nuntă. Ia, duceţi-vă voi toţi în treaba voastră.

— Cineva ar trebui să rămână aici, zise Verence. O să facă Shawn de gardă, dar…

— Da' cine crezi că o să ne invadeze? întrebă Ţaţa. Las' că le descurc eu pe toate.

— Păi… dacă eşti sigură…

— Hai, fuguţa!

Ţaţa Ogg aşteptă până când îi auzi pe toţi cum coboară scara principală. După o vreme, zdrăngănitul trăsurilor şi diversele zbierete o înştiinţară că toţi nuntaşii plecaseră, mai puţin mireasa.

Ţaţa numără până la o sută, pe şoptite.

Apoi:

— Magrat?

— Pleacă!

— Ştiu cum e, zise Ţaţa. Şi eu am fost cam agitată în noaptea dinaintea nunţii mele.

Se abţinu să adauge: pentru că erau destule şanse să ne pomenim cu Jason, pe post de musafir neinvitat.

— Nu-s agitată! Sunt *furioasă!*

— De ce?

— Ştii tu!

Ţaţa îşi scoase pălăria şi se scărpină-n cap.

— Aici m-ai încurcat, mărturisi ea.

— Şi *el* ştie. *Ştiu* că ştie şi ştiu cine i-a spus, zise vocea cea înfundată, din spatele uşii. A fost totul aranjat. Cum trebuie să mai fi râs, voi toţi!

Ţaţa se încruntă la lemnăria impasibilă.

— Nu, zise ea. Tot nu pricep.

— Ei, eu mai mult n-am să-ţi spun!

— Toată lumea a plecat la Spectacol, o anunţă Ţaţa Ogg.

Niciun răspuns.

— Şi pe urmă o să se-ntoarcă.

Aceeaşi absenţă de dialog.

— Şi pe urmă o să fie chef, şi jonglerii, şi indivizi care-şi bagă dihori în nădragi, zise Ţaţa.

Tăcere.

— Şi pe urmă o să fie mâine, şi ce te faci atunci?

Linişte.

— Poţi să te întorci oricând în căsuţa ta. Nu s-a mutat nimeni acolo. Sau poţi să vii la mine, dacă vrei. Dar o să trebuiască să te hotărăşti, vezi tu, fiindcă nu poţi să stai încuiată aici.

Ţaţa se sprijini de perete.

— Mi-aduc aminte, sunt ani de zile, îmi povestea bunică-mea despre Regina Amonia, bine, vorba vine regină, că n-a fost regină decât vreo trei ore, din cauza a ceea ce sunt pe cale să-ţi dezvălui, fi'ncă au jucat de-a v-aţi ascunselea la petrecerea de nuntă şi ea s-a pitit într-un cufăr mare şi vechi, şi capacul s-a trântit şi s-a încuiat peste ea, şi nimeni n-a mai găsit-o vreme de şapte luni, moment în care poţi să fii sigură că tortul de nuntă se cam râncezise.

Tăcere.

— Ei, dacă mie nu vrei să-mi spui, eu una nu pot să stau aici toată noaptea, zise Ţaţa. O să fie totul bine mâine-dimineaţă, ai să vezi.

Linişte.

— Ce-ar fi să te culci devreme? zise Ţaţa. Îţi aduce Shawn ceva fierbinte de băut, dacă suni. E cam frig aici afară, să spun drept. Te şi minunezi cum ţin frigul zidurile astea vechi de piatră.

Linişte.

— Atunci, o să plec, da? zise Ţaţa tăcerii necruţătoare. Că tot nu obţin nimic, după cum se vede. Eşti sigură că nu vrei să vorbim?

Tăcere.

— Să stai drept în faţa zeului tău, să te înclini în faţa regelui şi să îngenunchezi în faţa bărbatului. Asta-i o reţetă pentru o viaţă fericită, să ştii, se adresă Ţaţa lumii în general. Ei, am plecat. Ştii ceva, o să mă-ntorc mâine de cu zori, să te ajut să te pregăteşti, treburi de-astea. Ce zici?

Linişte.

— Bine, deci aşa rămâne, zise Ţaţa. Hai salut!

Aşteptă un minut întreg. În mod normal, conform mecanicii umane a acestor situaţii, zăvoarele ar fi trebuit să se tragă şi Magrat să scoată capul să se uite după ea pe coridor sau chiar s-o strige. Dar n-o făcu.

Ţaţa clătină din cap. Pe moment îi trecuseră prin minte cel puţin trei moduri de a intra în cameră şi doar unul dintre ele avea de-a face cu

uşa. Dar exista un loc şi-un moment potrivit pentru vrăjitorie, şi nu era acesta. Ţaţa Ogg trăise o viaţă lungă şi în general fericită deoarece ştia când să nu fie vrăjitoare, şi aceasta era una dintre acele ocazii.

Coborî scările şi ieşi din castel. Shawn făcea de pază la poarta cea mare, exersând pe furiş lovituri de karate împotriva văzduhului serii. La apropierea Ţaţei Ogg, se opri, ruşinat.

— Ce rău îmi pare că nu mă duc la Spectacol, mami!

— Ei, regele o să fie foarte generos cu tine, când o veni ziua lefii, fiindcă ţi-ai făcut datoria, părerea mea, zise Ţaţa. Adu-mi aminte să-i amintesc.

— Tu nu te duci?

— Păi, eu… eu mă duc să dau o tură prin oraş, zise Ţaţa. Esme s-a dus cu ei, nu?

— Nu ştiu, mami.

— Am ceva de făcut.

Nu ajunsese prea departe când o voce din spatele ei spuse:

— Bonsoar, o, lună a încântării mele!

— Da' ce te mai furişezi, Casanunda!

— Am făcut rezervare să luăm cina la Ţapul şi Tufişul, anunţă contele pitic.

— Ooo, ăla-i un local groaznic de scump! exclamă Ţaţa Ogg. N-am mâncat niciodată acolo.

— Le-au venit nişte provizii deosebite cu ocazia nunţii şi cu toată nobilimea asta în oraş, zise Casanunda. Am făcut pregătiri speciale.

Care fuseseră dificile.

Hrana ca afrodiziac nu era un concept care să fi prins vreodată rădăcini în Lancre, cu excepţia faimoasei Plăcinte cu Morcovi şi Stridii[41] a Ţaţei Ogg. Din punctul de vedere al bucătarului de la Ţapul şi Tufişul, alimentele şi sexul n-aveau nicio legătură, cu excepţia unor anume gesturi amuzante, cu referire la lucruri de felul castraveţilor. Nu auzise niciodată de ciocolată, coji de banană, avocado cu ghimbir, halviţă şi miile de alte mâncăruri pe care alţii le folosesc, ocazional, ca să traseze o autostradă directă de la A la B peste cărările încâlcite ale amorului. Casanunda petrecuse zece minute laborioase schiţându-i bucătarului un meniu detaliat, şi o sumă mărişoară de bani îşi schimbase proprietarul.

Plănuise cu grijă o cină romantică, la lumina lumânărilor. Casanunda întotdeauna crezuse în arta seducţiei.

Multe femei înalte, accesibile cu ajutorul scăriţei, de-a lungul şi de-a latul continentului, avuseseră ocazia să reflecteze la cât de ciudat era

că piticii, o rasă pentru care sus-menţionata artă a seducţiei consta, în principal, în a afla în mod diplomatic cărui sex, pe sub toate straturile alea de pielărie şi de zale, îi *aparţinea* un alt pitic, odrăsliseră pe cineva de felul lui Casanunda.

Era ca şi cum eschimoşii ar fi produs un expert înnăscut în îngrijirea şi cultivarea plantelor tropicale rare. Marile talazuri zăgăzuite ale sexualităţii piticeşti găsiseră o fisură la baza digului – mică, dar cu debit suficient cât să pună o turbină în mişcare.

Tot ceea ce semenii lui pitici făceau cu totul ocazional, după imperativele naturii, el făcea toată ziua, câteodată pe bancheta vreunui palanchin şi, odată, cu capu-n jos într-un copac – dar, şi asta era important, cu o grijă şi atenţie faţă de detalii care erau tipic piticeşti. Un pitic ar fi în stare să muncească luni de zile la cine ştie ce bijuterie măiestrită şi, pentru motive în linii mari similare, Casanunda era un musafir bine primit la multe palate şi curţi regale, de obicei, din cine ştie ce motive, în absenţa stăpânului casei. Mai avea şi îndemânarea piticilor la dres încuietori, care e întotdeauna un talent util în acele stânjenitoare momente *sur la boudoir.*

Iar Ţaţa Ogg era o femeie atrăgătoare, ceea ce nu e acelaşi lucru cu a fi frumoasă. Pe Casanunda îl fascina. Era incredibil de confortabil să fii în preajma ei, în parte fiindcă avea o minte atât de cuprinzătoare că ar fi încăput acolo trei terenuri de fotbal, plus o pistă de bowling.

— Păcat că n-am arbaleta la mine, bombăni Ridcully. Cu trofeul ăla pe perete, aş avea oricând unde să-mi atârn pălăria.

Unicornul smuci din cap şi scurmă pământul cu copita. De pe coaste i se ridicau aburi.

— Nu-s prea convinsă că ar merge, zise Buna. Eşti sigur că nu mai ai deloc scăpărici în degetele alea?

— Aş putea crea o iluzie, propuse vrăjitorul. Asta nu-i greu.

— Nu ţine. Unicornul e o creatură elfească. Magia nu lucrează asupra lor. Văd prin iluzii. Ar fi culmea să nu vadă, că se pricep grozav la ele. Ce zici de maluri? Crezi că te poţi căţăra?

Priviră amândoi la povârnişuri. Erau de argilă roşie, alunecoase ca iezuiţii.

— Hai să mergem de-a-ndăratelea, zise Buna. Încetişor.

— Dar mintea lui? Nu poţi intra?

— E deja cineva acolo. Biata jivină e animalul ei de casă. N-o ascultă decât pe ea.

Unicornul o pornise după ei, încercând să-i ţină pe amândoi sub ochi în acelaşi timp.

— Şi ce facem când ajungem la pod?

— Mai ştii să înoţi, nu?

— E cale lungă de căzut.

— Dar chiar sub pod e o ştioalnă adâncă. Nu-ţi aduci aminte? Ai sărit în ea, odată. Într-o noapte cu lună…

— Eram tânăr şi prost, pe-atunci.

— Ei şi? Acum eşti bătrân şi prost!

— Credeam că unicornii sunt mai… pufoşi.

— Vezi limpede! Nu te lăsa prostit de glamour! Vezi ce ai în faţa ochilor! E un ditai calul nenorocit, cu o ţeapă-n capăt! zise Buna.

Unicornul scurma-n pământ.

Picioarele Bunei simţiră pavajul podului.

— A ajuns aici din greşeală şi nu se poate întoarce, zise ea. Dac-ar fi fost doar unul dintre noi, l-ar fi atacat deja. Suntem cam la jumătatea podului…

— Râul ăla e umflat cu zăpadă topită, şovăi Ridcully.

— O, da, zise Buna. Ne vedem la stăvilar.

Şi dispăru.

Unicornul, care încerca să se hotărască asupra ţintei, rămase doar cu Ridcully.

Până la unu ştia să numere.

Coborî cornul la orizontală.

Lui Ridcully nu-i plăcuseră niciodată caii, animale care, după părerea lui, aveau o extrem de fragilă sănătate mintală.

Drept urmare, cum unicornul se năpustea spre el, sări peste parapet şi căzu, fără cine ştie ce graţie aerodinamică, în apele îngheţate ale râului Lancre.

Bibliotecarului îi plăcea la teatru. La fiecare premieră a câte unei noi producţii de la oricare din teatrele dintre Ankh-Morpork, el era în primul rând, abilităţile lui prehensile permiţându-i să aplaude de două ori mai tare decât oricare alt spectator sau, după caz, să arunce cu coji de arahide.

Iar acum se simţea dezamăgit. Aproape că nu se găseau deloc cărţi în castel, cu excepţia unor volume serioase despre etichetă sau creşterea animalelor, sau managementul proprietăţilor agricole. În general, cei de spiţă regală nu prea citesc.

N-avea cine ştie ce aşteptări în ce priveşte Spectacolul. Aruncase o privire în spatele perdelei de sac unde erau, chipurile, cabinele, şi văzuse o jumătate de duzină de haidamaci mătăhăloşi care se certau. Asta nu-i dădea mari speranţe că urma să aibă parte de o seară de

splendoare histrionică, deşi exista oricând o şansă ca unul din ei să-l pocnească pe altul peste faţă cu o tartă cu frişcă[42].

Reuşise să obţină locuri în rândul întâi, pentru toţi trei. Asta nu se potrivea cu regulile de precedenţă, dar era uluitor cum se înghesuise toată lumea, ca să le facă loc. Găsise şi nişte arahide. Nimeni nu fusese vreodată în stare să afle de unde făcea rost de ele.

— Uuk?

— Nu, mulţumesc, zise Ponder Stibbons. Îmi provoacă gaze.

— Uuk?

— Ce-mi place să ascult un om care vorbeşte! Uupsi! Rumeguş şi melasă! Ia dă ăsta la hering şi vezi dacă-i prieşte!

— Nu cred că vrea, zise Ponder.

Cortina se ridică sau, mai bine-zis, fu trasă la o parte de către Căruţaş, brutarul.

Spectacolul începu.

Bibliotecarul privea, din ce în ce mai mohorât. Era uluitor. În mod normal, lui chiar îi plăceau piesele prost jucate, cu condiţia să existe suficiente dulciuri aeropurtate, dar ăştia nu se pricepeau nici măcar să joace prost. Plus că nimeni nu părea pe punctul de a azvârli cu nimic.

Pescui o alună din pungă şi-o rulă între degete, privind cu atenţie la urechea stângă a lui Croitoru, celălalt ţesător.

Şi simţi cum i se face părul măciucă. Asta-i o senzaţie foarte puternică, la un urangutan.

Aruncă o privire spre deal, în spatele actorilor amatori şi mârâi în surdină:

— Uuk?

Ponder îi dădu un cot.

— Linişte! şuieră el. A început să le iasă mai bine…

Vocea unuia dintre actori, cu o perucă de paie, avea ecou.

— Ce-a spus? întrebă Ponder.

— Uuk!

— Cum a făcut asta? Ce machiaj bun are…

Ponder tăcu.

Dintr-o dată, Bibliotecarul se simţi foarte singur.

Toţi ceilalţi spectatori aveau privirile aţintite ferm asupra scenei de iarbă.

El mişcă o mână în sus şi-n jos, prin faţa ochilor lui Stibbons.

Peste deal, între pietrele cele scunde, începu să ningă.

— *Uuk?*

Singură în cameră, Magrat despachetă rochia de mireasă.

Şi ăsta era încă un lucru.

Ar fi trebuit să fie şi ea *implicată.* Doar ea urma – *ar fi urmat* s-o poarte, în definitiv. Ar fi trebuit să fie săptămâni întregi de ales materialul şi probe, şi răzgândiri, şi schimbat materialul, şi schimbat modelul, şi alte probe…

… Deşi bineînţeles ea era o femeie independentă şi n-avea câtuşi de puţin nevoie de aşa ceva…

… Dar ar fi trebuit să i se dea de ales.

Era din mătase albă, cu exact atâta dantelă cât să fie de bun-gust. Magrat era conştientă că n-avea habar de limbajul croitoriei. Ştia ce *sunt* lucrurile, doar că nu ştia cum le *cheamă.* Toate pliseurile şi godeurile, şi fronseurile alea.

Ridică rochia şi-o examină cu un ochi critic.

După o oarecare luptă cu ea însăşi, Magrat cedă şi probă rochia. Că doar n-avea de gând s-o poarte mâine. Şi dacă nu şi-ar fi pus-o deloc pe ea, toată viaţa ar fi sâcâit-o întrebarea: oare i se potrivea?

Se potrivea. Sau, mai bine-zis, nu se potrivea, dar într-un mod avantajos. Oricât o fi plătit Verence pe ea, merita toţi banii. Croitoreasa făcuse tot felul de şmecherii cu materialul, aşa încât rochia se subţia acolo unde trupul lui Magrat venea otova şi se înfoia acolo unde Magrat ar fi trebuit s-o facă.

Voalul avea flori de mătase pe bentiţă.

„N-am de gând să plâng iar, îşi spuse ea. Am de gând să rămân mânioasă. O să înfăşor mânia şi-o s-o strâng ghem până se-ngroaşă destul să devină furie, iar când o să se-ntoarcă, o să…“

… O să ce?

Putea încerca să fie glacială. Să treacă, maiestuoasă, pe lângă ei… rochia asta se preta la aşa ceva… şi asta o să-i înveţe minte.

Şi pe urmă? Nu putea rămâne aici, unde toţi ştiau ce se-ntâmplase. Fiindcă o să afle. O să se ştie despre scrisoare. Că bârfele străbăteau ţara Lancre mai repede ca terebentina maţele unui măgar bolnav.

O să trebuiască să plece. Să găsească, eventual, vreun loc unde nu sunt vrăjitoare şi s-o ia de la început, deşi, deocamdată, sentimentele ei faţă de vrăjitoare erau de aşa natură încât ar fi preferat practic orice altă profesie, în măsura în care *existau* alte profesii pentru o fostă vrăjitoare.

Magrat ridică bărbia-n vânt. După cum se simţea acum, cu fierea clocotind în ea ca un izvor termal, era în stare să *creeze* o nouă profesie. Una care, cu puţin noroc, să nu aibă de-a face cu bărbaţii şi nici cu babele băgăcioase.

Şi nenorocita de scrisoare o s-o păstreze, doar aşa, spre aducere-

aminte.

De atâta vreme se tot întreba cum de fusese Verence în stare să aranjeze totul, cu săptămâni întregi înaintea întoarcerii ei, şi uite ce simplu era. Cum trebuie să mai fi râs de ea…

Ţaţei Ogg îi trecu, pentru o clipă, prin minte că ar fi fost mare nevoie de ea altundeva, dar la vârsta ei, o invitaţie la o cină intimă, la lumina lumânărilor, nu apărea în fiecare zi. Trebuia să existe o vreme când nu-ţi mai făceai griji despre ce se-ntâmplă cu restul lumii şi te mai ocupai niţel şi de tine. Trebuia să fie un timp şi pentru un moment liniştit, lăuntric.

— Da' bun e vinul ăsta, zise ea, mai luând o sticlă. Cum ziceai că-i zice? Se chiorî mai de-aproape la etichetă. Chateau Maison? Chateau… asta va să zică apă de pisică, pe străineşte, ştii, dar e doar o glumă de-a lor, ştiu că nu-i pipi de pisică adevărat. Ăla miroase mai tare.

Îndesă dopul în sticlă cu plăselele cuţitului, apoi băgă degetul în gâtul sticlei şi-i trase o scuturătură zdravănă, „să se ia toată bunătatea".

— Dar nu-s de acord să-l bei din ghete de damă, zise ea. Ştiu că-i la modă, dar nu văd ce-i aşa minunat să mergi pân-acasă cu ghetele pline cu vin. Nu ţi-e foame? Dacă nu vrei zgârciul ăla, îl mănânc eu. Mai sunt homari? N-am mai mâncat homari până acum. Nici maioneză. Nici ouleţe d-alea mici umplute cu chestii. Acuma, gemu' ăla de mure avea gust de peşte, mie aşa mi s-a părut.

— E caviar, murmură Casanunda.

Şedea cu bărbia sprijinită-n palmă, privind-o cu încântare extatică.

Îşi dăduse, cu surprindere, seama că se distrează extraordinar, deşi nu la orizontală.

Ştia cum ar fi trebuit să decurgă o cină ca asta. Era una dintre armele de bază din arsenalul seducătorului. Amoreza trebuia înduplecată cu vinuri fine şi mâncăruri scumpe, dar uşoare. Pe deasupra mesei se schimbau multe priviri anticipative, iar pe sub masă se-ncâlceau picioarele. Şi se mâncau, cu mult subînţeles, pere, banane şi altele asemenea. Şi astfel, corabia ispitei era îndrumată, încet, dar inexorabil, spre portul cel bun.

Dar mai era şi Ţaţa Ogg.

Ţaţa Ogg aprecia vinurile fine în modul ei, foarte personal. Niciodată nu i-ar fi trecut prin minte lui Casanunda că ar putea cineva să toarne Porto peste vin alb, doar fiindcă a ajuns la fundul sticlei.

Şi în ceea ce priveşte mâncarea… păi, şi pe asta o aprecia.

Casanunda nu mai văzuse niciodată aşa mişcare din coate. Arată-i Ţaţei o cină bună, şi ea se repede asupra ei cu cuţitul, furculiţa şi berbecul de asalt. Imaginea ei, mâncând un homar, era o experienţă pe care n-avea s-o uite prea curând. Hangiul o să culeagă bucăţele de cleşti din lemnărie săptămâni în şir.

Şi sparanghelul… poate că va *încerca,* de fapt, s-o uite pe Ţaţa Ogg cum înfulecă sparanghel, dar avea o bănuială că amintirea se va furişa înapoi.

„Trebuie să fie o chestie de-a vrăjitoarelor", îşi spuse el. Ele ştiu mereu foarte clar ce vor. Dacă ai fi escaladat stânci şi-ai fi traversat fluvii, şi-ai fi schiat la vale de pe piscuri ca să-i aduci o cutie cu bomboane Ţaţei Ogg, ea le-ar fi pescuit pe alea cu umplutură de nuga din stratul de la fund încă înainte ca tu să-ţi scoţi crampoanele. *Asta* era. Indiferent ce face o vrăjitoare, o face mie-n sută.

Hip, hip, ura!

— Nu mănânci creveţii ăia? Păi, atunci împinge farfuria încoace.

Încercase el ceva joc de picioare, doar ca să-şi păstreze avansul, cum ar veni, dar o lovitură accidentală peste gleznă cu una din ghetele ghintuite ale Ţaţei îi tăiase avântul.

Şi mai fusese şi ţiganul lăutar. La început, Ţaţa se plânsese de indivizii ăştia care tot cântă la scripcă şi n-o lasă şi pe ea să se concentreze la mâncare, dar apoi, între feluri, îi smulsese omului instrumentul, aruncase arcuşul într-o vază cu camelii, acordase scripca să sune cam ca un banjo şi-i oferi lui Casanunda trei strofe dintr-un cântec pe care, cum el era străin, alesese să-l numească *Il Porcupino Nil Sodomy Est.*

Şi pe urmă mai băuse nişte vin.

Ceea ce, de asemenea, îl captiva pe Casanunda era şi felul cum întreaga ei faţă devenea o masă de cute vesele, orizontale, când râdea. Şi Ţaţa Ogg râdea mult.

De fapt, Casanunda îşi dădea seama, prin aburii uşori ai vinului, că se simţea realmente foarte bine.

— Să înţeleg că nu există un domn Ogg? întrebă el, până la urmă.

— A, ba da, există un domn Ogg, răspunse Ţaţa. L-am îngropat cu ani în urmă. Păi, n-aveam încotro. Că era mort.

— Trebuie să fie foarte greu pentru o femeie să trăiască aşa, singură?

— Groaznic, încuviinţă Ţaţa Ogg, care nu mai făcuse vreodată mâncare şi nici nu mai pusese mâna vreodată pe o cârpă de praf din ziua în care fiica ei cea mare crescuse destul cât s-o facă ea în locul mamei şi căreia i se găteau zilnic cel puţin patru mese de către diferite

nurori terorizate.

— Cred că te simţi tare singură, mai ales noaptea, continuă Casanunda, mai mult din obişnuinţă.

— Ei, mai e şi Greebo, zise Ţaţa. Mă încălzeşte la picioare.

— Greebo…

— Motanul. Ce zici, or avea prăjituri?

Mai târziu, ceru o sticlă la pachet, pentru câine.

Domnul Brooks, stuparul, turnă nişte lichid verde, puturos, din cratiţa care fierbea pururi pe sobă, în coliba lui secretă, şi-şi umplu vermorelul.

În zidul grădinii era un cuib de viespi. Până mâine-dimineaţă, va deveni morgă.

Asta era chestia cu albinele. Ele păzeau mereu urdinişul stupului, cu preţul vieţii, la nevoie. Dar viespile ştiau să găsească vreo găurică, vreo crăpătură în lemnul stupului, pe la spate, şi intrau, afurisitele, şi jefuiau roiul când nici nu gândeai. Ciudat. Iar albinele din stup le lăsau în pace. Păzeau intrarea, dar dacă o viespe găsea o altă cale să pătrundă, nu ştiau ce să facă.

Apăsă pe piston. Lichidul ţâşni şi lăsă o dâră fumegândă pe podea.

Erau frumuşele ele, viespile. Dar dacă erai cu albinele, trebuia să fii împotriva viespilor.

În sala mare părea să fie un soi de petrecere. Parcă-şi amintea că primise şi el o invitaţie, dar, una peste alta, lucrurile de felul ăsta nu-l interesaseră niciodată. Şi cu atât mai puţin acum. Ceva nu era bine. Niciunul dintre stupi nu dădea semne de roire. Nici măcar unul.

Cum trecea pe lângă stupi, în lumina amurgului, le auzi zumzetul. Aşa făceau, în nopţile calde. Plutoane de albine stăteau ciopor la intrare, făcând vânt cu aripile ca să răcorească puietul. Dar acum se auzea şi zbârnâitul albinelor care dădeau roată stupilor.

Erau furioase şi în alertă.

•

Chiar la hotarele ţării Lancre se găseau o serie de mici stăvilare. Buna Batevreme se căţără pe lemnul umed şi merse, plescăind, până la mal, unde-şi goli ghetele de apă.

După o vreme, o pălărie ţuguiată, de vrăjitor, veni pe râu la vale, apoi începu să se ridice, scoţând la iveală vrăjitorul de dedesubt. Buna întinse o mână şi-l ajută pe Ridcully să iasă la mal.

— Ei, zise ea, revigorant, nu? Mi se pare că aveai nevoie de-o baie rece!

Ridcully încercă să-şi scoată nişte nămol din ureche. Se încruntă la Buna.

— Tu de ce nu eşti udă?

— Ba sunt.

— Ba nu. Eşti doar jilavă. Eu sunt ud fleaşcă. Tu cum poţi să vii prin apă la vale şi să fii doar jilavă?

— Mă usuc repede.

Buna Batevreme se încruntă în sus, spre stânci. La mică distanţă, drumul urca pieptiş, spre Lancre, dar mai existau şi alte poteci, mai ascunse, şi ea le ştia.

— Aşa deci, zise ea, mai mult pentru sine. Vrea să mă împiedice să merg acolo, carevasăzică? Ei, o să mai vedem noi.

— Să mergi unde? întrebă Ridcully.

— Nu ştiu sigur, răspunse Buna. Tot ce ştiu e că, dacă ea nu mă vrea acolo, atunci acolo mă duc. Dar nu mă aşteptam să apari tu şi să ţi se urce sângele la inimă. Haide!

Ridcully îşi stoarse roba. O mulţime de paiete se pierduseră. Îşi scoase pălăria şi-i deşurubă vârful.

Pălăriile captează vibraţii morfice. Universitatea Nevăzută avusese parte de mari necazuri, odată, din cauza pălăriei unui precedent Arhicancelar, care se încărcase cu prea multe vibraţii magice, şezând atâta vreme pe atâtea capete de magi şi-şi dezvoltase o personalitate proprie. Ridcully rezolvase problema, punând să i se facă o pălărie a lui, după planuri amănunţite, de către o firmă de pălărieri nebuni de legat{43}, din Ankh-Morpork.

Nu era o pălărie vrăjitorească obişnuită. Puţini vrăjitori se foloseau de ţugui, poate doar ca să mai ţină acolo vreo pereche de şosete. Dar pălăria lui Ridcully avea dulăpioare în ea. Avea surprize. Avea patru picioare telescopice şi un rulou de mătase dată cu ulei, în bor, care se putea lăsa-n jos, devenind un cort mic, dar suficient la nevoie, şi avea şi-o lampă cu spirt, patentată, chiar deasupra. Avea buzunare interioare cu raţii uscate pe trei zile. Iar vârful se deşuruba, eliberând o rezervă rezonabilă de băuturi spirtoase, pentru cazuri de urgenţă, ca, de pildă, când îi era sete proprietarului.

Ridcully flutură capacul ţuguiat spre Buna.

— Coniac? întrebă el.

— Ce-i *aia* de pe capul tău?

Ridcully îşi pipăi, prudent, chelia.

— Ăă…

— Mie-mi miroase a miere şi-a balegă de cal. Şi *chestia* aia ce e?

Ridcully îşi ridică de pe cap cuşcuţa. În ea se afla o roată mică, într-o reţea complexă de baghete de sticlă. Se mai vedeau şi vreo două castronele cu mâncare. Şi un şoarece mic, blănos şi în prezent ud

fleaşcă.

— A, e ceva ce-au inventat vrăjitorii cei tineri, zise Ridcully, sfios. Şi-am zis că… c-o să-l testez pentru ei. Blana şoarecelui se freacă de baghetele de sticlă şi ies scântei, vezi tu, şi… şi…

Buna Batevreme privi părul cam năclăit al Arhicancelarului şi ridică dintr-o sprânceană.

— Parol, zise ea. Mă întreb ce-o să le mai treacă prin cap.

— Nu prea pricep cum funcţionează, ăsta-i domeniul lui Stibbons, eu am vrut doar să-i ajut…

— Norocul lor că tu cheleai, nu?

În întunericul odăii ei de suferindă, Diamanda deschise ochii, dacă or fi fost ochii *ei.* Aveau o lucire sidefie.

Cântecul era, deocamdată, doar la limita auzului.

Şi lumea era diferită. O mică parte din mintea ei era încă Diamanda şi privea afară, prin aburii farmecelor. Lumea părea un desen din linii argintii, în continuă mişcare, de parcă totul era înveşmântat în filigran. În afară de locurile cu fier. Acolo, liniile erau strâmte, strivite, îndoite. Acolo, lumea era invizibilă. Fierul deforma lumea. Fereşte-te de fier!

Se dădu jos din pat, îşi înfăşură mâna în pătură, apucă clanţa cu ea şi deschise uşa.

Shawn Ogg stătea aproape în poziţie de drepţi.

Pentru moment, păzea castelul şi încerca să Vadă Cât Poate Sta Într-un Picior.

Pe urmă, îşi dădu seama că asta nu-i o activitate potrivită pentru un artist marţial şi schimbă repede pe nr. 19, Dublu Şut Din Cădere Crizantema Zburătoare.

Apoi, îşi dădu seama că se auzea ceva, de câtăva vreme. Avea un oarecare ritm şi-i aducea aminte de ţârâitul greierilor. Venea dinăuntrul castelului.

Se întoarse cu atenţie, rămânând vigilent, în caz că armatele reunite ale Străinătăţurilor ar încerca să invadeze castelul cât era el cu spatele.

Asta necesita gândire. El nu era acolo ca să păzească împotriva a ceea ce era înăuntrul castelului, nu? „Pază” însemna că e vorba de ce-i afară. Asta era ideea, la un castel. De-aia aveai toate zidurile alea şi celelalte. Că el avea posterul ăla mare, de-l dădeau gratis de la Catalogul Jane’s al Armelor de Asalt Din Întreaga Lume{44}. Ştia cum stau lucrurile.

Shawn nu era el cel mai rapid gânditor, dar în minte îi tot apărea, inexorabil, elful din beci. Dar ăla era încuiat bine. El însuşi zăvorâse

uşa. Şi era fier peste tot acolo, iar mami fusese foarte categorică în privinţa fierului.

Şi totuşi…

Procedă metodic. Ridică podul mobil şi lăsă grilajul, apoi privi peste zid, ca să fie sigur, dar nu era decât amurgul şi briza nopţii.

Acum *simţea* sunetul. Părea să vină din înseşi pietrele zidului şi avea un fel de tăiş de fierăstrău, care-i zgâria nervii.

Nu se putea să fi ieşit, nu? Nu, evident. Lumea nu construia temniţe din care să-ţi fie uşor să ieşi.

Sunetul oscila în sus şi-n jos pe gamă.

Shawn îşi sprijini lancea ruginită de zid şi scoase sabia. Pe asta ştia s-o folosească. Exersa câte zece minute în fiecare zi, şi tare amărât mai era sacul ăla de paie atârnat de grindă, când îşi încheia *el* socotelile cu dânsul.

Se strecură în castel pe uşa din dos şi se furişă pe coridor, spre temniţă. Era pustiu. Normal, toţi se duseseră să vadă Spectacolul. Şi aveau să se-ntoarcă din clipă-n clipă, să continue cu distracţia.

Castelul părea mare şi vechi, şi îngheţat.

Din clipă-n clipă.

Fără îndoială.

Zgomotul încetă.

Shawn riscă o privire după colţ. Iată treptele, iată uşa deschisă către temniţe.

— Stai! strigă Shawn, pentru orice eventualitate.

Vocea lui ricoşă de piatra zidului.

— Stai! Sau… sau… Stai!

Coborî treptele cu grijă şi privi de-a lungul coridorului.

— Te previn! Sunt un învăţăcel al Căii Fericitului Lotus de Jad!

Şi iată uşa celulei, întredeschisă. Şi o siluetă în alb, alături.

Shawn clipi.

— Tu nu eşti domnişoara Tockley?

Ea îi zâmbi. Ochii ei luceau, în lumina palidă.

— Porţi zale, Shawn, zise ea.

— Cum, domnişoară?

Aruncă din nou o privire uşii deschise.

— Asta e îngrozitor. Trebuie să le scoţi, Shawn! Cum poţi auzi, cu chestia aia împrejurul urechilor?

Shawn simţea spaţiul gol din spatele lui. Dar nu-ndrăznea să privească înapoi.

— Aud tare bine, domnişoară, zise el, încercând să se strecoare astfel încât să aibă zidul în spate.

— Dar nu poţi să auzi *cu adevărat,* insistă Diamanda, plutind spre el. Fierul te surzeşte.

Shawn nu era obişnuit să vadă fete tinere, îmbrăcate sumar, apropiindu-se de el cu o expresie visătoare pe chip. Îşi dorea cu ardoare s-o poată apuca pe Calea Retragerii Îndărăt.

Aruncă o privire în lături.

În uşa celulei văzu o siluetă înaltă şi slabă. Stătea acolo cu mare grijă, ca şi cum ar fi încercat să păstreze o distanţă cât mai mare faţă de ce avea în jur.

Diamanda îi zâmbea într-un mod ciudat.

El o rupse la fugă.

Pădurea, într-un chip nedefinit, se schimbase. Ridcully era sigur că, pe când era el tânăr, fusese plină de clopoţei şi de ciuboţica-cucului şi… şi clopoţei şi… şi-aşa mai departe. Nu de ditai măceşii peste tot. Îi agăţau roba, iar odată, un echivalent căţărător al acestora îi smulsese pălăria de pe cap.

Şi ceea ce făcea să fie şi mai rău era că Esme Batevreme părea să evite toate obstacolele.

— Cum reuşeşti asta?

— Doar ştiu unde mă aflu tot timpul, zise Buna.

— Ei şi? Şi *eu* ştiu unde mă aflu!

— Ba nu. Tu doar se-ntâmplă să fii prezent. Nu e acelaşi lucru.

— Păi atunci, ţi se-ntâmplă cumva să ştii pe unde-i o cărare ca lumea?

— Asta-i o scurtătură.

— Un drum între două locuri unde nu eşti rătăcită, vrei să spui?

— De *câte* ori ţi-am spus, nu m-am rătăcit! Sunt doar… dezavantajată direcţional.

— Ha!

Dar asta era chestia cu Esme Batevreme, trebuia să recunoască. Nu conta că se rătăcise, căci el avea motive serioase să creadă că asta era situaţia acum, dacă nu cumva în această pădure se aflau doi copaci cu exact aceeaşi dispunere a ramurilor, plus o fâşie din roba lui agăţată de una dintre ele, dar ea avea o calitate care la oricine altcineva care nu purta o pălărie ponosită şi ţuguiată şi o rochie neagră de-a dreptul antică ar fi putut fi numită prestanţă. Prestanţă absolută. Era greu să ţi-o imaginezi făcând o mişcare stângace, decât dacă aşa voia ea.

Remarcase asta cu multă vreme în urmă, deşi atunci fusese doar uimit de perfecţiunea cu care silueta ei se insera în spaţiul din jur. Şi…

Se încurcase *din nou* în spini.

— Stai o clipă!

— Hainele astea-s complet nepotrivite la ţară!

— Nu mă aşteptam la o excursie prin pădure! Ăsta-i un nenorocit de costum de ceremonie!

— Păi, atunci scoate-l.

— Şi cum o să mai ştie lumea că-s vrăjitor?

— Am eu grijă să le spun!

Buna Batevreme începea să se înfurie. De asemenea, în pofida afirmaţiilor ei, se rătăcise. Dar problema era că nu te puteai rătăci între stăvilarul din vale de vârtejurile râului Lancre şi oraşul Lancre. O luai doar la deal, tot drumul. În plus, prin pădurile astea ea umblase o viaţă întreagă. Erau pădurile ei.

Era destul de sigură că trecuseră de două ori pe lângă acelaşi copac. Avea agăţată în el o bucată din roba lui Ridcully.

Era ca şi cum s-ar fi rătăcit în propria grădină.

Plus că era convinsă că văzuse unicornul de vreo două ori. Îi urmărea. Încercase să intre în mintea lui. Putea la fel de bine să încerce să se caţere pe un zid făcut din gheaţă.

Şi nici măcar mintea ei nu era liniştită. Dar, cel puţin, acum ştia că nu era nebună.

Când pereţii dintre universuri se subţiază, când firele paralele care sunt S-ar Putea se strâng, ca să încapă în Acum, atunci unele lucruri se pot strecura. Semnale minuscule, poate, dar audibile, pentru un receptor suficient de priceput.

În capul ei răsunau gândurile îndepărtate, insistente, a o mie de Esme Batevreme.

•

Magrat nu prea ştia ce să împacheteze. Majoritatea hainelor ei vechi păreau să se fi evaporat de când se mutase la castel şi nu se făcea să le ia pe cele pe care le cumpărase Verence pentru ea. Iar cu inelul de logodnă era acelaşi lucru. Nu era sigură dacă aveai voie să-l păstrezi.

Se încruntă la imaginea ei din oglindă.

Trebuia să înceteze de-a mai gândi astfel. Parcă toată viaţa şi-o petrecuse încercând să se facă mică, să fie politicoasă, cerându-şi scuze când o călcau alţii în picioare, încercând să fie *bine-crescută.* Şi ce ieşise? Oamenii o trataseră ca şi cum ar fi fost mică şi politicoasă, şi bine-crescută.

O să îndese, ăă, *dracului* scrisoarea în rama oglinzii, ca să ştie toată lumea de ce plecase.

Al *dracului* de tare o tenta să plece într-un oraş mare şi să se facă curtezană.

Indiferent ce-o mai fi fost şi *aia.*

Şi apoi auzi cântecul.

Era, fără nicio îndoială, cel mai frumos pe care-l auzise Magrat în viaţa ei. Curgea direct prin urechi şi până-n creierul mic, şi de-acolo în sânge, şi în os…

Un furou de mătase îi alunecă dintre degete şi căzu pe podea.

Ea se luptă cu uşa şi o mică fărâmă din mintea ei, care încă mai era capabilă de gândire raţională, îşi aminti de cheie.

Coridorul era plin de cântec. Ea îşi strânse cutele rochiei în pumni, să-i fie mai uşor să alerge şi se grăbi spre scări…

Ceva ţâşni printr-o altă uşă şi o trânti la pământ.

Era Shawn Ogg. Prin negura cromatică, îi putea vedea faţa îngrijorată, cum se uita la ea, de sub gluga ruginită de…

… Fier.

Cântecul se schimbă, rămânând totuşi acelaşi. Armoniile complexe, ritmul fascinant nu se modificară, dar, dintr-odată, iritau, de parcă ea ar fi auzit cântecul prin urechi diferite.

Fu târâtă în cadrul unei uşi.

— Sunteţi bine, domnişoară Regină?

— Ce se-ntâmplă?

— Nu ştiu, domnişoară Regină. Dar cred că avem elfi.

— Elfi?

— Şi au luat-o pe domnişoara Tockley. Ăă. Ştiţi că aţi luat fierul de lângă ea…

— Despre *ce* vorbeşti, Shawn?

Faţa lui Shawn era albă ca varul.

— Ăla din temniţă a început să cânte, şi ea fusese însemnată de ei, aşa că acum face ce vor ei…

— Shawn!

— Şi mami spune că nu te ucid, dacă pot să n-o facă. Nu imediat. Că se distrează mult mai bine cu tine dacă nu eşti mort!

Magrat se holbă la el.

— A trebuit să fug! Încerca să-mi scoată gluga! A trebuit s-o las, domnişoară! Înţelegeţi, domnişoară?

— Elfi?

— Trebuie să ţii bine de ceva de fier, domnişoară! Ei nu suportă fierul!

Ea îl plesni peste faţă şi se răni la degete de zalele lui.

— Vezi că baţi câmpii, Shawn!

— Au ieşit din castel, domnişoară! Am auzit podul mobil coborând! Sunt acolo, afară, şi noi suntem aici şi ei nu te omoară, te ţin în viaţă…

— Poziţie de drepţi, soldat!

Altceva nu-i trecuse prin minte. Dar părea să funcţioneze. Shawn se adună.

— Uite ce, zise Magrat, toată lumea ştie că de fapt nu mai există elfi…

Vocea i se stinse. Ochii i se îngustară.

— Toată lumea în afară de Magrat Usturoi ştie că, de fapt, nu-i aşa, da?

Shawn tremura. Magrat îl înşfăcă de umeri.

— Mami şi Jupâneasa Batevreme au zis că să nu vă spunem! se jelui Shawn. Au zis că e treabă de vrăjitoare!

— Şi unde-s ele acum, când au de rezolvat treburi de vrăjitoare? întrebă Magrat. Eu nu le văd, tu le vezi? Sunt cumva după uşă? Nu! Sunt oare sub pat? Ce ciudat, nu sunt… sunt doar eu aici, Shawn Ogg. Şi dacă nu-mi spui tot ce ştii chiar în clipa asta, o să te fac să regreţi ziua în care m-am născut!

Lui Shawn i se agita mărul lui Adam în sus şi-n jos, în vreme ce chibzuia. Apoi se smulse din strânsoarea lui Magrat şi se duse să asculte la uşă.

Cântecul se oprise. Pentru o clipă, Magrat crezu că aude paşi dincolo de uşă, îndepărtându-se în grabă.

— Păi, domnişoară Regină, mama şi Jupâneasa Batevreme erau sus la Dansatori…

Magrat îl ascultă.

— Şi unde s-a dus toată lumea, acum?

— Nu şt'u, domnişoară. S-au dus toţi la Spectacol… dar ar fi trebuit să se-ntoarcă până acum.

— Unde s-a ţinut Spectacolul?

— Nu ştiu, domnişoară. Domnişoară?

— Da?

— De ce sunteţi îmbrăcată cu rochia de mireasă?

— Nu e treaba ta.

— Poartă ghinion dacă vede mirele mireasa îmbrăcată aşa, înaintea nunţii, zise Shawn, refugiindu-se în idioţenii şi clişee ca să uite de groază.

— Ghinion o să aibă el, dacă-l văd eu prima, mârâi Magrat.

— Domnişoară?

— Da?

— Mi-e frică să nu li se fi întâmplat ceva tuturor. Frate-miu Jason a zis că se-ntorc într-o oră sau două şi deja au trecut ore întregi!

— Dar sunt aproape o sută de oaspeţi şi practic întreaga populaţie a

oraşului. N-ar putea elfii să le facă nimic.

— Nici n-ar avea nevoie, domnişoară.

Shawn se duse la fereastră, care avea geam.

— Uitaţi ce, domnişoară. Pot să sar de aici până pe acoperişul silozului, din curtea grajdurilor. E de stuf, nu păţesc nimic. Şi de-acolo pot să mă furişez pe la bucătărie şi să ies pe portiţa mică de lângă turnul dinspre Miez, cu precizie militară.

— De ce ai face asta?

— Ca să aduc ajutoare, domnişoară.

— Dar n-ai de unde şti dacă *există* ajutoare de adus.

— Aveţi altă idee, domnişoară?

Ea n-avea.

— Eşti foarte… curajos că faci asta, Shawn, zise Magrat.

— Dumneavoastră staţi aici şi-o să fiţi în siguranţă, zise Shawn. Ia staţi… Ce părere aveţi dacă încui uşa camerei şi iau cheia cu mine? Atunci, chiar dacă vă cântă, nu *puteţi* să le deschideţi uşa, nici să vreţi!

Magrat încuviinţă.

Shawn încercă să-i zâmbească.

— Păcat că nu mai avem încă un costum de zale, zise el. Dar sunt toate în arsenal.

— Nu păţesc nimic, zise Magrat. Hai, du-te atunci!

Shawn dădu din cap. Stătu o clipă pe pervaz şi-apoi îşi dădu drumul în întuneric.

Magrat împinse patul, blocând uşa cu el, şi se aşeză pe margine.

Acum, că se gândea, ar fi fost o idee bună să se ducă şi ea. Dar asta ar fi însemnat să lase castelul gol şi, cumva, nu i se părea corect.

În plus, îi era frică.

În cameră era o singură lumânare şi aceea pe jumătate consumată. Când se va sfârşi, nu va mai rămâne decât lumina lunii. Lui Magrat îi plăcuse întotdeauna clarul de lună. Până acum. Afară era linişte. Ar fi trebuit să se audă zgomotul oraşului. În minte i se furişă gândul că nu fusese foarte înţelept să-l lase pe Shawn să plece cu cheia, fiindcă dacă-l prindeau, atunci puteau deschide…

Se auzi un ţipăt, care continuă multă vreme.

Apoi noaptea reveni.

După câteva minute, se auzi un zgrepţănat la încuietoare, cam cum ar face cineva care ar încerca să descuie cu o cheie ţinută în mai multe straturi de pânză, ca să nu intre în contact cu fierul.

Uşa începu să se deschidă, apoi se lovi de pat.

— Nu vrei să ieşi afară, domniţă?

Uşa scârţâi din nou.

— Nu vii să dansezi cu noi, drăgălaşă domniţă?

Vocea avea inflexiuni stranii şi un ecou care-ţi zumzăia înăuntrul ţestei mai multe secunde după ce ultimul cuvânt fusese rostit.

Uşa se trânti de perete.

Trei siluete intrară. Unul examină patul, iar ceilalţi doi scotociră prin ungherele întunecoase. Apoi, unul dintre ei se duse la fereastră şi privi afară.

Peretele şubred mergea drept în jos, până la acoperişul de stuf complet neocupat.

Insul dădu din cap către alte două momâi, care erau în curte, păru-i blond strălucind în lumina lunii.

Unul dintre aceia arătă cu degetul în sus, unde cineva, cu o rochie lungă, albă, care se umfla în vânt, se căţăra pe zidul turnului.

Elful râse. Urma să fie şi mai plăcut decât prevăzuse.

Magrat se aburcă peste pervaz şi căzu, gâfâind, pe podea. Apoi se împletici până la uşă, care nu avea cheie. Dar existau două bârne solide, în chip de zăvor, pe care le instală la locul lor.

Fereastra avea oblon de lemn.

A doua oară n-aveau s-o mai lase să scape. Se aşteptase la o săgeată în spate, dar… nu, ceva atât de simplu nu i-ar fi amuzat suficient.

Se încruntă în întuneric. Deci… era în camera asta. Nici măcar nu ştia ce cameră e. Găsi un sfeşnic şi nişte chibrituri şi, după câteva încercări, reuşi să aprindă lumânarea.

Lângă pat erau câteva cutii şi valize. Aşa deci… odaia unui oaspete.

Gândurile picurau prin liniştea din capul ei, unul după altul.

Se întrebă dacă aveau să-i cânte şi dacă va putea rezista încă o dată. Poate că, dacă ştiai la ce să te aştepţi…

Cineva bătu cu blândeţe în uşă.

— Îi avem pe *prietenii* tăi la parter, domniţă. Vino şi dansează cu mine.

Magrat se holbă, disperată, prin încăpere.

Era banală ca toate dormitoarele de oaspeţi, de pretutindeni. Un lighean şi-o carafă pe-un spălător, scârbosul alcov-garderob, ascuns, dar nu de tot, după o perdea, patul, pe care se aflau câteva boccele aruncate, un scaun ponosit, cu lacul sărit de tot şi o bucată mică de covor, cenuşiu din cauza vechimii şi a prafului cu care era îmbâcsit.

Uşa zdrăngăni.

— Dă-mi drumul înăuntru, dulce domniţă!

De data asta, fereastra nu mai era o scăpare. Se putea ascunde sub

pat, dar cât timp ar fi câştigat astfel, două secunde?

Printr-un fel de magie oribilă, ochii i se tot întorceau spre garderobul camerei, care-o pândea de după perdea.

Magrat ridică uşor capacul. Puţul era destul de larg cât să încapă un om, era clar. Garderoburile erau notorii pentru asta. Mulţi regi nepopulari îşi găsiseră sfârşitul, cum s-ar zice, în garderob, de mâna vreunui asasin cu talent de căţărător, o lance şi-o abordare fundamentală în materie de politică.

Ceva izbi zdravăn în uşă.

— Domniţă, vrei să-ţi cânt?

Magrat luă o hotărâre.

Până la urmă, balamalele fură cele care cedară, cuiele lor ruginite pierzând, într-un târziu, contactul cu piatra.

Perdeaua pe jumătate trasă a alcovului flutura în vânt.

Elful zâmbi, se duse la perdea şi-o dădu în lături.

Capacul de stejar era ridicat.

Elful privi înăuntru.

Magrat se înălţă în spatele lui, ca o stafie albă, şi-l pocni zdravăn peste ceafă cu scaunul, care se sfărâmă.

Elful încercă să se întoarcă şi să-şi recapete echilibrul, dar Magrat mai avea încă destul scaun în mână şi-l trosni cu el, disperată, în continuarea primei lovituri. Elful căzu pe spate, încercă să se agaţe de capac, dar nu reuşi decât să-l închidă în urma lui. Magrat auzi o bubuitură şi un urlet de furie, când elful se prăvăli în întunericul puturos. N-avea rost să-şi facă speranţe că va muri din căzătură. În fond, aterizase pe moale.

„Plin nu doar de fumuri, îşi zise Magrat, ci şi de duhoare.“

Dacă te ascunzi sub pat nu câştigi decât vreo două secunde, dar câteodată două secunde ajung.

Dădu drumul scaunului. Tremura. Dar era încă vie şi asta era plăcut. Asta-i chestia cu viaţa. Eşti în viaţă ca să te bucuri de ea.

Magrat aruncă o privire pe coridor.

Trebuia să plece. Luă cu ea un picior rupt de scaun, mai mult pentru sprijin moral, şi ieşi.

Din nou, se auzi un ţipăt, din direcţia Marii Săli.

Magrat privi în cealaltă parte, spre Galeria Lungă. O rupse la fugă. Trebuia să fie vreo ieşire, pe undeva, vreo poartă, vreo fereastră…

Un suveran mai întreprinzător pusese geamuri la ferestre, mai demult. Prin ele pătrundea lumina lunii, în pătrate mari, argintii, semănate printre câmpuri de beznă adâncă.

Magrat alerga din lumină-n întuneric, din lumină-n întuneric, de-a

lungul nesfârşitei încăperi. Monarh după monarh fulgerau pe lângă ea, ca într-un film derulat la viteză prea mare. Rege după rege, toţi numai mustăţi şi coroane, şi bărbi. Regină după regină, toate numai dantele şi corsaje ţepene, şi vinderei cap-de-baset, şi căţeluşi, şi…

O formă oarecare, vreo părere iscată de lumina lunii, vreo expresie pe una dintre feţele pictate răzbătu cumva dincolo de teroarea ei şi-i atrase privirea.

Era acolo un portret pe care nu-l mai văzuse. Nu ajunsese niciodată atât de departe. O deprimase lipsa idioată de substanţă a tuturor acelor regine. Dar asta…

Asta de-aici, într-un fel sau altul, o atrăgea.

Se opri.

Nu se putea să fi fost pictată după natură. Pe vremea *acestei* regine, singura vopsea cunoscută prin partea locului era un fel de albastru, care se folosea în general pentru corp. Dar, în urmă cu câteva generaţii, Regele Lully I fusese un romantic şi un împătimit de istorie. Cercetase tot ce se mai ştia despre perioada timpurie a ţării Lancre şi, acolo unde izvoarele autentice erau cam neîndestulătoare, recursese, în cea mai bună tradiţie a istoricului naţional entuziast, la deducţii din înţelepciunea revelată şi de la sine înţeleasă{45} şi la extrapolări pornind de la surse apropiate{46}. Şi apoi comandase portretul reginei Ynci Arţăgoasa, una dintre fondatoarele regatului.

Regina purta un coif cu aripi şi cu o ţepuşă-n vârf şi avea o coamă de păr negru, împletit în codiţe multe, date cu sânge pe post de gel. Era machiată strident, în stilul indigo-cu-sânge-şi-spirale al cosmeticii barbare. Purta o platoşă mărimea 95, cupă D şi apărători de umeri cu ţepuşe. Avea genunchere cu ţepuşe, şi ţepuşe la sandale, şi o fustă cam scurtă, cu un imprimeu modern, ecosez cu sânge. O mână i se odihnea nonşalant pe o secure de luptă cu două tăişuri, cealaltă mângâia mâna unui războinic inamic capturat. Restul războinicului inamic capturat atârna prin diverşi pini, în fundal. În pictură mai apărea şi Ţeapă, bidiviul ei de luptă favorit, care aparţinea rasei, acum dispărute, Muntean de Lancre, înzestrate cam cu aceeaşi formă şi temperament ca un butoi de praf de puşcă, şi carul ei de luptă, care relua îndrăgitul motiv al ţepuşelor. Avea nişte roţi de te puteai bărbieri cu ele.

Magrat se holbă la tablou.

Despre asta nu-i vorbise nimeni.

Îi povestiseră despre goblen şi broderie, şi malacovuri, şi despre cum să dai mâna cu lorzii. Nu-i pomenise nimeni de ţepuşe.

Dinspre capătul galeriei, pe unde intrase ea, se auzi ceva. Îşi înşfăcă

fustele în pumni şi-o rupse la fugă.

În spatele ei se auziră paşi şi râsete.

La stânga, prin portic, pe urmă de-a lungul coridorului întunecat de deasupra bucătăriei, pe lângă…

În întuneric, ceva se mişcă. Se văzu o sclipire de dinţi albi. Magrat ridică piciorul de scaun şi se opri la jumătatea loviturii.

— Greebo?

Motanul Ţaţei Ogg i se frecă de picioare. Avea blana lipită de trup. Asta o descumpăni pe Magrat şi mai tare. Vorbim de *Greebo,* regele necontestat al populaţiei pisiceşti din Lancre şi tatăl majorităţii acesteia, în a cărui prezenţă lupii umblau pe vârfuri şi urşii se căţărau în copaci. Şi-i era teamă.

— Vino încoace, idiotule!

Îl înşfăcă de ceafa lui plină de cicatrice şi alergă mai departe, în vreme ce Greebo, recunoscător, îşi înfipse ghearele în braţul ei până la os[47] şi i se căţără pe umăr.

Acum probabil că se afla pe undeva pe lângă bucătărie, că aici era teritoriul lui Greebo. Asta era o zonă necunoscută, întunecată, terorizanta *terra incognita,* unde carnea covoarelor şi stucul coloanelor se terminau, şi oasele de piatră ale castelului ieşeau la iveală.

Era sigură că aude paşi în urma ei, foarte rapizi şi uşori.

Dacă se grăbea să fugă după colţ…

În braţele ei, Greebo se încordă ca un arc. Magrat se opri.

După colţ…

Fără să aibă ea, aparent, vreo intenţie, braţul care ţinea lemnul frânt se ridică încet şi se dădu pe spate.

Înaintă spre colţ şi lovi, cu aceeaşi mişcare. Se auzi un şuierat triumfător, care se preschimbă în urlet când lemnul jupui gâtul elfului care stătea la pândă. Acela se retrase, împleticindu-se. Magrat o rupse la fugă spre cea mai apropiată uşă, plângând panicată, şi zgâlţâi de clanţă. Se deschise. Ea se repezi înăuntru, trânti uşa, pipăi disperată prin întuneric după zăvoare, le trase în urma ei şi căzu în genunchi.

Ceva lovi uşa, pe dinafară.

După o vreme, Magrat deschise ochii şi-apoi se întrebă dacă îi deschisese cu adevărat, fiindcă întunericul nu era mai puţin adânc. În faţa ei se simţea un spaţiu. Erau tot felul de lucruri în castel, încăperi vechi, ascunse, de toate… putea să fie un puţ dinaintea ei, putea să fie *orice.* Pipăi, căutând cadrul uşii, se ţinu de el şi se ridică în picioare, apoi orbecăi, cu prudenţă, în direcţia generală a peretelui.

Găsi o poliţă. Aici era o lumânare. Şi asta era o cutie de chibrituri.

Deci, insistă ea, încercând să-şi acopere bătăile inimii, camera asta

fusese folosită recent. Majoritatea cetăţenilor din Lancre încă mai aprindeau focul cu amnare. Doar regele putea să-şi permită chibrituri aduse tocmai din Ankh-Morpork. Aveau din astea şi Buna Batevreme, şi Ţaţa Ogg, dar ele nu le cumpărau. Le primeau. Era uşor să primeşti lucruri dacă erai vrăjitoare.

Magrat aprinse bucata de lumânare, apoi se-ntoarse să vadă în ce încăpere se afla.

O, nu…

— Măi să fie, zise Ridcully. Uite un copac cunoscut.

— Taci din gură!

— Parcă zisese *cineva* că nu trebuie decât s-o luăm la deal, spuse Ridcully.

— Taci din gură!

— Mi-amintesc că odată, când eram aici în pădure, m-ai lăsat să…

— Taci din gură.

Buna Batevreme se aşează pe o buturugă.

— Ne-a băgat în labirint, zise ea. Cineva ne joacă feste.

— Îmi amintesc de o poveste, continuă Ridcully, în care erau doi copii şi s-au pierdut prin codru şi-au venit o grămadă de păsărele şi i-au acoperit cu frunze.

În voce i se simţea speranţa, ca un vârf de condur ce se iţeşte de sub o crinolină.

— Da, ăsta-i exact genul de idioţenie care i-ar trece unei păsări prin cap, zise Buna. Îşi masă fruntea. *Ea* o face. E un truc elfesc. Rătăceşte călătorii. Îmi îmbrobodeşte mintea. Chiar mintea mea. O, e tare bună! Ne face să mergem unde vrea ea. Ne face să ne-nvârtim în cerc. Îmi face asta *mie.*

— Poate ai altceva la care te gândeşti, zise Ridcully, care nu renunţase încă la speranţă.

— Normal că mă gândesc la altceva, cu tine care cazi grămadă tot timpul şi spui numai prostii, zise Buna. Dacă Domnul Vrăjitoru' Lu' Peşte n-ar fi ţinut musai să răscolească lucruri care nici măcar n-au existat, dintru început, eu n-aş mai fi fost aici, aş fi fost în mijlocul acţiunii, şi aş fi ştiut ce se-ntâmplă!

Şi strânse pumnii.

— Ei, dar nu-i musai, zise Ridcully. E o noapte frumoasă. Am putea să stăm aici şi…

— Te-a prostit şi pe tine, observă Buna. Toate aiurelile astea de blegi şi visători, cu priviri-ce-se-întâlnesc-în-mijlocul-mulţimii. Nu pot să-mi dau seama cum de eşti în stare să-ţi păstrezi slujba de vrăjitor-

şef.

— Păi, mai ales fiindcă-mi controlez patul cu atenţie şi mă asigur întotdeauna că toţi ceilalţi de la masă au mâncat deja din felul din care iau şi eu, recunoscu Ridcully, cu sinceritate dezarmantă. Nu-i cine ştie ce de greu, serios! Trebuie mai ales să semnezi lucruri şi să ţipi convingător la ei…

Ridcully se lăsă păgubaş.

— Şi oricum, şi tu ai părut surprinsă când m-ai văzut, zise el. Te-ai făcut albă ca hârtia!

— Da' cum să nu te faci, când vezi ditai omul în toată firea cum stă şi se uită la tine cu o faţă ca de oaie care se sufocă, zise Buna.

— Nu cedezi deloc, nu? întrebă Ridcully. Uluitor! Nu dai înapoi nici atâtica.

Încă o frunză căzu pe lângă ei.

Ridcully nu făcu nicio mişcare.

— Ştii, zise el, cu o voce absolut calmă, fie toamna vine foarte devreme pe aici, fie păsările din zonă sunt alea din povestea de care ţi-am spus, fie e cineva în copac, deasupra noastră.

— Ştiu.

— Ştii?

— Da, fiindcă eu am fost atentă, în vreme ce tu încurcai circulaţia pe Aleea Amintirilor, zise Buna. Sunt cel puţin cinci, şi-s exact deasupra noastră. Ce mai fac degetele alea magice ale tale?

— Aş putea, probabil, să scot o minge de foc.

— Nu-i bună. Poţi să ne duci în altă parte?

— Nu pe amândoi.

— Doar pe tine?

— Probabil, dar nu te las singură aici.

Buna îşi dădu ochii peste cap.

— Ştii, e adevărat, zise ea. Toţi bărbaţii-s cavaleri. Du-te odată, moş bleg ce eşti! Pe mine nu vor să mă ucidă. Cel puţin, nu încă. Dar habar n-au ce-i aia un vrăjitor, şi pe tine o să te facă bucăţi, nici n-o să stea să se gândească!

— Acuma cine-i bleagă?

— Nu vreau să te văd mort când ai putea să faci ceva util!

— Să fugi nu e ceva util.

— O să fie mult mai util decât să stai aici.

— Nu mi-aş ierta-o niciodată dac-aş pleca.

— Iar eu nu te-aş ierta dac-ai rămâne, şi eu sunt mult mai neiertătoare decât tine, se oţărî Buna. După ce s-o termina, caut-o pe Gytha Ogg. Spune-i să se uite în cutia mea a veche. O să ştie ce-i

acolo. Şi dacă nu pleci acum…

O săgeată se înfipse în buturuga de lângă Ridcully.

— Nenorociţii *trag* în mine! strigă el. Dacă aveam arbaleta…

— Eu m-aş duce după ea, în locul tău, zise Buna.

— Corect! Mă întorc numaidecât!

Ridcully dispăru. O clipă mai târziu, mai multe calupuri de zidărie de castel căzură din spaţiul pe care tocmai îl ocupase el.

— Ei, de el am scăpat, atunci, zise Buna, fără să se adreseze cuiva anume. Se ridică în picioare şi privi în jur, la copaci. Bun, adăugă ea, aici sunt. Nu fug. Veniţi şi luaţi-mă. Sunt aici. Eu întreagă.

Magrat se calmă. Normal că exista. Fiecare castel avea unul. Şi bineînţeles că ăsta era în uz. Se vedea o cărare bătută prin praf, până la un soi de cuier, la un metru de la uşă, unde atârnau vreo câteva costume de zale cam deşirate, alături de suliţe.

Probabil Shawn venea zilnic aici. Ăsta era arsenalul.

Greebo sări de pe umerii lui Magrat şi o porni pe aleile-i prăfuite, în eterna lui căutare după ceva mic şi chiţăitor.

Magrat îl urmă, ameţită.

Regii din Lancre nu aruncaseră nimic, niciodată. Sau, cel puţin, nu aruncaseră nimic din ce putea fi folosit la ucis oameni.

Erau acolo armuri pentru oameni. Erau armuri pentru cai. Erau armuri pentru câinii de luptă. Erau până şi armuri pentru corbi, deşi planurile regelui Gurnt cel Prost cu privire la o divizie de atac aerian rămăseseră la pământ. Erau şi mai multe lănci, şi săbii, şi iatagane, rapiere, spade, paloşe, bice de luptă, buzdugane, ghioage, măciuci şi gogoloaie imense, cu ţepi. Erau toate îngrămădite laolaltă şi, acolo unde acoperişul lăsa ploaia să intre, erau sudate de rugină într-o masă unică. Mai erau şi arcuri mari, arcuri mici, arcuri-pistol, arcuri-scăriţă, arbalete, puse grămadă ca lemnele de foc şi stivuite cu aceeaşi lipsă de îngrijire. Piese disparate de armură formau alte grămezi printre ele, toate roşii de rugină. Uriaşa încăpere era plină de moartea fierului.

Magrat mergea înainte, ca o jucărie mecanică, care nu-şi schimbă direcţia până nu se loveşte de ceva.

Lumina lumânării se reflecta, stins, în săbii şi platoşe. Armurile pentru cai, în special, erau îngrozitoare, pe stativele lor de lemn putregăit – stăteau acolo ca nişte schelete externe, şi, la fel ca scheletele, îndrumau mintea către gânduri despre moarte. Orbitele lor goale priveau, oarbe, spre mica siluetă din lumina lumânării.

— Domniţă?

Vocea venea de dincolo de uşă, mult în spatele lui Magrat. Dar se

răsfrângea împrejurul ei, ricoşând de secole-ntregi de armament mucegăit.

„Nu pot intra aici, gândi Magrat. E prea mult fier. Aici, sunt în siguranţă.“

— Dacă domniţa vrea să se joace, îi vom aduce prietenii!

Când Magrat se întoarse, lumina atinse muchia a ceva, care străluci.

Magrat dădu la o parte un scut uriaş.

— Domniţă?

Magrat întinse mâna.

— Domniţă?

În mâinile lui Magrat se afla un coif ruginit de fier, cu aripi.

— Vino să dansezi la nuntă, domniţă!

Mâinile lui Magrat strângeau din plin o platoşă dăruită de Natură, cu ţepuşe.

Greebo, care urmărise nişte şoareci printr-o armură căzută la pământ, scoase capul dintr-un crac.

Cu Magrat se petrecuse o schimbare. Se vedea în respiraţia ei. Înainte, gâfâise, de frică şi de oboseală. Apoi, preţ de câteva clipe, nu se mai auzise niciun fel de răsuflare. Şi, la urmă, începuse din nou să respire. Lent. Adânc. Hotărât.

Greebo o văzu pe Magrat, pe care până atunci o considerase, în linii mari, cam ca un fel de şoarece cu formă omenească, ridicând coiful cu aripi şi punându-şi-l pe cap.

Magrat ştia totul despre puterea pălăriilor.

În urechea minţii, auzea deja huruitul carelor de luptă.

— Domniţă? Îţi vom aduce prietenii, să-ţi cânte!

Ea se întoarse.

Lumina lumânării îi scânteia în ochi.

Greebo se retrase în armură, la adăpost. Îşi amintea de o anume ocazie, când atacase o vulpe de parte femeiască. În mod normal, Greebo putea bate o vulpe şi cu o singură labă, dar, după cum se dovedi, aceasta avea pui. El nu ştiuse de asta până n-o fugărise înapoi la vizuină. Pierduse o bucată de ureche şi o mulţime de păr, până să reuşească să scape.

Vulpea avusese o expresie care semăna foarte mult cu cea pe care Magrat o avea acum pe chip.

— Greebo? Vino-ncoace!

Motanul se întoarse şi încercă să-şi găsească o ascunzătoare sigură, în platoşa armurii. Începea să aibă îndoieli că va ieşi cu bine din noaptea{48} asta.

Elfii rătăceau prin grădina castelului. Până la urmă, uciseră peştii din havuz.

Domnul Brooks era cocoţat pe un scaun de bucătărie şi meşterea la o crăpătură din peretele grajdului.

Simţise el că se iscase ceva agitaţie, dar era o treabă de-a oamenilor şi, ca urmare, de importanţă secundară. Dar îşi dădu seama de schimbarea în zumzetul stupilor şi auzi lemnul cum se frânge.

Un stup fusese deja răsturnat. Albinele furioase se adunaseră nor în jurul a trei siluete, ale căror picioare le sfâşiau fagurii şi mierea, şi puietul.

Râsetele se opriră când o fiinţă în halat alb şi cu un văl pe faţă se înălţă deasupra gardului viu. Aceasta ridică un tub lung de metal.

Nimeni nu aflase vreodată ce pune domnul Brooks în vermorelul lui. Erau acolo resturi de tutun şi rădăcini fierte, şi răzătură de coajă de copac, şi plante de care nici măcar Magrat nu auzise. Din el izbucni un jet strălucitor, pe deasupra gardului, care-l lovi pe elful din mijloc drept între ochi şi-i împroşcă pe ceilalţi doi.

Domnul Brooks privi, impasibil, până când zvârcolirile lor încetară.

— Viespi! zise el.

Apoi se duse să aducă o lădiţă, aprinse un felinar şi, cu mare grijă şi delicateţe, fără să ia în seamă înţepăturile, începu să repare fagurii stricaţi.

Shawn nu mai simţea mare lucru în braţul rănit, decât acea durere surdă şi fierbinte care anunţă existenţa cel puţin a unui os rupt şi ştia sigur că două dintre degete n-ar fi trebuit să arate aşa. Asuda, deşi era îmbrăcat doar în maiou şi chiloţi. N-ar fi trebuit să-şi scoată costumul de zale, dar e greu să spui nu când un elf te ţine în bătaia săgeţii. Shawn ştia ceea ce, din fericire, mulţi oameni nu ştiu – că zalele nu oferă cine ştie ce apărare împotriva săgeţilor. Iar dacă săgeata te ţinteşte între ochi, nu te apără deloc.

Îl târâseră pe coridoare până la arsenal. Erau cel puţin patru elfi, dar nu prea le puteai vedea feţele. Lui Shawn îi aminteau de ziua când veniseră saltimbancii cu Lanthorna Magică în Lancre. Privise, fascinat, cum proiectaseră tot felul de poze pe unul dintre cearşafurile Ţaţei Ogg. De asta îi aminteau feţele elfilor. Aveau, pe undeva pe-acolo, ochi şi câte-o gură, dar toate celelalte păreau să fie temporare, trăsăturile lor plutind parcă de-a curmezişul feţelor, ca pozele de pe ecran.

Nu prea vorbeau. Râdeau tot timpul, şi-atât. Erau un popor vesel, în special atunci când îţi suceau braţul la spate, să vadă cât de departe se poate duce.

Elfii vorbiră unul cu altul pe limba lor. Apoi unul dintre ei se-ntoarse spre Shawn şi-i arătă uşa arsenalului.

— Dorim să iasă domniţa de-acolo, zise el. Tu trebuie să-i spui că, dacă nu iese, noi ne vom mai juca cu tine.

— Şi dacă iese, ce-o să faceţi? întrebă Shawn.

— O, tot ne vom juca cu tine, zise elful. Tocmai aici e distracţia. Dar ea trebuie să spere, nu? Vorbeşte-i acum!

Îl împinseră până la uşă. El ciocăni, într-un mod, spera el, respectuos.

— Ăă. Domnişoară Regină?

Vocea lui Magrat era înfundată:

— Da?

— Sunt eu, Shawn.

— Ştiu.

— Sunt aici afară. Ăă. Cred c-au rănit-o pe domnişoara Tockley. Şi spun c-o să mă mai tortureze pe mine dacă nu ieşiţi. Dar nu-i nevoie să ieşiţi, fiindcă ei nu îndrăznesc să intre acolo, că-i prea mult fier. Aşa că, în locul dumneavoastră, eu nu i-aş asculta.

Se auziră nişte zăngănituri îndepărtate, apoi un *zbang.*

— Domnişoară Magrat?

— Întreab-o, zise un elf, dacă are apă şi mâncare acolo înăuntru.

— Domnişoară, au spus…

Unul dintre elfi îl smuci în lături. Alţi doi se postară de-o parte şi de alta a uşii, iar ultimul îşi lipi urechea ascuţită de lemnul ei.

Apoi îngenunche şi se chiorî pe gaura cheii, cu mare grijă să nu atingă metalul încuietorii.

Se auzi un sunet, nu mai tare decât un declic. Elful rămase nemişcat o clipă, apoi se prăbuşi încetişor, fără un suspin.

Shawn clipi.

Din ochiul elfului ieşea, cam de două degete, lemnul unei săgeţi de arbaletă. Penele îi fuseseră retezate de trecerea prin gaura cheii.

— Uau, zise el.

Uşa arsenalului se dădu de perete, dezvăluind doar bezna dinăuntru.

Unul dintre elfi începu să râdă.

— S-a zis cu el, spuse. Ce prost… Domniţă? Nu vrei să-ţi asculţi războinicul?

Înşfăcă braţul cel rupt al lui Shawn şi-l răsuci.

Shawn încercă să nu ţipe. Prin faţa ochilor îi sclipeau lumini violete. Se întrebă ce s-ar întâmpla dac-ar leşina.

Tare-şi dorea să fi fost mama lui aici!

— Domniţă, începu iar elful, dacă nu…

— Bine, zise vocea lui Magrat, de undeva din întuneric. Am să ies. Dar trebuie să-mi promiteţi că n-o să-mi faceţi rău.

— O, într-adevăr promit, domniţă.

— Şi să-i daţi drumul lui Shawn.

— Da.

Elfii care stăteau de-o parte şi de alta a uşii îşi făcură semne din cap.

— Vă rog!! stărui Magrat.

— Da!

Shawn gemu. Dac-ar fi fost mami sau Jupâneasa Batevreme în locul ei, ar fi luptat până la moarte. Mama avea dreptate – Magrat a fost întotdeauna aia proastă de bună…

… Care tocmai a tras cu arbaleta prin gaura cheii.

Un fel de al optulea simţ îl făcu pe Shawn să-şi mute greutatea pe celălalt picior. Dacă elful îşi slăbea strânsoarea măcar pentru o clipă, Shawn era pregătit să se împleticească.

Magrat apăru în cadrul uşii. Purta în mâini o lădiţă antică, de lemn, pe latura căreia scria „Lumânări”, cu vopsea scorojită.

Shawn privi de-a lungul coridorului, plin de speranţă.

Magrat zâmbi, radioasă, elfului de lângă ea.

— Asta e pentru tine, spuse ea, dându-i lădiţa.

Elful o luă, automat.

— Dar să n-o deschizi. Şi adu-ţi aminte că ai promis să nu-mi faci rău.

Elfii se strânseră în spatele lui Magrat. Unul dintre ei ridică braţul, în care ţinea un cuţit de piatră.

— Domniţă? zise elful care ţinea lădiţa, care i se clătina uşor în mâini.

— Da? zise Magrat, supusă.

— Te-am minţit.

Cuţitul plonjă spre spatele ei.

Şi se sparse.

Elful privi la expresia nevinovată a lui Magrat şi-apoi deschise lădiţa.

Greebo petrecuse două minute enervante înăuntru. Teoretic, un cotoi închis într-o cutie poate fi viu sau poate fi mort{49}. Nu poţi să ştii până nu te uiţi. De fapt, simplul act al deschiderii cutiei va determina starea animalului, deşi, în acest caz, existau trei stări determinate în care acesta se putea afla, şi anume Viu, Mort şi Furios ca Naiba.

Shawn plonjă în lateral când Greebo explodă de-acolo, ca o mină direcţională.

— Nu-l băga în seamă, zise Magrat, visătoare, în vreme ce elful se zbătea să scape de motanul turbat. E aşa de simţitor!

Scoase, din faldurile rochiei, un cuţit, se-ntoarse pe călcâie şi-l înjunghie pe elful din spatele ei. Nu era o lovitură precisă, dar nici nu era nevoie de precizie. Nu cu un cuţit de fier.

Termină manevra ridicându-şi, delicat, marginea fustei şi dându-i celui de-al treilea elf un şut chiar sub genunchi.

Shawn văzu o sclipire de metal, când piciorul ei se retrase înapoi sub volanele de mătase.

Apoi Magrat îl împinse cu cotul în lături pe elful care urla, dădu fuga înapoi în arsenal şi se-ntoarse cu o arbaletă.

— Shawn, zise ea, care din ei te-a chinuit?

— Toţi, rosti cu voce stinsă Shawn. Dar ăla care se luptă cu Greebo a înjunghiat-o pe Diamanda.

Elful şi-l smulse pe Greebo de pe faţă. Din zeci de răni i se scurgea sângele verde-albăstrui, iar Greebo încă era ferm ancorat de braţul lui, deşi elful îl tot izbea de perete.

— Opreşte-te, zise Magrat.

Elful privi la arbaletă şi îngheţă.

— Nu voi cerşi îndurare, zise el.

— Bine, zise Magrat şi trase.

Mai rămânea un singur elf, care se tăvălea în cerc pe podeaua de piatră, ţinându-se de genunchi.

Magrat păşi delicat peste trupul unui alt elf, dispăru pentru o clipă în arsenal şi se-ntoarse cu o secure.

Elful rămase nemişcat şi-şi concentră întreaga atenţie asupra ei.

— Acum, zise Magrat relaxată, nu vreau să te mint cu privire la şansele tale, fiindcă n-ai niciuna. O să-ţi pun nişte întrebări. Dar, mai întâi de toate, o să mă asigur că eşti atent.

Elful se aşteptase la asta şi reuşi să se dea la o parte din calea securii, care sparse piatra podelei.

— Domnişoară? zise Shawn sfârşit, în vreme ce Magrat ridica iar securea.

— Da?

— Mama spune că nu simt durerea, domnişoară.

— Nu? Dar sunt sigură că pot fi incomodaţi!

Magrat lăsă jos securea.

— Bineînţeles, avem armuri, zise ea. Am putea să-l îmbrăcăm pe ăsta în armură. Ce părere ai?

— Nu!

Elful încercă să se târască de-acolo.

— De ce nu? Mai bine decât securea, nu-i aşa?

— Ba nu!

De ce nu?

— E ca şi cum ai fi îngropat în pământ! şuieră elful. N-ai ochi, n-ai urechi, n-ai gură!

— În zale, atunci, zise Magrat.

— Nu!

— Unde e regele? Unde sunt oamenii?

— Nu spun!

— În regulă.

Magrat intră din nou în arsenal şi se-ntoarse târând un costum de zale.

Elful încercă să fugă.

— N-o să reuşiţi să i-l puneţi, o avertiză Shawn, de-acolo de unde zăcea. N-o să i-l puteţi trece peste braţe…

Magrat ridică securea.

— O, nu! strigă Shawn. Domnişoară!

— N-o să-l iei niciodată înapoi, zise elful. E al ei.

— O să mai vedem noi, zise Magrat. În regulă. Shawn? Ce să facem cu el?

Până la urmă, îl târâră într-o magazie de lângă temniţă şi îl legară cu cătuşele de gratiile ferestrei. Încă mai scâncea, chinuit de atingerea fierului, când Magrat trânti uşa încăperii.

Shawn încerca să se ţină la o distanţă respectuoasă. Asta din cauza felului în care zâmbea Magrat, fără întrerupere.

— Acum hai să vedem ce-i cu braţul ăla al tău, zise ea.

— Eu sunt bine, dar pe Diamanda au înjunghiat-o, e în bucătărie.

— Pe ea am auzit-o ţipând?

— Ăă. În parte. Ăă.

Shawn privea fascinat la elfii cei morţi, peste care păşea Magrat.

— I-aţi omorât!

— N-am făcut-o cum trebuie?

— Ăă. Nu, zise Shawn prudent. Nu, aţi făcut-o… chiar foarte bine, serios.

— Şi mai e unul în fosă, zise Magrat. Ştii tu*… Fosa.* În ce zi suntem?

— Marţi.

— Şi tu o cureţi în ce zi…?

— Miercurea. Doar că miercurea trecută n-am curăţat-o, fiindcă…

— Atunci probabil că nu-i nevoie să ne mai batem capul cu el. Mai sunt şi alţii pe-aici?

— Eu… nu cred. Ăă. Domnişoară Regină?

— Da, Shawn?

— Aţi putea lăsa securea jos, vă rog? M-aş simţi mult mai bine dacă

aţi lăsa jos securea. Securea, domnişoară Regină. O tot faceţi roată. Poate să iasă rău în orice clipă.

— Ce secure?

— Aia din mâna dumneavoastră.

— A, securea *asta.*

Magrat păru s-o observe abia atunci.

— Braţul ăla arată rău. Hai să mergem la bucătărie şi ţi-l pun în lopăţele. Şi nici degetele alea nu arată bine deloc. Pe Diamanda au ucis-o?

— Nu ştiu. Şi nu înţeleg *de ce.* Vreau să zic, ea îi *ajuta!*

— Da. Aşteaptă o clipă.

Magrat mai intră o dată în arsenal şi se-ntoarse cu un sac.

— Haide. Greebo!

Greebo îi aruncă o privire vicleană şi se opri din spălat.

— Ştii ce-i nostim aici în Lancre? zise Magrat, în timp ce se furişau în jos pe scări.

— Ce, domnişoară?

— Nu aruncăm nimic, niciodată. Şi mai ştii ceva?

— Nu, domnişoară.

— N-aveau cum s-o fi pictat după natură, bineînţeles. Vreau să spun, pe vremea ei nu se pictau portrete. Dar *armura…* ha! Nu era nevoie decât să se uite la ea. Şi ştii ce-i ciudat?

Lui Shawn i se făcu frică, dintr-odată. Mai fusese el speriat şi înainte, dar atunci avea motive fizice şi imediate.

Magrat însă, aşa cum era acum, îl înfricoşa mai tare decât elfii. Era ca şi cum ar fi fost atacat de o oaie.

— Nu, domnişoară? zise el.

— Nimeni nu mi-a pomenit despre ea. De parc-ar fi fost vorba doar de cusut goblen şi umblat mereu în rochii lungi!

— La ce vă referiţi, domnişoară?

Magrat flutură dintr-un braţ.

— La toate astea!

— *Domnişoară!* strigă Shawn, de la nivelul genunchilor.

Magrat privi în jos.

— Cum?

— Vă rog, lăsaţi securea jos!

— Oh. Scuze!

Hodgesaaargh dormea noaptea într-un mic şopron de lângă grajduri. Şi el primise o invitaţie la nuntă, dar îi fusese smulsă din mână şi mâncată de Lady Jane, un hultan bătrân şi arţăgos, care-o confundase

cu degetele lui. Aşa că el se mulţumise cu programul lui din fiecare seară, adică-şi spălase rănile, mâncase nişte pâine uscată cu nişte brânză străveche şi se culcase devreme, să sângereze blând, la lumina lumânării, citind un număr din *Clonţuri şi Căngi*[{50}].

Auzind un zgomot dinspre grajduri, ridică ochii, luă sfeşnicul şi se duse să vadă ce-i.

Un elf îi privea păsările. Pe braţul lui şedea Lady Jane.

Hodgesaaargh, ca şi domnul Brooks, nu prea acorda atenţie altor lucruri, în afară de marea lui pasiune. El ştia că e castelul plin de musafiri şi, din punctul lui de vedere, oricine se uita la şoimii lui îi împărtăşea entuziasmul.

— Asta-i cea mai bună pasăre a mea, zise el, mândru. Aproape am dresat-o. E grozavă. Eu o dresez. E foarte inteligentă. Cunoaşte unsprezece comenzi!

Elful încuviinţă dând din cap, solemn. Apoi scoase căciuliţa păsării şi i-l arătă cu capul pe Hodgesaaargh.

— Ucide! porunci el.

Ochii lui Lady Jane sclipiră în lumina torţei. Apoi se năpusti şi-l izbi pe elf drept în beregată cu două rânduri de gheare şi cu ciocul.

— Şi mie-mi face la fel, zise Hodgesaaargh. Îmi pare rău. E foarte inteligentă.

Diamanda zăcea pe podeaua bucătăriei, într-o baltă de sânge. Magrat îngenunche lângă ea.

— E încă vie. Dar abia suflă.

Apucă de tivul fustei şi încercă să-l sfâşie.

— Fir-ar să fie de chestie. Ajută-mă, Shawn!

— Domnişoară?

— Ne trebuie bandaje!

— Dar…

— Of, nu mai căsca gura!

Fusta se rupse. O duzină de trandafiri de mătase se deşirară.

Shawn nu avusese niciodată cunoştinţă de ce anume poartă reginele pe sub haine, dar, chiar şi pornind de la anumite observaţii asupra lui Millie Chillum şi extrapolând de-acolo, nu-şi închipuise niciodată lenjerie de metal.

Magrat se plesni peste platoşă.

— Îmi vine destul de bine, zise ea, sfidându-l pe Shawn, să nu îndrăznească să remarce că, în unele locuri, era o mulţime de aer între placa de metal şi Magrat.

— Nu că nu i-ar prinde bine nişte ajustări şi câte-un nit pe ici şi pe

colo. Ce zici, arată binişor?

— O, da, zise Shawn. Tabla vă prinde de *minune.*

— Chiar crezi?

— O, da, zise Shawn, inventând nebuneşte. Aveţi exact silueta care trebuie.

Ea îi îndreptă şi-i puse în atele braţul şi degetele, metodic, folosind fâşii de mătase pe post de bandaje. Cu Diamanda fu mai greu. Magrat o spălă şi-o cusu, şi-o bandajă, în vreme ce Shawn şedea şi se uita la ea, încercând să nu bage-n seamă durerea insistentă, ca o gheaţă fierbinte, din braţ.

Şi tot repeta:

— Ăia doar au râs şi-au înjunghiat-o. Şi ea nici măcar n-a încercat să fugă. Se purtau de parcă s-ar fi *jucat.*

Dintr-un motiv sau altul, Magrat aruncă o privire spre Greebo, care avu bunul-simţ să arate ruşinat.

— Urechi ascuţite şi un păr pe care-ţi vine să-l mângâi, zise ea, ca pentru sine. Şi sunt în stare să te fascineze. Iar când sunt mulţumiţi, scot un zgomot agreabil.

— Cum?

— Ei, mă gândeam şi eu.

Magrat se ridică.

— În regulă. O să înteţesc focul şi-o să aduc câteva arbalete, şi-o să ţi le încarc. Şi să ţii uşa închisă şi să nu dai drumul la nimeni, auzi? Iar dacă nu mă întorc… încearcă să ajungi undeva unde e lume. Du-te sus, la pitici, la Capul de Aramă. Sau la troli.

— Ce vreţi să faceţi?

— Mă duc să văd ce s-a întâmplat cu ceilalţi.

Magrat deschise sacul pe care-l adusese din arsenal. În el era un coif. Avea sudate nişte aripi şi, după părerea lui Shawn, nu era deloc practic[51]. Mai erau acolo şi o pereche de mănuşi de zale şi o gamă selectă de armament ruginit.

— Dar probabil mai sunt elfi şi pe-afară!

— Mai bine afară decât înăuntru.

— Ştiţi să vă luptaţi?

— N-am idee. N-am încercat niciodată, recunoscu Magrat.

— Dar dacă aşteptăm aici, sigur o să vină cineva!

— Da. De asta mă tem.

— Vreau să spun, nu sunteţi obligată să faceţi asta!

— Ba sunt. Mâine mă mărit. Într-un fel sau altul.

— Dar…

— Taci din gură!

„O s-o omoare," gândi Shawn. Nu ajunge să fii în stare să ridici sabia. Mai trebuie şi să ştii care capăt să-l bagi în inamic. Eu trebuia să fiu de pază şi pe ea o s-o omoare…

Dar…

Dar…

Îl săgetase pe unul drept în ochi, chiar prin gaura cheii. Eu n-aş fi putut face asta. Eu aş fi spus ceva de genul: „Mâinile sus!" mai înainte. Dar ăia îi stătuseră în cale şi ea pur şi simplu… îl înlăturase.

Tot o s-o omoare. Doar că probabil o să moară vitejeşte. Aş fi vrut să fie mami aici.

Magrat termină de făcut sul rămăşiţele pătate ale rochiei de mireasă şi-o îndesă în sac.

— Avem cai?

— Sunt… cei elfeşti în curte, domnişoară. Dar nu cred c-o să puteţi călări vreunul.

Shawn îşi dădu seama imediat că n-ar fi trebuit să spună asta.

Era negru şi mai mare decât îşi imagina Magrat că arată un cal omenesc. Îşi rostogoli ochii roşii spre ea şi încercă să găsească o poziţie bună ca să-i tragă o copită.

Magrat izbuti să-l încalece doar după ce aproape că-i priponi picioarele de inelele fixate în peretele grajdului, dar după ce *reuşi* să se urce pe el, calul se schimbă. Avea docilitatea animalelor bătute şi părea să nu mai aibă voinţă proprie.

— E de la fier, zise Shawn.

— Dar ce le face? Nu se poate să *doară!*

— Nu ştiu, domnişoară. Mi se pare că doar îi înlemneşte sau aşa ceva.

— Să laşi grilajul jos după ce trec.

— Domnişoară…

— Vrei să-mi spui să nu plec?

— Dar…

— Atunci, taci din gură.

— Dar…

— Mi-aduc aminte de un cântec popular despre o situaţie exact ca asta, zise Magrat. Era cu o fată şi Regina Elfilor i-a furat logodnicul, iar ea s-a urcat frumuşel pe cal şi s-a dus şi l-a salvat. Ei, asta o să fac şi eu.

Shawn încercă să zâmbească.

— Vreţi să *cântaţi?*

— Vreau să lupt. Am cu prisosinţă pentru ce lupta, nu? Şi am

încercat toate celelalte metode.

Shawn voia să-i spună: dar nu e acelaşi lucru! Să te duci la luptă ca persoană reală nu e ca în baladele populare! În viaţa reală mori! În balade, nu trebuie decât să-ţi aduci aminte să ţii mereu un deget în ureche şi cum s-ajungi la următorul refren! În viaţa reală, nimeni nu face tra-la-lilu-frunză-verde-hop-şi-aşa-măi!

Dar ceea ce *spuse* fu:

— Dar, domnişoară, dacă nu vă întoarceţi…

Magrat se răsuci în şa.

— Am să mă întorc.

Shawn o privi cum îndeamnă calul cel leneş la trap şi dispare peste podul mobil.

— Noroc bun! îi strigă el.

Apoi coborî grilajul şi se întoarse în castel, unde pe masa din bucătărie şedeau trei arbalete încărcate.

Tot acolo se afla şi cartea de arte marţiale, pe care-o comandase regele, special.

Mai înteţi focul oleacă, întoarse un scaun să stea cu faţa la uşă şi deschise cartea la Secţiunea Avansaţi.

Magrat ajunsese la jumătatea drumului spre piaţa oraşului când adrenalina o părăsi şi trecutul o ajunse din urmă.

Privi în jos, la cal şi la armură şi gândi: Mi-am pierdut minţile.

E din cauza nenorocitei ăleia de scrisoare. Plus că eram speriată. Mi-am închipuit că o să le-arăt eu, tuturor, din ce plămadă sunt. Şi acum probabil că o să afle: sunt plămădită dintr-o mulţime de maţe şi bucăţele verzui-vineţii şi storcoşite.

Cu elfii ăia am avut noroc, asta-i tot. Şi n-am stat să mă gândesc. Cum mă gândesc, cum înţeleg aiurea. Nu cred că o să mai am aşa noroc şi de-acum încolo…

Noroc?

Îşi aminti cu nostalgie de sacii ei cu amulete şi talismane de pe fundul râului. Nu funcţionaseră niciodată cu adevărat, dacă e să te iei după viaţa pe care-o dusese, dar poate – ce gând îngrozitor – poate că fără ele ar fi fost *mai rău.*

În oraş nu era aprinsă aproape nicio lumină şi o mulţime dintre case aveau obloanele trase.

Copitele calului răsunau cu zgomot pe pavaj. Magrat încerca să pătrundă cu privirea umbrele. Acum, acestea puteau fi porţi către cine ştie ce.

Dinspre Miez, se adunau norii. Pe Magrat o trecu un fior.

Asta era ceva ce nu mai văzuse niciodată până acum.

Era noapte adevărată.

Se lăsase noaptea peste Lancre şi era o noapte bătrână. Nu era doar o simplă absenţă a zilei, patrulată de lună şi stele, ci o prelungire a ceva ce existase deja cu mult înainte de a exista pe lume lumină, care s-o definească prin absenţa ei. Se despletea de sub rădăcini de copaci şi dinăuntrul pietrelor, târându-se înapoi peste faţa lumii.

Sacul lui Magrat, plin cu ce considera ea a fi ustensile esenţiale, o fi fost el pe fundul râului, dar ea fusese vrăjitoare timp de peste zece ani şi putea simţi teroarea din aer.

Oamenii n-au ţinere de minte. Dar *societăţile* au memorii bune, *roiul* îşi aminteşte, codificând informaţia ca s-o strecoare pe lângă cenzorii minţii, şi-o transmite de la bunică la nepot în frânturi de prostioare, care să nu merite osteneala de a le uita. Câteodată, adevărul se agaţă de viaţă prin tot felul de viclenii, în pofida eforturilor păstrătorilor oficiali ai informaţiei. Fragmente străvechi de versuri se adunau acum în capul lui Magrat.

„Sus pe munte-n vânt, prin trestii în luncă…”

„De strigoi şi de moroi, şi goange cu picioroange…”

„Mi-a spus mama ca nicicând…”

„La vânat nu cutezăm, căci ne temem…”

„Ce bufneşte-n beznă…”

„Cu zâne-n joc să nu mă prind…”

Magrat şedea pe calul în care n-avea încredere şi strângea în pumn sabia pe care nu ştia s-o folosească, în vreme ce, din adâncul memoriei, cifrurile se furişau afară şi se adunau într-o anume formă.

„Fură vite şi prunci…”

„Fură laptele…“

„Îndrăgesc muzica şi fură muzicanţi…“

„De fapt, fură totul.”

„Niciodată nu vom fi atât de liberi ca ei, atât de frumoşi ca ei, atât de deştepţi ca ei, atât de uşori ca ei; suntem nişte animale.”

Vântul rece şuiera în pădure, dincolo de oraş. Fusese întotdeauna plăcut să te plimbi prin pădurea aceea, seara, dar de-acum, ştia ea bine, nu va mai fi aşa. Copacii vor avea ochi. Se vor auzi râsete îndepărtate, purtate de vânt.

„Ceea ce iau e totul.”

Magrat dădu pinteni calului, pornind la pas. Undeva, în oraş, se trânti o uşă.

„Şi ceea ce-ţi dau e teama.”

De pe cealaltă parte a străzii se auzea ciocănind. Un bărbat bătea

ceva în cuie de uşă. Privi în jur, îngrozit, o văzu pe Magrat şi se repezi înăuntru.

Ceea ce bătuse în uşă era o potcoavă.

Magrat legă bine calul de-un copac şi alunecă de pe spinarea lui. Ciocăni în uşă, dar nu i se răspunse.

Cine locuia acolo? Căruţaş, ţesătorul, oare sau Ţesător, brutarul?

— Deschide, omule! Sunt eu, Magrat Usturoi!

Lângă prag era ceva alb.

Care se dovedi a fi un castron cu smântână.

Din nou, Magrat se gândi la Greebo. O jivină împuţită, crudă, răzbunătoare, pe care nu te puteai baza – dar care torcea frumos şi căpăta un castron cu lapte în fiecare seară.

— Haide! Deschide!

După o vreme, zăvoarele se traseră şi un ochi fu aplicat la foarte îngusta crăpătură a uşii.

— Da?

— Eşti Căruţaş, brutarul, nu?

— Sunt Ţesător, meşterul de acoperişuri.

— Şi ştii cine sunt eu?

— Domnişoara Usturoi?

— Hai, dă-mi drumul înăuntru!

— Sunteţi singură, domnişoară?

— *Da!*

Crăpătura se lăţi până la dimensiunea lui Magrat.

În cameră ardea o lumânare. Ţesător se dădu înapoi dinaintea lui Magrat până ajunse să stea aplecat foarte incomod deasupra mesei. Magrat lungi gâtul să se uite în spatele lui.

Restul familiei Ţesător era ascuns sub masă. Patru perechi de ochi îngroziţi se holbau la Magrat.

— Ce se-ntâmplă aici? întrebă ea.

— Ăă… zise Ţesător. Nu v-am recunoscut cu casca dumneavoastră zburătoare, domnişoară…

— Credeam că voi daţi Spectacolul. Ce s-a întâmplat? Unde-i toată lumea? *Unde e viitorul meu soţ?*

— Ăă…

Da, *probabil* a fost din cauza coifului. Aşa decise Magrat, mai târziu. Există unele lucruri, ca de pildă săbiile şi pălăriile de vrăjitor şi coroanele şi inelele, care preiau ceva din personalitatea stăpânilor lor. Regina Ynci nu cususe pesemne vreun goblen în viaţa ei şi, fără îndoială, n-avea răbdare nici cât o balegă udă[{52}]. Era preferabil să-ţi imaginezi că un coif purtat de ea îi transmisese lui Magrat ceva din

personalitatea posesoarei, ca un fel de eczemă regală a scalpului. Mai bine s-o lase pe Ynci să conducă ostilităţile.

Îl înşfăcă pe Ţesător de guler.

— Dacă mai zici o dată „ăă“, zise ea, îţi tai urechile.

— Ăă… aoleu… adică, domnişoară… îs Seniorii şi Doamnele, domnişoară!

— *Chiar* au venit elfii?

— Domnişoară! scânci Ţesător, cu o privire rugătoare. Nu rostiţi cuvântul! I-am auzit cum au luat-o în jos pe stradă. Cu zecile! Şi-au furat vaca lui moş Stufaru şi capra lui Skindle şi i-au spart uşa lui…

— De ce-ai pus un blid cu lapte afară? se răsti Magrat.

Gura lui Ţesător se deschise şi se-nchise de câteva ori. Pe urmă reuşi să îngaime:

— Păi, ştiţi, Eva mea a zis că bunica ei mereu punea nişte lapte afară pentru ei, ca să fie mul…

— Înţeleg, zise Magrat, glacială. Şi regele?

— Regele, domnişoară? rosti Ţesător, trăgând de timp.

— Regele, repetă Magrat. Unu' scund, ochi lăcrimoşi, urechi cam clăpăuge, nu cum vor fi alte urechi din această încăpere, dintr-o clipă într-alta.

Degetele lui Ţesător se răsuceau şi se-mpleteau ca nişte şerpi supuşi torturii.

— Păi… păi… păi…

Aruncă o privire la Magrat, îi văzu expresia şi se pleoşti.

— Am făcut piesa, zise el. Eu le-am *spus,* hai să jucăm mai bine Băţul şi Găleata, dar ei au ţinut-o una şi bună cu piesa. Şi la început a mers bine, şi pe urmă, pe urmă, pe urmă… dintr-odată *Ei* erau acolo, cu sutele, şi toţi o luaseră la fugă, şi cineva m-a izbit în plin şi m-a aruncat drept în pârâu, şi pe urmă s-a iscat o hărmălaie grozavă, şi l-am văzut pe Jason Ogg cum culcă la pământ patru elfi lovindu-i cu ce-i căzuse-n mână…

— Cu alt elf?

— Chiar aşa, şi pe urmă i-am găsit pe Eva şi pe copii, şi apoi mai toţi o luaseră la goană spre oraş, şi erau nişte… Nobilime călări, şi-i auzeam cum râd, şi am ajuns acasă şi Eva a zis să pun o potcoavă pe uşă şi…

— Dar regele unde-i?

— Nu ştiu, domnişoară. Ultima dată când l-am văzut, râdea de Stufaru, cu peruca lui de paie.

— Dar Ţaţa Ogg şi Buna Batevreme? Cu ele ce s-a întâmplat?

— Nu ştiu, domnişoară. Nu-mi amintesc să le fi văzut, dar erau o

mulţime de oameni şi alergau peste tot…

— Şi unde a fost asta?

— Domnişoară?

— Unde s-a întâmplat? zise Magrat, încercând să vorbească rar şi desluşit.

— Sus la Dansatori, domnişoară. Ştiţi dumneavoastră. Pietrele alea vechi.

Magrat îi dădu drumul.

— O, da, zise ea. Nu-i spuneţi lui Magrat, Magrat nu trebuie să ştie despre lucrurile astea. La Dansatori? Normal.

— N-am fost noi de vină, domnişoară! Noi doar ne prefăceam!

— Ha!

Magrat trase din nou zăvoarele.

— Unde vă duceţi, domnişoară? întrebă Ţesător, care n-ar fi avut nicio şansă la Campionatul de Gândire Rapidă, faza pe Lancre.

— Tu ce crezi?

— Dar, domnişoară, nu puteţi duce fier…

Magrat trânti uşa. Apoi dădu blidului cu lapte aşa un şut, de-l împrăştie în toată strada.

•

Jason Ogg se târa prudent prin feriga udă. La vreo doi metri de el era cineva. Ridică precaut o piatră…

— Jason?

— Tu eşti, Ţesător?

— Nu, sunt eu, Croitoru.

— Unde-s ceilalţi?

— Tinichigiu şi Brutaru l-au găsit pe Lemnaru, adineauri. Pe Ţesător l-ai văzut?

— Nu, dar i-am văzut pe Căruţaş şi pe Stufaru!

Din pajişte se ridicau aburi, cum duruia ploaia pe pământul cald. Cei şapte căluşari din Lancre care mai rămăseseră se adăpostiră sub un tufiş murat.

— Ce-o s-o mai încasăm noi mâine! gemu Căruţaş. Când ne-o dibui ea, am încurcat-o!

— Dacă găsim nişte fier, n-o să păţim nimic, zise Jason.

— Pe ea n-o supără fierul! O să ne tăbăcească pieile!

De groază, Căruţaş îşi strânsese genunchii la gură.

— Cine?

— Jupâneasa Batevreme!

Stufaru îi dădu un cot în coaste. De pe frunzele de deasupra lor se prăvăli o cascadă de apă, strecurându-se pe după fiecare gât.

— Nu fi tâmpit! I-ai văzut pe ăia? Ce-ţi mai faci griji de baba ailaltă?

— O să ne tăbăcească pieile, o să vezi! Că cică a fost vina noastră, aşa o să zică!

— Tot ce sper e să aibă ocazia, mormăi Tinichigiu.

— Suntem, zise Stufaru, între ciocan şi nicovală.

— Ba nu, suspină Căruţaş. Am fost acolo. Ciocanul şi Nicovala sunt stâncile alea din deal de Curunsus. Nu suntem acolo! Aş vrea eu să fim acolo! Suntem aici sub tufă! Şi ăia o să ne caute! Şi ea la fel!

— Ce s-a întâmplat când făceam Spec… începu Lemnaru.

— Nu-mi pun acum întrebarea asta, zise Jason. Întrebarea pe care mi-o pun acum e cum ajungem noi azi acasă.

— O să ne aştepte ea! se jeli Căruţaş.

Din întuneric se auzi un clinchet.

— Ce ai acolo? întrebă Jason.

— E sacul cu recuzita, zise Căruţaş. Ştii că mi-ai spus că treaba mea e să am grijă de sacul cu recuzita!

— Şi tu ai târât *sacul ăla* după tine până aici?

— Da' ce, crezi că-mi mai trebuie înc-un bucluc fiindcă am pierdut sacul cu recuzita?

Căruţaş începu să tremure.

— Dacă ajungem acasă, zise Jason, vorbesc eu cu mama şi poate-ţi face rost de nişte pilule d-ălea noi, de broaşte uscate.

Trase sacul spre el şi-i desfăcu băierile.

— Uite, zurgălăii noştri, zise el, şi toiegele. Şi cine ţi-a spus să iei şi acordeonul?

— M-am gândit că poate ne hotărâm să jucăm Băţul şi…

— *Nimeni* nu mai joacă niciodată Băţul şi…

Se auzi un râset, mai încolo pe dealul cel ud şi trosnete printre ferigi. Jason se simţi deodată în centrul atenţiei.

— Sunt acolo, afară! şopti Căruţaş.

— Şi noi n-avem nicio armă, zise Tinichigiu.

Un rând de zurgălăi grei, de bronz, îl izbi în piept.

— Taci din gură, zise Jason, şi pune-ţi zurgălăii. Căruţaş?

— Ne aşteaptă!

— O să spun asta doar o dată, zise Jason. *După noaptea asta,* nimeni nu va mai vorbi niciodată despre Băţul şi Găleata. S-a-nţeles?

Căluşarii din Lancre stăteau faţă-n faţă, cu ploaia lipindu-le hainele de trup.

Căruţaş, pe faţa căruia lacrimile de groază se amestecau cu fardul şi cu ploaia, apăsă acordeonul. Acesta scoase acel acord prelung care,

conform legii, trebuie să preceadă orice fel de muzică populară, ca să dea timp trecătorilor să se îndepărteze.

Jason ridică o mână şi numără pe degete.

— Unu, doi…

Fruntea i se încreţi.

— Unu, doi, trei…

— … Patru… şuieră Tinichigiu.

— … Patru, zise Jason. Jucaţi, flăcăi!

Şase toiege grele de frasin se ciocniră-n aer.

— … Un, doi, înainte, unu, înapoi, *rotire…*

Şi, încet, după cum se împleteau prin ceaţă notele hârâite ale cântecului *Chiriaşul Doamnei Widgery,* dansatorii săltară şi clipociră în drumul lor prin noapte…

— … Doi, înapoi, *salt…*

Toiegele se loviră din nou în aer.

— Ne privesc! gâfâi Croitoru, pe când ţopăia pe lângă Jason. Îi *văd!*

— … Un… doi… n-o să ne facă nimic cât cântă muzica!… Înapoi, doi, *întoarce…* unu şi şase, strivirea gândacului!… salt, înapoi, *rotire…*

— Uite-i cum ies din ferigi! strigă Lemnaru, când se loviră din nou în toiege.

— I-am *văzut…* doi, trei, înainte, întoarce… Căruţaş… înapoi, rotire… tu înc-o dată… doi, înapoi… Anghel Rătăcitu' pe mijloc…

— Îmi pierd cumpătul, Jason!

— Cântă!… doi, trei, *rotire…*

— Sunt peste tot!

— *Joacă!*

— Ne privesc! Se apropie!

— … *Rotire,* înapoi… salt… aproape am ajuns la drum…

— Jason!

— V-amintiţi când… trei, întoarce… am câştigat cupa în faţa Relaxaţilor din Ohulan?… *rotire…*

Toiegele se izbiră, cu o bufnitură de lemn pe lemn. Picioarele tropăiau, azvârlind bulgări de pământ în noapte.

— Jason, doar nu vrei…

— … Înapoi, doi… *executarea…*

— Căruţaş… unu, doi… şi-a pierdut suflul… doi, rotire…

— Se topeşte acordeonul, Jason! suspină Căruţaş.

— … Unu, doi, înainte… semănat fasole!

Acordeonul horcăia. Elfii se apropiau. Cu coada ochiului, Jason zări o duzină de feţe rânjite, fascinate.

— Jason!

— … Unu, doi… Căruţaş în mijloc… unu, doi, rotire…

Şapte perechi de cizme bufniră-n pământ…

— *Jason!*

— … Unu, doi… rotire… fiţi gata… un, doi… înapoi… Un, doi… întoarce… *UCIDE…* şi înapoi, unu, doi…

Hanul era o ruină. Elfii îl goliseră de tot ce era comestibil şi rostogoliseră afară toate butoaiele, deşi vreo două roţi de caşcaval mai sălbatice din pivniţă se opuseseră cu înverşunare.

Masa se prăbuşise. Printre resturile bucatelor devastate zăceau cleşti de homar şi sfeşnice răsturnate.

Nu mişca nimic.

Apoi cineva strănută, iar în vatra rece căzu nişte funingine, urmată de Ţaţa Ogg şi, ceva mai târziu, de făptura mică, neagră şi furioasă a lui Casanunda.

— Puah, zise Ţaţa, privind în jur la sfărâmături. Asta chiar e *culmea.*

— Trebuia să mă laşi să mă bat cu ei!

— Erau prea mulţi, băiete!

Casanunda îşi trânti sabia pe jos, dezgustat.

— Tocmai când începusem şi noi să ne cunoaştem mai bine, dau buzna cin'zeci de elfi peste noi! La naiba! Mereu mi se-ntâmplă chestii de-astea!

— Asta-i cea mai mare calitate a negrului, că nu se vede funinginea pe el, remarcă Ţaţa Ogg, absentă, scuturându-şi rochia. Deci, au reuşit. Esme a avut dreptate. Mă întreb unde-o fi? Ei, în fine. Haide!

— Unde mergem? întrebă piticul.

— La mine acasă.

— Ah!

— Ca să-mi iau mătura, zise Ţaţa Ogg ferm. N-o las eu pe Regina Zânelor să domnească peste copiii *mei.* Aşa că, ar fi cazul să ne ducem după ajutor. Ăştia au întrecut măsura.

— Am putea urca în munţi, zise Casanunda, pe când se furişau în jos pe scări. Sunt mii de pitici acolo.

— Nu, zise Ţaţa Ogg. Esme n-o să-mi fie recunoscătoare pentru asta, dar eu sunt cea care trebuie să fluture punga cu bomboane când se-apucă ea să facă ce nu-i stă în puteri… şi mă gândesc acum la cineva care o urăşte *grozav* pe Regină.

— N-ai să găseşti pe nimeni care s-o urască mai tare decât piticii, zise Casanunda.

— O, ba găseşti, zise Ţaţa Ogg. Dacă ştii unde să cauţi.

Elfii trecuseră şi pe la casa Ţaţei Ogg. Nu mai rămăseseră două mobile întregi acolo.

— Ce nu fură, distrug, strigă Ţaţa Ogg.

Răscoli în sfărâmături cu piciorul. Se auzi un clinchet de sticlă.

— Vaza aia mi-a făcut-o cadou Esme, zise ea, la modul general, către universul indiferent. Niciodată nu mi-a plăcut.

— De ce fac asta? întrebă Casanunda, privind în jur.

— O, ăştia ar sparge şi pământul însuşi, dacă ar crede că iese un zgomot agreabil, explică Ţaţa.

Ieşi din nou afară şi pipăi pe sub streaşina acoperişului scund de stuf şi-şi scoase mătura de acolo, cu un mârâit de triumf.

— Întotdeauna o îndes acolo, zise ea, altfel o fură copiii, să se plimbe. Tu încalecă în spatele meu, deşi ştiu prea bine că fac o imprudenţă cu asta.

Casanunda se cutremură. Piticilor le e în general teamă de înălţimi, fiindcă nu prea au ocazia să se acomodeze cu ele.

Ţaţa se scărpină în bărbie, scoţând un zgomot ca de şmirghel.

— Şi-o să avem nevoie de o rangă, zise ea. De-astea are Jason în fierărie. Hopa sus, băiete!

— Nu mă aşteptam la aşa ceva, serios, admise Casanunda, urcându-se pe mătură pe pipăite, cu ochii închişi. Eram nerăbdător să mă bucur de o seară intimă, doar noi doi.

— *Suntem* doar noi doi.

— Da, dar nu mă aşteptam să ia parte şi-o mătură!

Mătura se înălţă încet. Casanunda se încleştă, amărât, de nuielele ei.

— Unde mergem? întrebă el cu voce pierită.

— Ştiu eu un loc, sus între dealuri, zise Ţaţa. N-am mai trecut pe-acolo de-un secol. Esme nu s-ar apropia nici s-o pici cu ceară, iar Magrat e prea tânără ca să-i spunem ce şi cum. Dar eu mergeam des pe-acolo. Când eram codană. Fetele obişnuiau să se ducă acolo dacă voiau să… of, fir-ar…

— Ce-i?

— Mi s-a părut că văd ceva zburând peste faţa lunii şi-s al naibii de sigură că nu era Esme.

Casanunda încercă să privească în jur, ţinându-şi în acelaşi timp ochii închişi.

— Elfii nu zboară, bombăni el.

— N-ai *tu* habar, zise Ţaţa. Zboară pe tulpini de coada-şoricelului.

— Tulpini de coada-şoricelului?

— Da. Am încercat şi eu, odată. Au ceva portanţă, dar îţi fac praf bazoanele. Nu se compară cu o legătură dolofană de nuiele. Oricum,

zise ea, înghiontindu-l pe Casanunda, tu ar trebui să te simţi ca acasă pe chestia asta. Magrat spune că măturile sunt o de-aia, cum îi zice, o metraforă sexuală{53}.

Casanunda deschisese un ochi pentru o clipă, cât să vadă un acoperiş cum aluneca tăcut pe sub el. I se făcu greaţă.

— Diferenţa fiind, continuă Ţaţa Ogg, că o mătură rezistă în aer mai multă vreme. Plus că poţi s-o foloseşti ca să ţii casa curată, ceea ce nu s-ar putea spune despre… Te simţi bine?

— Chiar nu-mi place deloc treaba asta, doamnă Ogg.

— Încerc doar să-ţi ridic moralul, domnule Casanunda.

— „Moralul" îmi place, doamnă Ogg, zise piticul, dar putem evita partea cu „ridicatul"?

— Coborâm într-o clipită.

— Aşa *da.*

Ghetele Ţaţei râcâiră pământul bătut din curtea fierăriei.

— Am să las magia mergând, mă întorc cât ai clipi, zise ea.

Fără să bage-n seamă behăitul de ajutor al piticului, sări de pe mătură şi dispăru pe uşa din dos.

Cel puţin, elfii nu trecuseră pe aici. Era prea mult fier. Luă o rangă de pe bancul de lucru şi se grăbi să iasă.

— Ţine tu asta, îi zise ea lui Casanunda. Apoi ezită. Ne trebuie cât de mult noroc, aşa-i? adăugă ea şi fugi din nou înăuntru.

De data asta, ieşi mult mai repede, băgându-şi ceva în buzunar.

— Gata? întrebă ea.

— Nu.

— Atunci, hai să mergem. Şi fii cu ochii-n patru. Cu ochii deschişi!

— Mă uit după elfi?

— S-ar putea. Nu era Esme, şi alt zburător nu mai e pe la noi decât domnul Ixolit, care-i *banshee*[54], dar el e tare amabil şi întotdeauna ne bagă un bilet pe sub uşă, când are de gând să iasă. Pentru controlul traficului aerian, ştii?

Oraşul era, în cea mai mare parte, cufundat în întuneric. Lumina lunii aşeza pătrate negre şi argintii pe faţa pământului. După o vreme, Casanunda se mai relaxă. Mişcarea măturii i se părea chiar liniştitoare.

— Ai dus mulţi pasageri la viaţa ta? întrebă el.

— Din când în când, da, zise Ţaţa.

Casanunda părea să aibă ceva anume în minte. După o vreme, spuse cu o voce mustind de curiozitate ştiinţifică:

— Spune-mi, a încercat vreodată cineva să facă…

— Nu, zise Ţaţa Ogg, cu fermitate. Ai să cazi.

— Nu ştii ce voiam să te-ntreb!

— Pui pariu pe juma' de dolar?

Câteva minute zburară în linişte, apoi Casanunda o bătu pe Ţaţa pe umăr.

— Elfi la ora trei!

— A, bine atunci. Mai avem câteva ore.

— Adică, sunt acolo!

Ţaţa se uită chiorâş spre stele. Ceva zdrenţăros zbura prin noapte.

— Of, fir-ar!

— Nu poţi să-i laşi în urmă?

— Nicio şansă. Ăştia sunt în stare să încingă pământul c-un corset în patruj' de minute[55].

— De ce? Nu-i aşa gras! zise Casanunda, care începuse să simtă nevoia unui pumn de pilule de broaşte uscate.

— Vreau să spun că sunt *rapizi.* Nu-i putem lăsa în urmă nici dacă mai dăm jos din greutate.

— Eu unul cred c-am mai scăzut niţeluş, zise Casanunda, pe când mătura plonja către copaci.

Ghetele Ţaţei greblară frunzişul. Către stânga, lumina lunii străluci o clipă, reflectată de plete blonde-cenuşii…

— La dracu', la dracu', *la dracu'!*

Trei elfi zburau în formaţie cu mătura. Asta era chestia cu elfii. Te hăituiau până cădeai jos, până-ţi îngheţa sângele-n vine de groază; un pitic, pe de altă parte, dacă voia să te omoare, te reteza-n două cu securea, cu prima ocazie. Dar asta era din cauză că piticii erau mult mai cumsecade decât elfii.

— Ne ajung din urmă! zise Casanunda.
— Ai ranga?
— Da!
— Bun…

Mătura zbura-n zigzag pe deasupra pădurii tăcute. Unul dintre elfi îşi scoase sabia şi se repezi spre ei. Să-i prăvălească între copaci, să-i lase în viaţă cât mai mult posibil…

Mătura intră în marşarier. Capul şi picioarele Ţaţei Ogg ţâşniră înainte, astfel încât ea şedea parţial pe propriile mâini, dar, în cea mai mare parte, şedea pe nimic. Elful plonjă spre ea, râzând…

Casanunda ridică ranga.

Se auzi un zgomot foarte asemănător cu *doioinng.*

Mătura se smuci din nou înainte, trântind-o pe Ţaţă în poala lui Casanunda.

— Scuze!
— Nicio problemă! De fapt, mai fă o dată, dacă vrei.
— L-ai pocnit, da?
— I-am tăiat răsuflarea.
— Bun. Unde sunt ceilalţi?
— Nu-i văd.

Casanunda rânjea nebuneşte.

— Le-am arătat noi, corect?

Ceva făcu *zip* şi se înfipse în pălăria Ţaţei Ogg.

— Ştiu că avem fier, zise ea. N-o să se mai apropie de noi. Nici n-au nevoie, adăugă ea, cu amărăciune.

Mătura devie, ocolind un copac şi şterse nişte ferigi. Apoi o apucă pe-o potecă năpădită de buruieni.

— Nu ne mai urmăresc, zise Casanunda, după o vreme. I-am speriat, aşa-i?

— Nu noi. Le e frică să se apropie de Omul Lung. Nu-i teritoriul lor. Hă, ia uite în ce hal e poteca asta! Cresc *copaci* pe ea. Când eram eu fată, nici fir de iarbă nu vedeai crescând aici. Zâmbi amintirilor de demult. Veneau mulţi la Omul Lung în nopţile de vară, să ştii.

Acum textura pădurii se schimbase. Era bătrână, chiar şi pentru standardele forestiere din Lancre. De pe ramurile joase, noduroase, atârnau bărbi de muşchi. Frunze antice foşneau pe jos, la trecerea vrăjitoarei şi-a piticului în zbor printre copaci. O jivină îi auzi şi-o rupse la fugă zgomotos, prin desişuri. După sunet, era ceva cu coarne.

Ţaţa lăsă mătura să se oprească de la sine.

— Iată, zise ea, dând o ferigă la o parte, ăsta-i Omul Lung.

Casanunda se uită pe sub cotul ei.

— Asta-i tot? E doar un gorgan vechi.

— Trei gorgane vechi, îl corectă Ţaţa.

Casanunda privi peisajul năpădit de vegetaţie.

— Da, le văd, zise el. Două rotunde şi unul mai lung. Ei şi?

— Prima dată când le-am văzut din aer, zise Ţaţa, era să cad jos de pe afurisita de măturăde-atâta râs.

Urmă una dintre acele pauze pentru picatul fisei, cum se spune, în timpul căreia piticul pricepu topografia situaţiei.

— Măi să fie, zise Casanunda. Credeam că vechii constructori de gorgane erau druizi serioşi şi oameni de-ăştia, nu… nu indivizi care desenează pe pereţii privatei cu două sute de mii de tone de pământ, ca să mă exprim aşa.

— N-aş fi zis că-ţi stă în fire să fii şocat de aşa ceva.

Ţaţa putea să jure că piticul roşise, pe sub perucă.

— Păi, mai are omul şi *stil,* zise Casanunda. Se cere şi ceva subtilitate. Nu face să zbieri pur şi simplu: Am un cogeamite tonker!

— E niţel mai complicat de-atât, zise Ţaţa, strecurându-se printre tufişuri. Aici peisajul e cel care spune: Am un cogeamite tonker. Ăsta-i un cuvânt piticesc, nu?

— Da.

— Bun cuvânt!

Casanunda încerca să se descurce dintr-un măceş.

— Esme nu vine niciodată aici, zise Ţaţa, de undeva din faţă. Zice că şi-aşa e destul de rău cu cântecele populare şi stâlpii de armindeni şi de-astea, nu-i nevoie să se apuce tot decoru' de insinuări. Sigur, continuă ea, locul ăsta n-a fost niciodată destinat femeilor. Străbunica mea spunea că în vremurile vechi bărbaţii veneau aici ca să îndeplinească ritualuri stranii, pe care nicio femeie nu le-a privit vreodată.

— Doar străbunica ta, care s-a ascuns în tufişuri, interveni Casanunda.

Ţaţa se opri brusc.

— *Tu* de unde-ai ştiut?

— Să spunem doar că am început şi eu să le înţeleg niţel pe femeile neamului Ogg, doamnă Ogg, explică piticul.

Un tufiş spinos îi sfâşiase haina.

— Ea povestea că ăia doar îşi construiau băi de aburi şi şedeau acolo puţind ca subsuoara unui fierar, şi beau scârbavniţă şi jucau în jurul focului, cu coarne pe cap, şi se pişau printre copaci, la nimereală, zise Ţaţa. Spunea că ei uneia i s-au părut cam molâi, dacă e s-o spună p-a dreaptă. Dar eu cred că un bărbat trebuie lăsat să fie bărbat, chiar

dacă asta-nseamnă să fie molâu. Unde ţi-e peruca?

— Cred că în copacul de colo.

— Mai ai ranga?

— Da, doamnă Ogg.

— Atunci, haide!

Ajunseseră la capătul gorganului celui lung. Acolo erau trei lespezi mari şi neregulate, formând un fel de peşteră joasă. Ţaţa Ogg se aplecă şi intră în întunericul muced şi mirosind niţel a amoniac.

— Cam pe-aici ar fi, zise ea. Ai un chibrit?

Lumina sulfuroasă dezvălui o stâncă plată cu un desen grosolan zgâriat pe ea. Liniile fuseseră încrustate cu ocru. Desenul înfăţişa o siluetă de om cu ochi ca de bufniţă, purtând blănuri şi coarne.

În lumina tremurătoare, părea că dansează.

Dedesubtul lui era o inscripţie runică.

— A descifrat cineva vreodată ce scrie? întrebă Casanunda.

Ţaţa încuviinţă.

— E într-o variantă a limbii Oggham{56}, explică ea. În linii mari, înseamnă „Am Un Cogeamite Tonker".

— Oggham?! se miră piticul.

— Familia mea a trăit în aceste, cum să spun eu, în aceste părţi foarte multă vreme, zise Ţaţa.

— E o adevărată educaţie, când te întâlneşte omul pe dumneata, doamnă Ogg! zise Casanunda.

— Aşa spun toţi. Îndeasă ranga pe lângă latura pietrei, da? Întotdeauna mi-am dorit un pretext ca să pot coborî acolo.

— Dar ce *e* acolo?

— Păi, intrarea care duce în Peşterile Lancre. Astea se întind peste tot, aşa am auzit. Chiar şi pân-la Capul de Aramă. Cică există o trecere şi spre castel, dar eu n-am găsit-o niciodată. Dar, în primu' rând, duc către tărâmul elfilor.

— Credeam că Dansatorii duc către tărâmul elfilor.

— Ăsta-i *celălalt* tărâm al elfilor.

— Credeam că au doar unul!

— Despre ăsta nu le place să vorbească.

— Şi tu vrei să intri acolo?

— Da.

— Vrei să *cauţi* elfi?

— Corect. Acuma, ai de gând să stai acolo toată noaptea sau ai de gând să dai piatra la o parte? Îi dădu un ghiont. Se găseşte *aur* acolo jos, ştii.

— O, da, mulţumesc frumos, pufni Casanunda, sarcastic. Ăsta-i

speciism, să ştii. Doar fiindcă sunt… dezavantajat vertical, încerci să mă momeşti cu aur, aşa-i? Piticii sunt doar o grămadă de pofte pe două picioare, aşa-ţi închipui. Ha!

Ţaţa suspină.

— Of, bine, zise ea. Uite ce… când ne întoarcem acasă, îţi fac nişte pâine piticească aşa ca de la mama ei, ce părere ai?

Un rânjet neîncrezător se lăţi pe faţa lui Casanunda.

— Pâine piticească adevărată?

— Da. Cred că mai am încă reţeta şi, oricum, sunt săptămâni întregi de când n-am mai golit lădiţa motanului[57].

— Păi, de acord…

Casanunda înfipse un capăt al răngii sub piatră şi trase de ea cu forţă piticească. După câteva clipe de împotrivire, lespedea se ridică.

Dedesubt erau trepte, pline de pământ şi rădăcini bătrâne.

Ţaţa începu să coboare fără să privească îndărăt, apoi îşi dădu seama că piticul n-o urmează.

— Care-i problema?

— Nu mi-au plăcut niciodată locurile strâmte şi întunecoase.

— Cum? Eşti *pitic!*

— Prin *naştere,* doar prin *naştere.* Dar mi se face frică şi când mă ascund în şifonier. Şi ăsta-i un dezavantaj serios în branşa mea.

— Nu fi prost! Mie nu mi-e frică.

— Tu nu eşti eu.

— Uite ce – îţi pun nişte pietriş în plus la pâine.

— Ooh… eşti o ispititoare, doamnă Ogg!

— Şi adu torţele!

În peşteri era cald şi uscat. Casanunda tropăia mărunţel în urma Ţaţei, dornic să rămână în lumina torţei.

— N-ai mai fost pe-aici niciodată?

— Nu, dar ştiu drumul.

După o vreme, Casanunda se simţi mai liniştit. În peşteri era mai bine decât în şifoniere. În primul rând, nu te împiedicai tot timpul de pantofi, plus că nu prea erau şanse să deschidă uşa vreun soţ cu sabia-n mână.

De fapt, era chiar fericit.

Cuvintele îi urcară nechemate pe buze, de undeva din vreun buzunar dosnic al cromozomilor.

— Hai-ho, hai-ho…

Ţaţa Ogg zâmbi în întuneric.

Tunelul se deschidea într-o cavernă largă. Lumina torţei atingea sugestia unor pereţi îndepărtaţi.

— Aici e? întrebă Casanunda, strângând ranga.

— Nu. Aici e altceva. Noi… ştim despre locul ăsta. E mitic.

— Nu-i real?

— O, e real. *Şi* mitic.

Torţa sfârâi. Se văzură sute de lespezi îmbrăcate-n praf, înşirate prin peşteră într-o uriaşă spirală; în centrul spiralei atârna un clopot, suspendat de-o frânghie care dispărea în bezna tavanului. Chiar sub clopotul atârnat se afla o grămăjoară de monede de aur şi una de monede de argint.

— Nu atinge banii, zise Ţaţa. Ia, fii atent la asta, mi-a povestit tata, e o şmecherie grozavă.

Întinse mâna şi ciocăni foarte uşor în clopot, scoţând un *ting* slab.

De pe cea mai apropiată lespede, praful curse în valuri. Ceea ce Casanunda luase drept sculptură se ridică în capul oaselor. Era un războinic în armură. Din moment ce se ridicase, era aproape sigur viu, dar arăta de parc-ar fi ajuns de la viaţă la *rigor mortis* fără să fi trecut, în drum, prin moarte.

Îşi fixă ochii înfundaţi în orbite asupra Ţaţei Ogg.

— Ce soiu de oară blestemată crezi *Domnia Ta* că iaşte, hai?

— Încă nu-i ora ta, zise Ţaţa.

— Atunci, di ce ai trasu clopotulu? Aiasta-i culmea, n-am pusu geană pe geană de două sute de ai, pururea trage vreun bicisnic clopotulu. Să *pleci.*

Războinicul se culcă la loc.

— E un rege din vechime şi războinicii lui, şopti Ţaţa, pe când se grăbeau să plece. Un somn magic, aşa am auzit. O vrajă de-a unui magician de demult. Cică-o să se trezească pentru un soi de bătălie finală, când o mânca lupul soarele{58}.

— Şi vrăjitorii ăştia, mereu fumează *porcării,* zise Casanunda.

— Mai ştii, se poate. Facem la dreapta aici. Mereu la dreapta.

— Mergem în cerc?

— În spirală. Acum suntem chiar dedesubtul Omului Lung.

— Nu, nu se poate, zise Casanunda. Am coborât printr-o trapă de sub Omul Lung… ia stai… vrei să spui că suntem în locul de unde-am plecat, dar e alt loc acum?

— Ai început să te pricepi, pe câte văd.

Urmară spirala mai departe.

Care, până la urmă, îi conduse la un fel de uşă.

Aici, aerul era mai fierbinte. Din tuneluri laterale, se zărea o lumină roşie.

Două stânci masive fuseseră proptite în picioare, de-un perete de

piatră, şi o a treia lespede era aşezată deasupra lor. Blănuri de animale atârnau şi închideau intrarea grosolană, formată de pietre; de sub ele, se încolăceau firişoare de fum.

— Astea au fost ridicate în acelaşi timp cu Dansatorii, îi explică Ţaţa. Doar că aici gaura e verticală, aşa că n-a fost nevoie decât de trei. Poţi să laşi ranga aici şi să-ţi scoţi cizmele, dacă au în ele cuie de fier.

— Cizmele astea au fost cusute de cel mai bun cizmar din Ankh-Morpork, să ştii, zise Casanunda, şi într-o bună zi, am să-l plătesc.

Ţaţa dădu blănurile la o parte.

Aburul ieşi în valuri.

Înăuntru era beznă, groasă şi fierbinte ca melasa şi puţind ca vestiarul unei vulpi. Casanunda, urmând-o pe Ţaţa Ogg, simţi prezenţe nevăzute în aerul puturos şi auzi liniştea conversaţiilor şoptite, întrerupte brusc. La un moment dat, i se păru că vede un lighean cu pietre înroşite-n foc, apoi o mână fantomatică se mişcă prin faţa lor, răsturnă un polonic şi le ascunse-n abur.

„Ăsta nu poate fi interiorul Omului Lung, îşi spuse el. Omul Lung e o movilă de pământ, ăsta-i un cort lunguieţ, din piei."

Nu pot fi amândouă acelaşi lucru.

Îşi dădu seama că transpira prin toţi porii.

Două torţe deveniră vizibile, printre vălătucii de abur, lumina lor abia dând o tentă roşiatică beznei. Dar erau de-ajuns ca să se vadă o siluetă enormă, întinsă pe jos, lângă un alt lighean cu pietre încinse.

Aceasta ridică ochii. Nişte coarne se mişcară prin căldura umedă şi lipicioasă.

— Ah, doamna Ogg!

Vocea era precum ciocolata.

— Înălţimea Voastră, zise Ţaţa.

— Presupun că nu mă pot aştepta de la tine să îngenunchezi?

— Taman aşa, Excelenţa Voastră, zise Ţaţa, rânjind.

— Ştii, doamnă Ogg, ai un fel anume de a-ţi arăta respectul în faţa zeului tău, care l-ar face pe un ateu obişnuit să se-nverzească de invidie, zise insul cel întunecat. Şi căscă.

— Mulţumesc, Alteţa Voastră.

— Oamenii nici măcar nu mai dansează pentru mine acum. Ce, e prea greu atâta lucru?

— Cum spuneţi dumneavoastră, Înălţime.

— Voi, vrăjitoarele, nici măcar nu mai credeţi în mine.

— Corect din nou, Cornoşenia Voastră.

— Ah, micuţă doamnă Ogg, şi cum oare, după ce ai intrat aici, îţi mai închipui că ai să şi ieşi? rosti tolănitul.

— Pentru că am fier, zise Ţaţa, vocea devenindu-i deodată tăioasă.

— Bineînţeles că nu ai, micuţă doamnă Ogg. Niciun fir de fier nu poate intra pe acest tărâm.

— Am fierul care intră orişiunde, zise Ţaţa.

Scoase mâna din buzunarul şorţului, ridicând în aer o potcoavă.

Casanunda auzi fojgăială în jur, cum se luptau elfii cei ascunşi să se îndepărteze. Aburi noi izbucniră cu un şuierat, când se răsturnă un lighean cu pietre fierbinţi.

— Ia-l de aici!

— Am să-l iau când am să plec, zise Ţaţa. Acum, ascultă-mă! Cucoana iar ne face probleme. Trebuie s-o opreşti. Aşa-i corect. Nu mai vrem să-nceapă iar Vechile Necazuri.

— Şi de ce aş face asta?

— Vrei să ajungă puternică, deci?

Se auzi un pufnet.

— Nu mai poţi domni niciodată afară în lume, zise Ţaţa. Acolo-i prea multă muzică. E prea mult fier.

— Fierul rugineşte.

— Nu şi fierul din cap.

Regele pufni.

— Totuşi… chiar şi acela… într-o zi…

— Într-o zi.

Ţaţa încuviinţă din cap.

— Da. Pentru asta mă învoiesc să beau. Într-o zi. Cine ştie? Într-o zi. Toţi avem nevoie de „într-o zi“. Dar ziua aia nu e azi. Înţelegi? Aşa că, vino afară şi echilibrează lucrurile! Că altfel, uite ce-o să fac. O să aduc oameni să sape Omul Lung cu cazmale de fier, vezi tu, şi o să zică, iete, e doar un gorgan vechi, şi o să vină vrăjitori pensionari şi preoţi care n-au nimic mai bun de făcut decât să scotocească prin mormanul de moloz şi-o să scrie cărţi prăfuite şi plicticoase despre tradiţii funerare şi d-alde astea, şi asta va fi încă un cui de fier în coşciugul tău. Iar mie o să-mi pară niţel rău de asta, că ştii că întotdeauna am avut o slăbiciune pentru tine. Dar am copilaşi acasă, vezi tu, şi copiii mei nu se-ascund sub scări că le e frică de trăsnet, şi nu pun lapte afară pentru elfi, şi nu se grăbesc s-ajungă acasă de teama nopţii, şi decât să ne-ntoarcem la vechile vremuri întunecate *mai bine te bat în cuie.*

Cuvintele despicară aerul.

Omul încornorat se ridică. Şi-apoi se ridică mai sus. Coarnele lui atingeau tavanul.

Lui Casanunda îi căzu falca.

— Aşa că, vezi tu, continuă Ţaţa, înmuindu-se, nu astăzi. Într-o zi,

poate. Tu poţi să stai aici şi să năduşeşti până Într-o zi. Dar nu azi.

— Voi… lua o hotărâre.

— Foarte bine. Ia hotărârea. Şi eu o să plec.

Cel cu coarne privi în jos la Casanunda.

— Şi *tu* la ce te holbezi, piticule?

Ţaţa Ogg îl înghionti pe Casanunda.

— Hai, răspunde-i frumos lui domnu'!

Casanunda înghiţi în sec.

— Parol, zise el, da' ce mai semeni cu portretul tău!

Într-o vale îngustă, câteva mile mai încolo, nişte elfi găsiseră o vizuină de iepuraşi abia fătaţi, care, împreună cu un muşuroi de furnici de prin preajmă, le oferi distracţie pentru o bună bucată de vreme.

Chiar şi cei mai umili, orbi şi fără glas au zei.

Herne Hăituitul, zeul celor vânaţi, se furişa printre tufişuri, dorindu-şi cu ardoare ca şi *zeii* să aibă zei.

Elfii se ghemuiseră la pământ, să vadă mai bine, şi astfel erau cu spatele la el.

Herne Hăituitul se târî pe sub o tufă de mure, se încordă, apoi sări.

Îşi înfipse dinţii în pulpa unui elf până se-ntâlniră la mijloc şi fu azvârlit la o parte când elful ţipă şi se-ntoarse.

Căzu grămadă şi-o rupse la fugă.

Asta era problema. Nu era construit pentru luptă, n-avea pic de instinct de prădător în el. Atac şi-apoi fugă, asta era singura opţiune.

Iar elfii alergau mai repede.

El sărea peste buşteni, aluneca pe frunze moarte şi-şi dădea seama, deşi vederea începea să i se înceţoşeze, că elfii îl depăşeau şi pe stânga, şi pe dreapta, ţinând pasul cu el, aşteptând ca el să…

Frunzele explodară. Micuţul zeu zări pentru o clipă o creatură cu colţi, toată numai braţe şi răzbunare. Apoi apărură doi umanoizi ciufuliţi, unul din ei fluturând o rangă de fier deasupra capului.

Herne nu aşteptă să vadă urmarea. Plonjă printre picioarele nălucirii şi fugi mai departe, dar un îndepărtat strigăt de luptă continua să-i răsune în urechi:

— Dar, bineînţeles, o să-ţi iau melcul!! Cum se face asta? Volum!!

Ţaţa Ogg şi Casanunda mergeau în tăcere, înapoi către gura peşterii şi scările de la intrare. Într-un târziu, când ieşiră afară, în noapte, piticul exclamă:

— Uau!

— Se simte până aici, afară, zise Ţaţa. E-un loc teribil de…

— Dar vreau să spun, măiculiţă…

— E mai deştept decât ea. Sau mai leneş, zise Ţaţa. O s-aştepte să se termine.

— Dar era…

— Nouă poate să ne-apară sub ce înfăţişare vrea el, zise Ţaţa. Vedem forma pe care noi le-o dăm.

Lăsă lespedea să cadă la locul ei şi-şi şterse mâinile de praf.

— Dar de ce-ar vrea el s-o oprească?

— Păi, e bărbatu-su, în definitiv. N-o poate suferi. E ceea ce s-ar numi un mariaj deschis.

— Şi aşteaptă să se termine *ce?* întrebă Casanunda, uitându-se în jur să nu mai fie şi alţi elfi.

— O, ştii tu, zise Ţaţa, fluturând dintr-o mână. Tot fierul ăsta şi cărţile, şi ceasornicăria, şi universităţile şi cititul şi alte asemenea. El crede că o să treacă, vezi tu. Şi într-o zi o să se termine cu toate, iar oamenii o să ridice privirea spre cerul de apus, la amurg, şi *hop şi el.*

Casanunda se trezi că se întoarce să privească apusul, dincolo de gorgane, pe jumătate imaginându-şi uriaşa siluetă conturându-se în ultimele luciri ale zilei.

— Într-o zi, se va întoarce, rosti Ţaţa, încet. Când până şi fierul din cap a ruginit.

Casanunda îşi lăsă capul pe-un umăr. Nu poţi să trăieşti printre fiinţe de altă specie o viaţă-ntreagă fără să înveţi să le citeşti destul de bine limbajul trupului, mai ales când e scris cu litere atât de mari.

— Şi ţie n-o să-ţi pară sută la sută rău, aşa-i? zise el.

— Eu? Eu nu-i vreau înapoi! Sunt înşelători şi cruzi, şi nişte paraziţi aroganţi, şi n-avem nevoie de ei nici atâtica!

— Pui pariu pe juma' de dolar?

Ţaţa păru deodată stânjenită.

— Nu te uita aşa la mine! Esme are dreptate. Bineînţeles că are dreptate. Nu ne mai trebuie elfi. E evident.

— Esme e aia scundă, nu?

— Ha, nu, Esme e aia înaltă cu nasul mare. O ţii minte.

— Aha, da.

— Aia scundă e Magrat. Ea-i un suflet plin de blândeţe şi-i cam bleagă. Poartă flori în păr şi crede în cântecele populare. Ea s-ar prinde-n joc cu elfii într-o clipită, aşa zic eu.

În viaţa lui Magrat se înmulţiseră îndoielile. În primul rând, era arbaleta. O arbaletă e o armă foarte utilă şi comodă, proiectată să fie rapidă, ucigătoare şi uşor de folosit de către persoane

neexperimentate, cam ca o versiune mai rapidă a mâncării congelate expirate. Dar e gândită ca să fie folosită o singură dată de către cineva care are unde să se adăpostească în timp ce-o încarcă din nou. Altfel, nu-i decât nişte metal şi lemn, cu o sfoară la capăt.

Şi mai era şi sabia. În pofida temerilor lui Shawn, Magrat ştia, teoretic, ce se face cu sabia. Te străduiai s-o înfigi în inamic printr-o viguroasă mişcare a braţului, iar inamicul încerca să te oprească. Nu prea era sigură ce se întâmpla după aceea. Spera că ai voie să mai încerci o dată.

Mai avea îndoieli şi în legătură cu armura. Coiful şi platoşa erau OK, dar în rest, era de zale. Şi, după cum ştia prea bine Shawn, din punctul de vedere al unei săgeţi, zalele puteau fi asimilate cu o serie de găuri legate între ele.

Turbarea era încă acolo, furia pură încă îi stăpânea miezul sufletului. Dar adevărul de neocolit era că inima pe care-o stăpânea era înconjurată de restul făpturii lui Magrat Usturoi, fecioară a acestei parohii şi în pericol de-a rămâne astfel.

Prin oraş nu se mai zăreau elfi, dar se vedea pe unde fuseseră. Uşile atârnau, scoase din balamale. Străzile arătau de parcă trecuse Gingis Cohen[59] pe-acolo.

Acum ajunsese pe drumul care ducea sus la pietre. Era mai larg decât fusese deunăzi; caii şi trăsurile îl răscoliseră urcând, iar populaţia panicată îl transformase-n mlaştină, la coborâre.

Ştia că era privită şi se simţi aproape uşurată când trei elfi ieşiră dintre copaci, înainte măcar să fi pierdut din vedere castelul.

Cel din mijloc rânji.

— Bună seara, fato, zise el. Numele meu e Lord Lankin şi vei face o reverenţă când mi te adresezi.

Tonul lui sugera că nu exista absolut nicio posibilitate ca ea să nu se supună. Ea simţi cum muşchii i se încordează, încercând să execute ordinul.

Regina Ynci nu s-ar fi supus…

— Din întâmplare, eu sunt, practic, regina, ripostă ea.

Era prima dată când privea un elf în faţă şi era destul de calmă ca să remarce detaliile. Cel de aici avea momentan pometi proeminenţi şi păr legat la spate într-o coadă de cal; pe trup avea tot felul de zdrenţe, dantele şi blănuri, ştiind cu certitudine că orice zdreanţă arată bine când e purtată de un elf.

Strâmbă din nasul lui perfect către ea.

— Există o singură Regină în Lancre, zise el. Şi tu, categoric, nu eşti ea.

Magrat încercă să se concentreze.

— Şi ea unde-i, atunci?

Ceilalţi doi ridicară arcurile.

— O cauţi pe Regină? Atunci te vom duce la ea, afirmă Lankin. Şi, domniţă, în caz că doreşti să foloseşti arcul acela neplăcut de fier, mai avem încă doi arcaşi ascunşi în copaci.

Din copacii de pe una din laturile drumului se auzi într-adevăr un freamăt, dar fu urmat de-o bufnitură. Elfii părură derutaţi.

— La o parte din drumul meu, răcni Magrat.

— Cred că nu înţelegi cum stau lucrurile, zise elful.

Zâmbetul lui deveni mai larg, dar dispăru când se auzi un alt trosnet forestier, din partea cealaltă a potecii.

— Te-am simţit venind încă din vale, zise elful. Fata cea viteză care aleargă să-şi salveze iubitul! O, ce romantic! Luaţi-o!

O umbră se ridică în spatele celor doi elfi înarmaţi, le înhăţă capetele în câte-o mână şi le izbi unul de altul.

Umbra păşi înainte, peste trupurile lor şi, când Lankin se întoarse să-l înfrunte, îi aplică un croşeu care-l săltă de la pământ şi-l trimise într-un copac.

Magrat îşi scoase sabia.

Indiferent ce era arătarea, părea mai rea decât elfii. Era păroasă şi plină de noroi, avea o formă aproape ca de trol şi înşfăcase hăţurile calului ei cu un braţ care părea nesfârşit de lung. Ea ridică sabia…

— Uuk?

— Lăsaţi sabia jos, *vă rog,* domnişoară!

Vocea venea de undeva din spatele ei, dar avea un timbru omenesc şi îngrijorat. Elfii nu păreau niciodată îngrijoraţi.

— Tu cine eşti? întrebă ea, fără să se-ntoarcă.

Monstrul din faţa ei îi zâmbi larg, dezvelindu-şi dinţii galbeni.

— Ăă, sunt Ponder Stibbons. Un vrăjitor. Şi *acela* e un vrăjitor, de asemenea.

— N-are haine pe el!

— Pot să-i spun să facă baie, dacă vreţi, zise Ponder, cam isteric. Întotdeauna îşi pune un halat vechi, verde, după ce face baie.

Magrat se mai relaxă. Nimeni nu putea fi cine ştie ce ameninţare dacă vorbea aşa, decât poate pentru el însuşi.

— De partea cui eşti, domnu' Vrăjitor?

— Da' câte părţi sunt?

— Uuk?

— Când mă dau jos de pe calul ăsta, zise Magrat, o s-o rupă la fugă. Aşa că poţi, te rog, să-i spui… prietenului tău să dea drumul hăţurilor?

Altfel o să-l rănească.

— Uuk?

— Ăă. Sau poate nu.

Magrat se lăsă să alunece jos. Calul, eliberat de prezenţa fierului, o rupse la fugă. Cam doi metri.

— Uuk.

Calul se zbătea să se ridice-n picioare.

Magrat clipi.

— Ăă, e cam nervos pentru moment, zise Ponder. Unul dintre… elfi… a tras cu o săgeată-n el.

— Dar ei fac asta ca să-i controleze pe oameni!

— Ăă. El nu e om.

— Uuk!

— Adică, nu din punct de vedere genetic.

Magrat mai întâlnise vrăjitori. Din când în când mai venea câte unul în Lancre, dar nu zăbovea. Avea Buna Batevreme ceva care-i făcea să o ia din loc.

Dar aceia nu arătau ca Ponder Stibbons. Ponder îşi pierduse cea mai mare parte din robă, iar din pălărie nu-i mai rămăsese decât borul. Faţa îi era aproape acoperită cu noroi, şi unul din ochi îl avea înconjurat de o vânătaie multicoloră.

— Ei ţi-au făcut *asta?*

— Păi, noroiul şi hainele rupte sunt doar de la, ştiţi dumneavoastră, de la pădure. Şi ne-am ciocnit de…

— Uuk.

— … Am *trecut peste* elfi de câteva ori. Dar *asta* e de la un pumn pe care mi l-a tras Bibliotecarul.

— Uuk.

— Slavă Domnului! continuă Ponder. M-a pus la pământ. Că, dacă n-o făcea, aş fi fost şi eu precum ceilalţi.

Pe Magrat o cuprinse teama de conversaţia care avea să urmeze.

— Care ceilalţi? se răsti ea.

— Sunteţi singură?

— Care ceilalţi?

— Aveţi măcar o *idee* despre ce s-a întâmplat?

Magrat se gândi la castel, la oraş.

— M-aş putea hazarda să fac o presupunere, zise ea.

Ponder scutură din cap.

— E mai rău de-atât, zise el.

— Care ceilalţi? întrebă Magrat.

— Cred că e clar că s-a produs o ruptură inter-continuum şi sunt

sigur că există o diferenţă la nivelurile de energie.

— Dar care *ceilalţi?* insistă Magrat.

Ponder Stibbons aruncă o privire temătoare pădurii dimprejur.

— Haideţi să plecăm de pe potecă. Mai sunt o mulţime de elfi în urmă.

Ponder dispăru în hăţişuri. Magrat îl urmă şi dădu peste încă un vrăjitor, proptit de un copac, ca o scară. Pe faţa lui trona un zâmbet uriaş.

— Trezorierul, îl prezentă Ponder. Cred că am cam exagerat cu pilulele de broaşte uscate. Ridică vocea: Cum… vă… mai… simţiţi… domnule?

— O, am să iau nişte dihor la proţap, dacă sunteţi amabil, zise Trezorierul, surâzând radios la nimic.

— De ce e aşa de ţeapăn?

— Noi credem că e un fel de efect secundar, explică Ponder.

— Şi nu-l puteţi rezolva cumva?

— Cum, şi să nu mai avem pe ce traversa pâraiele?

— Vino şi mâine, brutare, şi-o să luăm una mai prăjită! rosti Trezorierul.

— Şi oricum, pare destul de mulţumit, zise Ponder. Sunteţi războinică, domnişoară?

— Cum? întrebă Magrat.

— Păi, vreau să spun, cu armura şi celelalte…

Magrat privi în jos. Încă mai ţinea sabia în mână. Coiful îi tot cădea peste ochi, dar îl mai capitonase niţel, cu nişte fâşii din rochia de mireasă.

— Eu… ăă… aşa-i. Da, aşa-i. Asta sunt, zise ea. Absolut. Da.

— Aţi venit pentru nuntă, presupun. Ca şi noi.

— Aşa-i. Categoric, am venit pentru nuntă. E adevărat.

Apucă mai bine sabia-n mână.

— Acum, spune-mi ce s-a întâmplat, îl îndemnă ea. Şi pune accentul pe ce s-a întâmplat cu ceilalţi.

— Păi…

Ponder apucă, absent, un colţ al robei lui sfâşiate şi începu să-l răsucească între degete.

— Am mers toţi la Spectacol, vedeţi dumneavoastră. Era o piesă. Ştiţi? Teatru? Şi, şi era foarte amuzant. Erau toţi mitocanii ăia cu ghetele lor mari şi celelalte, peruci de paie şi-aşa mai departe, şi tropăiau pe-acolo prefăcându-se că sunt seniori şi doamne şi toate celelalte, şi le ieşea teribil de prost. Era tare caraghios. Trezorierul a râs o grămadă de ei. Bine, el a râs şi de copaci, şi de pietre, de fapt. Dar ne

distram cu toţii. Şi pe urmă… pe urmă…

— Vreau să ştiu totul, zise Magrat.

— Păi… păi… pe urmă a fost o parte pe care nu prea mi-o amintesc. Era ceva în legătură cu felul cum jucau, cred. Vreau să spun, dintr-odată… dintr-odată totul părea real. *Înţelegeţi?*

— Nu.

— Era individul ăla crăcănat şi cu nasul roşu care-o juca pe Regina Zânelor sau aşa ceva şi deodată el era tot el, dar… totul parcă… dispăruse totul în jurul meu, nu mai erau decât actorii… şi era un deal… vreau să spun, trebuie să fi fost cu adevărat buni, fiindcă eu chiar am crezut… Am impresia că la un moment dat, mi-amintesc că a cerut cineva să aplaudăm… şi toţi arătau foarte straniu şi se auzea cântecul ăla şi era minunat şi… şi…

— Uuk.

— Şi pe urmă m-a pocnit Bibliotecarul, zise Ponder, simplu.

— De ce?

— Mai bine să spună el, cu cuvintele lui, sugeră Ponder.

— Uuk uuk uk. Uuk! Uuk!

— Tuşeşte, Julia! Pe după cotitură! zise Trezorierul.

— N-am înţeles ce-a spus Bibliotecarul, recunoscu Magrat.

— Ăă. Am asistat cu toţii la o străpungere interdimensională, explică Ponder. Provocată de credinţă. Piesa a fost ultima picătură care a deschis falia. Trebuie să fi existat o zonă foarte sensibilă de instabilitate, foarte aproape. E greu de descris, dar dacă aveţi un cearşaf de cauciuc şi nişte greutăţi de plumb pot să vă arăt…

— Încerci să-mi spui că acele… *creaturi* există fiindcă oamenii cred în ele?

— O, nu! Îmi închipui că există oricum. Dar au intrat *aici* fiindcă oamenii cred în ei *aici.*

— Uuk.

— El ne-a luat şi-a fugit cu noi. Au tras în el cu arcul.

— Uuk.

— Dar asta doar i-a dat mâncărimi.

— Uuk.

— În mod normal e blând ca un mieluşel. Serios.

— Uuk.

— Dar nu suportă elfii. Cică nu miros cum trebuie.

Bibliotecarului i se umflară nările.

Magrat nu ştia mare lucru despre junglă, dar se gândea la maimuţele din copaci, adulmecând putoarea tigrului. Maimuţele nu-i admiră niciodată unduirea blănii şi strălucirea ochilor, căci sunt mult prea

conştiente de ascuţişul colţilor.

— Da, zise ea, nu mă mir de asta. Piticii şi trolii îi urăsc şi ei. Dar nu cred că-i urăsc atât de mult ca mine.

— Nu puteţi să vă luptaţi cu toţi, o avertiză Ponder. Roiesc ca albinele, acolo sus. Şi sunt şi unii care zboară, să ştiţi. Bibliotecarul spune că au pus oamenii să aducă buşteni căzuţi şi alte lucruri şi să dărâme, ştiţi, pietrele alea la pământ. Erau nişte pietre, sus pe deal. Le-a căşunat pe ele. Nu ştiu de ce.

— Ai văzut vrăjitoare la Spectacol? întrebă Magrat.

— Vrăjitoare, vrăjitoare… mormăi Ponder.

— Nu se putea să nu le vezi, zise Magrat. Trebuie să fi fost una slabă care se uita urât la toţi şi una mică şi grasă, care spărgea nuci şi râdea tot timpul. Şi probabil că vorbeau între ele, foarte tare. Şi purtau amândouă pălării înalte, ţuguiate.

— Eu unul nu le-am observat, recunoscu Ponder.

— Atunci, înseamnă că n-au fost acolo, zise Magrat. O vrăjitoare ştie, în primul rând, să se facă remarcată.

Era pe punctul să adauge că ei nu-i prea reuşise niciodată, dar n-o făcu. În loc de asta, spuse:

— Am să urc acolo.

— Pentru asta v-ar trebui o armată, domnişoară. Vreau să spun, dacă n-ar fi fost Bibliotecarul sus în copaci, aţi fi fost în mare bucluc, adineauri.

— Dar n-am o armată. Aşa că, o să trebuiască să încerc şi singură, nu?

De data asta, Magrat dădu pinteni şi reuşi să pornească în galop.

Ponder o privi cum pleacă.

— Cântecele astea populare ar trebui trase la răspundere, zău aşa, zise el, către aerul nopţii.

— Uuk.

— O s-o facă praf şi pulbere.

— Uuk.

— Sal'tare, domnu' Ghiveci, două halbe de ţipari, dacă eşti amabil.

— Sigur, ar putea fi destinul ei sau ceva de genul ăsta.

— Uuk.

— Mână moartă şi creveţi.

Ponder Stibbons părea cam ruşinat.

— Vrea cineva s-o urmăm?

— Uuk.

— Hopa, io-te-l cum trece cu ciomagul.

— Ăsta a fost un „da"?

— Uuk.

— Nu ce-ai zis tu, ce-a zis el.

— Fleaşca-pleaşca, vine jeleul.

— Cred că asta ar putea fi considerat „da“, probabil, zise Ponder, cu regret.

— Uuk?

— Am un maiou nou şi adorabil.

— Dar, uite, zise Ponder, cimitirele sunt pline de oameni care s-au repezit în luptă cu mult curaj, dar fără chibzuinţă.

— Uuk.

— Ce-a spus? întrebă Trezorierul, care era în trecere prin realitate, în drumul lui spre altundeva.

— Cred că a spus: „Mai devreme sau mai târziu, cimitirele sunt pline cu *toată lumea“,* zise Ponder. Of, fir-ar! Haideţi!

— Da, cum să nu, zise Trezorierul, mâinile sus cu mănuşa, domnu' Boţman!

— Of, taci din gură!

Magrat descălecă şi dădu drumul calului.

Ştia că ajunsese aproape de Dansatori. Cerul era plin de sclipiri colorate.

Tare-şi dorea să poată pleca acasă!

Aici, aerul era mai rece, mult prea rece pentru o noapte de miez de vară. În timp ce ea înainta greoi, vântul începu să aducă fulgi de zăpadă, care se transformară în ploaie.

Ridcully se materializă înăuntrul castelului şi-apoi îmbrăţişă un stâlp şi se ţinu de el, până-şi recăpătă răsuflarea. Transmigraţia făcea întotdeauna să-i joace stele albastre în faţa ochilor.

Nu-l observă nimeni. În castel era învălmăşeală.

Nu toţi fugiseră să se ascundă în case. În ultimele câteva mii de ani, ţara Lancre fusese invadată de multe armate, şi amintirea zidurilor groase şi *sigure* ale castelului fusese practic gravată în memoria neamului. „Fugiţi la castel.” Şi acum castelul adăpostea majoritatea populaţiei micului regat.

Ridcully clipi. Aici era o mulţime care se foia pe loc, la care tot striga un tânăr scund, în zale prea largi şi cu un braţ în eşarfă, şi care părea a fi singura persoană care avea cât de cât idee ce se petrece.

Când fu sigur că poate merge drept, Ridcully se îndreptă direct spre el.

— Ce se-ntâmplă aici, tinere… începu el, apoi se opri.

Shawn Ogg se întoarse să-l privească.

— Câtă viclenie la ea! zise Ridcully încăperii în general. „O, du-te înapoi şi ia-o, atunci“, zice, şi eu m-am lăsat păcălit! Chiar dac-aş mai *fi* în stare de înc-o rundă, nu am idee unde ne aflam!

— Domnule? zise Shawn.

Ridcully se scuturã.

— Ce se-ntâmplă? întrebă el.

— Nu ştiu! zise Shawn, care mai avea puţin şi izbucnea în plâns. Cred că suntem atacaţi de elfi! Nimic din ce-mi spune lumea nu are logică! Într-un fel sau altul, au apărut aici în timpul Spectacolului! Sau aşa ceva!

Ridcully privi în jur la oamenii năuciţi şi înspăimântaţi.

— Şi domnişoara Magrat s-a dus să se lupte cu ei de una *singură!*

Ridcully păru şocat.

— Cine-i domnişoara Magrat?

— Ea o să fie regină! Mireasa! Ştiţi? Magrat Usturoi?

Mintea lui Ridcully nu putea digera decât numai o informaţie odată.

— De ce s-a dus?

— Fiindcă l-au prins pe rege!

— Ştiai c-au luat-o şi pe Esme Batevreme?

— Cum, pe Buna Batevreme?

— M-am întors ca s-o salvez, zise Ridcully, şi apoi îşi dădu seama că spusele lui păreau fie ilogice, fie o laşitate.

Shawn era prea agitat ca să observe asta.

— Tot ce sper e că nu colecţionează vrăjitoare, zise el. Fiindcă atunci ar avea nevoie şi de mami ca să aibă setul complet!

— Păi, atunci nu mă au, rosti Ţaţa Ogg din spatele lui.

— Mami? Cum ai intrat?

— Cu mătura. Să pui nişte arcaşi pe acoperiş. Am aterizat acolo. La fel pot să facă şi alţii.

— Ce-o să ne *facem,* mami?

— Sunt bande de elfi peste tot, zise Ţaţa, şi deasupra Dansatorilor luceşte cerul…

— Trebuie să-i atacăm! strigă Casanunda. Să le dăm fier să guste!

— Viteaz om, piticul ăsta! zise Ridcully. Aşa e! Să-mi iau arbaleta!

— Sunt prea mulţi, spuse Ţaţa, sec.

— Buna şi domnişoara Magrat sunt acolo, mami, zise Shawn. Domnişoara Magrat a început să se poarte ciudat rău, şi-a pus armură şi-a plecat să se bată ea cu *toţi!*

— Dar dealurile mişună de elfi, protestă Ţaţa. E acolo porţie dublă de iad cu supliment de diavoli. Moarte sigură!

— Moartea e sigură oricum, interveni Ridcully. Asta-i chestia cu Moartea, certitudinea.

— N-am avea nicio şansă, zise Ţaţa.

— De fapt, o şansă am avea, fu de părere Ridcully. Nu prea înţeleg cum vine treaba asta cu continuinuinuum, dar, din câte spune tânărul Stibbons, înseamnă că toate cele trebuie musai să se întâmple undeva, vedeţi dumneavoastră, şi asta înseamnă că e *posibil* să se întâmple aici. Chiar dacă e o şansă de un milion la unu, doamnă.

— De acord, zise Ţaţa, dar ceea ce spui tu e că, pentru fiecare Domnu' Ridcully care supravieţuieşte trebuşoarei din astă-noapte, 999 999 vor fi ucişi?

— Da, dar nu-mi pasă de ticăloşii ăia, zise Ridcully. Să se descurce singuri. Aşa le trebuie, dacă nu m-au invitat la nunţile lor!

— Cum?

— Nimic.

Shawn ţopăia de pe un picior pe altul.

— Ar trebui să ne batem cu ei, mami!

— Uită-te la lumea asta! exclamă Ţaţa. Sunt morţi de oboseală, uzi şi zăpăciţi de cap! Asta nu-i o armată!

— Mami, mami, mami!

— Ce?

— Am să-i înflăcărez, mami! Asta tre' să faci înainte să intre soldaţii în luptă, mami! Am citit eu în cărţi! Poţi să iei o gloată de-alde ăştia şi, dacă ştii ce discurs să le ţii, îi înflăcărezi şi faci din ei o trupă de luptători cumpliţi, mami!

— Deja arată cumplit!

— Cumplit, adică feroce, mami!

Ţaţa Ogg privi la cei vreo sută de supuşi ai regatului Lancre. Era nevoie de ceva gândire ca să ţi-i poţi imagina în stare să se lupte cu careva, cât de prăpădit.

— Ai studiat chestiunea, Shawn? se interesă ea.

— Am colecţia pe cinci ani de la *Arcuri şi Muniţie*[{60}], mami, zise Shawn, cu reproş.

— Bine, încearcă atunci. Dacă tu crezi c-o să meargă.

Tremurând de emoţie, Shawn se urcă pe masă, îşi scoase sabia cu mâna teafără şi izbi cu ea în lemnul mesei până se făcu linişte.

Ţinu un discurs.

Atrase atenţia ascultătorilor că regele lor fusese capturat, iar viitoarea lor regină plecase să-l salveze. Le arătă care era datoria lor de supuşi loiali. Le arătă că alţi cetăţeni, care nu se află momentan aici, ci la casele lor, ascunşi sub pat, îşi vor dori, după glorioasa victorie, să fi

fost aici, şi nu sub sus-menţionatul pat sub care se ascundeau acum, ştiţi, patul de care-a vorbit adineauri. De fapt, spuse că era *mai bine* că sunt mai puţini oameni aici, să dea piept cu duşmanul, fiindcă asta însemna că revenea un procent mai mare de glorie pe cap de supravieţuitor. Folosi cuvântul „glorie" de trei ori. Spuse că, în viitor, oamenii îşi vor aminti de această zi, în câte-om fi azi, şi-şi vor arăta cu mândrie cicatricele, cel puţin, aceia care vor *supravieţui* îşi vor arăta cicatricele, şi vor fi foarte mândri şi probabil alţii le vor da de băut. Sfătui lumea să imite mişcarea Vulpii Reciproce de Lancre şi să-şi învârtoşeze cerbicea, dar nu într-atât încât să nu se mai poată mişca, de fapt, ar fi probabil mai bine pentru început să şi-o relaxeze şi pe urmă s-o învârtoşeze, când o fi momentul. Sugeră că ţara Lancre aştepta de la fiecare să-şi facă datoria. Şi ăă. Şi hm. Vă rog?

Liniştea care urmă fu întreruptă de Ţaţa Ogg, care rosti:

— Probabil că se gândesc la ce-ai spus, Shawn. Ce-ar fi să te duci cu domnu' Vrăjitor sus la el în cameră şi să-l ajuţi cu arbaleta aia?

Şi-i arătă, autoritară, scările cu capul.

Shawn ezită, dar nu multă vreme. Văzuse sclipirea din ochii mamei.

După plecarea lui, Ţaţa se urcă şi ea, tot pe masa aia.

— Ei, zise ea, uite cum stă treaba. Dacă ieşiţi din castel, s-ar putea să trebuiască să ţineţi piept elfilor. Dar dacă staţi aici, atunci o să aveţi *la sigur* de-a face cu mine. Acuma, elfii îs mai răi decât mine, nu zic nu. Dar eu sunt mai stăruitoare.

Ţesător ridică o mână timidă.

— Vă rog, doamnă Ogg?

— Da, Ţesător?

— Care e mişcarea Vulpii Reciproce, mai exact?

Ţaţa se scărpină după ureche.

— Pe câte-mi amintesc, zise ea, labele din spate i se duc *aşa,* dar alea din faţă merg *aşa.*

— Nu, nu, sări Quarney, prăvăliaşul. Aşa face din *coadă.* Cu labele face *aşa.*

— Asta nu-i reciprocitate, e doar oscilaţie, zise cineva. Ăla-i Ocelotul cu Coadă Inelată, de care pomeneşti tu.

Ţaţa dădu din cap.

— Atunci, am stabilit, zise ea.

— Ia staţi, nu sunt sigur…

— *Da,* domnule Quarney?

— Ăă… mă rog…

— Bine, bine, zise Ţaţa, tocmai când Shawn se întoarse în cameră. Lumea tocmai spunea, Shawn, cum i-ai convins pe toţi cu discursul

tău. Ce i-ai mai înflăcărat!

— Fir-aş!

— Sunt gata să te urmeze până-n fălcile iadului însuşi, mă gândesc, zise Ţaţa.

Cineva ridică mâna.

— Veniţi şi dumneavoastră, doamnă Ogg?

— O să mă ţin şi eu după voi, mai agale, zise Ţaţa.

— Oh. Bine. Poate *până la* fălcile iadului, atunci.

— Uluitor, îi spuse Casanunda Ţaţei, pe când mulţimea se îndrepta, cu părere de rău, spre arsenal.

— Nu trebuie decât să ştii cum să te porţi cu oamenii.

— Când un Ogg arată drumul, ei îl urmează?

— Nu chiar, zise Ţaţa, dar, dacă vor să le fie bine, o să se ducă acolo unde-i urmează un Ogg.

Magrat ieşi dintre copaci. În faţa ei se întindea păşunea.

Un vârtej de nori se rotea deasupra Dansatorilor sau, cel puţin, deasupra locului unde fuseseră Dansatorii. În lumina pâlpâitoare, se mai vedeau una sau două pietre, zăcând într-o rână sau rostogolite la vale, pe costişă.

Dealul însuşi strălucea. Ceva era greşit la peisaj. Avea curbe acolo unde n-ar fi trebuit să aibă. Distanţele erau altele. Lui Magrat îi amintea de-o gravură, care fusese pusă într-unul din catastifele ei vechi, ca semn de carte. Înfăţişa chipul unei babe, dar, dacă te uitai lung la ea, vedeai că e în acelaşi timp capul unei femei tinere; nasul devenea gât, sprânceana devenea colier. Imaginile basculau, înainte şi-napoi. Şi ea, ca toată lumea, se chiorâse la poză până ameţise, încercând să le vadă pe amândouă în acelaşi timp.

Cam asta făcea şi peisajul. Ceea ce era un deal era *în acelaşi timp* o vastă panoramă înzăpezită. Lancre şi ţara elfilor încercau să ocupe acelaşi spaţiu.

Dar ţării invadatoare nu-i ieşeau toate după voie. Lancre i se împotrivea.

Chiar pe muchia peisajelor încleştate, se afla un cerc de corturi, ca o tabără militară pe un ţărm invadat. Erau ţipător colorate. Tot ce avea legătură cu elfii era frumos, până când imaginea se preschimba şi-i vedeai din cealaltă parte.

Ceva se întâmpla. Mai mulţi elfi încălecaseră, iar alţi cai erau aduşi, de hăţuri, printre corturi.

Se părea că ridicau tabăra.

Regina şedea pe-un tron improvizat, la ea în cort. Avea cotul sprijinit pe braţul tronului şi degetele i se încovoiau, gânditoare, în jurul gurii.

Mai erau şi alţi elfi, aşezaţi în semicerc, doar că „aşezat” nu e tocmai cuvântul potrivit. Erau tolăniţi; un elf era în stare să se instaleze comod şi pe-o sârmă. Aici se vedea mai multă dantelă şi mai puţine pene, deşi nu prea-ţi puteai da seama dacă asta însemna că erau aristocraţi – elfii purtau, pare-se, orice aveau ei chef să poarte, având mereu siguranţa că vor arăta absolut uluitor{61}.

Fiecare dintre aceştia o privea pe Regină şi-i oglindea fidel dispoziţia. Când ea zâmbea, zâmbeau şi ei. Când spunea ceva ce i se părea amuzant, râdeau.

Pentru moment, obiectul atenţiei ei era Buna Batevreme.

— Ce se întâmplă, babo? întrebă ea.

— Nu-i uşor, aşa-i? zise Buna. Ai crezut că o să *fie* uşor, nu-i aşa?

— Ai făcut vreo vrajă, nu? Ceva ni se împotriveşte.

— Nicio vrajă, răspunse Buna. Absolut niciuna. Dar ai fost plecată prea multă vreme, asta-i tot. Lucrurile se schimbă. Acum, pământul aparţine oamenilor.

— Asta nu se poate, zise Regina. Oamenii jefuiesc. Ară cu fier. Devastează pământul.

— Unii aşa fac, nu te contrazic. Dar alţii înapoiază mai mult decât au luat. Dau înapoi iubire. Au pământul în oase. Ei spun ţării ce e ea. Pentru asta sunt oamenii. Fără oameni, Lancre ar fi doar nişte ţărână cu bucăţi de verdeaţă deasupra. Care nici n-ar şti că sunt copaci. Aici suntem cu toţii împreună, cucoană – noi şi pământul. Acum nu mai e doar pământ, e o ţară. E ca un cal care-a fost învăţat cu şaua şi potcovit, ca un câine care-a fost îmblânzit. De fiecare dată când oamenii trag o brazdă cu plugul sau sădesc o sămânţă, mai îndepărtează niţel pământul de tine, zise Buna. Lucrurile se schimbă.

Verence şedea lângă Regină. Pupilele lui erau cât vârful de ac; avea un zâmbet uşor, permanent, care-l făcea să semene teribil cu Trezorierul.

— Ah! Dar când vom fi *căsătoriţi,* zise Regina, atunci ţara va trebui să mă accepte. Conform legilor voastre. Cunosc treburile astea. Să fii rege înseamnă mai mult decât să porţi o coroană. Regele şi ţara sunt una. Iar eu voi fi Regină.

Îi zâmbi Bunei. Aceasta avea un elf de fiecare parte şi, Buna ştia bine, cel puţin unul în spate. Elfii nu obişnuiau să cadă pe gânduri; dacă s-ar fi mişcat fără voia lor, ea ar fi murit.

— Ce vei fi *tu* încă n-am hotărât, zise Regina.

Ridică o mână încântător de subţire şi-şi îndoi arătătorul şi degetul

mare, formând un inel pe care şi-l puse la ochi.

— Şi acum soseşte cineva, zise ea. Cu o armură care nu-i vine, cu o sabie pe care nu ştie s-o folosească şi cu o secure pe care abia dacă poate s-o ridice, fiindcă asta-i atât de *romantic,* nu-i aşa? Cum o cheamă?

— Magrat Usturoi, zise Buna.

— E o prea puternică farmazoană, da?

— Se pricepe la plante.

Regina râse.

— Aş putea s-o ucid de aici.

— Da, zise Buna, dar asta n-ar avea niciun haz, nu-i aşa? Umilirea, ăsta-i clenciul.

Regina încuviinţă.

— Ştii, tu gândeşti exact ca un elf.

— În curând vin zorii, gândesc eu, zise Buna. O zi frumoasă. Lumină bună.

— Nu destul de curând.

Regina se ridică. Îl privi preţ de o clipă pe Regele Verence şi se schimbă. Rochia îi deveni din roşie, argintie, strălucind în lumina torţelor ca solzii sclipitori ai peştilor. Părul i se despleti şi se rearanjă, devenind blond ca grâul. Iar pe faţă i se perindară unde subtile de schimbare înainte ca ea să spună:

— Ce părere ai?

Arăta ca Magrat. Sau, cel puţin, arăta aşa cum Magrat şi-ar fi dorit să arate şi, poate, aşa cum Verence o văzuse întotdeauna.

Buna încuviinţă, ca de la expert la expert. Putea recunoaşte o răutate superlativă, când o avea în faţa ochilor.

— Şi ai s-o înfrunţi aşa, zise ea.

— Categoric. Până la urmă. La sfârşit. Dar să nu-ţi pară rău pentru ea. Ea doar o să moară. Vrei să-ţi arăt ce ai fi putut *tu* să devii?

— Nu.

— Mi-ar fi foarte uşor. Mai sunt şi alte timpuri. Aş putea să ţi-o arăt pe *bunica* Batevreme.

— Nu.

— Trebuie să fie îngrozitor, să ştii că nu ai prieteni. Că nimănui n-o să-i pese când ai să mori. Că n-ai atins niciodată inima cuiva.

— Da.

— Şi sunt sigură că te gândeşti la asta… în serile acelea lungi când nu e nimeni să-ţi ţină de urât decât ticăitul ceasului şi frigul din cameră, şi deschizi caseta şi priveşti…

Regina dădu vag dintr-o mână, pe când Buna se lupta să se

elibereze.

— N-o ucideţi! porunci ea. E *mult* mai amuzantă vie.

Magrat înfipse sabia în noroi şi cântări în mâini securea.

Din ambele părţi, o împresura pădurea. Elfii n-aveau pe unde să vină, decât pe-aici. Dar aceia erau cu sutele, pe câte se părea, şi ea nu era decât o singură Magrat Usturoi.

Ştia că există ce se cheamă şansa eroilor. Cântecele şi baladele, şi poveştile, şi poemele erau *pline* de relatări despre cum o singură persoană, fără niciun ajutor, înfruntase şi învinsese un număr uriaş de inamici.

Dar abia acum îşi dădea seama că acelea erau cântece şi balade, şi poveşti, şi poeme pentru că aveau de-a face cu lucruri care erau, ca să nu mai despicăm firul în patru, neadevărate.

Acum, că avea timp să se gândească la asta, nu-şi amintea de nici măcar un singur exemplu similar din *istorie.*

În pădurea din coasta ei, un elf ridică arcul şi ochi cu grijă.

În spatele lui trosni o rămurică. El se întoarse.

Trezorierul rânji, radios.

— Hopa-ţopa, moş izmană, îmi zemuie fasolea!

Elful întoarse arcul spre el.

O pereche de picioare prehensile coborâră din frunziş, îl înşfăcară de umeri şi-l traseră în sus, cu viteză. Se auzi un trosnet când capul i se lovi de partea de dedesubt a unei crengi.

— Uuk.

— Înainte marş!

De cealaltă parte a potecii, alt elf ochi. Şi atunci lumea lui i se scurse de sub picioare…

Aşa arată mintea unui elf, pe dinăuntru:

Sunt aici cele cinci simţuri obişnuite, dar sunt cu toatele subordonate unui al şaselea simţ. Pentru acesta nu există un cuvânt anume pe Lumea Disc, căci forţa e atât de slabă, încât doar fierarii mai iscoditori o observă, şi-i spun Iubirea de Fier. Poate ar fi descoperit-o navigatorii, dacă n-ar fi fost câmpul magic al Discului, care e mult mai stabil şi de încredere. Dar albinele o simt, fiindcă albinele simt totul. Porumbeii o folosesc ca să se orienteze. Şi, peste tot în multivers, elfii o folosesc ca să ştie exact unde se află.

Tare greu trebuie să le fie oamenilor, care-s forţaţi să umble mereu prin atâta geografie incomodă. Oamenii sunt mereu uşor rătăciţi. E una dintre caracteristicile lor de bază. Aşa se explică multe lucruri, în ceea ce-i priveşte.

Elfii nu se rătăcesc niciodată. E una dintre caracteristicile lor de bază. Explică multe lucruri în ceea ce-i priveşte.

Elfii au poziţie absolută. Curgerea forţei argintii le desenează, palid, peisajul. Şi fiinţele generează câte un strop devenind astfel vizibile în curentul ei. Forţa le scapără în muşchi, le susură în minţi. Pentru aceia care ştiu cum, până şi gândurile pot fi citite, după minusculele schimbări locale din curenţi.

Pentru un elf, lumea e un lucru pe care întinzi mâna şi-l iei. Dar apare metalul cel îngrozitor, care înghite forţa şi străbă universul de curgeri, ca o greutate de plumb pe-un cearşaf de cauciuc, şi-i orbeşte, şi-i surzeşte, şi-i lasă fără direcţie şi mai singuri decât pot fi vreodată cei mai mulţi oameni…

Elful se prăbuşi cu faţa-n jos.

Ponder Stibbons coborî sabia.

Alţii nu şi-ar fi bătut capul. Dar soarta cea crudă a lui Ponder îi cerea să caute înţelesuri într-o lume nepăsătoare.

— Dar abia l-am atins, zise el, nu către ceilalţi, ci către sine.

— „Şi-am sărutat-o în boscheţi, unde privighetoarea”… cântaţi, ticăloşilor! Doi, trei!

Nu ştiau unde sunt. Nu ştiau de unde vin. Nu erau prea siguri cine sunt. Dar Căluşarii din Lancre ajunseseră într-un fel de stare în care, acum, era mai uşor să continue decât să se oprească. Cântecele atrăgeau elfii, dar îi şi fascinau…

Dansatorii se roteau şi săltau, se-nvârteau şi ţopăiau înaintând pe poteci. Trecură prin cătune izolate, în care elfii îi părăseau pe nefericiţii pe care-i torturau pentru moment ca să se apropie, la lumina caselor în flăcări…

— Şi-nc-o dată TROSC şi-aşa, hai diri-diri diri-diri da, hei!

Şase toiege îşi făcură datoria, fix pe ritmul muzicii.

— Unde mergem, Jason?

— Cred c-am luat-o pe Râpa Lunecoasă şi suntem pe drumul ocolit către oraş, zise Jason, depăşindu-l pe Brutaru, într-un picior. Dă-i drumul înainte, Căruţaş!

— A intrat ploaia în clape, Jason!

— Nu contează! Nu-şi dau ei seama! Pentru muzică populară, merge!

— Cred că mi-am frânt toiagul adineauri, Jason!

— Tu dă-i înainte, Tinichigiu! Acum, băieţi… ce ziceţi de *La Cules de Mazăre?* Dacă tot suntem aici, măcar să facem o repetiţie…

— Sunt oameni în faţă, zise Croitoru, în timp ce îi depăşea, ţopăind.

Se văd torţe şi de-astea.

— Oameni, doi, trei sau alţi elfi?

— Nu ştiu!

Jason se roti şi dansă îndărăt.

— Tu eşti, Jason?

Jason râse, răguşit, auzind vocea care stârnea ecouri pe sub copacii muraţi.

— E mami! Şi Shawn. Şi – şi lume multă! Am reuşit, băieţi!

— Jason, zise Căruţaş.

— Da?

— Nu-s sigur că mă pot opri!

Regina îşi studie chipul într-o oglindă agăţată de unul dintre stâlpii cortului.

— De ce? întrebă Buna. *Tu* ce vezi acolo?

— Orice doresc eu să văd, zise Regina. Ştii asta. Şi acum… să încălecăm şi să mergem la palat. Legaţi-i mâinile! Dar lăsaţi-i picioarele libere.

Se pornise din nou ploaia măruntă, dar în zona pietrelor, se transforma în lapoviţă. Apa picura din părul lui Magrat, descâlcindu-l temporar.

Dintre copaci, de unde vara se lupta cu iarna, se ridicau ceţuri.

Magrat urmări curtea elfească încălecând. Desluşea silueta lui Verence, mişcându-se ca o marionetă. Şi pe Buna Batevreme, legată, cu o frânghie lungă, dinapoia calului Reginei.

Caii împroşcau noroi din copite. La hamuri aveau zurgălăi de argint, ciorchini întregi.

Elfii din castel, noaptea cu strigoii şi umbrele ei, toate acestea nu erau decât un ghem întărit în memoria ei. Dar clinchetul zurgălăilor era ca o pilă de unghii trecută peste dinţi.

Regina opri procesiunea la câţiva metri de ea.

— Ah, fata cea vitează, zise ea. Ai venit să-ţi salvezi logodnicul, tu singură? Ce frumos! S-o omoare cineva!

Un elf dădu pinteni calului şi înaintă, ridicând spada. Magrat strânse securea în mâini.

Undeva în spatele ei, o coardă de arbaletă lovi lemnul. Elful se smuci în loc. La fel şi cel din spatele lui. Săgeata îşi continuă drumul, traiectoria ei curbându-se niţel când trecu pe deasupra unuia dintre Dansatorii căzuţi.

Apoi, armata dezordonată a lui Shawn năvăli din pădure, în afară de Ridcully, care încerca, febril, să-şi reîncarce arbaleta.

Regina nu păru surprinsă.

— Şi-s doar vreo sută, zise ea. Ce crezi, Esme Batevreme? O ultimă, eroică bătălie? E aşa frumos, nu? Ador felul cum gândesc oamenii! Gândesc ca în cântece.

— Să te dai jos de pe calul ăla! strigă Magrat.

Regina îi zâmbi.

Shawn simţi efectul. Ridcully îl simţi şi el. Ponder la fel. Un val de glamour trecu peste ei.

Elfii se temeau de fier, dar n-aveau nevoie să se apropie de el.

Nu te puteai lupta cu elfii, fiindcă erai atât de lipsit de valoare, pe lângă ei! Era *corect* să fii fără valoare. Şi ei erau atât de frumoşi! Iar tu nu erai. Tu erai cel care, la figurat vorbind, erai întotdeauna ultimul selectat în echipă, până şi copilul ăla gras, cu o nară permanent blocată, ţi-o ia înainte; tu erai mereu cel căruia nu i se spuneau regulile jocului decât după ce pierdeai, iar atunci nu ţi se spuneau nici *noile* reguli; erai cel care ştia, întotdeauna, că toate lucrurile interesante li se întâmplă celorlalţi. Toate aceste simţăminte fierbinţi şi autodistructive se combinau şi se amestecau. Nu te puteai lupta cu un elf. Cineva atât de inutil ca tine, atât de greoi ca tine, atât de *uman* ca tine, n-ar fi putut niciodată învinge; nu aşa era construit universul…

Vânătorii povestesc că, rareori, câte-un animal iese din tufişuri şi stă acolo, aşteptând lovitura…

Magrat reuşi să-şi ridice, pe jumătate, securea, apoi braţul i se lăsă la loc pe lângă trup. Plecă ochii în pământ. Atitudinea potrivită a omului în faţa unui elf era cea a ruşinii. Ţipase atât de *grosolan* la ceva de o asemenea frumuseţe, cum erau elfii…

Regina descălecă şi se apropie de ea.

— N-o atinge, strigă Buna.

Regina dădu din cap.

— Poţi să te împotriveşti, zise ea. Dar, vezi tu, nu contează. Putem cuceri Lancre fără luptă. Nu poţi face nimic. Priveşte armata cea mică şi vitează cum stă ca o turmă de oi. Oamenii sunt atât de *entuziaşti!*

Buna îşi privi ghetele.

— Nu poţi conduce cât timp trăiesc eu, zise ea.

— Aici nu-i nicio şmecherie, replică Regina. Nicio proastă de babă, cu pungi de bomboane.

— Ai observat mişcarea aia, nu? zise Buna. Gytha a avut intenţii bune, presupun. Babă zăpăcită. Te superi dacă stau jos?

— Sigur că-ţi dau voie, zise Regina. Eşti o femeie bătrână acum, în fond.

Făcu un semn din cap către elfi. Buna se lăsă, recunoscătoare, pe o

stâncă, cu mâinile încă legate la spate.

— Asta-i chestia cu vrăjitoria, zise ea. Nu se poate spune că te ţine tânără, dar în schimb eşti bătrână mult mai multă vreme. Pe de altă parte, voi, bineînţeles, nu îmbătrâniţi, adăugă ea.

— Într-adevăr, noi nu.

— Dar bănuiesc că aţi putea fi *reduşi.*

Zâmbetul Reginei nu dispăru, în schimb *îngheţă,* aşa cum se întâmplă cu zâmbetele ale căror stăpâni au îndoieli în legătură cu ceea ce tocmai se spusese şi nu ştiu ce-ar trebui să răspundă.

— Te-ai amestecat într-o piesă, zise Buna. Cred că nu-ţi dai seama ce ai făcut. Piesele şi cărţile… pe astea nu tre' să le scapi din ochi, afurisitele! Că ţi se-ntorc împotrivă. Şi-o să am eu grijă să se-ntoarcă.

Dădu amical din cap către un elf acoperit cu desene indigo şi piei prost tăbăcite.

— Nu-i aşa, Zână Măzăriche[62]?

Regina se încruntă.

— Dar nu acesta-i e numele, zise ea.

Buna Batevreme zâmbi larg către Regină.

— O să mai vedem noi, zise ea. În ziua de azi sunt mult mai mulţi oameni şi mare parte din ei şed la oraş, şi ei n-au habar ce-s ăia elfii sau cum sunt. Şi au fier în capete. Ai venit prea târziu.

— Nu. Oamenii au întotdeauna nevoie de noi, zise Regina.

— Ba n-au nevoie. Câteodată, vă doresc. Asta-i altceva. Dar tot ce le puteţi da voi e aur care se evaporă în zori.

— Unii ar spune că aur pentru o noapte e de ajuns.

— Nu.

— E mai bun ca fierul, babă proastă ce eşti, copilă proastă care-a îmbătrânit, dar n-a făcut nimic, n-a fost nimic!

— Nu. E doar moale şi lucitor. Frumos la privit şi absolut de niciun folos, zise Buna, a cărei voce era tot mai liniştită şi egală. Dar aici e lumea reală, cucoană. Asta e ceea ce eu a trebuit să învăţ. Şi are înăuntru oameni adevăraţi. N-ai niciun drept asupra lor. Oamenii au destule greutăţi doar ca să fie oameni. N-au trebuinţă să le mai picaţi şi voi pe cap, fâţâindu-vă pe-aici cu părul vostru lucitor şi ochi lucitori, şi aur lucitor, trecând lăturiş prin viaţă, mereu tineri, mereu cântând, niciodată *învăţând.*

— N-ai gândit întotdeauna aşa.

— Asta a fost demult. Şi, milady, oi fi eu bătrână, oi fi eu babă, dar proastă nu-s. Nu ai tu fason de zeiţă. N-am nimic împotriva zeilor şi zeiţelor, la locul potrivit. Dar să fie cei pe care noi singuri îi facem. Că atunci putem să-i demontăm pentru piese când nu ne mai trebuie,

înţelegi? Iar elfii acolo departe, pe tărâmul zânelor, ei, poate că sunt ceva de care oamenii au nevoie, să fie mai puţin grele vremurile fierului. Dar nu îngădui elfi *aici.* Ne faceţi să dorim ce nu putem avea şi ceea ce ne daţi n-are nicio valoare şi ceea ce luaţi e totul şi tot ce ne mai rămâne e costişa rece, şi pustietate, şi râsul elfilor. Buna trase adânc aer în piept. Aşa că, valea!

— Obligă-ne, *babo!*

— M-am gândit că ai să spui asta.

— N-avem nevoie de întreaga lume. Regatul ăsta mic ne ajunge. Şi-l vom lua, fie că ne vrea, fie că nu.

— Doar peste cadavrul meu!

— Da, dacă asta-i o condiţie!

Regina o biciui cu mintea, ca o pisică.

Buna Batevreme se crispă şi, pentru o clipă, se dădu îndărăt.

— Cucoană?

— Da? zise Regina.

— Nu avem reguli aici, aşa-i?

— Reguli? Ce-s acelea reguli? se miră Regina.

— Aşa credeam şi eu, zise Buna. Gytha Ogg?

Ţaţa reuşi să-şi întoarcă privirea.

— Da, Esme?

— Cutia mea. Ştii tu. Cea din scrin. O să ştii ce să faci. Buna Batevreme zâmbi. Regina se clătină dintr-o parte într-alta, de parc-ar fi fost pălmuită.

— *Chiar* ai învăţat, zise ea.

— O, da. Ştii că n-am intrat niciodată la tine în cerc. Că vedeam unde duce asta. Aşa că a trebuit să *învăţ.* Toată viaţa. Pe calea mai grea. Şi calea grea e grea, nu glumă, dar nu atât de grea ca şi calea uşoară. Am învăţat. De la troli şi de la pitici, şi de la oameni. Până şi de la pietre.

Regina vorbi abia auzit.

— Nu vei fi ucisă, şopti ea. Asta îţi făgăduiesc. Vei fi lăsată în viaţă, ca să boscorodeşti şi să-ţi curgă balele şi să musteşti în propria mizerie şi să rătăceşti din uşă-n uşă, cerşind resturi. Şi oamenii vor spune: „Uite baba nebună cum trece“.

— Asta spun şi acum, zise Buna Batevreme. Ei cred că nu-i aud.

— Dar înăuntru, continuă Regina, neluând-o în seamă, înăuntru o să păstrez doar o părticică din tine, care să privească afară, prin ochii tăi, şi să ştie ce-ai devenit. Şi nu te va ajuta nimeni.

Acum se apropiase şi ochii-i erau ca două vârfuri de ac, pline de ură.

— Nicio milă pentru baba nebună. Ai să vezi ce vei fi obligată să

mănânci, ca să trăieşti. Iar noi vom fi cu tine tot timpul, în mintea ta, doar ca să-ţi aducem aminte. Ai fi putut să fii cea mai mare dintre toate, ai fi putut face atâtea lucruri. Şi, înăuntru, ai s-o ştii, şi cât o ţine întunecata noapte vei jindui după tăcerea elfilor.

Regina era nepregătită. Mâna Bunei Batevreme ţâşni, printre bucăţi de frânghie împrăştiate, şi-o plesni peste faţă.

— Cu *asta* mă ameninţi? strigă ea. Pe *mine?* Care *îmbătrânesc?*

Mâna femeii elfe se ridică, încet, spre semnul livid care-i apăruse pe obraz. Elfii înălţară arcurile, aşteptând ordinul.

— Du-te înapoi, zise Buna. Te crezi nu'ş'ce soi de zeiţă şi nu ştii nimic, cucoană, nimic. Ce nu moare nu poate trăi. Ce nu trăieşte nu se poate schimba. Ce nu se schimbă nu poate învăţa. Cea mai măruntă făptură, care moare-n iarbă, ştie mai multe decât tine. Ai dreptate. Sunt mai bătrână. Tu ai trăit mai mult decât mine, dar eu sunt mai bătrână decât tine. Şi mai bună. Şi, cucoană, asta nu-i greu deloc.

Regina lovi sălbatic.

Ricoşeul şocului mental o trânti pe Ţaţa Ogg în genunchi. Buna Batevreme clipi.

— Asta a fost zdravănă, hârâi ea. Dar eu sunt tot în picioare, şi tot nu voi îngenunchea. Şi tot mai am putere…

Un elf se prăbuşi. De data asta, Regina se clătină.

— Oh, dar n-am timp pentru asta, zise ea şi pocni din degete.

Trecură câteva clipe. Regina privi în jur, la elfii ei.

— Nu pot să tragă, rosti Buna. Şi tu nici n-ai vrea asta, nu? Un sfârşit atât de simplu?

— Nu se poate să-i ţii tu! Nu ai atâta forţă!

— Vrei să cercetezi câtă forţă am, cucoană? Aici, pe iarba din Lancre?

Făcu un pas înainte. Puterea trosnea în aer. Regina fu obligată să se dea îndărăt.

— Pe pământul meu? întrebă Buna.

O plesni din nou pe Regină, aproape cu blândeţe.

— Ce-i asta? zise Buna Batevreme. Nu mi te poţi împotrivi? Unde-i puterea *ta* acuma, cucoană? Adună-ţi puterile, cucoană!

— *Hârcă* nebună ce eşti!

Pe o rază de-o milă, toate făpturile tremurară. Cele mai mici muriră. Păsările se prăbuşiră din cer. Elfi şi oameni deopotrivă căzură la pământ, cu mâinile încleştate pe cap.

Şi, în grădina Bunei Batevreme, albinele se înălţară din stupi.

Ieşeau ca o trâmbă de abur, ciocnindu-se una de alta în graba lor de a-şi lua zborul. Vuietul profund, de navă militară, al trântorilor se

împletea cu zumzăitul agitat al lucrătoarelor.

Dar, mai tare decât glasul trântorilor, se înălţa ţiuitul de soprană al mătcilor.

Roiurile se învârtejiră deasupra luminişului, îi dădură ocol o dată, apoi plecară. Li se alăturară altele, de prin buduroaiele din curţi şi din scorburile copacilor, înnegrind cerul.

După o vreme, în marele nor rotitor, începu să se distingă o ordine. În flancuri, zburau trântorii, uruind ca bombardierele. Lucrătoarele formau un con alcătuit din mii de trupuri minuscule. Iar în vârful acestuia, zburau o sută de regine.

În urma roiului tuturor roiurilor, care luase formă de săgeată, câmpurile rămâneau tăcute.

Florile stăteau singure, nesărutate. Nectarul curgea nebăut. Bobocii erau lăsaţi în seama lor, să se fertilizeze singuri.

Albinele se îndreptau spre Dansatori.

Buna Batevreme căzu în genunchi, ţinându-se de cap.

— Nu…

— O, ba da, zise Regina.

Esme Batevreme ridică mâinile. Degetele îi erau chircite, de durere şi de efort.

Magrat descoperi că-şi poate mişca ochii. Restul trupului şi-l simţea moale şi inutil, în pofida zalelor şi-a platoşei. Deci aşa stătea treaba. Simţea năluca reginei Ynci cum râde, dispreţuitoare, de la o mie de ani distanţă. *Ea* nu s-ar fi dat bătută. Magrat nu era decât una dintre acele duzini de femeiuşti ţepene şi fandosite, care nu făcuseră decât să-ncurce locul, în rochiile lor lungi, asigurând succesiunea regală…

Din cer se revărsară albine.

Buna Batevreme îşi întoarse faţa către Magrat.

Magrat auzi vocea distinct, în minte:

— Vrei să fii regină?

Şi era liberă.

Simţi cum moleşeala îi piere din trup şi, de asemenea, cum din coif îi curge concentrat de Ynci în cap.

Alte mii de albine se cerneau de sus, acoperind trupul prăbuşit al bătrânei vrăjitoare.

Regina se întoarse şi-i pieri zâmbetul când Magrat se îndreptă de spate, înaintă şi, fără măcar să se gândească, ridică securea şi dădu s-o secere.

Regina fu mai rapidă. Mâna ei ţâşni şi-o apucă pe Magrat de încheietură.

— O, da? făcu ea, rânjindu-i în faţă lui Magrat. Chiar aşa? Chiar crezi?

Şi-i suci mâna. Magrat scăpă securea.

— Şi tu voiai să fii *vrăjitoare?*

Albinele erau o ceaţă cafenie, care învăluia elfii – prea mici să le loveşti, imune la glamour, dar hotărâte să ucidă.

Magrat îşi simţi osul trosnind.

— Cu vrăjitoarea cea bătrână am terminat, zise Regina, împingând-o pe Magrat în jos.

— Nu spun că nu era bună. Dar nu era *destul* de bună. Iar tu în mod sigur nu eşti.

Încet şi inexorabil, Magrat fu pusă la pământ.

— De ce nu încerci şi *tu* o vrajă? zise Regina.

Magrat îi trase un şut. O nimeri pe Regină în genunchi şi se auzi un trosnet. Când se retrase clătinându-se, Magrat se aruncă asupra ei şi-o înşfăcă de mijloc, trântind-o la pământ.

Fu uluită de cât de uşoară era. Magrat era şi ea destul de slabă, dar Regina părea să nu aibă greutate deloc.

— Cum, zise ea, săltându-se până când ajunse faţă-n faţă cu Regina, dar tu eşti *mai nimic.* Totul e doar în minte, aşa-i? Fără glamour, eşti…

… O faţă aproape triunghiulară, o gură minusculă, nasul abia dacă există, dar nişte ochi mai mari decât cei omeneşti şi care, acum, erau fixaţi pe Magrat, cu acută teroare.

— Fier, şopti Regina.

Mâinile ei strângeau braţele lui Magrat. N-aveau deloc putere. Puterea unui elf consta în a-i convinge pe ceilalţi că erau slabi.

Magrat o simţea cum încearcă, disperată, să-i pătrundă în minte, dar nu reuşea. Coiful…

… Zăcea la câţiva metri, în noroi.

Avu răgaz doar cât să-şi dorească să nu fi observat asta înainte ca Regina să atace din nou, explodând în nesiguranţa ei ca o supernovă.

Era nimic. Era neînsemnată. Era atât de lipsită de valoare şi importanţă, încât până şi ceva complet fără valoare şi pe deplin lipsit de importanţă ar considera că nu-i merită nici măcar dispreţul. Ridicând mâna asupra Reginei, meritase cu prisosinţă chinurile veşnice. Nu avea control asupra propriului trup. Nici nu merita să aibă. Nu merita nimic.

Dispreţul viscolea asupra ei, sfărâmând în bucăţi trupul pământean al lui Magrat Usturoi.

Nu va fi niciodată bună de nimic. Nu va fi niciodată frumoasă sau

inteligentă, sau puternică. Nu va fi niciodată nimic.

Încredere în sine? Încredere în ce?

Ochii Reginei erau tot ce putea vedea. Tot ce voia să facă era să se piardă în ei.

Şi ablaţiunea lui Magrat Usturoi înainta ca o tornadă, sfâşiindu-i straturile sufletului…

… Scoţând la lumină miezul.

Ea strânse pumnul şi-o pocni pe Regină între ochi.

Urmă o clipă de perplexitate, apoi Regina ţipă şi Magrat o pocni din nou.

O singură regină într-un stup! Loveşte! Ucide!

Se luptau, tăvălindu-se, nimerind în noroi. Magrat simţi cum o înţeapă ceva în picior, dar nu-i dădu atenţie. Nici zgomotele din jur nu le băgă în seamă, în schimb, când aterizară amândouă într-o băltoacă de turbă, găsi securea sub mâna ei. Elfa căuta s-o înşface, dar de data asta fără forţă, şi Magrat reuşi să se ridice-n genunchi şi să înalţe securea…

… Şi *apoi* observă liniştea.

Tăcerea curgea peste elfii Reginei şi peste armata improvizată a lui Shawn Ogg, eliberată de glamour.

Se vedea o siluetă, conturată de lumina lunii care apunea.

Briza zorilor îi purta mirosul spre ei.

Mirosea a cuşcă de lei şi-a frunziş putrezit.

— S-a întors *el,* zise Ţaţa Ogg.

Aruncă o privire în lături şi-l văzu pe Ridcully, care, cu ochii strălucindu-i, ridicase arbaleta.

— Las-o jos, zise ea.

— Fii atentă ce coarne poa' să aibă…

— *Las-o jos.*

— Dar…

— Săgeata ar trece prin el ca prin fum. Uite, poţi vedea copacul ăla din spate, prin trupul lui. Nu e cu adevărat aici. Nu poate trece de poartă. Dar îşi poate trimite gândurile afară.

— Dar îi simt *mirosul…*

— Dac-ar fi cu adevărat aici, noi n-am mai fi în picioare.

Mulţimea elfilor se despărţi, făcându-i loc Regelui să treacă. Picioarele lui dindărăt nu erau construite pentru mersul biped; genunchii se îndoiau invers şi copitele erau prea mari.

Ignorând pe toată lumea, merse, împăunându-se, până la Regina căzută la pământ. Magrat se ridică-n picioare, cântărind, nesigură, securea în mâini.

Regina ţâşni, sărind cu mâinile ridicate, gura i se deschise, modelând primele cuvinte ale vreunui blestem…

Regele îi întinse o mână şi spuse ceva.

Doar Magrat auzi ce.

Era ceva despre întâlniri sub scânteierea lunii{63}, povesti ea, mai târziu.

Şi oamenii se treziră.

Soarele se înălţase binişor peste Margine. Lumea se ridica în picioare, copăcel, holbându-se unii la alţii.

Nu se vedea nici picior de elf.

Ţaţa Ogg fu prima care vorbi. De obicei, vrăjitoarele se împacă repede cu ceea ce *este,* în loc să insiste asupra a ceea ce *ar trebui să fie.*

Ea privi în sus, la dealuri.

— Primul lucru pe care-l facem, zise ea, *primul* lucru e să punem pietrele la loc.

— Al doilea lucru, o corectă Magrat.

Priviră amândouă la trupul inert al Bunei Batevreme. Câteva albine rătăcite zburau în cercuri triste, lângă capul ei, la firul ierbii.

Ţaţa Ogg îi făcu cu ochiul lui Magrat.

— Te-ai descurcat bine acolo, fato. Nu credeam că ai ce-ţi trebuie ca să rezişti la un aşa atac. Că şi *eu* aproape că m-am scăpat pe mine.

— Am antrenament, zise Magrat, sumbru.

Ţaţa Ogg ridică din sprâncene, dar nu comentă. O înghionti pe Buna în coaste cu vârful ghetei.

— Trezeşte-te, Esme! Ai făcut treabă bună. Am câştigat.

— Esme?

Ridcully îngenunche, cam ţeapăn şi ridică unul din braţele Bunei.

— Cred c-a secat-o de puteri, tot efortul ăla, turui Ţaţa. Cum a eliberat-o pe Magrat, şi celelalte…

Ridcully ridică ochii.

— E moartă, zise el.

Îşi băgă ambele braţe sub trupul ei şi se ridică în picioare, clătinându-se.

— O, n-ar face ea aşa ceva, zise Ţaţa, dar cu tonul cuiva a cărui gură merge pe pilot automat, fiindcă i s-a debranşat creierul.

— Nu respiră şi n-are puls, zise vrăjitorul.

— Probabil, doar se odihneşte.

— Da.

Sus, pe cerul azuriu, se roteau albinele.

Ponder şi Bibliotecarul dădură o mână de ajutor la târâtul pietrelor înapoi la locul lor, folosindu-l, din când în când, pe Trezorier pe post de pârghie. Era iar în faza lui rigidă.

Pietrele astea erau, observă Ponder, tare neobişnuite – foarte dure şi cu un aspect care sugera că odată, cu multă vreme în urmă, fuseseră topite şi-apoi se închegaseră la loc.

Jason Ogg îl găsi cufundat în gânduri lângă una dintre ele. În mână ţinea o sfoară cu un cui legat la capăt. Dar, în loc să atârne de sfoară, cuiul făcea aproape un unghi drept şi părea că se opinteşte cu disperare să ajungă la piatră. Sfoara vibra. Ponder o privea ca hipnotizat.

Jason ezită. El nu prea întâlnise vrăjitori şi nu era sigur cum trebuia să te porţi cu ei.

Îl auzi pe vrăjitor spunând:

— Îl suge. Dar *de ce* îl suge?

Jason tăcu.

Îl auzi pe Ponder din nou:

— Poate că există fier şi… şi fier care iubeşte fierul? Sau fier bărbătesc şi fier femeiesc? Sau fier plebeu şi fier regal? Unele soiuri de fier mai conţin şi altceva? Unele soiuri de fier sunt ca o greutate în lume şi altele se rostogolesc la vale pe cearşaful de cauciuc?

Trezorierul şi Bibliotecarul se apropiară de el şi studiară şi ei cuiul zburător.

— La naiba! zise Ponder şi dădu drumul cuiului. Acesta lovi piatra, făcând *zdrong.*

El se întoarse către ceilalţi, cu expresia chinuită a aceluia care are tot imensul mecanism zumzăitor al Universului de demontat şi o agrafă îndoită drept singură unealtă.

— *Salve,* domnu' Sclipici! zise Trezorierul, care se simţea aproape vesel de la aerul curat şi lipsa zbieretelor.

— Roci! De ce-mi bat eu capul cu lespezi de stâncă? Ce, au spus ele vreodată ceva cuiva? întrebă Ponder. Ştiţi, domnule, câteodată am impresia că există un mare ocean de adevăr, undeva, iar eu nu fac decât să şed pe plajă şi să mă joc cu… cu *pietre*[{64}]*.*

Dădu pietrei un şut.

— Dar, într-o zi, vom găsi un mijloc ca să navigăm pe oceanul ăla, zise el şi suspină.

— Haide! Cred că e cazul să ne ducem la castel.

Bibliotecarul îi privi cum se alătură convoiului de oameni istoviţi care coborau dealul, clătinându-se pe picioare.

Apoi trase de cui de câteva ori şi-l privi cum zboară înapoi spre

piatră.

— Uuk.

Privi în ochii lui Jason Ogg.

Spre marea surpriză a lui Jason, urangutanul îi făcu cu ochiul.

Câteodată, dacă te uiţi foarte atent la pietricele, descoperi ce e cu oceanul.

Ceasul ticăia.

În penumbra matinală şi rece a căsuţei Bunei Batevreme, Ţaţa Ogg deschise cutia.

Toată suflarea din Lancre ştia despre misterioasa casetă a Bunei Batevreme. Diverse şi variate zvonuri susţineau că se află acolo cărţi de vrăji, un mic univers particular, leacuri pentru toate relele, titlurile de proprietate ale unor pământuri dispărute şi mai multe tone de aur, ceea ce era o ispravă remarcabilă pentru un obiect care n-avea nici două şchioape. Buna nu-i spusese nici măcar Ţaţei ce ţinea acolo, în afară de testament.

Ţaţa fu niţel dezamăgită, dar deloc surprinsă să constate că nu conţine nimic altceva decât două plicuri mari, un pachet de scrisori şi un asortiment haotic de lucruri banale, la fund.

Ţaţa scoase hârtiile afară. Primul plic îi era adresat şi purta cuvintele: „Pientru Gytha Ogg, Citeşte Asta ACUMA“.

Al doilea plic era puţin mai mic şi pe el scria: „Testamentulu Esmereldei Batevreme, Muartă în Ajunul Sânzienelor”.

Şi mai era un pachet de scrisori, legate cu o sforicică. Erau foarte vechi; când Magrat le luă în mână, din margini li se desprinseră bucăţele de hârtie îngălbenită şi sfărâmicioasă.

— Toate scrisorile îţi sunt adresate, constată ea.

— Nu-i ceva de mirare, zise Ţaţa Ogg. Oricine poate primi scrisori.

— Şi mai sunt toate astea la fund, adăugă Magrat. Par a fi pietre. Ridică una. Asta are o chestie de-aia răsucită, fosilă, prinsă înăuntru, zise ea. Iar asta… asta arată ca piatra aia roşie din care-s făcuţi Dansatorii. Şi are un ac de cusut lipit de ea. Ce ciudat!

— Mereu a fost atentă la chiţibuşuri şi amănunte, Esme. Întotdeauna încerca să vadă până înăuntru, la adevărul lucrului.

Rămaseră amândouă tăcute un moment şi tăcerea se desfăşură dintre ele şi umplu bucătăria, şi fu blând îmbucătăţită de ticăitul discret al ceasului.

— N-am crezut niciodată că vom ajunge să facem asta, zise Magrat, după o vreme. N-am crezut c-o să-i citim noi testamentul. Credeam c-o să reziste la infinit.

— Ei, asta e, zise Ţaţa. Tempo sfugii.

— Ţaţă?

— Da, dragă?

— Nu înţeleg. Era prietena ta, dar tu nu pari… cum să spun… supărată?

— Păi, am îngropat câţiva soţi şi un copilaş sau doi. Te obişnuieşti. Şi, oricum, dacă n-a ajuns într-un loc mai bun, atunci, după cum o ştiu eu, o să se-apuce să-l îmbunătăţească ea.

— Ţaţă?

— Da, dragă?

— *Tu* ştiai ceva despre scrisoare?

— Care scrisoare?

— Aia pentru Verence.

— Nu ştiu nimic despre nicio scrisoare pentru Verence.

— Probabil c-a primit-o cu *săptămâni întregi* înainte să ne întoarcem noi. Cred că nici n-ajunseserăm noi la Ankh-Morpork când i-a scris-o.

Pe câte putea Magrat să-şi dea seama, expresia de inocenţă de pe faţa Ţaţei era autentică.

— Of, la dracu'! exclamă Magrat. Uite, de scrisoarea *asta* vorbesc.

Şi-o pescui din platoşă.

— Vezi?

Ţaţa Ogg citi:

Drage Sire, Ve informez prin prezenta că Magrat Usturoiu se va întoarce în Lancre de sau în preajma Marţei Porcului Orbu. Ea ieste o Curcă Plouată dar ieste curată şi are Denţi Senetoşi. Dacă doreşti so iei de soţie, atunci începe pregătirile neîntarziatu, fincă daca o ceri şi alte asiemenea ia osă te Ducă cu Vorba că nimene nu se pricepe ca Magrat săşi pună singură beţen roate în vieaţă. Nu Ştie ce Vria. Tu ieşti Regie şi poţi să faci ce vrei. Trebe so pui în faţa unui Faptu Consumatu. PS. Am auzitu zvonuri că vrejitoarele vor plătii inpozite, niciun Regie na încercatu aşa ceva de multă vremie, ia egzamplu dela iei. Respectile mele, cu sanatate, deocamdată. O PRIETINĂ.

Ticăitul ceasului broda pe cuvertura liniştii.

Ţaţa Ogg se-ntoarse să-l privească.

— Ea a *aranjat* totul! zise Magrat. Ştii cum e Verence. Vreau să spun, nici nu s-a ostenit să nu dea de înţeles cine e, nu-i aşa? Şi când m-am întors, totul era *planificat…*

— Ce-ai fi făcut dacă nu era nimic planificat? zise Ţaţa. Magrat păru, pentru o clipă, descumpănită.

— Păi, aş fi… Vreau să spun, dacă el ar fi… aş fi…

— Ai fi fost azi mireasă, da? zise Ţaţa, dar cu o voce îndepărtată, de

parcă s-ar fi gândit la altceva.

— Păi, asta depinde de…

— Vrei să te măriţi, nu?

— Păi, da, bineînţeles, dar…

— Foarte frumos atunci, zise Ţaţa, cu o voce pe care Magrat o numea, în sinea ei, vocea ei de dădacă.

— Da, dar ea m-a dat la o parte şi m-a închis în castel, şi eu m-am înfuriat aşa de tare…

— Erai atât de furioasă, încât ai îndrăznit să te împotriveşti Reginei. Ba chiar ai ridicat mâna asupra ei, zise Ţaţa. Bravo ţie! Magrat cea veche n-ar fi făcut aşa ceva, este? Esme întotdeauna reuşea să vadă lucrurile aşa cum sunt ele cu adevărat. Acum dă o fugă pe uşa din dos şi uită-te la stiva de lemne, fii fată bună!

— Dar am urât-o îngrozitor şi acum ea e moartă!

— Da, dragă. Acum du-te şi spune-i Ţaţei cum e cu grămada de lemne.

Magrat deschise gura să spună: „Se întâmplă să fiu aproape regină”, dar n-o făcu. În schimb se duse, cu regală bunăvoinţă, să se uite la stiva de lemne.

— Sunt multe lemne, zise ea, intrând înapoi şi suflându-şi nasul. Arată de parcă tocmai le-a pregătit pentru iarnă.

— Şi a întors ceasul ieri, zise Ţaţa. Iar cutia de ceai e pe jumătate plină, am controlat.

— Şi?

— Nu era sigură, zise Ţaţa. Hmmm!

Deschise plicul adresat ei. Era mai mare şi mai subţire decât cel cu testament, şi conţinea o singură bucată de carton.

Ţaţa o citi, apoi o lăsă să cadă pe masă.

— Haide, zise ea. N-avem prea mult timp.

— Ce s-a întâmplat?

— Adu şi zaharniţa!

Ţaţa trânti uşa de perete şi dădu fuga la măturǎ.

— Haide!

Magrat ridică bucata de carton. Inscripţia îi era cunoscută. O mai văzuse de câteva ori înainte, când îi făcea câte o vizită neanunţată Bunei.

Scria: „NU-S MUARTĂ“.

— Stai! Cine pasă acolo?

— Ce cauţi să faci de gardă cu braţu-n eşarfă, Shawn?

— Chemarea datoriei, mami.

— Bine, atunci dă-ne drumul imediat!
— Eşti Prieten sau Duşman, mami?
— Shawn, uite-o pe aproape-Regina Magrat aici cu mine, da?
— Da, dar trebuie să…
— În clipa asta!
— Aaaăăă, mami!

•

Magrat se străduia să se ţină după Ţaţa, care fugea cu paşi mărunţi prin castel.

— Vrăjitorul a zis bine. Era moartă, să ştii. Te înţeleg că speri, dar îmi dau şi eu seama când cineva e mort.

— Ba nu-ţi dai. Mi-aduc aminte, acum câţiva ani, când ai venit într-un suflet la mine acasă, plângând şi când colo ea era doar la Împrumutat. De atunci s-a apucat să folosească biletul.

— Dar…

— Nu era sigură ce-o să se întâmple, zise Ţaţa. Mie atât mi-ajunge.

— Ţaţă…

— Nu poţi să ştii sigur până nu te uiţi, insistă Ţaţa Ogg, enunţându-şi propria versiune a Principiului Incertitudinii.

Ţaţa trase un şut uşilor Marii Săli, dându-le de perete.

— Ce-i cu toate astea?

Ridcully se ridică de pe scaun, cam ruşinat.

— Păi, nu părea corect, s-o las aşa singură…

— Vai de mine şi de mine, zise Ţaţa, privind solemnul tablou. Crini şi lumânări. Pariez că i-ai şterpelit tu cu mâna ta, din grădină. Şi te-ai apucat s-o fereci aici, în casă.

— Păi…

— Şi nimănui nu i-a trecut prin cap să lase o amărâtă de fereastră deschisă! Ce, nu le *auzi?*

— Ce să aud?

Ţaţa privi grăbită în jur şi înşfăcă un sfeşnic de argint.

— Nu!

Magrat i-l smulse din mână.

— Ăsta se întâmplă să fie – zise ea, ridicând braţul – aproape cu-adevărat – ţinti locul – castelul *meu…*

Sfeşnicul zbură, rostogolindu-se în aer şi lovi un vitraliu mare drept în mijloc.

O rază nouă de soare se desfăşură până la masă, cu o mişcare vizibilă, în leneşul câmp magic al Discului. Şi pe ea, ca bilele pe-un tobogan, curseră albinele.

Roiul se instală pe capul vrăjitoarei, dând impresia unei foarte

periculoase peruci.

— Ce-ai fă… începu Ridcully.

— Săptămâni *întregi* o să se dea mare pe chestia asta, explică Ţaţa. Nimeni n-a reuşit vreodată să facă asta cu albinele. Că ele au mintea peste tot, ştii? Nu doar într-o singură albină. În tot roiul.

— Despre ce…

Degetele Bunei Batevreme tresăriră.

Pleoapele ei fluturară.

Foarte încet, se ridică în capul oaselor. Îşi fixă, cu oarecare greutate, privirea pe Magrat şi Ţaţa Ogg, şi spuse:

— Vreau un sszznop de flori, un casszztron cu miere, şşzi pe cineva sszză-l înţep.

— Ţi-am adus zaharniţa, Esme, zise Ţaţa Ogg.

Buna se uită cu lăcomie la zahăr, apoi la albinele care decolau de pe capul ei ca avioanele de pe-un portavion avariat.

— Toarnă un sszztrop de apă înăuntru atunci şi răsszztoarn-o pe masă pentru ele.

Apoi privi triumfătoare la asistenţa uluită, în vreme ce Ţaţa Ogg se grăbea să-i îndeplinească ordinele.

— Am făcut-o cu alzzbinele! *Nimeni* n-o poate face cu albinelezz, şi eu am *făcut-o!* Te trezzzeşti că-ţi zzzboară mintea în mai multe direcţzzii diferite! Trebuie să fii *bună* ca sz-o faci cu albinele!

Ţaţa Ogg amestecă niţel siropul improvizat şi-l răsturnă pe masă. Roiul coborî.

— Eşti vie? reuşi Ridcully să spună.

— Uite ce bună e o educaţie universzzitară la casa omului, zise Buna, masându-şi braţele, să le mai dezmorţească. Numai cinci minute sszză te vadă stând în suzzz şi vorbind, şi deja zz-a lămurit că eşti viu.

Ţaţa Ogg îi aduse un pahar cu apă. Acesta pluti o clipă prin aer, apoi se sfărâmă de podea, fiindcă Buna încercase să-l apuce cu al cincilea picior.

— Scuzzze.

— Ştiam eu că nu erai sigură! zise Ţaţa.

— Szzzigură? Ba szigur că eram sigură! N-am avut nici cea mai mică îndoială.

Magrat se gândi la testament.

— N-ai avut nicio clipă de îndoială?

Buna Batevreme avu bunul-simţ să n-o privească în ochi. În schimb, îşi frecă mâinile, aferată.

— Ce s-a mai întâmplat cât am lipsit?

— Păi, zise Ţaţa, Magrat i-a ţinut piept…

— A, păi *ştiam* că aşa o să facă. Şi nunta aţi făcut-o, da?

— Nunta?

Ceilalţi din cameră schimbau priviri între ei.

— Păi, sigur că nu! zise Magrat. Trebuia să oficieze Fratele Perdor, de la Minunătorii de Ziua a Noua, dar l-a lăsat lat un elf, şi oricum lumea e încă…

— Ia să n-aud eu pretexte de-astea, rosti Buna, categorică. Şi, oricum, la nevoie, poate să oficieze şi un vrăjitor de rang înalt, nu-i aşa?

— Eu, eu, eu, *cred* că aşa e, admise Ridcully, care se simţea cam depăşit de evenimente.

— Corect. În fond, ce-i un vrăjitor, dacă nu un preot fără un zeu şi cu palmele umede, zise Buna.

— Dar mai toţi nuntaşii au fugit!

— Găsim noi alţii, zise Buna.

— Doamna Scorbic n-o să reuşească niciodată să gătească ospăţul de nuntă aşa repede!

— O să trebuiască să-i *porunceşti,* zise Buna.

— Domnişoarele de onoare sunt plecate!

— Ne descurcăm noi.

— N-am rochie!

— Dar asta de pe tine ce-i?

Magrat îşi privi zalele pătate, platoşa placată cu noroi şi cele câteva rămăşiţe jilave de mătase albă care atârnau deasupra, ca o capă zdrenţuită.

— Eu zic că-ţi şade bine, zise Buna. O să-ţi aranjeze Ţaţa părul.

Magrat ridică instinctiv mâna, îşi scoase coiful cu aripi şi-şi pipăi părul. Încâlceala de rămurele şi resturi de iarbă-neagră de acolo era de o complexitate în stare să rupă orice pieptene. Nici în condiţii normale nu-i stătea părul bine mai mult de cinci minute; acum arăta ca un cuibar de găină.

— Cred c-am să-l las aşa, zise ea.

Buna dădu, aprobator, din cap.

— Bună atitudine, admise ea. Nu contează ce ai, contează cum le-ai căpătat. Ei, păi atunci se cheamă că suntem gata.

Ţaţa se aplecă spre ea şi-i şopti ceva.

— Cum? A, da. Unde-i mirele?

— E cam ameţit. Nu prea-şi dă seama ce s-a întâmplat.

— Perfect normal, zise Ţaţa, după petrecerea burlacilor.

Au mai fost dificultăţi de învins:

— Avem nevoie de un cavaler de onoare.

— Uuk.

— Mă rog, dar măcar pune ceva pe tine.

Doamna Scorbic, bucătăreasa, îşi încrucişă braţele ei rozalii şi uriaşe.

— Nu se poate, ripostă ea pe un ton categoric.

— Mă gândeam că poate doar nişte salate şi pateuri şi câteva… zise Magrat, rugătoare.

Bărbia păroasă a bucătăresei se ridică-n vânt, cu hotărâre.

— Elfii ăia mi-au răscolit toată bucătăria, zise ea. O să-mi ia zile întregi să fac ordine. Şi, oricum, toată lumea ştie că legumele crude fac rău la om, şi nu mă bag io la parascoveniile alea de plăcinte cu ouă.

Magrat îi ceru, din priviri, ajutor Ţaţei Ogg. Buna Batevreme plecase în grădină, să-şi bage nasul în toate florile până scapă de ideea asta fixă.

— N-are asta a face cu mine, zise Ţaţa. Asta nu-i bucătăria mea, dragă.

— Nu, e a *mea.* Sunt bucătăreasă aici de ani de zile, zise doamna Scorbic, şi ştiu io cum se face lucrurile, şi n-o să-mi poruncească mie o fetişcană taman în bucătăria mea.

Magrat se pleoşti. Ţaţa o bătu pe umăr.

— S-ar putea să ai acum nevoie de asta, zise ea şi-i înmână lui Magrat coiful înaripat.

— Regele a fost foarte mulţumit de… începu doamna Scorbic.

Se auzi un declic. Bucătăreasa privi de-a lungul arbaletei şi întâlni privirea fermă a lui Magrat.

— Dă-i drumul… zise Regina din Lancre, încetişor, fă-mi pateurile.

Verence şedea cu capul în mâini, îmbrăcat în cămaşă de noapte. Nu-şi mai amintea aproape nimic din noaptea ce trecuse, afară de-o senzaţie de frig. Şi nimeni nu părea să vrea să-i povestească.

Uşa se deschise cu un scârţâit slab.

— Mă bucur să te văd deja pe picioare, zise Buna Batevreme. Am venit să te ajut să te-mbraci.

— M-am uitat prin garderob, zise Verence. Ăia… elfii, parcă erau?… au devastat totul. Nu mai am nimic care să se poată purta.

Buna îşi roti ochii prin cameră. Apoi se duse la un cufăr şi-l deschise. Ceva luci, galben cu roşu, şi scoase un clinchet vag de zurgălăi.

— M-am *gândit* eu că nu le-ai aruncat, zise ea. Şi nu te-ai îngrăşat de atunci, aşa că încă îţi vin bine. Pune bălţătura asta. O să-i faci o bucurie lui Magrat.

— O, nu, refuză Verence. Sunt foarte hotărât în privinţa asta. Acum sunt rege. Ar fi înjositor pentru Magrat să se mărite cu un Nebun. Trebuie să-mi ţin rangul, pentru binele regatului. În plus, unii oameni mai *au* şi mândrie.

Buna îl privi fix lung, încât el începu să se foiască, stânjenit.

— Păi, unii au, zise el.

Buna dădu din cap şi-apoi o porni către uşă.

— De ce pleci? întrebă Verence, neliniştit.

— Nu plec, rosti Buna, încet. Doar închid uşa.

Şi a mai fost şi incidentul cu coroana.

După o căutare grăbită prin dormitorul lui Verence, volumul *Ceremonii şi Protocoale ale Regatului Lancre* a fost, în fine, găsit. Procedura era cât se poate de clară. Noua regină era încoronată de către rege, în cursul ceremoniei. Tehnica nu prezenta dificultăţi pentru niciun rege care ştia care capăt al reginei era cel potrivit, şi chiar şi cel mai consanguinizat rege tot nimerea, din două încercări.

Dar lui Ponder Stibbons i se păruse că ritualul avusese o oarecare ezitare, în acest punct.

De fapt, i se păruse că, exact în clipa în care regele ar fi trebuit să aşeze coroana pe capul miresei, el îşi aruncase ochii spre celălalt capăt al sălii, unde se afla bătrâna vrăjitoare. Şi, odată cu el, aproape toată lumea o privise, inclusiv mireasa.

Bătrâna vrăjitoare încuviinţă, aproape imperceptibil, din cap.

Magrat fu încoronată.

Frunză-verde-hop-şi-aşa etc.

Mirele şi mireasa stăteau umăr la umăr, strângând mâinile oaspeţilor care formaseră un lung şir, cam ameţiţi, aşa cum e şi normal în acest punct al ceremoniei.

— Sunt convins că veţi fi foarte fericiţi…

— Mulţumim.

— Uuk!

— Mulţumim.

— Pironeşte-o de tejghea, Lord Ferguson, şi blestemaţi fie negustorii de brânză!

— Mulţumim.

— Pot să sărut mireasa?

Verence îşi dădu brusc seama că îi vorbise văzduhul gol. Coborî privirea.

— Mă scuzaţi, zise el, dumneavoastră sunteţi…?

— Cartea mea de vizită, zise Casanunda.

Verence o citi. Ridică din sprâncene.

— Ah, zise el. Oh. Ăă. Măi, măi, măi. Al doilea, deci?

— Eu sunt mai zelos, admise Casanunda.

Verence aruncă o privire vinovată în jur, apoi se aplecă până când gura lui ajunse la acelaşi nivel cu urechea piticului:

— Aş putea schimba o vorbuliţă cu dumneata, peste vreo două minute?

Căluşarii din Lancre se revăzură, pentru prima dată, la recepţie. Le venea cam peste mână să-şi vorbească. Mai mulţi dintre ei oscilau, distraţi, în sus şi-n jos, în timpul conversaţiei.

— În regulă, zise Jason, îşi aminteşte cineva? De-ade-văratelea?

— Mi-aduc aminte începutul, zise Croitoru, celălalt ţesător. Începutul mi-l amintesc bine. Şi dansul prin pădure. Dar Spectacolul…

— Erau elfi în piesă, zise Tinichigiu, brutarul.

— De-asta s-a dus totul dracului, interveni Stufaru, căruţaşul. Şi-au mai fost şi multe ţipete.

— A fost cineva cu coarne, zise Căruţaş, şi cu un cogeamite…

— Totul a fost, spuse Jason, un fel de vis.

— Hei, uite colo, Căruţaş, zise Ţesător, făcând cu ochiul către ceilalţi, uite maimuţa aia. Voiai s-o întrebi ceva, nu-i aşa?

Căruţaş clipi.

— A, da, recunoscu el.

— Eu, în locul tău, n-aş irosi aşa o ocazie de aur, zise Ţesător, cu vesela răutate ce le-o arată deseori deştepţii celor proşti.

Bibliotecarul pălăvrăgea cu Ponder şi cu Trezorierul. Căruţaş îl înghionti şi el se întoarse.

— Ai fost la Curmătura, deci, aşa e? i se adresă el, deschis şi vesel, cum îi era felul.

Bibliotecarul îi adresă o privire plină de nedumerire politicoasă.

— Uuk?

Căruţaş păru nedumerit.

— Acolo ţi-ai pus nuca, nu-i aşa?

Bibliotecarul îi mai aruncă o privire cam ciudată, apoi scutură din cap.

— Uuk.

— Ţesător! zbieră Căruţaş, maimuţa zice că nu şi-a pus nuca unde n-o ajunge soarele! Tu ai zis că şi-a pus-o! Dar n-ai pus-o, nu-i aşa? El a zis că da.

Se întoarse către Bibliotecar.

— Nu şi-a pus-o, Ţesător! Vezi, ştiam eu c-ai priceput pe dos. Eşti *dus.* Nu-s maimuţe la Curmătura.

Dinspre cei doi se scurgea linişte, în toate direcţiile.

Ponder Stibbons îşi ţinu răsuflarea.

— Ce petrecere încântătoare, spuse Trezorierul unui scaun, ce mi-ar plăcea să fiu aici.

Bibliotecarul luă o sticlă dolofană de pe masă. Îl bătu pe Căruţaş pe umăr. Apoi îi turnă un pahar mare, i-l dădu şi-l mângâie pe creştet.

Ponder se relaxă şi-şi văzu mai departe de ceea ce făcea. Legase un cuţit de-un capăt de sfoară şi-l privea, mohorât, cum se-nvârteşte pe loc…

În drumul lui spre casă, în acea seară, Ţesător fu luat pe sus de către un atacator misterios şi aruncat în râul Lancre. Nimeni nu află vreodată de ce. Nu vă amestecaţi în treburile vrăjitorilor, în special dacă-s simieni. Nu sunt foarte subtili.

Şi alţii mergeau acasă, în acea seară.

— O să-i vină idei care nu-s de rangul ei, zise Buna Batevreme, pe când cele două vrăjitoare păşeau agale prin miresmele nopţii.

— E *regină.* Ăsta-i un rang destul de înalt, zise Ţaţa Ogg. Aproape la fel cu vrăjitoarele.

— Da… bine… nu se face să-ţi dai aere, remarcă Buna Batevreme. Suntem *avantajate,* da, dar ne purtăm cu modestie şi nu ne Băgăm în Faţă. Nimeni nu poate spune că n-am fost modestă şi decentă toată viaţa mea.

— Totdeauna ai fost timidă ca un şoricel, aşa am spus mereu, zise Ţaţa Ogg. Când vine vorba de smerenie, n-o să găsiţi pe nimeni mai smerit ca Esme Batevreme, le spun eu tuturor.

— Mi-am văzut întotdeauna de treabă şi nu m-am amestecat cu alţii…

— Nici nu simte omul că eşti de faţă, de obicei, zise Ţaţa Ogg.

— Vorbeam *eu,* Gytha!

— Scuze!

Merseră în linişte, o vreme. Era o seară caldă şi uscată. În copaci cântau păsărelele.

Ţaţa zise:

— E ciudat să te gândeşti la Magrat a noastră, măritată şi-aşa mai departe.

— Ce vrei să spui, şi-aşa mai departe?

— Păi, *ştii* tu – *măritată,* şopti Ţaţa. I-am dat câteva sfaturi. Să poarte mereu ceva, în pat. Să-i trezească interesul bărbatului.

— Tu purtai întotdeauna pălăria.

— Corect.

Ţaţa flutură un cârnat pe băţ. Niciodată nu scăpa vreo ocazie de a se aproviziona cu mâncare, dacă era gratis.

— Ospăţul de nuntă a fost grozav, nu-i aşa? Şi Magrat arăta strălucitoare, zic eu.

— *Eu* zic că arăta roşie şi agitată.

— *Asta-i* strălucirea, la o mireasă.

— Dar ai dreptate totuşi, recunoscu Buna Batevreme, care mergea puţin mai în faţă. A fost o masă bună. N-am mai mâncat până acum Variantă Vegetariană.

— Când ne-am luat cu domnul Ogg, am avut trei duzini de stridii la ospăţul *nostru* de nuntă. Da' n-au funcţionat toate.

— Şi mi-a plăcut cum ne-a dat tuturor câte-o bucăţică de tort de nuntă, într-o punguţă, zise Buna.

— Da. Ştii, se spune că, dacă-ţi pui o bucăţică dintr-asta sub pernă, îl visezi pe viitorul tău so…

Pe Ţaţa Ogg o luase gura pe dinainte.

— Nu-i nimic, zise Buna. Nu mă deranjează.

— Scuze, Esme!

— Toate cele se întâmplă undeva. Ştiu. *Ştiu.* Toate se întâmplă undeva. Aşa că, până la urmă, nu mai contează.

— Foarte continuinuinuumă gândire ai, Esme!

— Tortul e bun, şopti Buna, dar… în clipa asta… nu ştiu de ce… dar ce mi-aş dori, Gytha, în momentu' ăsta, ar fi… o bomboană.

Ultimul cuvânt stărui în aerul serii, ca ecoul unei împuşcături.

Ţaţa se opri. Mâna îi zbură spre buzunar, unde sălăşluia de obicei eterna ei pungă, cu acadele prăfuite. Privi fix ceafa lui Esme Batevreme, conciul ei strâns de păr cărunt, de sub borul pălăriei ascuţite.

— Bomboană? întrebă ea.

— Presupun că ai altă pungă, acum, zise Buna, fără s-o privească.

— Esme…

— Ai ceva de spus, Gytha? Despre pungi cu bomboane?

Buna Batevreme tot nu se întorsese.

Ţaţa îşi privea ghetele.

— Nu, Esme, zise ea spăşită.

— Ştiam c-ai să te duci la Omul Lung, să ştii. Cum ai intrat?

— Am folosit una dintre potcoavele speciale.

Buna dădu din cap.

— Nu trebuia să-l bagi şi pe el în treaba asta, Gytha!

— Da, Esme.

— E la fel de viclean ca şi ea.

— Da, Esme.

— Îmi faci figura cu umilinţa preventivă.

— Da, Esme.

Mai merseră o bucată.

— Ce era dansu' ăla pe care l-au jucat Jason şi băieţii lui, când s-au îmbătat? întrebă Buna.

— Băţul şi Găleata ca la Lancre, Esme.

— Şi-i legal?

— În principiu, n-ar avea voie să-l joace dacă sunt femei de faţă, recunoscu Ţaţa. Că altfel se cheamă că-i căluşire sexuală.

— Şi mi s-a părut că Magrat a fost foarte surprinsă când ai recitat poezia aia, la recepţie.

— Ce poezie?

— Aia, la care ai făcut şi gesturile.

— A, poezia aia.

— L-am văzut pe Verence cum îşi lua notiţe pe-un şerveţel.

Ţaţa băgă din nou mâna prin tainiţele informe ale bulendrelor ei şi scoase o sticlă de şampanie, întreagă, despre care ai fi jurat că n-are cum să încapă acolo.

— Acuma, mie mi s-a părut că arăta fericită, să ştii, zise ea. Cum stătea acolo, îmbrăcată cu juma' de rochie ruptă şi murdară şi cu zale pe dedesubt. Hei, ştii ce mi-a spus?

— Ce?

— Ţii minte tabloul ăla vechi cu Regina Ynci? Ştii tu, aia cu corsetu' de fier? Cu toate ţepuşele şi cuţitele alea la şaretă? Ei, mi-a spus că e sigură că… că spiritul lui Ynci a ajutat-o. Cică şi-a pus armura ei şi-a putut face lucruri la care nici n-ar fi îndrăznit să se gândească.

— Parol, făcu Buna, abţinându-se de la alte comentarii.

— Ciudată lume, fu de acord Ţaţa.

Mai merseră o vreme în tăcere.

— Şi deci, nu i-ai spus că n-a existat nicio regină Ynci?

— Ce rost avea?

— Regele Lully ăl bătrân a inventat-o fiindcă îşi închipuia că avem nevoie de ceva romantic în istorie. Avea el goanga asta. A comandat până şi armura.

— Ştiu. A făcut-o bărbatul străbunică-mii, dintr-o albie de tablă şi vreo două cratiţe.

— Dar n-ai crezut că e cazul să-i spui şi ei?

— Nu.

Buna încuviinţă.

— Ştii, e ciudat, zise ea, chiar şi când Magrat e complet diferită, tot la fel e, de fapt.

Ţaţa Ogg scoase o lingură de lemn de undeva de prin şorţ. Apoi îşi ridică pălăria şi, cu mare grijă, coborî de-acolo un castron cu şarlotă, jeleu şi frişcă, pe care-l ascunsese[65].

— Hm. Chiar nu înţeleg de ce furi mâncare tot timpul, zise Buna. Verence ţi-ar da un cazan plin, dacă i-ai cere. Ştii că el unul nu pune gura pe frişcă.

— Aşa-i mai amuzant, recunoscu Ţaţa. La vârsta mea, merit şi eu ceva distracţie.

În desişuri se auzi un freamăt şi unicornul ţâşni în drum.

Era furios. Era turbat. Se afla într-o lume în care nu-şi găsea locul. Şi era mânat din urmă.

La o sută de yarzi de ele, scurmă pământul cu copita şi-apoi coborî cornul.

— Hopaa! exclamă Ţaţa, lăsându-şi dreapta răsplată să cadă pe jos. Haide. Uite un copac acolo, *haide!*

Buna Batevreme scutură din cap.

— Nu. De data asta nu fug. N-a putut să mă doboare înainte şi acum încearcă să se folosească de-un *animal,* carevasăzică?

— Tu nu vezi ce ditai cornul are??

— Văd foarte limpede, zise Buna, calmă.

Unicornul lăsă capul în pământ şi atacă. Ţaţa Ogg ajunse la cel mai apropiat copac cu ramuri joase şi sări în el.

— *Vino,* Esme!

— Nu. Înainte nu *gândeam* limpede, dar acum gândesc. Sunt unele lucruri de care n-am nevoie să fug.

Dihania albă gonea pe drumul dintre copaci, o jumătate de tonă de muşchi în spatele celor doisprezece inci de corn sclipitor. În urma lui se formau vălătuci de abur.

— *Esme!*

Vremea cercurilor se termina. În plus, acum ştia de ce-i fusese mintea atât de răvăşită, şi asta era bine. Acum nu mai auzea gândurile fantomatice ale tuturor celorlalte Esme Batevreme.

Poate unele trăiau în lumi conduse de elfi. Sau muriseră de mult. Sau trăiau ceea ce considerau ele a fi vieţi fericite. Rareori i se întâmpla Bunei Batevreme să dorească ceva, fiindcă dorinţele erau pentru blegi, dar simţea un mic regret, ştiind că nu le va putea întâlni niciodată.

Poate unele dintre ele erau pe punctul de a muri, aici, pe această potecă. Fiecare lucru pe care-l făceai însemna că un milion de cópii ale

tale făceau ceva diferit. Unele dintre ele vor muri. Le simţise morţile viitoare… morţile lui Esme Batevreme. Şi nu le putea salva, căci nu astfel lucrează probabilitatea.

Pe un milion de dealuri, fata alergă, pe un milion de poduri, fata alese, pe un milion de poteci femeia rămase nemişcată…

Toate diferite, toate una singură.

Tot ce putea face pentru ele era să fie ea însăşi, aici şi acum, din toate puterile.

Întinse o mână.

Câţiva metri mai încolo, unicornul lovi un zid invizibil. Copitele i se vânturară prin aer, încercând să se oprească şi parcurse restul distanţei până la picioarele Bunei culcat pe spate.

— Gytha, zise Buna, pe când bestia încerca să se ridice, cu trupul contorsionat de durere, îţi vei scoate ciorapii, îi vei lega să faci din ei un căpăstru şi mi-i vei da încetişor.

— Esme…

— Ce-i?

— N-am ciorapi pe mine, Esme.

— Dar ce-ai făcut cu perechea aia frumoasă, roşu cu alb, pe care ţi-am dat-o de Lăsata Porcului? I-am tricotat cu mâna mea. Şi ştii cât urăsc tricotatul.

— Păi, e o seară caldă. Mie-mi place, ştii tu, să las aerul să circule.

— M-am chinuit ca naiba cu călcâiele.

— Scuze, Esme!

— Cel puţin, ai să fii bună să dai o fugă la mine acasă şi să aduci tot ce e pe fundul scrinului.

— Da, Esme.

— Dar mai înainte, ai să treci pe la fi-tu Jason să-i spui să încingă bine forja.

Ţaţa Ogg se holbă la unicornul care se zbătea. Părea blocat acolo, îngrozit de Buna, dar, în acelaşi timp, complet incapabil de fugă.

— Oh, Esme, doar n-ai de gând să-i ceri lui Jason să…

— N-am să-i *cer* nimic. Şi nici ţie nu-ţi *cer.*

Buna Batevreme îşi scoase pălăria şi-i făcu vânt în tufişuri. Apoi, fără ca ochii ei să părăsească vreo clipă animalul, ridică mâinile spre conciul ei cărunt ca fierul şi scoase câteva spelci strategice.

Cocul se desfăşură, ca un şarpe care se trezeşte şi, după ce scutură ea capul de câteva ori, părul îi ajungea până la brâu.

Ţaţa privi fascinată cum Buna ridică mâna din nou şi smulse un singur fir de păr din rădăcină. Mâinile Bunei descriseră mişcări complicate în aer când ea făcu un laţ din ceva aproape prea subţire ca

să poată fi văzut. Fără să dea atenţie smucelilor cornului, puse laţul de gâtul unicornului. Apoi trase.

Zbătându-se, smulgând cu copitele nepotcovite bulgări mari de glod din cărare, unicornul se luptă să se ridice.

— N-ai cum să-l ţii cu ăla, zise Ţaţa, furişându-se pe după un copac.

— Pot să-l ţin şi c-un fir de păianjen, Gytha Ogg. Cu un *fir de păianjen.* Acum du-te în treaba ta!

— Da, Esme.

Unicornul îşi dădu capul pe spate şi zbieră.

Jumătate din oraş aştepta pe străzi când Buna aduse animalul, cu copitele patinându-i pe pavaj, în târgul Lancre, fiindcă atunci când îi spui ceva Ţaţei înseamnă c-ai spus tuturor.

Jivina juca la capătul hamului de-o subţirime imposibilă, zvârlind din copite spre cei imprudenţi în stadiu terminal, dar încercările sale de-a se elibera eşuau de fiecare dată.

Jason Ogg, încă îmbrăcat în cele mai bune haine ale sale, stătea în pragul fierăriei, cam agitat. Deasupra hornului, aerul supraîncălzit tremura.

— Domnu' Făurar, începu Buna Batevreme, am o trebuşoară pentru tine.

— Ăă, zise Jason, ăla-i un unicorn, să ştii.

— Corect.

Unicornul zbieră din nou şi-şi rostogoli ochii roşii şi demenţi spre Jason.

— Nimeni n-a mai potcovit vreodată un unicorn, replică Jason.

— Gândeşte-te la asta, zise Buna Batevreme, ca la momentul tău de glorie.

Mulţimea se îngrămădi în jurul lor, încercând să vadă şi să audă, dar rămânând în afara razei de acţiune a copitelor.

Jason se scărpină-n bărbie cu barosul.

— Ştiu şi eu…

— Ascultă-mă, Jason Ogg, zise Buna, smucind de firul de păr, în vreme ce bestia derapa în jurul ei, în cerc, tu poţi potcovi orice fiinţă pe care ţi-o aduce cineva. Şi există un preţ pentru asta, nu-i aşa?

Jason îi aruncă o privire panicată Ţaţei Ogg. Ea avu bunul-simţ să arate stânjenită.

— Ea nu mi-a spus nimic, niciodată, îl asigură Buna, care, ca întotdeauna, părea în stare să citească expresia Ţaţei privind prin propria ceafă.

Se aplecă mai aproape de Jason şi acum aproape că atârna de dihania cabrată.

— Preţul pentru a putea potcovi orice, orice fiinţă pe care ţi-o aduce cineva… este că trebuie să potcoveşti orice îţi aduce cineva. Preţul pentru a fi cel mai bun este întotdeauna… că eşti obligat *să fii* cel mai bun. Şi tu îl plăteşti, la fel ca mine.

Unicornul smulse câteva degete de lemn din cadrul uşii, cu copita.

— Dar fier… zise Jason. Şi cuie…

— Da?

— Fierul o să-l omoare, explică Jason. Dacă ţintuiesc fier de el, am să-l omor. Uciderea nu face parte din învoială. N-am ucis nimic, niciodată. Cu furnica aia am stat o noapte-ntreagă, n-a durut-o nici atâtica. N-am de gând să chinui o fiinţă care nu mi-a făcut niciun rău.

— Ai adus ce se afla în scrinul meu, Gytha?

— Da, Esme.

— Dă-le încoace, atunci. Şi tu, Jason, tu doar încinge forja.

— Dar dacă ţintuiesc fier de el…

— Am spus eu ceva despre fier?

Cornul lovi şi făcu o piatră să sară din zid, la două şchioape de capul lui Jason. El se dădu bătut.

— Atunci o să trebuiască să vii şi mata să-l faci să stea binişor, zise el. Niciodată n-am potcovit aşa un armăsar, decât cu doi bărbaţi şi-un ucenic care să-l ţină bine.

— O să facă ce-i spui, promise Buna. Nu mi se poate împotrivi.

— Criminalul ăsta l-a ucis pe moş Scrope, zise Ţaţa Ogg. Mie nu mi-ar părea rău să-l omor.

— Atunci, ruşine să-ţi fie, femeie! exclamă Buna. E un animal. Un animal nu poate fi criminal. Numai noi, rasele superioare, putem fi. Ăsta-i unul dintre lucrurile care ne deosebesc de animale. Dă-mi sacul ăla!

Trase înăuntru dihania care se împotrivea din răsputeri şi doi săteni se grăbiră să închidă uşile duble în urma lor. O clipă mai târziu, o copită lovi şi făcu o gaură în lemn.

Ridcully sosi în fugă, cu arbaleta-i uriaşă atârnată de-un umăr.

— Mi-au spus că iar a apărut unicornul!

Încă o scândură se frânse.

— E înăuntru?

Ţaţa încuviinţă.

— L-a târât aici tocmai din pădure, zise ea.

— Dar fiara aia e feroce!

Ţaţa Ogg îşi scărpină nasul.

— Da, păi… dar ea răspunde cerinţelor, nu-i aşa? Când e vorba de îmblânzirea unicornilor. N-are nimic de-a face cu vrăjitoria.

— Ce vrei să spui?

— Credeam că sunt *unele* lucruri pe care *toată lumea* le ştie despre unicorni, explică Ţaţa, înţepată. Cine poate să-i prindă, la asta fac eu aluzii delicate. *Mereu* a alergat mai repede decât tine Esme a noastră. Putea întrece orice bărbat.

Ridcully stătea acolo, cu gura căscată.

— *Eu,* pe de altă parte, continuă Ţaţa, eu mereu mă împiedicam de prima rădăcină de copac care-mi ieşea în cale. Câteodată, dura o veşnicie până găseam una.

— Vrei să spui că, după ce am plecat eu, ea niciodată…

— Acuma să nu intri la idei romanţioase. La vârsta noastră, oricum tot aia e, zise Ţaţa. Ea nici nu s-ar mai fi gândit la asta, dacă nu apăreai tu.

O idee asociată i se ivi în minte.

— Nu l-ai văzut cumva pe Casanunda?

— Bună, bobocelul meu de trandafir! auzi o voce veselă şi plină de speranţă.

Ţaţa nici măcar nu se întoarse.

— Ce te mai furişezi pe unde nu te vede omul! zise ea.

— Sunt faimos pentru asta, doamnă Ogg!

În fierărie se lăsase liniştea. Apoi, se putu desluşi bocănitul ciocanului lui Jason.

— Ce fac *ei* acolo înăuntru? întrebă Ridcully.

— Orice-or face, l-a făcut să nu mai zvârle din copite, zise Ţaţa.

— Ce era în sac, doamnă Ogg? întrebă Casanunda.

— Ce mi-a spus ea s-aduc, răspunse Ţaţa. Serviciul ei vechi de ceai, din argint. Moştenire de familie. Nu l-am văzut decât de două ori în viaţa mea, şi una din dăţi a fost acu', când l-am pus în sac. Nu cred că l-a folosit vreodată. Are o căniţă de lapte în formă de vacă umoristică.

Lângă fierărie se mai adunase lume. Mulţimea umpluse toată piaţa oraşului.

Ciocănitul se opri. Vocea lui Jason, părând a veni de foarte aproape, zise:

— O să ieşim acum.

— O să iasă acum! strigă Ţaţa.

— Ce-a spus?

— A spus că o să iasă acum.

— *O să iasă acum!*

Mulţimea se retrase. Uşile se deschiseră.

Buna ieşi, cu unicornul de căpăstru. Mergea liniştit, la pas, şi muşchii i se rostogoleau pe sub blana albă ca broaştele-n ulei. Şi copitele îi

zuruiau pe pavaj. Luciul lor îi sări în ochi lui Ridcully.

Fiara înaintă politicos, în rând cu vrăjitoarea, până ce ea ajunse în centrul pieţei. Apoi vrăjitoarea îl dezlegă şi-i dădu o palmă blândă peste crupă.

El necheză încetişor, se întoarse şi galopă de-a lungul străzii, spre pădure…

Ţaţa Ogg apăru, tăcută, în spatele Bunei Batevreme, care îl privea cum pleacă.

— Potcoave de argint? se miră ea. O să se tocească numaidecât.

— Şi caiele de argint. Atât cât e nevoie, o să reziste, zise Buna, adresându-se lumii în general. Şi *ea* n-o să-l capete niciodată înapoi, poa' să-l strige şi-o mie de ani.

— Să potcoveşti unicornul, zise Ţaţa, scuturând din cap. Numai ţie-ţi putea da prin cap să potcoveşti unicornul, Esme!

— Toată viaţa mea, asta am făcut, zise Buna.

Acum, unicornul era doar un grăunte alb, pe păşunea din deal. Cum îl priveau ele, dispăru în umbrele serii.

Ţaţa Ogg suspină şi rupse ce vrajă o fi fost acolo.

— Asta a fost, deci.

— Da.

— Te duci la balul de la castel?

— Tu te duci?

— Păi… pe mine m-a rugat domnu' Casanunda să-l duc să vadă Omul Lung. Adică, ştii tu, aşa cum trebuie. Probabil că-l interesează, că e pitic, mă gândesc. Le plac excavaţiile.

— Nu ne mai săturăm de ele, zise Casanunda.

Buna dădu ochii peste cap.

— Fă-te că ai vârsta pe care-o ai, Gytha!

— Să mă fac? N-am nevoie să mă fac, îmi iese automat, zise Ţaţa Ogg. Să mă fac că am jumătate din cât am… ei, *aici* e greutatea. Şi, oricum, nu mi-ai răspuns la întrebare.

Spre surprinderea Ţaţei şi a lui Ridcully, şi poate chiar şi a Bunei Batevreme înseşi, ea îşi strecură braţul pe sub al lui Ridcully.

— Eu şi Domnul Ridcully o să facem o plimbare până jos la pod.

— O să facem? zise Ridcully.

— O, ce *drăguţ!*

— Gytha Ogg, dacă te mai uiţi aşa la mine, să vezi ce scatoalcă o să-ţi dau.

— Scuze, Esme, zise Ţaţa.

— Bun.

— Presupun că vreţi să vorbiţi despre timpurile trecute, se aventură

Ţaţa.

— Poate despre timpurile trecute. Poate despre alte timpuri.

Unicornul ajunse în pădure şi galopă mai departe.

Apele râului Lancre tălăzuiau dedesubt. Nimeni nu traversează aceeaşi apă de două ori, nici chiar pe un pod.

Ridcully aruncă o pietricică. Făcea *pleosc.*

— Totul se aranjează, zise Buna Batevreme, pe undeva. Vrăjitorul ăla tânăr al tău ştie asta, doar că pune cuvinte zăpăcite în jur. Ar fi chiar deştept, dacă ar fi atent la ce are în faţa ochilor.

— Vrea să rămână aici o vreme, rosti Ridcully mohorât.

Mai aruncă o pietricică în adânc.

— Pare fascinat de pietrele alea. Ce să fac, nu pot să-i interzic. Regele e încântat de idee. Cică alţi regi au avut întotdeauna Nebuni, aşa că el o să încerce să ţină un înţelept pe lângă el, poate iese mai bine.

Buna râse.

— Şi fata aia, Diamanda, o să se pună pe picioare cât de curând.

— Ce vrei să spui?

— O, nimic! Asta-i chestia cu viitorul. Poţi să te trezeşti că iese *orice.* Sau totul.

Ridică şi ea o pietricică. Aceasta lovi apa în acelaşi timp cu una de-a lui Ridcully, scoţând un dublu *pleosc.*

— Crezi, oare, zise Ridcully, că… undeva… a ieşit totul bine?

— Da. Aici!

Buna se înmuie, când îl văzu cocoşându-se.

— Dar şi acolo, zise ea.

— Cum?

— Vreau să spun că, undeva acolo, Mustram Ridcully s-a însurat cu Esme Batevreme şi au trăit – Buna strânse din dinţi – fericiţi până la adânci bătrâneţe. Mai mult sau mai puţin. Cât pot oamenii să fie.

— De unde ştii?

— Am captat frânturi din amintirile ei. Părea destul de fericită. Şi eu nu-s uşor de mulţumit.

— Cum poţi să *faci* asta?

— Încerc să fiu bună în tot ceea ce fac.

— A spus ceva despre…

— Ea n-a spus nimic! Nu ştie că există! Nu pune întrebări! E destul să ştii că totul se întâmplă undeva, nu-i aşa?

Ridcully încercă să rânjească.

— Asta-i maximum ce-mi poţi spune?

— E maximum ce există. Sau aproape.

Unde se sfârşeşte oare{66}?

Într-o noapte de vară, cu perechi care se îndepărtează fiecare pe drumul lor, şi amurgul vioriu, mătăsos, crescând printre copaci. Dinspre castel, mult după încheierea petrecerii, râsete stinse şi clinchet de mici zurgălăi de argint. Iar dinspre dealurile goale, doar tăcerea elfilor.

{1} În original, Granny Weatherwax (n.tr.)

{2} În original, Nanny Ogg (n.tr.)

{3} Împotriva primului pion, probabil.

{4} Şi zeilor le place să glumească.

{5} Care-i în altă ţară.

{6} Care, oricât de atent ar fi făcut colac, se va desface peste noapte şi va lega cositoarea de biciclete.

{7} Asta se întâmplă mereu, peste tot în multivers, chiar şi pe planetele îngheţate, inundate cu metan lichid. Nimeni nu ştie de ce se întâmplă aşa, dar în fiecare grup de angajaţi singura persoană matinală de la natură e şeful de birou, care va lăsa întotdeauna mici bileţele dojenitoare (sau, după caz, cristale de heliu gravate) pe birourile subordonaţilor săi. De fapt, singurul loc unde asta nu se întâmplă prea des e planeta Zyrix, şi asta numai din cauză că Zyrix are 18 sori şi nu e posibil să te trezeşti de dimineaţă decât o dată la 1789,6 ani, dar, o dată la 1789,6 ani, în rezonanţă cu vreun neştiut semnal universal, şefii meschini vin târându-se la birou, ţinând în câte-o tentaculă un mănunchi de scoici frimpt gravate cu mesaje dojenitoare, gata pregătite.

{8} Îşi mânca singur nervii.

{9} Studiul scrierilor invizibile era o nouă disciplină, care devenise posibilă datorită descoperirii naturii bi-direcţionale a Bibliospaţiului*. Ecuaţiile thaumice sunt complexe, dar, în mare, ideea e că toate cărţile, din orice loc, influenţează toate celelalte cărţi. Ceea ce e evident: cărţile inspiră alte cărţi ce vor fi scrise în viitor şi citează cărţi ce au fost scrise în trecut. Dar Teoria Generală a Bibliospaţiului sugerează că, în orice caz, conţinutul cărţilor încă nescrise poate fi dedus din cele care există deja.

* Există şi o Teorie Specială a Bibliospaţiului, dar nimeni nu-şi prea bate capul cu ea fiindcă e la mintea cocoşului că nu face două parale.

{10} Ponder – a chibzui (n.tr.)

{11} Era cam întunecată.

{12} În original, Morris Men – dansul Morris este un dans tradiţional englezesc în care dansatorii poartă costume albe, cu panglici colorate la pălărie şi zurgălăi la pantaloni, şi mânuiesc toiege în timpul dansului. Trupa are de obicei şase dansatori, doi muzicanţi şi un „bufon“, care face diverse giumbuşlucuri fie în jurul lor, în public, fie se amestecă printre dansatori, la intervale neregulate. Prin tradiţie, e un dans de primăvară, face parte din obiceiurile de 1 mai. (n.tr.)

{13} De trei ori din prima, o dată după unsprezece ore de prelungiri şi de două ori fiindcă restul finaliştilor au rupt-o la fugă.

{14} Trupa de târgoveţi-căluşari şi spectacolul lor prezintă numeroase asemănări cu meşteşugarii atenieni din piesa *Visul unei nopţi de vară,* de William Shakespeare, care şi ei pregătesc un spectacol care va fi amuzant prin ineptitudinea sa. Trimiterile la *Visul unei nopţi de vară* abundă, în întreaga carte. (n.tr.)

{15} Care mai era şi braconier general, vidanjor şi dulgher aproximativ.

{16} „Dacă-i trânteşti vreo două cuie, ţine.“ Indicaţie regizorală în latină, cu sensul „toţi părăsesc scena“. (n.tr.)

{17} Chestia cu prelucrarea fierului e că, în general, nu se cere să gândeşti repede.

{18} Păi, să vedeţi... Căruţaşii ăi bătrâni erau o familie liniştită şi respectabilă din Lancre, care se cam încurcau când venea vorba să-şi boteze copiii. Mai întâi au avut patru fiice şi le-au numit Speranţa, Castitate, Prudenţa şi Caritate, fiindcă e o tradiţie veche şi banală să botezi fetele cu nume de virtuţi. Pe urmă li s-a născut primul fiu şi, înţelegând ei cam pe dos treaba asta cu numele, l-au botezat Mânie Căruţaş, şi lui i-au urmat Gelozie Căruţaş, Bestialitate Căruţaş şi Invidie Căruţaş. Viaţa fiind aşa cum e, Speranţa Căruţaş s-a dovedit a fi depresivă, Castitate se bucură de viaţă în calitate de doamnă cu afecţiune negociabilă în Ankh-Morpork, Prudenţa are treisprezece copii şi Caritate n-ar lăsa să treacă de la ea nicio coajă de pâine în vreme ce băieţii, crescând, s-au făcut cumsecade şi binevoitori, şi Bestialitate Căruţaş, de pildă, e foarte blând cu animalele.

{19} În engleză, *fairy* (zână) şi *queen* (regină) sunt eufemisme pentru „homosexual”. (n.tr.)

{20} Sfredel – în engleză Gimlet – este şi un nume piticesc. (n.tr.)

{21} Aici Ponder greşea sută la sută.

{22} Verence şi Magrat aveau, de fapt, foarte multe în comun.

{23} Cu condiţia să nu fie un băţ *mare.*

{24} Magenta – nuanţă de mov (n.tr.)

{25} Acela a fost locul unde s-a demonstrat că thaumul, care fusese până atunci considerat a fi cea mai mică particulă de magie posibilă, este de fapt compus din resoni*, sau fragmente de realitate. Cercetările actuale sugerează că fiecare reson este, la rândul său, compus dintr-o combinaţie de cel puţin cinci „arome“, cunoscute ca „sus“, „jos“, „lăturiş“, „sex-appeal“ şi „izmă creaţă“.

* Literal: „lucruşoare“.

{26} Aici nu vorbim de Ţaţa Ogg, care făcea asta tot timpul, deşi nu dinadins.

{27} Aşa cum s-a arătat mai devreme în cronicile Lumii Disc, există economii agricole naţionale bazate exclusiv pe forţa de ridicare a băbuţelor în rochii negre.

{28} Adică loc cu haţ.

{29} Broad Way – Calea Lată (n.tr.)

{30} Complet adevărat. De aceea se dau oamenii la o parte din calea regilor.

{31} Lancrastienii nu considerau geografia ca o ştiinţă foarte originală.

{32} În original, „troll bridge” – joc de cuvinte. Toll bridge înseamnă pod cu taxă. (n.tr.)

{33} Trolii, o formă de viaţă pe bază de siliciu, nu carbon, nu pot de fapt

digera oameni. Dar întotdeauna se găseşte cineva dispus să încerce.

{34} În original, „custom inspection" – se mai poate traduce şi inspecţie a obiceiurilor. (n.tr.)

{35} Puteţi insera aici descrierea uzuală „ca nişte bile incandescente, date cu piper", dacă doriţi.

{36} În cazul Hărţii a-Ω a Străzilor din Ankh-Morpork, locul respectiv ar fi Căminul Rază-de-Soare pentru Dragoni Bolnavi, din strada Morfic, Vă Rugăm Lăsaţi Donaţii în Cărbune Lângă Intrarea Laterală. Atenţie, Un Dragon E Pentru Toată Viaţa, Nu Doar Pentru Ziua de Lăsata Porcului.

{37} Shawn Ogg. Mai puţin când dormea.

{38} Dar nu uriaşă, dac-o comparăm cu alte peruci. Au existat, în cursul istoriei decadente, multe peruci masive, unele având tot felul de farafastâcuri montate în ele, să nu se uite omul numai la păr, că se plictiseşte. Unele erau atât de mari încât aveau în ele cuşti cu şoareci dresaţi sau figurine-ceasornic. Doamna Cupidor, amanta regelui Supă al II-lea cel Nebun, purta una care conţinea o colivie, dar pentru ocazii speciale, de stat, avea una împodobită cu un calendar perpetuu, un ceas floral şi un magazin de spaghete la pachet.

{39} Adică, destul de departe ca să nu pară că se bagă în conversaţie, dar suficient de aproape ca să-şi facă o idee despre ce se petrece.

{40} Aluzie la experimentul Schrodinger, în care starea unei pisici, închise într-o cutie împreună cu un dispozitiv letal, e „nedeterminată", până în momentul în care deschidem cutia.

{41} Morcovi ca să vezi pe întuneric, explica ea, şi stridii ca să ai la ce să te uiţi.

{42} Bibliotecarul, un antropoid cu gusturi simple, dar energic susţinute, considera că un episod bazat pe tarte cu frişcă, găleţi cu var şi mai ales partea aceea în care cineva îi ia altcuiva pălăria, o umple cu ceva cleios şi apoi i-o pune la loc, pe fruntea impasibilă, în vreme ce orchestra cântă „UUA...Uua...uua...uuaaa..." este un ingredient absolut esenţial în orice spectacol teatral. Având în vedere că alunele prăjite sunt proiectile periculoase, când sunt aruncate cu mare precizie, regizorii din Ankh-Morpork pricepuseră de mult ideea. Aceasta făcea marile melodrame grand guignol cam neobişnuite, dar se considera că piese ca de pildă *Sângeroasa Tragedie a Călugărului Nebun din Quirm (cu Scenă cu Tarte cu Frişcă)* erau preferabile, decât să fii surd de-o ureche cinci zile la rând.

{43} Aluzie la personajul Pălărierul Nebun, din *Alice în Ţara Minunilor,* de Lewis Carroll (n.tr.)

{44} Aluzie la anuarul de arme *Jane's Gun Recognition Guide* (n.tr.)

{45} Inventase.

{46} Citise o mulţime de lucruri pe care alţii, la rândul lor, le inventaseră.

{47} „E aşa sentimental, de fapt" – din *Cartea de Zicători Pisiceşti a Ţaţei Ogg.*

{48} Joc de cuvinte în engleză între „night" – noapte şi „knight" – cavaler,

care se pronunţă la fel. (n.tr.)

{49} Aluzie la Experimentul Schrodinger.

{50} Titlul parafrazează *Guns and Ammo* (Pistoale şi Muniţie), celebră revistă pentru amatorii de arme. (n.tr.)

{51} Se pricepea la asta, fiindcă numărul de luna trecută al revistei *Armura Populară* publicase un articol cu titlul: „Testăm Pentru Voi Cele Mai Bune 20 de Coifuri La Sub $ 50“. Pe urmă publicaseră încă un articol, intitulat „Securi de Luptă: Ce Pot Face Cele mai Bune 10“, plus un anunţ de angajare pentru alţi şase voluntari pentru testare.

{52} Cea mai scurtă unitate de *timp* din multivers e Secunda Newyorkeză, definită ca perioada de timp de când s-a făcut verde semaforul şi până când te claxonează taxiul din spate.

{53} Dar asta e ceva falucios.

{54} Fiinţă supranaturală din folclorul irlandez, ale cărei ţipete prevestesc moartea când se aud de pe casa cuiva. (n.tr.)

{55} Aluzie la replica lui Puck, din *Visul unei nopţi de vară,* de William Shakespeare: „Pământu-l voi încinge cu un brâu în mai puţin de-un ceas“. (n.tr.)

{56} Există un vechi alfabet celtic, numit ogam. (n.tr.)

{57} Există multe reţete pentru pâinicile piticeşti din Lancre, rotunde şi turtite, dar scopul lor comun este să fie nişte raţii de campanie durabile, uşor de transportat şi să poată, de asemenea, eviscera inamicul, dacă le arunci cu destulă forţă şi viteză. Comestibilitatea e un fel de bonus opţional. Majoritatea ingredientelor sunt păstrate cu grijă secrete, cu excepţia pietrişului.

{58} Aluzie la legenda Amurgului Zeilor, din mitologia scandinavă (n.tr.)

{59} De unde şi termenul „distrugere angro”. În engleză, expresie curentă, cu sensul de „distrugere totală“. (n. tr.)

{60} Parafrază la *Guns and Ammo,* celebră revistă despre armament şi tehnică militară (n.tr.)

{61} Călugării Cool, a căror micuţă şi exclusivă mănăstire se ascunde într-o vale cu adevărat foarte răcoroasă şi relaxată de la poalele munţilor Vârfu’ Berbecului, aveau un test de absolvire pentru novici. Îi duceau într-o cameră plină cu toate felurile posibile de haine şi-i întrebau: Yo*, fiule, care dintre acestea e cel mai elegant veşmânt? Iar răspunsul corect este: Hei, ăla pe care-l prefer eu.

* Cool, dar nu neapărat de actualitate.

{62} Numele unui personaj din *Visul unei nopţi de vară,* de William Shakespeare. (n.tr.)

{63} Aluzie la replica lui Oberon: „Titanie trufaşă, nu mă bucur/ Că te-ntâlnesc sub scânteierea lunii”, din *Visul unei nopţi de vară,* de William Shakespeare. (n.tr.)

{64} Aluzie la o butadă a lui Albert Einstein (n.tr.)

{65} Şi Ţaţa Ogg era o mare culegătoare de mărunţişuri* desconsiderate.

* Joc de cuvinte în engleză: *trifle* înseamnă atât „fleac“, „mărunţiş”, cât şi un tip de budincă. (n.tr.)

{66} Când Hwel, faurul de piese, şi restul trupei au sosit şi ei, a doua zi, i s-a povestit totul, şi el a scris o piesă. Dar a omis toate detaliile care nu-şi găseau loc pe o scenă sau erau prea scumpe, sau pe care nu le-a crezut. În orice caz, el a numit piesa *Îmblânzirea Popândăului**, fiindcă nimeni n-ar fi fost atras de o piesă cu titlul *Lucruri Care s-au Întâmplat Într-o Noapte de Vară.*

* În engleză, cuvântul „scorpie“ din titlul piesei *Îmblânzirea Scorpiei* de William Shakespeare mai înseamnă şi chiţcan – mic mamifer carnivor, de mărimea unui şoarece. (n.tr.)